

ACTA CONCILIORVM OECVMENICORVM

IVSSV ATQVE MANDATO

SOCIETATIS SCIENTIARVM
ARGENTORATENSIS

EDIDIT

EDVARDVS SCHWARTZ

TOMVS ALTER
VOLUMEN ALTERVM
PARS ALTERA

MDCCCXXXVI

WALTER DE GRUYTER & CO.

VORM. G. J. GÖSCHEN'SCHE VERLAGSHANDLUNG – J. GUTTENTAG, VERLAGS-
BUCHHANDLUNG – GEORG REIMER – KARL J. TRÜBNER – VEIT & COMP.
BEROLINI ET LIPSIAE

CONCILIVM VNIVERSALE CHALCEDONENSE

EDIDIT

EDVARDVS SCHWARTZ

VOLVMEN ALTERVM

PARS ALTERA

RERVM CHALCEDONENSIVM COLLECTIO

VATICANA. CANONES ET SYMBOLVM

MDCCCCXXXVI

WALTER DE GRUYTER & CO.

VORMALS G. J. GÖSCHEN'SCHE VERLAGSHANDLUNG — J. GUTTENTAG, VERLAGS-
BUCHHANDLUNG — GEORG REIMER — KARL J. TRÜBNER — VEIT & COMP.

BEROLINI ET LIPSIAE

PRÆFATIO

I. DE RERVUM CHALCEDONENSIVM COLLECTIONE VATICANA

Rerum Chalcedonensium Collectionis Vaticanæ amplioris codices sunt duo, Vaticanus 1322 [A] olim Veronensis, in quo Ballerini illam inuenerunt descripseruntque [Leonis opp. 2 p. 1218sq. = PL 55 p. 727sq.] et Nouariensis 30 [O]. hunc descripsi t. IIII 2 p. XIII sq.; illius historia quasi duplex est. extabat Veronæ codex circa annum 600 scriptus gestorum Chalcedonensium uersionis antiquæ correctæ, quam ϕ^c appellare soleo, non integer; deerant nescio quo casu epistularum ante gesta collectio et actio prima. qui defectus ut aliquo modo suppleretur, a librario æui Carolini, sub Pacifico archidiacono Veronensi, sicut censuerunt Traube et Turner [Eccles. Occid. monum. 1 2, 1 p. VII] præmissa est fol. 1—24 Collectio quæ in hac uoluminis alterius parte altera edita est, adnexa in fine f. 272—278 est epistula concilii Chalcedonensis ad Leonem papam, cf. uol. 3 p. 352 sq. perscripta sunt hæc duo additamenta ab uno eodemque homine, nisi oculi me fallunt; quod u. d. E. A. Lowe [Codices Latini antiquiores 1 p. 4 nr. 8] quæ foll. 272—278 habentur, eidem adscribit sæculo atque codicem ipsum, probare non possum. ceterum ea pars codicis quæ continet Collectionem Vaticanam, in summa pagina f. 1^r incipit a uerbis *et reuerentissime pater* [p. 3, 19]; quæ desunt, non sufficiunt ad paginam, nedum folium implendum. quæ uero Collectioni olim antecesserint, nescitur. corrosione membranæ factum est ut aliqua, sed non multa in mediis marginibus interirent.

Collectionem ex uariis partibus esse compositam uel inde sequitur quod allocutio imperatoris bis [4, 1. 2 = 7] perscripta est. accedit quod alia quidem codicum AO propria, alia cum aliis collectionibus communia sunt. inter quas principem obtinet locum quæ a primo editore Pasquier Quesnel nomen duxit; egi de codicibus t. 1 5, 2 p. XIII, cf. præterea huius tomi uol. 4 p. 1. in capitulatione codicum Einsidlensis 191 et Vindobonensis 2147 habentur hæc:

XXV *Canones synodi Chalcedonensis* [p. 124—132] *prælato gestorum ordine* [1. 7 (nam Q propius ad huius lectiones accedit quam ad 4). 5]

XXVI *Constitutio Marciani imp̄ synodi supra dicti* [sic] *statuta confirmans* [8]

XXVII *Eiusdem constitutio auḡ ad Palladium p̄p̄ eiusdem synodi custodiri præcipiens definita Eutycetis errore damnato* [9]

XXVIII *Item eiusdem principis constitutio de optinenda fide catholica et de Euthycianistis et Apollinaristis eorumque p̄ænis* [15].

Ab his capitulis diligenter secernendum est quod multo post alio loco extat

LIII *Definitio sc̄æ synodi Chalcedonensis* [4, 7. 8 p. 99, 24—101, 2] *et legis ex corpore Theodosiani* [cf. Theodosianus ed. Mommsen p. LXII nr. x].

Pauciora minusque inter se cohærentia quam Quesnelianæ XXV—XXVIII Collectio Vaticana habet communia cum Sanblasiana. cuius utor codicibus quinque, S. Pauli

in Carinthia xxix i olim Sanblasiensi a. 800 antiquiore [*B^b*], Coloniensi 213 [*B^c*] litteris scripto quæ dici solent insulares, cf. Turner i 2, i p. viii, Parisino 3836 olim, ut uidetur [Turner l. c.], Corbeiensi [*B^b*], Lucensi 490 s. viii/viii Lucæ scripto; Monacensis 5508 olim monasterii Diessensis ipsam Sanblasianam non continet, sed partes tantum, inter quas nr. 5, quod ex codice *B^b* transcriptum esse pro certo habet Turner [i 2, i p. vi]. codices Sanblasianensem Coloniensem Parisinum ipsos F. Maassen explorauit solitaque diligentia descripsit [*Gesch. d. Quellen etc. des canonischen Rechts* p. 504 sq.]; in Lucensi nescio qua de causa, infelici uero euentu satis habuit sequi capitularem Lucensem Domenicum Mansi. iste enim conciliorum collectionem quidem maximam edere quam minimo studio et labore ausus est, munere tamen humili simpliciue unum sui ipsius capituli codicem accurate explorandi leuiter pigreque functus est. qua de causa utile duxi eam codicis partem quæ collectionem Sanblasianam continet — de ceteris cf. Mommsen, *Gesta Pontificum* p. lxxiv sq. — describere; multa breuiter suffecit attingere, quoniam C. H. Turner in Ecclesiæ occidentalis monumentis codice qua solet diligentia usus est.

- f. 236^r—237^v INCIP CANON NICENI CONCILII A TRECENTIS DEC ET OCTO PATRIBVS
INSTITVTA TITVLI XXI
INCP PREFATIO EIVSDEM CONCILII *Concilium sacrum — mella fuit* = Turner
i p. 171^b i—ii
cum conuenisset — aug et licini = Turner i p. 173, i—9
i *Si quidem ex ægritudine etc.* — xxi des. *dño uota reddamus* = Turner
i p. 179^b, i—243. est uersionis quæ fertur Isidorianæ forma recentior.
desunt subscriptiones episcoporum.
- f. 237^v—238^v INCIP CONS ANQVIRENSIVM TITVLI XXIII
INCP CANONES ANQVIRITANVS *isti canones priores — scripta sunt* = Turner
ii p. 48, cf. notas de S
i *Præsbyteri qui immolauerunt* — xxiii des. *secundum canones con-*
stitutos EXPLICVNT CANONES INQVIRITANOS = Turner ii p. 54^b—114^b.
est uersionis Isidorianæ forma recentior
- f. 238^v—239^r INCIP SINODV̄ NEOCESARIENSĒ TITVLI XIII
INCIPIT SINODVM NEOCAESARIENSEM *isti canones secundi — scripta sunt*
= Turner ii p. 116, cf. notas de S
i *Pbr̄ qui uxorem* — xiii actuum apostolorum *isti canones — in sido neocæ-*
sariæ = Turner ii p. 116—140^b. est uersionis Isidorianæ forma recentior
- f. 239^r—240^r INCP SYD CANCRENSEM TITVLI XX
INCIP SYNODVM CANCRENSEM *Domnis honorabilibus — suscepit obser-*
uandum. i *In accusationem* — xx *contemnendas putauerit anathema sit.*
= Turner ii p. 170^b—210^b. est uersionis Isidorianæ forma recentior
- f. 240^r—243^v INCIP CON CARTAGINENSĒ TITVLI XL
INCIPIT CONSTITVTA QVAE APVT KARTHAGINE ACTA SVNT *Gloriosissimorum*
impp̄ honorii — daniel notarius recitauit uel eius statuta ita se habent ut
superius lectum est titulos XXI *ex ordine recitauit et cum recitaret* i STATVTA
NICAENI IN OMNIBVS secuntur statuta priora concilii Carthaginensis a. 419
[cf. Turner i p. 584 Maassen p. 174 sq.] — *pbr̄i sui usurpare. Aurelius eps*
d iuxta statuta — Asellus — his gestis suscripsi EXPLICIT = Turner i
p. 566—583. 585—590, 384

- f. 243ⁿ—244ⁿ [252ⁿ]¹⁾ INCP AB ONE CON
 INC EPLA AB ONE CONCILIV SVpra SCRIBTV AD BONIFATIV etc. DNO BEATIS-
 SIMO ET HONORABILI FRI BONIFATIO EPO AVRELIVS etc. *Quoniam dno*
placuit — et ceteri suscripserunt. EXPL EPIL AD BONIFATIVM VRB
 ROMAE EPM DATA = Turner I p. 596—608
- f. 244ⁿ [252ⁿ] INCP EPL ADTICI EPI ECCLESIAE CONSTANTINOPOLITANE AD BONI-
 FATIV VRB ROMAE EPM DATA CVM EXEMPLARIIS etc. — CVM TITVLIS XX
 = Turner I p. 613 nota, secuntur; *epistula uero ita continetur atticus eps*
ecclesiae constantinopolitane sco fri bonifatio urb rome epo salutem. *edidi*
canones scorum patrum olografa manu et suscriptos a me amen. *Græca*
elementa — des. *græca elamenta significat. amen.* EXPL. est regula quæ
 dicitur formatarum nomine Attici falso intitulata, quæ habetur in
 Ballerinorum operibus Leonis t. 3, 452 [PL 56, 730], cf. Maassen p. 401
 et quæ ipse exposui in *Zeitschr. f. Rechtsgesch.* 56 kan. Abtlg. 25, 101².
- f. 244ⁿ [252ⁿ]—245^r [253ⁿ] INC EPL SCI AVRELI EPI AD SCM CHESTINVM [sic] EPM
 VRB ROMAE DE ADVENTV APIARII *Domino dilectissimo* etc. — des. *nobis*
custodiat dne frater = Turner I p. 614—622. tota hæc materies Cartha-
 ginensis ex Collectione quæ dicitur Prisca desumpta est.
- f. 245ⁿ [253ⁿ]—247ⁿ [255ⁿ] INCP CAN CALCIDONENS TITVLI XXVII
 INCP STATVTA *Quingentesimo anno* etc. ex Collectionis Priscæ forma
 secundaria; editi sunt infra p. 33—40
- f. 247ⁿ [255ⁿ]—249^r [257ⁿ] INCP CANONES SERDICENSES DE EPISCOPIS I *Etiam*
laica communione — mutauerunt [Turner I p. 446] *Osius eps dixit tam mala*
consuetudo — des. *in uniuerso orbe diffusa custodiet.* *et subscribserunt*
qui conuenerant Osius ab spania cordubensis cetera nomina desunt = Turner
 I p. 452—486. suum cuique canoni capitulum præcedit, cf. Turner
 p. 447^a—449^a. pertinent canones Serdicenses ad Collectionis Priscæ
 formam recentiore.
- f. 249^r [257ⁿ]—250ⁿ [258ⁿ] INCP CONSTITVTA CANONVM ANTHIOCENSIVM IN DEDI-
 CATIONE
 sub hoc titulo scripta sunt: *canonem constitutum gradus uel religio* — des.
et prisco cons. est Constitutum quod dicitur Siluestri cf. Maassen p. 413
- f. 250ⁿ [258ⁿ]—251ⁿ [259ⁿ] ANNO REGNI CONSTANTII REGIS -- des. *requieuit in*
pace. sunt quæ dicuntur Gesta Liberii cf. Maassen p. 419
- f. 251ⁿ [259ⁿ]—252^r [244^r] IPSE SIXTVS COLLEGI PRAECEPT VALENTINIANO ET
 ANATOLIO CONSS
Crescentio quidam timens dm — des. *quasi in cartharium ecclesiae conlocauit.*
 sunt Gesta quæ feruntur de Sixti purgatione cf. Maassen p. 419
- f. 252^r [244^r]—253^r [245^r] ERAT QUIDAM SACERDOS NOMINE POLYCRONIVS — des.
et requieuit in pace. sunt Gesta quæ feruntur de Polychronii accusatione
 cf. Maassen p. 419
- f. 253^r [245^r]—254ⁿ [246ⁿ] DIOCLITIANO E [sic] MAXIMIANO AVGVSTO *Cum multi*
in uita sua aspersu — des. *diocletiano VIIIuo et maximiliano VIImo.*
 est concilium quod fertur Sinuessanum cf. Maassen p. 411

¹⁾ Culpa biblopegæ ff. 252—259 ante 244—251 posita sunt; in phototypis quæ debeo liberali
 cardinalis Mercati benignolentiæ, ueri numeri reducti sunt.

- f. 254ⁿ [246ⁿ] — 256ⁿ [248ⁿ] SIRICIVS HIERIO [sic] $\overline{\text{EPO}}$ TARRACONENSI. *Directa ad decessorem.* JK 255
- f. 256ⁿ [248ⁿ] BONIFATIVS EPS HONORIO $\overline{\text{AVG}}$ *Ecclesiae meae.* JK 353
- f. 256ⁿ [248ⁿ] — 257^r [249^r] RESCRIPTVM HONORI $\overline{\text{AVG}}$ AD BONIFATIVM PAPA *in qua statuit ut si denuo ordinati fuerint duo ambo de ciuitate pellantur.* VICTOR HONORIVS etc. *Scripta beatitudinis* = Coll. Auell. ep. 37
- f. 257^r [249^r] — 257ⁿ [249ⁿ] ZOSIMVS $\overline{\text{EPS}}$ SICHIO $\overline{\text{EPO}}$ SOLTIANO SALVTEM. *Exigit dilectio.* JK 339
- f. 257ⁿ [249ⁿ] CAELESTINVS $\overline{\text{EPS}}$ VNIVERSIS EPIS PER APVLIAM etc. *Nulli sacerdotum.* JK 371
- f. 257ⁿ [249ⁿ] — 258ⁿ [250ⁿ] CAELESTINVS VNIVERSIS $\overline{\text{EPIS}}$ PER BIENNENSE PROVINCIAM CONSTITVTIS. *Cuperemus quidem* JK 369
- f. 258ⁿ [250ⁿ] — 260^r INNOCENTIVS VICTORIO $\overline{\text{EPO}}$ RATOMAGENSI. *Etsi tibi.* JK 286
- f. 260^r INNOCENTIVS EXSVPERIO $\overline{\text{EPO}}$ TOLOSANO [JK 283] *C spatium quod de pro reposita speciae — crebre persecutiones essent nec communionis con,* pergitur sine ullo interuallo
- f. 260^r — 260ⁿ *dicat mihi uolo quisque hoc credit si non post ordinationem bonosi etc. — des. dat. id. decembr. constinō uc cons.* est epistula Innocentii *Magna gratulatio ad episcopos Macedoniae* JK 303; folia quae hic desiderantur, in codicis exemplari delata esse in Gelasii epistulam *Necessaria rerum* infra [f. 269ⁿ] apparebit.
- f. 260ⁿ — 262^r LEO $\overline{\text{EPS}}$ RVSTICIO $\overline{\text{EPO}}$ NARBON *subditis responsionibus et ad eiusdem consulta responditis. Epistulas fraternitatis tuae.* Leon. ep. 167 Ball.
- f. 262^r — 263^r EXPL PAPE LEONIS *ad rusticum narbonensem incipit epistula pape leonis ad mauros episcopos. Cum in ordinationibus.* Leon. ep. 12 Ball. forma quam, non recte opinor, Ballerini dicunt decurtatam.
- f. 263^r — 263ⁿ EXPL INCP PAPE LEONIS AD AQVILEIENSEM EPISCOP. *Relatione sci ff.* Leon. ep. 1 Ball.
- f. 263ⁿ — 265^r EXPL AD AQVILEIENSEM $\overline{\text{EPM}}$ INCP *pape leonis ad septimum epm* [Leon. ep. 2 Ball.] *de his qui contraria temptant nigenis [sic] canonibus et de scm pascha omnis qui temptant — des. lucrare apud sca synodus et subscriberunt eusebius praesens — ordinauimus suscribentes.* EXPL CANONES ANTHIOCENSES = Turner II p. 232^a — 314^a, canones Antiocheni ex Collectionis Priscæ forma secundaria, cf. supra f. 249^r
- f. 265^r — 265ⁿ *canonem constitutum gradus uel relegio — paulus contantius [sic] concordius sextus [= Constituti Siluestri initium iterum transscriptum, cf. f. 249^r] lectis fraternitatis tuae — et salubriter ordinata amen.* Leo ep. 2 Ball. apparet in codicis exemplari folia quibus canones Antiocheni Constitutique Siluestri initium perscripta erant, loco suo mota et inter Leonis ep. 2 titulum atque contextum inculcata fuisse.
- f. 265ⁿ — 266ⁿ INCP SYNODVS $\overline{\text{EPALIS}}$ CALCEDONENSIS HABITVS AD QVINGENTI EPIS CONTRA EVTHICITEM *Venerabilis totius mundi etc. — excommunicari iubemus.* EXPL SYNODVS MVNDANVM ID EST VNIVERSALE APVT CALCEDONA: edita sunt infra p. II — 14
- f. 266ⁿ — 267^r INCP DE SYNODO NICENO SCRIBTA PAPE DAMASI ANTHIOCENAE VRBIS $\overline{\text{EPM}}$ *Credimus in unum dm patrem etc. — haec sine dubio credamus. finit* = Turner I p. 283 — 294

- f. 267^r EXPL [postulatur INC] EXPOSITIO FIDEI *Credimus unum dm — unum dm piissime confitemur* INC EIVSDEM SERMO *credimus ihm xpm — æterni supplicii* EXPL = Ballerini, opp. Leonis 3 p. 279 [PL 56, 583], cf. p. 945 [PL 56, 1067]
- f. 267^r INC DE FIDE CATHOLICA *Nos patrem et filium* = Ballerini l. c. p. 277 [PL 56, 582]
- f. 267^r — 267^v INC EXEMPLAR EPISTOLE SYNODI SERDICENSIS FACTAE AD IVLIVM VRBIS ROMAE EPM *Quod semper — sthefanus ab anthiocia* = CSEL 65 p. 126 — 131
- f. 267^v — 269^r INCIPIVNT STATVTA SCI GELASI PAPE *Gelasius eps uniuersis epis per unamquamque prouinciam constitutis Necessaria rerum — negotiationis ingenio uel cupiditate cessandum* [Thiel, epp. pontt. p. 362 — 371] pergitur sine interuallo
- f. 269^r — 269^v *cessa facilitas homines de reconciliationes securos etc. — stilichone II et anthemio uncc cons* EXPL INNOCENTI = ea pars Innocentii epistolæ JK 293 quæ supra f. 260^r desideratur
- f. 269^v — 270^v INCIP EIVSDEM *Innocentius rufo eusebio etc. — epis macedoniis et diaconibus in dno salutem. Magna gratulatio — per illam manum inpositionem habere caput et ubi uulnus infixum est K* [sic] *medicina* deinde nonnullæ lineæ uacuae relictæ sunt, in margine manu ni fallor ipsius librarii notatum est *hic minus paginas una.* attamen nihil deest; secundum enim epistolæ contextum post spatium illud pergitur *adibenda est ut sanitatem possit recipere etc. — adtractos repugnantes qui ab eodem ordinatos* [JK 303] [cf. 260^v, ubi habetur epistolæ pars altera], tum sine interuallo pergitur
- f. 270^v — 271^v *aut in quocumque gradu sint positi — putauerit supprimenda.* EXPL STATVTA SCI GELASI EPI *dal V. id. martias asterio et præsidio cons*u. est altera pars Gelasii epistolæ *Necessaria rerum* et ipsa folio in exemplari transposito deformata; frustulum enim *re sanentur inferre perniciem nec ambigant — si uero modis omnibus erit unusquisque pontificum ordini sue* [Thiel p. 377 — 379] suo loco omissum et inter *temereque susceptus fuerit et promotus* atque *rendorum canonum uel ipse* [Thiel p. 375] inculcatum est.
- f. 271^v INCIP CONSTITVTA SCI GELASI PAPE QVAS [in QVAE COFF.] EPI IN ORDINATIONE SVA ACCIPIVNT. *Papa ille clero ordini plebi consistentibus in ciuitate illa probabilibus desideriis* = Thiel p. 379. 380.

Quæ secuntur, manu alia perscripta et a Collectione Sanblasiana aliena sunt.

Constitit igitur primo in exemplari codicis Lucensis aliqua folia ex compage soluta atque in loca aliena esse delata, nulla tamen periisse, deinde ordinem primarium prorsus eundem fuisse atque in codice Sanblasiano.

Apparet quanto spatio discreti sunt in Collectione Sanblasiana canones et definitio fidei concilii Chalcedonensis. illi aliter quam in Quesneliana ex Collectionis Priscæ forma recentiore desumpti sunt, hæc eadem est atque in Vaticana 5 et Quesneliana.

Transeō ad codicem Haagensem musei Meermano-Westreeniani 9 [W], de quo transcripti sunt codices Parisinus 1451 [Maassen p. 613 sq.] et Vaticanus Regin. 1127. codicem Haagensem cum diligenter exploraret, C. H. Turner in duas partes discerpendum esse peruidit [Journ. of Theolog. Stud. 32, 1 sq.], in ipsum codicis corpus [fol. 1 — 30. 54 — 173] et foll. 31 — 53, quæ ab alio librario perscripta atque ex alio codice euulsa

casu aliquo ac sine consilio inter ipsius codicis fol. 30 et 54 inculcata sunt. ad codicem ipsum pertinent

f. 80^v INCIPIT PROLOGVS CANN CALCEDONENSIS

f. 81^r—83^v *Venerabilis totius mundi — excommunicare iubemus expl* EXPL CONCIL MVNDANVM ID E VNIVERSALE CALCEDNSI HABITV METROPOLI BITHINIAE [5 p. 103, 1—106, 16]. textus prope accedit ad collectionem Sanblasianam

f. 84^r INCP CALCHEDONENS CONCILII

Qui a sc̄is patribus etc. est uersio canonum huius codicis propria, quam edidi p. 191—194.

In additamento alieno extant

f. 40^r INCIPIT PRINCIPIVM SINODI CALCEDONENSIS

Victores Valentianus [sic] et Marcianus etc. *Omnibus negotiis* etc. [1 p. 95, 4—21]

f. 40^v—41^r ORDO GESTORVM SINODI CALCEDONENSIS

Cum peruenisset — firmiter custodire [4^v, p. 97, 11—98, 6].

Similiter Marciani sacra et allocutio coniunguntur in Quesneliana neque ipse textus ab illa discordat.

In Marciani constitutionibus ad Collectionis Vaticanæ codices præter Quesnelianam et Rustici editionem gestorum (chalcedonensium, de qua disserui uol. 3 parte 3 p. xvii sq., accedunt Collectiones Hispana, de cuius codicibus egi uol. 4 p. vi, et codicis Tolosani. illa habet cum Collectione Vaticana communes 3 et 15, cf. p. 186, hæc 8. plura dicenda erunt ubi disserendum erit de canonibus Hispanæ, hic id tantum commemoro codicem Albigensem 2 transscriptum esse de Tolosano 364 s. vii, sed adhibendum esse, ubi quaterniones Tolosani amissæ sunt; cf. Turner, eccles. Occid. monum. 1 1, 2 p. v et *Journ. of Theolog. Stud.* 2, 266 sq.

Hæc de codicibus quibus in Collectione Vaticana recensenda usus sum. iam quæritur num ope præcipue Quesnelianæ ipsarumque rerum consideratione primaria collectio ex ea quæ in codicibus 40 exhibetur, possit enucleari. at ne quis inquirendo in uiam falsam aberret, nihil magis necessarium est quam ne propter Quesnelianam uel codicem Haagensem canones primariæ collectioni infuisse censeat. obstat primo ipsa qualis nunc est Collectio Vaticana quippe quæ canonibus omnino careat, tum in codice Haagensi fidei definitioni quæ uel eo quod collectionum Vaticanæ Quesnelianæ Sanblasianæ communis est, sæculo vi antiquior esse demonstratur, canonum uersio adiungitur propria atque aliunde fere non nota. denique iterum iterumque monendum est canones præter Nicænos in collectionibus nusquam cum definitionibus fidei, constitutionibus imperatorum, episcoporum litteris aliis eiusmodi scriptionibus coniungi solere, quoniam sui sunt generis et peculiari forma constricti [cf. *Zeitschr. f. Rechtsgesch.* 56 *Kan. Abtlg.* 25 p. 34—43]. canonibus igitur prætermis- sis restant hæc collectionibus Vaticanæ et Quesnelianæ communia: 1) Marciani sacra *Omnibus negotiis* qua concilium uniuersale Nicæam conuocabatur, antequam Chalcedonem translatum est, 2) allocutio ab eodem ad concilium in actione sexta habita, 3) definitio fidei, 4—6) Marciani constitutiones *Tandem aliquando, Venerabilem catholicæ, Licet iam sacratissima*, quibus concilii decreta confirmata sunt. allocutionis ipsa uerba Latina exhibentur, quæ prima ab imperatore ante interpretationem Græcam prolata sunt [cf. uol. 1 p. 335, 20 et uol. 3 p. 409 cum nota Rustici]; etiam constitutionum præsto erat textus Latinus, quoniam illo tempore et Latine et Græce concipi solebant. at definitio fidei ex Græco translata est non minus imperite atque indocte quam nonnullæ partes collectionis de re Eutychis, quam a. 450 Leonis papæ iussu

institutam esse docui in priore huius uoluminis parte p. vii. præsriptum est allocutioni adfuisse etiam Pulcheriam augustam, quod uerum esse non minus constat per epistolam Anatolii (I p. 249, 18] quam gestorum monumenta et Græca [I p. 334, 17] et Latina [III p. 407, 28] de muliere non nomine tantum augusta tacere. quod silentium olim [*Festgabe f. Jülicher* p. 211] ingenti actorum Chalcedonensium mole nondum ad amussim explorata non recte ex correctura illis Iustiniani tempore illata explicauit. quæstionem delicatam aliter soluendam esse dudum agnouit: impetrauit coniux a marito ut ipsa eum comitata in concilio adesset, sed ita ut istius modi nouitas insolita et inaudita in gestorum monumenta non reciperetur. apparet igitur ista uerba præscripta ex gestis desumi non potuisse, sed nuntiata esse a Leonis legatis qui Pulcheriam ipsi uiderunt. iidem allocutionem Latinam Græcumque definitionis fidei textum Romam non aliter pertulerunt quam sententiam a se ipsis Latine de Dioscoro prolatam: scribit ipse Leo, cum illius sententiæ destinaret exemplar ad episcopos per Gallias constitutos ep. 112 [uol. 4 p. 155, 19]: *fratres mei qui uice mea Orientali synodo præsederunt, quæ acta rettulerint, significo confirmata fide et glorificato apostolicæ prædicationis triumpho*. præmissa est istis actis sacra qua per Anatolium episcopum urbis regiæ Marcianus Leonem non aliter quam ceteros episcopos Nicæam euocauit. hac ipsa collectiuncula in scrinio ecclesiæ Romanæ deposita usus est clericus ille qui iussu Felicis papæ commonitorium in usum legati cuiusdam regii, ni fallor Andromachi, ad imperatorem Zenonem conscripsit [cf. *Abhndlg. d. Bayer. Ges. d. Wiss. N. F.* 10 p. 264 sq.]. ita enim tantummodo explicantur uerba illa quibus synodus Nicæam euocata, sed Chalcedone habita et Pulcheriæ præsentia miro modo copulantur [Coll. Auell. 99 p. 444, 6] *Marcianus . . . indicit synodum apud Nicæam, in qua et ipse et Pulcheria resedit et omnes cum senatu sæculi potestates*; cf. præterea quæ in Collectione Vaticana secuntur Pulcheriæ mentionem [p. 97, 17] *quin etiam magnificentissimis magistratibus et illustrissimo ac nobili senatu*. ceterum in Collectione Vaticana aliqua perierunt: quæ enim illic leguntur [p. 97, 15] *ad idem supra dictum . . . martyrium* iam non habent quo referantur. neque tamen plura a collectore omissa esse crediderim quam breuem notationem temporis locique quibus synodus conuenit, quando Marcianus et Pulcheria ei adfuerunt. denique actis istis quæ legati sub finem anni 451 pertulerant, paulo post additæ sunt tres Marciani de concilio Chalcedonensi constitutiones, quarum ultima data est d. i. m. Aug. a. 455, postquam spes euauit fore ut Alexandrini post Dioscori mortem concilium illud reicere cessarent [cf. uol. 1, 3 p. XXI]. curæ enim erat Leoni ut ad manum haberet documenta quibus concilium Chalcedonense ad ipsum imperium pertinere probaret: a Marciano illud esse conuocatum quasi alterum Nicænum, ab ipso præsentem monitum ut fidem definiret, ab eodem seuerissimas pœnas sancitas contra illos qui hanc fidem unice ueram esse praua obstinatione confiteri nollent. nullo tempore tam opus erat eiusmodi documentis quam post Marciani mortem seditionemque Alexandrinam, cum Leo papa anxia dubitatione non immunis esset num Leo imperator decessoris fidem Chalcedonensem constanter sequeretur [cf. *Abhndlg. d. Bayer. Akad. d. Wiss. N. F.* 10 p. 173 sq. Leon. epp. 87. 88. 90—94]. ut ipsorum definitionis uerborum per aptam translationem accurata et sibi ipsi et Occidentis ecclesiæ notitia pateret, minus ei cordi erat, quin immo uersionem ab homine indocto parari passus est, quam nemo exemplaris Græci ignarus intellegere posset. quantum enim ad fidem pertinebat, sufficere uidebatur tomus quem ipse olim ad Flauianum destinauerat conciliumque tam claris uerbis definitioni inseruerat, ut ne pessima quidem translatione obscurari possent. mutata sunt tempora, imperatores Zenon et Anastasius concilio Chalce-

donensi fauere desierunt. ortum est schisma Acacianum, urgebat necessitas certa comperiendi de concilii fide quamque eius partem habuerit Marcianus imperator. uniuersa gesta transferre Romæ non erat qui posset, sufficere uidebatur primariæ illius de quo modo egi collectionis renouatio. primæ igitur Marciani constitutioni adiunctæ sunt duæ posteriores quibus concilium Nicæa translatum est Chalcedonem. remansit intacta imperatoris allocutio, pro antiqua uero et barbara interpretatione definitionis noua et polita posita est, quam a collectore non esse confectam, sed aliunde desumptam testatur Quesneliana capite LIII eiusdem uersionis partem continens. secuntur actionis sextæ adclamationes episcoporum atque interlocutiones imperatoris [4⁹⁻¹⁹] præter canones ab illo propositos, ni fallor, quoniam tunc omnium xxvii canonum translatio præsto erat, quam Dionysius anno fere 500 [*Zeitschr. f. Rechtsgesch.* 56 *Kan. Abtlg.* 25 p. 110] in publicum edidit. quo tempore, schismate Symmachiano callide a Theodorico terminato, archidiaconus Hormisda ecclesiam Romanam magis magisque gubernare cœpit atque ecclesiam Romanam ad unitatem contra imperatorem Constantinopolitanum reduxit. cuius et consiliis et docta eruditione non alienum erat collectionem illam quæ olim Leonis auspiciis instituta erat, renouandam curare. denique inter Marciani post synodum duos priores constitutiones et ultimam insertæ sunt nonnullæ Leonis epistolæ, per quas concilii de fide decreta accipit reiecto priuilegio sedis Constantinopolitanæ [64], postulat ut legati sui uice ipsius concilio præsideant [46. 52], ullam de fide in nouo concilio fieri disputationem uetat [50]. huiusmodi epistularum recordationem aptam uideri potuisse nemo negauerit pontifici Romano illis temporibus quando e. g. ab imperatore Anastasio Heracleam ad concilium euocabatur [*Abhndlg. d. Bayer. Akad. d. Wiss. N. F.* 10 p. 250 sq.], neque minus statui rerum qualis tunc erat, congruere quæ a Leone monita sunt ep. 52 p. 52, 20 de episcopis, *quia hæresim non reciperent, sedibus suis pulsus et in exilia deportatis atque in locum superstitem aliis substitutis*. errore accidit ut inter has epistulas etiam ep. 44 reciperetur; confusus enim est Basilius presbyter Constantinopolitanus, qui cum diu Romæ commoratus donum rediret, Anatolio a Leone commendatur, cum Basilio presbytero Romano quem Leo cum Lucensi ad Marcianum legauit [uol. 4 p. 42, 5. 32. 43, 25. 44, 21]. hunc quoniam Leo ep. 49 p. 49, 24. 52 p. 52, 10 una cum eis commemorat quos uice sua ad concilium destinauit, epistolam 44 epistulis 46. 52 adsociare placuit.

Feliciter accidit ut collector Vaticanus renouatam quidem collectionem reciperet, antiquam uero adeo non abiceret, ut non solum pristinam et pæne non intellegibilem definitionis de fide uersionem retineret, sed allocutionem Marciani quam bis, et in noua et in antiqua collectione inuenit, bis quoque in sua perscriberet.

Restant explicanda quæ etsi neque unius argumenti neque originis sunt, capiti uno numero 6 signato attribui. initio extat relatio de concilii Chalcedonensis actionibus altera quæ erat contra Dioscorum, et sexta in qua præsentem imperatorem definitio fidei lecta et suscripta est [6¹⁻² p. 106, 17—108, 31]. excerpta est ex gestis authenticis, unde factum est ut de Pulcheriæ præsentia taceretur. gesta ad excerptandum ediderunt [p. 109, 30. 31] ipsi illi secretarii sacri consistorii Beronicianus et Constantinus quorum in gestis concilii iterum iterumque mentio fit recitantium siue interpretantium. unde sequitur relationem confectam esse non multo post concilium terminatum a uiro tantæ auctoritatis ut ei aditus facilis ad istos officiales consistorii pateret. utriusque peritus erat sermonis; gesta enim Græca legit, sed relationem non Græce, sed Latine conscripsit, in usum igitur episcopi Latine loquentis, qui quis alius fuisse potuerit nisi ipse Leo papa, non uideo. eo facilius est coniectura rela-

torem unum de Leonis fuisse legatis, quo sciebat definitionem ipsam ad Leonem iam fuisse perlatam. ex ea enim nihil excerpserit nisi mentionem tomi a Leone ad Flavianum missi [p. 108, 27], ut illi se commendaret, et symbola Nicænum et Constantinopolitanum ita inter se accommodata et assimilata sicut uoluit ipsum concilium [cf. *Zeitschr. f. neutest. Wiss.* 25, 52 sq.], quoniam in definitionis exemplari quod Romam perlatum est, utraque in unum symbolum erant commixta [p. 104, 1—13]. Pascasinus et Lucensis episcopi diocesis suburbicariæ atque Bonifatius presbyter Romanus postquam legatione apud concilium functi sunt [cf. uol. I p. 248, 23. 4, p. 54, 34], in partes Occidentis redierunt, sed Iulianus Coensis Constantinopoli remansit, ut Leonis res apud comitatum ageret. his omnibus consideratis olim relationem 6^{1.2} de actionibus altera et sexta concilii a Iuliano in usum Leonis confectam esse censui neque uideo cur ab hac sententia desciscam.

Cetera pertinent ad pactum quod factum est quando sedebat concilium, inter Maximum Antiochenum et Iuuenalem Hierosolymitanum de diocesi Orientis inter eos ita partienda, ut duæ Phœniciæ atque Arabia sedi Antiochenæ redderentur, tres Palæstinæ sub sede Hierosolymitana remanerent. egi de tota hac re *Abhndlg. d. Bayer. Akad. d. Wiss.* XXXII 2 p. 4 sq. pacto addebatur concilii sententia Maximi arbitrio relinquendum esse quantos sumptus Domno decessori a concilio Epheseno altero damnato neque a Chalcedonensi restituto de facultatibus ecclesiæ Antiochenæ penderet. commodum erit primo ea discutere quæ in ipso concilio gesta sunt [6^{3.4}]. edita sunt gestorum Græcorum exemplaria ex scrinio alicuius ecclesiæ, ut Latine uerterentur [p. III, 20. 112, 23. 109, 32. III, 21]. omissus est siue a translatore siue a collectore Vaticano catalogus episcoporum qui actioni de Domno adfuerunt [p. III, 35]. iam quæritur ubi hæc gestorum monumenta et edita et translata sint. ut soluatur quæstio, duo præsto sunt argumenta ex rebus certis petita. actionis de Domno extat altera uersio Latina præter minutias non diuersa in Gestorum Chalcedonensium uersione correcta, quam Φ^c dicere soleo. prætermittere licet quod Rusticus [Φ^7] eadem utitur uersione, quoniam eam sicut multa, desumpsit ex Φ^c ; grauioris est momenti quod non Rustici tantum Gestorum editio, sed etiam recensio Φ^c Rustico prior Constantinopoli facta est. deinde ipsum Maximum quæ in Gestis ipsis de pacto cum Iuuenali interlocutus est, non intacta reliquisse in eis quæ edita sunt ex scrinio, dubitari nequit. inculcata est enim sententia, cuius in ceteris Gestis omnibus siue Græcis siue Latinis nullum est uestigium [p. 110, 21]: *si tamen id uenerabili patri nostro archiepiscopo Romæ maioris Leoni placuerit, qui cupit ubique sanctorum patrum canones infringibiles permanere.* eiusmodi sententia proferri nondum potuit d. 26. m. Oct. a. 451, quando de pacto inter Iuuenalem Maximumque agebatur, sed postquam resistentibus legatis Romanis decretum est de priuilegiis sedis Constantinopolitanæ. atqui Maximus postquam acris controuersia de istis priuilegiis inter Leonem et Anatolium orta est, hac opportunitate usus est, ut epistola per legatos missa apud Leonem de Iuuenalis ambitionibus quereretur pactoque illo Chalcedonensi antiqua et canonibus Nicænis confirmata priuilegia sedis Antiochenæ uiolata esse contenderet. respondit Leo [ep. 66 p. 74, 3]: *cum aliquid pro Antiochenæ ecclesiæ priuilegiis dilectio tua agendum esse crediderit, propriis studeat litteris explicare.* cui petitioni obsecutum Maximum excerpta illa de gestis, quæ in Collectione Vaticana 6^{3.5} extant, Romam destinasse Ballerini qua erant sagacitate perspexerunt eisque ubi necesse erat, correctis ipse exposui l. c. p. 24 sq. sed ut res ad finem perducatur, nunc adicio Maximum legatos non uia recta Antiochia Romam destinasse, sed eis ut prius Constantinopolim adirent, præcepisse; ibi peterent gestorum

e scrinio editionem eorumque uersionem Latinam pararent, quod nullo alio loco tam facile et bene fiebat quam in urbe regia, ubi ab initio utriusque linguae usus et traditus erat et necessarius. denique hac occasione uterentur ut sententia illa Maximi interlocutioni insereretur.

At ne hæc quidem Maximo sufficiebant. uoluit enim ea quoque transferri Romanque perferri quæ primo, præsentibus sane iudicibus, sed sine conscientia imperatoris in concilio de pacto illo decreta, sed ab imperatore non probata sunt, postulante ut res iterum post fidei definitionem terminatam in concilio tractaretur [cf. subscriptionem p. 113, 24. 25 et quæ exposui l. c. p. 23]. unde hæc gesta habuerit episcopus Antiochenus, erui nequit; translata ea quoque Constantinopoli crediderim. constat uero etiam hanc uersionem pro Maximi commodo esse interpolatam, quoniam ueri est dissimillimum legatos sua sponte atque ex rei ueritate ea de Leonis uoluntate interlocutos esse, quæ p. 113, 7 sq. extant [cf. l. c. p. 25].

Rem inceptam ad finem perducere Maximo non licuit: sub finem anni 454 aut initio anni 455 apud Marcianum accusatus et depositus est [Leo ep. 85]. at gesta quæ de Græco translata Maximus Leoni misit atque in scrinium ecclesiæ Romanæ deposita sunt, collectiunculæ illi Leonis auspiciis institutæ, de qua supra disserui, adeo et rebus affinia et tempore uicina sunt, ut illi cum publicaretur, adiuncta esse crediderim. actionis uero de Domno Latine translatae exemplar Constantinopoli remansit, quo usi sunt illi qui uersionem Gestorum Chalcedonensem auxerunt et correxerunt.

II. DE CANONIBVS CONCILII CHALCEDONENSIS

Quando munus acta conciliorum œcumenicorum edendi suscepi, ab hoc opere alienum duxi etiam canones recensere, hoc Turnero qui monumenta sua multis annis antea publicare coeperat, relinquendum esse ratus speique certus fore ut illius collectio terminaretur, antequam eo peruenirem ut concilii Chalcedonensis canones tractarem. hoc enim sine accurata Dionysianarum certe uersionum notitia fieri nequit, quoniam in uniuersorum gestorum uersionibus Latinis illi ex Dionysio desumpti sunt. at spes fefellit; scripsi uiro summo et per studiorum communionem magis magisque arte mecum coniuncto sine Dionysio canones qui in gestorum uersionibus extant, me recensere non posse. qua erat liberalitate et beniuolentia, mihi enumerauit codices quibus opus esset adiectis eius phototypis qui Oxoniæ asseruatur. postquam in ultimo quem edidit fasciculo [12, 3 p. XIII] me ut in canonum Chalcedonensium editione æmulum sibi gratum salutauit, mortem uel nimis præmaturam obiit. amici memoria non minus quam res ipsa postulauit ut non Dionysii tantum, sed omnes uersiones concilii Chalcedonensis actis adnecterem.

Corpora canonum et Græcum, quod altera parte sæculi quarti ex ecclesia Antiochena prodiit, et Latinum, Isidorianum errore ridiculo appellatum, quod ecclesia Africana paulo ante Vandalorum inuasionem creauit [cf. *Zeitschr. f. Rechtsgesch.* 56 *Kanon. Abtlg.* 25 p. 1 sq.], concilio Chalcedonensi antiquiora sunt. cuius canones corpori Græco facile adnectebantur, sed totum hoc corpus primarium periit cessitque operibus nouis Iohannis Scholastici et Collectionis XIII titulorum. corpus Latinum neque primarium neque partes inde deriuatæ [cf. l. c. p. 83 sq.] canonum additionem facile patiebantur, unde factum est ut canonum Chalcedonensium uersiones singulares existerent propagarenturque, ni fallor, iam sæculo quinto. quarum nunc extant duæ, altera canones tantummodo continens in codice Haagensi musei Meerinano-Westreeniani 9 ipso [W, p. 192—194], de quo egi supra p. VIII. altera in codice Vero-

nensi LX [⁴, p. 198—201] de cuius collectione quoniam latius disserui in *Zeitschr. f. neutest. Wiss.* 35, hic satis habeo quæ de canonum uersione dicenda sunt, breuiter præfari. uel ex inscriptione quæ est *Acta septimæ cognitionis Chalcedonensis* manifestum fit canones ex ipsis gestis Græcis desumptos esse atque translatos. accedit quod præmissa est definitio fidei cum introductione quæ in gestis est [6, 8], sed sine symbolis antiquis eorumque quæ illa secuntur, primas tantum periodos continens, sed adiecta interlocutione imperatoris qua sexta actio concluditur [6, 23]. simili ratione, sed modo minus docto rem agi in collectione canonum Hispana infra apparebit. uersionis Veronensis alibi nullum est uestigium, alteram illam codicis Haagensis in aliqua certe regione, crediderim Gallica, diuulgatam fuisse testatur codex Albigensis duos canones inde sumendo [cf. p. XVIII].

Primo canonibus corporis Latini adiuncti sunt Chalcedonenses in Collectione quæ inde ab editore principe appellatur *Prisca*, id est Dionysiana antiquior. cuius duas esse recensiones in his canonibus nescio an facilius quam in ceteris dinoscitur; certe ego, quando eos recensebam, illas diligenter esse discernendas certior factus sum [cf. l. c. p. 99 sq.]. grauissimo distinguuntur discrimine in canonibus Nicænis et Serdicensibus; quæ de his exposui l. c. p. 101 sq., non huius loci est repetere. in ceteris eo differunt, quod in noua recensione sermo mutatur non ut emendetur uersio ipsa ex Græco, sed mera nouandi cupidine, quo fere semper fit ut translatio etiam magis ab exemplari recedat. recensio antiquior extat in codice Vat. Regin. 1997 [*R*] scripto Teati litteris minusculis æuo Carolino antiquioribus aut fine s. VIII aut initio VIII [Lowe, codd. Latini antiquiores nr. 113]; accurate egit de codice Turner *Journ. of Theol. Stud.* 31 p. 9 sq. cui accedunt, sed in canonibus tantum Chalcedonensibus Collectio Quesneliana xxv [cf. supra p. v] et codex Wirceburgensis Mp. theol. fol. 146 [*W*] s. VIII, in quo corpori antiquo canonum Latino quod Isidorianum dicitur, re uera est ecclesiæ Africanæ, inserti sunt canones Chalcedonenses ex recensione antiquiore Collectionis Priscæ, cf. Maassen p. 552. alterius recensiois codices sunt hi:

Codex in Italia s. VI/VII pulcherrimis litteris uncialibus scriptus [Lowe, codd. Lat. antiqu. II nr. 255], tum in monasterium Floriacense ad Ligerim perlatus, quod cum in seditionibus Gallicis s. XVI direptum esset, in possessionem uenit Christophori Justel Sedanensis, a quo nomen Justelli accepit [*J*]. qui quomodo eum foliis excisis truncauerit, hic exponere non opus est, quoniam canones Chalcedonenses etiam nunc integri extant præter inscriptiones rubro colore pictas atque hic illic deteras. codex a Justelli filio donatus est bibliothecæ Bodleianæ, ubi postquam in tres partes diuisus in Museo numeris 100—102 distinctos per duo fere sæcula latuit, a F. Maassen detectus [p. 89 sq.], denique a C. H. Turner accurate descriptus est [*Journ. of Theolog. Stud.* 30 p. 337 sq.; cf. quæ adnotaui l. c. p. 97].

Collectionis Sanblasianæ [*B*] codices supra [p. vi] enumeraui; omissus est codex Diessensis quippe qui canones non habeat, adiectus codex Parisinus 4279 [*B*], in quo deest Coll. Vat. 5. canonibus subditus est in *Prisca* præter codices Quesnelianæ et Wirceburgensem atque Collectionis Sanblasianæ codicem Lucensem catalogus subscriptorum, qui quamuis non completus, male dispositus et plurimis maculatus corruptelis quædam tamen habet propter quæ abici non potest. in codice Coloniensi [*B*], ubi nomina quattuor columnis perscripta sunt, nominum episcoporum et ciuitatum tanta est confusio, de qua in apparatu referri non possit; hic igitur eam describo pro ipsis nominibus numeros editionis meæ p. 132 sq. reponendo: post nomina legatorum Romanorum habentur

fol. 57 ⁿ	col. a	ep. 4	col. b	ep. 24	col. c	ciu. 26	col. d	ep. 52
		ep. 5		ep. 25		ciu. 27		ep. 53
		ep. 6		ep. 27 [ep. 26 deest]		ciu. 28		ep. 54
		ep. 7		ep. 28		ciu. 29		ep. 55
		ep. 8		ep. 29		ciu. 30		ep. 56
		ep. 9		ep. 30		ciu. 31		ep. 57
		ciu. 4		ep. 31		ciu. 32		ep. 58
		ciu. 5 [legatus]		ep. 32		ciu. 33		ep. 59
		ciu. 6		ep. 33		ciu. 34		ep. 60
		ciu. 7		ep. 34		ciu. 35		ciu. 36
		ciu. 8		ep. 35		ep. 36		ciu. 37
		ciu. 9		ciu. 10		ep. 37		ciu. 38
		ep. 10		ciu. 11		ep. 38		ciu. 39
		ep. 11		ciu. 12		ep. 39		ciu. 40
		ep. 12		ciu. 13		ep. 40		ciu. 41
		ep. 13		ciu. 14		ep. 41		ciu. 42
		ep. 14		ciu. 15		ep. 42		ciu. 43
		ep. 15		ciu. 16		ep. 43		ciu. 44
		ep. 16		ciu. 17		ep. 44		ciu. 45 [prouinciæ]
		ep. 17		ciu. 18		ep. 45		ciu. 45 [alburensis]
		ep. 18		ciu. 19		ep. 46		ciu. 46
		ep. 19		ciu. 20		ep. 47		ciu. 47
		ep. 20		ciu. 21		ep. 48		ciu. 48
		ep. 21		ciu. 22		ep. 49		ciu. 49
		ep. 22		ciu. 23		ep. 50		ciu. 50
		ep. 23		ciu. 24 [ciu. 25 deest]		ep. 51		ciu. 51
fol. 58 ^r	col. a	ciu. 52	col. b	ep. 79	col. c	ciu. 81	col. d	ep. 108
		ciu. 53		ep. 80		ciu. 82		ep. 109
		ciu. 54		ep. 81		ciu. 83		ep. 110
		ciu. 55		ep. 82		ciu. 84		ciu. 86
		ciu. 56		ep. 83		ciu. 85		ciu. 87
		ciu. 57		ep. 84		ep. 86		ciu. 88
		ciu. 58		ep. 85		ep. 87		ciu. 89
		ciu. 59		ciu. 61		ep. 88		ciu. 90
		ciu. 60		ciu. 62		ep. 89		ciu. 91
		ep. 61		ciu. 63		ep. 90		ciu. 92
		ep. 62		ciu. 64		ep. 91		ciu. 93
		ep. 63		ciu. 65		ep. 92		ciu. 94
		ep. 64		ciu. 66		ep. 93		ciu. 95
		ep. 65		ciu. 67		ep. 94		ciu. 96
		ep. 66		ciu. 68		ep. 95		ciu. 97
		ep. 67		ciu. 69		ep. 96		ciu. 98
		ep. 68		ciu. 70		ep. 97		ciu. 99
		ep. 69		ciu. 71		ep. 98		ciu. 108
		ep. 70		ciu. 72		ep. 99		ciu. 101
		ep. 71		ciu. 73		ep. 100		ciu. 102
		ep. 72		ciu. 74		ep. 101		ciu. 103
		ep. 73		ciu. 75		ep. 102		ciu. 104

fol. 58 ^r col. a	ep. 74	col. b	ciu. 76	col. c	ep. 103	col. d	ciu. 105
	ep. 75		ciu. 77		ep. 104		ciu. 106
	ep. 76		ciu. 78		ep. 105		ciu. 107
	ep. 77		ciu. 79		ep. 106		ciu. 108
	ep. 78		ciu. 80		ep. 107		ciu. 109
fol. 58 ^u col. a	ciu. 110	col. b	ciu. 112	col. c	ep. 140	col. d	ciu. 145
	ep. 111		ciu. 113		ep. 141		ciu. 146
	ep. 112		ciu. 114		ep. 142		ciu. 147
	ep. 113		ciu. 115		ep. 143		ciu. 148
	ep. 114		ciu. 116		ep. 144		ciu. 149
	ep. 115		ciu. 117		ep. 145		ciu. 150 [<i>corepiscopus</i>]
	ep. 116		ciu. 118 [<i>corepis-</i>	ep. 146			ciu. 151
	ep. 117		ciu. 119 <i>copus</i>]	ep. 147			ciu. 152
	ep. 118		ciu. 120	ep. 148 [<i>mara-</i>			ciu. 153
	ep. 119		ciu. 121	ep. 149 <i>gentos</i>]			ciu. 154
	ep. 120		ciu. 122	ep. 150			ciu. 155
	ep. 121		ciu. 123	ep. 151			ciu. 156
	ep. 122		ciu. 124	ep. 152			ciu. 157
	ep. 123		ciu. 125	ep. 153			ciu. 158
	ep. 124		ciu. 126	ep. 154			ciu. 159
	ep. 125		ciu. 127	ep. 155			ciu. 160
	ep. 126		ciu. 128	ep. 156			ciu. 161
	ep. 127		ciu. 129	ep. 157			ep. 162
	ep. 128		ciu. 130	ep. 158			ep. 163
	ep. 129		ciu. 131	ep. 159			ep. 164
	ep. 130		ciu. 133 [ciu. 132	ep. 160			ep. 165
	ep. 131		ciu. 134 <i>deest</i>]	ep. 161			ciu. 163
	ep. 132		ciu. 135	ciu. 137 [ciu. 138			ciu. 164
	ep. 134 [ep. 133		ciu. 136	ciu. 141 — 140			ciu. 162
	ep. 135 <i>deest</i>]		ep. 137	ciu. 142 <i>desunt</i>]			ciu. 163
	ep. 136		ep. 138	ciu. 143			ciu. 164
	ciu. 111		ep. 139	ciu. 144			ciu. 165 [<i>corepiscopus</i>]

Collectionis quam Maassen [p. 512 sq.] appellauit codicis Vaticani [*L*] adhibui codicem Barberinum 679 olim [*L*^b] Farfensem et Vaticani 1342 [*L*^a] folia prima quæ perscripta sunt a librario s. viii, recentiore tamen quam is qui ipsum scripsit codicem. in utroque codice extat inscriptio numero xviii signata in Barberino:

INCIPIT CONCILIVM VNIVERSALE CALCIDONA HABITVM A SEXCENTIS ET XXX EPISCOPIS
ADVERSVS EVTHICETEM ERETICVM EIVSQVE FAVTORES

Sequitur definitio fidei, quæ antiquior est concilio Constantinopolitano a. 553. cf. p. 175, 14 sq.; tum exhibentur canones præmissis titulis secundum recensionem Collectionis Priscæ alteram.

Denique adhibui codicem Parisinum 2796 [*P*, cf. Maassen p. 611 sq.] s. viii, qui plerumque sequitur recensionem alteram [*JBL*], hic illic uero ex antiquiore correctus esse uidetur, cf. e. g. notam ad p. 127, 6. notabilis est interpolatio canonis xxiii, cf. notam ad p. 131, 19.

In Collectione Sanblasiana, cui se adiungit codex *P*, lectiones Dionysianæ atque prioris [cf. notam p. 127, 1—3 cum p. 147, 28] quidem uersionis hic illic in textum

intrusæ sunt, cf. can. VI p. 127, I. 1—3. VIII p. 127, 7—9. VIII p. 127, 19. XVI p. 129, 18, 19; uno loco can. VI p. 127, I eiusmodi interpolatio tantummodo extat in *B^{cl} P*; unde eos ex notis marginalibus irrepsisse apparet. item codex Vaticanus 1342 solus canonem XVIII totum ex Dionysiana uersione priore qualis extat in codicibus Bobbiensi et Vercellensi [u. infra] desumpsit. conferantur de his interpolationibus utriusque collectionis, et *B* et *L*, ex Dionysio quæ ex alia Priscæ parte adfert Turner in *Journ. of Theolog. Stud.* 31 p. 19, 20. singulare est quod Collectio *L* canonem VIII exhibet secundum codicem actorum Chalcedonensium Montepessulanum 58, in quo extat antiqua forma uersionis quæ huc usque per Hispanam tantummodo nota est falsoque dici solet Isidoriana [cf. infra]. hæc quoque interpolatio ex nota marginali exorta est.

Quæ origo atque intentio Collectionis Priscæ fuerit, exposui in *Zeitschr. f. Rechtsgesch.* 56 *Kanon. Abtlg.* 25 p. 103 sq. hic sufficiat breuiter ea repetere quibus explicatur quid Priscæ collectores uoluerint, cum canones Constantinopolitanos ita Chalcedonensibus adiunxerunt, ut decretum Chalcedonense de priuilegiis Constantinopolitanæ sedis ultimum canonem Constantinopolitanum esse fingerent. incommodum enim erat Gelasii papæ etiam post mortem asseclis simul fidem Chalcedonensem usque ad uocabula integram contra Anastasium imperatorem eamque partem cleri Romani quæ paci inter ecclesias Romanam et Constantinopolitanam faciendæ fauebat, acerrimo studio defendere atque decretum Chalcedonense de priuilegiis Constantinopolitanis Leonis Gelasiique exemplum secutos uehementer inpugnare. eiusmodi ut uitaretur duplicitas, decretum odiosum pro canone Constantinopolitano uenditabatur; canones enim isti uel a Leone [cf. Leon. ep. 56 p. 61, 14. 55 p. 58, 23] atque etiam uehementius a Gelasio [cf. *Abhndlg. d. Bayer. Akad. d. Wiss. N. F.* 10 p. 224] reiecti erant. ansam dedit fictioni quod Chalcedone, cum de priuilegiis Constantinopolitanis disputaretur, primi tres canones Constantinopolitani lecti sunt. tantam mentiendi audaciam fuisse qui improbarent, testantur notæ uariæ quæ ex margine in textum irrepsērunt. apte p. 138, 24 canonem qui Constantinopolitanus fuisse fingitur, in *B^c* inseritur dies uerus decreti Chalcedonensis, minus apte similia in *RJL* adduntur uerbis quæ præscripta sunt canonibus Constantinopolitanis [p. 137, 24—138, 2]. neque aliter iudicandum est de insertionem legatorum Chalcedonem Romanorum in catalogum episcoporum qui Constantinopolitano concilio subscripserunt. in Quesneliana et codice Wirceburgensi canones Constantinopolitani omisi sunt, quoniam alio aptoque loco positi sunt.

A Laurentio, quem eundem atque archipresbyterum tituli Praxidæ et per aliquantum temporis pontificem Symmachi riualet fuisse censeo, *priscæ translationis imperitia* offenso admonitus Dionysius monachus et presbyter [cf. *Zeitschr. f. Rechtsgesch.* etc. p. 108 sq.] *regulas ecclesiasticas de Græco* transtulit præterque alia corporibus antiquis canones addidit Chalcedonenses. uersionem, quam confecit a. fere 500, totam continent duo codices, Vatic. Palat. 577 [m] olim Moguntinus s. VIII, quem per A. Strewe edendum curauit H. Lietzmann [*Die Canonessammlung des Dionysius Exiguus in der ersten Redaktion* 1931] et Casselanus Theolog. Quart. 1 [c] olim Fuldensis ætate paulo minor, quem primus descripsit K. Christ [*Festschr. f. G. Leidingen*]; in canonibus Chalcedonensibus addendi sunt codex Stuttgartensis H. B. VI Iur. et polit. 113 [f] s. VIII olim Weingartensis, quem primus a. 1889 descripsit J. F. v. Schulte [*Sitzungsber. d. Wien. Akad.* 117], deinde tractauit Turner 1 2, 3 p. x, et Berolinensis 84 [n] olim Remensis, de quo cf. V. Rose [*Verz. d. latein. Hss. d. Königl. Bibl. zu Berlin* 1, 171 sq.] etiam in Dionysiana Bobbiensi [Maassen p. 471 sq.], cuius codices sunt

Ambrosianus S 33 sup. [y] olim Bobbiensis et Vercellensis 111 [z], canonum textus desumptus est ex uersione priore, hic illic tamen ex altera correctus [cf. e. g. p. 149. 27]; propriae sunt codicis Ambrosiani, qui scholiis canonistæ cuiusdam refertus est, lectiones Dionysianæ alterius siue superscriptæ siue in margine notatæ. aliquanto post Dionysius alteram confecit uersionem, cuius exemplar ab Hadriano papa I Karolo magno donatum est. quos ex ingenti numero codicum et Dionysianæ alterius et Hadrianæ Turneri consiliis obsecutus selegi, enumeraui in codicum catalogo p. 142. de codice olim Lugdunensi, per uaria fata Leningradum delato [cf. Turnerum in *Journ. of Theolog. Stud.* 2, 266] quanta in marginibus superioribus incendio perierunt, non accurate enotaui, sed satis habui in locis uarie traditis Leningradensis defectum indicare. apparatus ita construxi ut discrimina utriusque uersionis commode atque primo obtutu dispiciantur.

Longe aliena ab ipso Dionysio secuntur in aliquot uersionis alterius codicibus atque in Hadriana [cf. Maassen p. 446]: canones enim secuntur definitio fidei et episcoporum qui subscripserunt, catalogus. illa ex uersione antiqua Gestorum desumpta et indocte transmutata est, Græco exemplari non inspecto; glossa enim *machomenus* [= *μαχομένους*], quæ p. 156, 15 ex margine in textum irrepsit, probatur nihil. eiusdem definitionis formæ pars prior extat in codice Nouariensi [cf. t. III 2 p. XVI], mira quadam ratione codices in hac et in aliis partibus gemelli [cf. t. I 5, 2 p. VI] Montepessulanus 308 [X], quem descripsi t. III 2 p. XXVIII, et Vossianus 122 bibliothecæ academicæ Lugdunensis Batauorum [Z] modo uersiones Gestorum Chalcedonensium, modo eam quæ Dionysianæ accreuit, secuntur: ne apparatus nimia uarietate laboraret, lectiones XZ in definitionis parte priore ad Rustici editionem Gestorum Latinorum [uol. 3 p. 412 sq.], in altera ad huius uoluminis p. 156, 4 sq. adnotaui. summam rei si spectas, ex mutationibus istis quas temporum ingrauescens barbaries gestorum Chalcedonensium uersioni antiquæ inflixit, non multum discitur, plurima autem ex episcoporum qui suscripserunt catalogo. qui, sicut fiebat in eis conciliorum decretis que uim habent legis generalis et in communem usum publicantur, id est in symbolis canonibusque, secundum prouincias descriptus est [cf. E. Gerland, *die Genesis der Notitia episcopatum* I p. 27 sq. *Byz. Zeitschr.* 34 p. 136]. corruptelis quidem cuiusuis generis deuastatus est, præsto autem est gemellus, uersionem dico Syriacam solita illorum librariorum diligentia perscriptam [*Abhdlg. d. Gött. Ges. d. Wiss. N. F.* 10, 2 p. 130 sq.].

Eorum quæ Collectio Hispana de rebus Chalcedonensibus exhibet, nouissima sunt quæ in illa sola extant ceteris præmissa [p. 173, 1--175, 13], ut imago quædam proponatur actionis sextæ, multis uitiis inscitiaeque documentis turbata; exhibentur tamen ipsa Latina allocutio Marciani leniter mutata et uerba quæ in antiquissima illa collectiuncula [cf. p. x sq.] de Marciani et Pulcheriæ præsentia præscripta sunt, unde hanc certe Hispanæ partem concludes originis esse Romanæ. qua sunt antiquiores et definitio fidei et canones. communis est illa Hispanæ et Collectioni codicis Vaticani, non inferior igitur primis sæculi sexti annis posteaque in uersionem gestorum concilii Constantinopolitani a. 553 recepta. secuntur in utraque collectione canones, in Vaticani quidem codicis collectione de Collectionis Priscæ recensione altera desumpti, in Hispana uero de uersione puriore atque meliore, quæ extat in codicibus Montepessulano [D, cf. uol. 3, 1 p. x] et Albigeni 2, qui sicut supra [p. x] dixi, transcriptus est ex codice Tolosano antiquo. illic in eo loco ubi in recensione ψ positi sunt canones, exhibentur primo capitulatio atque canon I ex uersione Dionysii altera non aliter quam in ceteris Gestorum Latinorum codicibus, tum inde a canone II uersio a

Dionysiana diuersa, sed eadem, melior tamen et antiquior ea quæ in Hispana extat. proxime ad *D* accedit codex Albigensis 2; sed canones tertium et quartum desumptos habet de codice Haagensi [cf. supra p. xv]. erat hæc uersio non aliter Chalcedonsium tantum canonum quam Haagensis et Veronensis, atque grauissime errauerunt errantque qui eam appellant Isidorianam, nulla alia de causa quam quia posteriore tempore in Hispanam recepta ceterisque conciliorum Græcorum uersionibus adiuncta est, quæ ex Isidoriana quæ uulgata dicitur, desumptæ sunt.

Post canones habentur in Hispana et codice Albigensi episcoporum catalogus breuissimus et pauca de gestis actionis sextæ excerpta. finem faciunt Marciani constitutiones *Tandem aliquando, Diuinæ semper potentiæ, Licet iam iamque*, pro tertia in Albigensi Leonis ep. 54, cf. uol. 4 p. xv.

Denique Turneri exemplum secutus non omittenda esse duxi quæ ex canonibus Chalcedonsibus excerpta sunt in Epitoma quæ fertur Hispana [Maassen p. 646 sq.], de qua plura dicere non est huius loci.

Monachii mense Iunio a. h. s. xxxvi

E. Schwartz

RERVM CHALCEDONENSIVM COLLECTIO VATICANA

A = Codex Vaticanus 1322 s. VIII
O = Codex Nouariensis 30 s. X
W = Codex Meermano-Westreenianus
 [Haagensis 9] s. VIII
Q = Collectio Quesneliana
 a = Codex Atrebatensis 644
 e = Codex Einsidlensis 191
 t = Codex Parisinus 3848^a
 w = Codex Vindobonensis 2141
 x = Codex Vindobonensis 2147
B = Collectio Sanblasiana
 b = Codex S. Pauli in Carinthia
 XXIX 1 s. VIII
 c = Codex Coloniensis 213 s. VIII
 d = Codex Monac. 5508 s. VIII

l = Codex Lucensis 490 s. VIII
 p = Codex Parsinus 3836 s. VIII
S = Collectio Canonum Hispana
 d = Codex Escorialensis d 12 s. X
 e = Codex Escorialensis e 112 s. X
 f = Codex Escorialensis d 11 s. X
 m = Codex Matritensis 1872 s. XI
 t = Codex Matritensis [olim Tole-
 tanus] 10041 s. XI
 t = Codex Albigensis 2 s. VIII
ϕ = Gestorum Chalcedonensium uersio
 Rustici
C = Codex Parisinus 11611 s. VIII
Y = Codex Veronensis LVIII s. X
D = Codex Montepessulanus 58 s. X

INITIVM SYNODI CALCHEDONENSIS

EXEMPLVM SACRARVM LITTERARVM QVAE MISSAE SVNT A CHRISTIANISSIMO IMPERATORE
MARCIANO AD OMNES EPISCOPOS VT AD NICAeam CONVENIANT

Victores Valentinianus et Marcianus incliti triumphatores semper augusti [Leoni^{L III 61}
papæ et] Anatolio episcopo Constantinopolitano. Omnibus negotiis diuinæ res præ-^{M VI 554}
ponendæ sunt; deo enim omnipotente propitio rem publicam et conseruandam et
meliorandam esse confidimus. quia igitur dubitationes quædam in orthodoxa reli-
gione nostra uidentur emersisse, sicut etiam epistula uiri reuerentissimi episcopi almæ
urbis Romæ Leonis testatur, id specialiter clementiæ nostræ placuit ut uenerabilis
synodus in Nicæa ciuitate prouinciæ Bithyniæ celebretur, quatenus conuenientibus¹⁰
animis et omni ueritate discussa, cessantibus etiam studiis quibus antehac usi quidam
sacrosanctam orthodoxam religionem conturbasse noscuntur, uera fides nostra cuncto
sæculo manifestius innotescat, ut deinceps nulla possit esse dubitatio uel discordia.
qua de re sanctitas tua cum quibus placuerit reuerentissimis episcopis, quos de ecclesiis
sub sui sacerdotii cura constitutis idoneos et instructos orthodoxæ (doctrina) religionis¹⁵
esse probauerit, ad prædictam Nicæam ciuitatem intra diem K̄I Septembrium ire
deproperet. sciat autem religio tua etiam serenitatem meam uenerabili synodo
interfuturam, nisi forte publicæ necessitates in expeditionibus detinuerint.

Diuinitas te seruet per multos annos, sancte et reuerentissime pater.

DATA X K̄L IVN̄ CONSTANTINOPOLIM CONS̄ DOM̄ MARCIANI PP̄ AVG ET QVI FVERIT¹⁹
NVNTIATVS<sup>d. 23. m. Mai
a. 451</sup>

*Collectionis recensui formam pleniorē, quæ extat in AO; antiquior traditur in Q XXV—XXVIII,
ubi non habentur nisi I. 4. 1. 2 5. canones ex uersione quæ appellatur prisca. 8. 9. 15*

1 *Textus Græcus extat in Epist. coll. M 13, uersio ex Græco facta in Epist. ante Gesta 31*

A [inde a 19 et reuerentissime], O, Q [=actwx], W

I INITIVM O INCIPIT PRINCIPIVM QW 2—3 om. QW, inscriptionis nulla auctoritas 3 NICIAM O
4 uictor O ualentianus W triumphatores imp̄p QW 4/5 anatolio episcopo constantino-
politano QW leoni papæ et anatolio ep̄s O 5/6 proponende O 6 rem publicam] semper O
semper r. p. O^{corr} 8 nostra euidenter Q^{actw} nræ uidenter W emersisse O in ras.
esse commissam [commissam Q^{ae}] QW sunt commissæ Q^a corr. uiri QW tempore O 9 orbis
Q^{ix}W, corr. Q^x 10 in nicena Q^{ae}W in calcedona Qⁱ, Q^x corr. in calcedona in nicena Q^{ux} in nicena
Q^w corr. 11 antehuc W usis Q^a corr. usque W 12 religione O 15 doctrina addidi
16 probauerint Q^a corr. nicenam Q^{actw}W nichenam Q^x calcedonem Q^x corr. 18 nisi] ne O rei-
publicæ Q^x corr. necessitatis OQW necessitas Q^x corr. in expeditionibus QW constitutioni-
bus O detinuerit Q^{wx} detineri O 19 et reuerentissime AO ac uenerabilis QW 20 data AO
iulias W cons̄ om. AO domno AOQⁱ marciano AO perpetui QW pio AO

ITEM EXEMPLAR EPISTVLAE SACRAE SECVNDAE QVAE MISSA EST SC̄AE SYNODO
QVAE AD NICAEAM CONVENIT DE TRANSEVENDO AD CALCHEDONAM

2 Victores Valentinianus et Marcianus augusti. Festinantes nos ad sanctam synodum peruenire publica rerum causa necessaria satis inhibuit; sed his quæ uestra sanctitas scribit, agnouimus plures de uobis tam corporis infirmitate quam aliis laborare uariis causis. unde licet multæ necessitates publicæ nos hic morari compellant, tamen præpositam esse omnibus iudicamus eam quæ de sancta atque orthodoxa fide est curam. nam et religiosi episcopi atque presbyteri qui uice sancti Leonis archiepiscopi sanctæ urbis Romæ uenerunt, petierunt a nostra mansuetudine omni modo uenerabili nos adesse concilio, dicentes absente nostra pietate non pati se illuc peruenire. per petitiones uero reuerentiæ uestræ, nimium cupientes et ipsi sanctam uestram synodum celebrari, festinamus (ad) uos uenire quantocius. unde si placet reuerentiæ uestræ, ad Calchedonensium ciuitatem transire dignemini. illuc enim poterimus excurrere, quamuis hic nos publicæ necessitates impediunt, quia ea quæ expediunt ueritati et orthodoxæ fidei atque paci et quieti sanctarum et catholicarum ecclesiarum omnibus potiora esse censuimus. nec dubitamus hoc etiam uestre beatitudini placiturum, ne uos ulterius angustia ciuitatis faciat laborare et absente nostra mansuetudine synodale concilium differatur. orare tamen pro imperio nostro dignemini, ut et hostium nobis immanitas subiugetur et pax mundana firmetur et in securitate degat Romana res publica, quod uos facere etiam modo confidimus. 20

3 Imperatores Cæsares Valentinianus et Marcianus uictores augusti sanctæ synodo quæ apud Nicæam diuino arbitrio et nostro decreto est congregata. Et quidem per sacras litteras nostras iam certum uestræ fecimus sanctitati ut * * ea quæ (a) sanctis patribus nostris de uenerabili atque orthodoxa fide statuta sunt, confirmentur, ne ulterius orthodoxorum populi uario uideantur errore decepti, sed ut omnes saluatorem nostrum ac dominum Iesum Christum, sicuti decet ac sicut nostri religiosissimi patres constituerunt, sua confessione glorificent. nos enim nimio fidei zelo feruentes necessitates publicas quæ sunt in præsentī, distulimus, plurimi facientes orthodoxæ ac ueræ fidei rationem, quam sub nostræ mansuetudinis præsentia uolumus confirmari. nam quæ in Illyrici partibus acciderunt, etiam ad audientiam uestram credimus peruenisse, 30 quæ licet iam uoluntate diuina congruam meruerint ultionem, tamen rei publicæ commodum nostræ quoque mansuetudinis expeditiones ad partes Illyrici fieri postulabat. sed quoniam, sicuti prædictum est, nihil nobis orthodoxa fide est carius ac firmitate ipsius, ideo ultiores quidem expeditiones interim differre statuimus, specialiter uero reuerentiæ uestræ etiam nunc interdiciamus ne mora in uobis ulla nascatur ad Calchedonem ueniendi. quia tamen ex relatione Attici diaconi sanctæ ecclesiæ 35

2 Græcum exemplar extat in Epist. coll. M 14, altera uersio in Epist. ante Gesta 34 3 Græcum exemplar extat in Epist. coll. M 16, altera uersio in Epist. ante Gesta 35

A [pauca abscissa], O

1 EXEMPLA AO	MISSE SVNT A	2 QVEM AO, corr. O	NICAEA O	3 uictor AO
4 inbuit A	5 roborare AO, corr. O	7 propositam O	ea A	8 cura O
10 patisse A	12 ad uos Γ nos AO	17 placituram AO, corr. O	nec AO, corr. O	alterius AO
angustia Ocorr angustiae O augustiae A				
21 VALENTIANVS O	23 exciderunt	εις την Χαλκηδανέων παραγενέσθαι πόλιν ἐφ' ᾧ τε		
a om. AO, corr. O	24 patribus om. AO, corr. O	25 orthodoxe AO, corr. O	27 nimiae AO	
29 ratione AO	31 meruerit AO, corr. O	35 interducimus A	36 qui A	relatione scripsi
religione AO	attici AO aetii Ocorr	ἀρχidiaκόνου et διακόνου Γ		

Constantinopolitanæ sacratissimæ urbis tranquillitas nostra cognouit uereri sancti-
moniam uestram ne quidam forte Eutychianæ superstitionis siue alius quisquam
seditionem aliquam facere moliatur aut turbam, ea propter uobis hoc nuntio declara-
mus ut penitus ab huiusmodi causa nihil habentes quod uereamini, ueniat ad Calche-
donensium ciuitatem. in dei namque speramus misericordia quod absque aliqua
perturbatione uel strepitu iuste et prout diuinitati est gratum, de uera atque orthodoxa
religione dispositis uniuersis omnes quantocius ad proprios remeabitis lares. adcelerate
igitur pergere, nullas moras in negotio conterentes, ne cunctantibus uobis dilatione
celetur ueritatis inuentio. nobis enim studium summum est fauore diuino con-
gruum terminum hac <re> sortita remeare felices.

10

ORDO GESTORVM HABITORVM CALCHEDONA PRAESSENTIBVS MARCIANO ET PVLCHERIA AVGG
PASCASINO LILYBITANO PROVINCIAE SICILIAE ET LVCENSI ASCVLANO ET BONIFATIO
PRESBYTERO VRBIS ROMAE VICARIIS RELIGIOSISSIMI AC BEATISSIMI ROMANAE SACRO-
SANCTAE ECCLESIAE PAPAE LEONIS ET CETERIS EPISCOPIS QVI ETIAM SVBSCRIPSERVNT

4₁ Cum peruenisset piissimus et fidelissimus imperator Marcianus ad idem supra 15
dictum sanctissimum martyrium, præsente ex diuino zelo et feruore fidei etiam piis-
sima et Christianissima regina et augusta Pulcheria, quin etiam magnificentissimis
magistratibus et inlustrissimo ac nobili senatu ad uenerabilem synodum ista locutus est

2 Vbi primum diuino iudicio ad imperium sumus electi, inter tantas necessitates
rei publicæ nulla nos magis causa constrinxit quam ut orthodoxa et uera fides Christi- 20
ana, quæ sancta atque pura est, indubitata omnium animis insideret. constat enim
auaritia uel studiis quorundam per media tempora nonnullis diuersa sentientibus et
pro uoluntate sua, non prout ueritas atque doctrina patrum postulat, populos edocen-
tibus in errorem quam plurimos esse deductos. qua de re sanctam synodum hoc
uidelicet proposito fieri studuimus et uobis laborem indixisse uidemur, quatenus omni 25
errore atque caligine deterisa prout se diuinitas hominibus manifestare uoluit et doc-
trina patrum ostendit, religio nostra, quæ pura atque sancta est, uniuersorum mentibus
insinuata suæ ueritatis luce fulgescat nec in posterum quisquam audeat de natiuitate
domini et saluatoris nostri Iesu Christi aliter disputare quam apostolica prædicatio
et instituta trecentorum decem et octo sanctorum patrum eidem conuenientia posteri- 30
tati tradidisse noscuntur, sicut etiam sancti Leonis papæ urbis Romæ, qui sedem

19—p. 6, 16 *Latina Marciani allocutio præterea extabat in Gestorum Chalcedonensium codice Acoemitano Græco, quo usus est Rusticus* [Φ^r]

A [pauca abscissa], *O*; inde a 11 accedunt *Q* [= *aetwz*], *W*, *A*₁*O*₁ [infra 7]

2 quisquam *O*^{corr} quidam *A* 3 propterea *O*^{corr} 9 feruore *AO* 10 hac re sortita *scripti*
ac sortitam *AO* remearem *A* in fine add. *AO* data v $\bar{\text{id}}$ iūn, quæ spectant ad Leonis ep. 52, cf. *Epist.*
coll. M 17 11—14 ORDO GESTORVM SYNODI CALCHEDONENSIS *QW* ADLOCVTIO IMP MARCIANI *A*₁*O*₁ 11 AV-
GVSTORVM *AO* 12 lybitano *AO* luculensi *AO* 15—18 cum in s̄ca calchedonensi synodo con-
uenissent præsente auḡ [præsentes auḡs *O*₁] pulcheria dixit *A*₁*O*₁ 15/16 idem supra dictum *AO* ad
diem sub die *QW* 16 scissimorum *Q*^a *corr.* martyrium [martyrum *Q*^a *corr.*] s̄ci calenici [calinici
Q^w *corr.* *Q*^a] et eufimiæ [eufemiæ *Q*^a] *QW* 17 et¹ om. *QW* 18 est adlocutio piissimi imp̄ *QW* 19 diuino om. *O*₁
20 constrinxit *QWA*₁*O*₁ Φ^r anxit *AO* 23 populo *AO*, *corr.* *O* 23/24 edocentibus Φ^r seducentibus
*AOQWA*₁*O*₁ 25 induxisse *O* 26 caligine atque errore deteriso *QWA*₁*O*₁ manifestari *QW* *A*₁*O*₁
26/27 doctrinam *AOA*₁*O*₁ 28 suæ ueritatis *QWA*₁*O*₁ seueritatis *AO* ueritatis *O*^{corr} 29 nostri
om. *QWA*₁*O*₁ prædicat *A*₁*O*₁ 30 eidem *QWA*₁*O*₁ et idem *AO*

apostolicam gubernat, missa ad sanctæ memoriæ Flavianum Constantinopolitanæ urbis episcopum scripta testantur. remotis itaque studiis, ablati patrociniis, cessante auaritia, cunctis ueritas innotescat. nos enim ad fidem confirmandam, non ad potentiam aliquam exercendam exemplo religiosi principis Constantini synodo interesse uoluimus ne uel ulterius populi prauis persuasionibus separentur. facile enim simplicitas quorundam hactenus nonnullorum ingeniis atque superflua uerbositate decepta est et constat diuersorum prauis insinuationibus dissensiones et hæreses natas, studium autem nostrum est ut omnis populus per ueram et sanctam doctrinam unum sentiens in eandem religionem redeat et ueram fidem catholicam colat, quam secundum institutiones patrum exposueritis. concordantibus itaque animis religio uestra festinet quatenus sicut a Nicæna synodo usque ad proximum tempus erroribus amputatis uera fides cunctis innotuit, ita et nunc per hanc sanctam synodum remotis caliginibus quæ in his paucis annis, sicut superius dictum est, prauitate atque auaritia quorundam emeruisse uidentur, perpetuo quæ statuta fuerint, conseruentur. erit autem diuinæ maiestatis id quod sancto animo fieri desideramus, in æternum firmiter custodire.

3 Et post ista principis uerba ab omnibus episcopis adclamatum est: Nouo Constantino Marciano [nouo]. multis annis augustam orthodoxam. multis annis Christi cultori Marciano. uestrum imperium per sæcula. regna uestra permaneant. orthodoxia uos meruit. a Christi cultoribus absit inuidia. 20

4 Et post adclamationes Aetius archidiaconus nouæ urbis Romæ Constantinopolis ac prim notariorum dixit: Quia gratiæ supernæ momento et uestro religiosissimo zelo, tranquillissimi principes, qui pietate simul et fide pollentes ex deo totius estis sortiti orbis imperium, uenerabilis et uniuersalis hæc synodus, quæ uestro sacro decreto collecta est, quam plurimis dierum sollicita spatiis immorata ac diligentiam sibimet impertiendo diuinam cunctam quidem præteritam, quæ qualitercumque fuit exorta discordia aduersus rectam atque inculpabilem nostram catholicam fidem, de medio fecit abscedere, ut optinente ueritatis optima ratione quidquid antehac uaniloquæ nouitatis emergerat, amoueret, sicut etiam singula quæ superius subsecuta sunt, actorum series probat, sacrarum uero scripturarum uirtute munitam definitionem pronuntians modo protulit eam quæ uel a recto minime tramite penitus aberraret uel beatissimorum ac uenerabilium patrum sensum bene seruaret, et relegendis undique circumspectam pariens notionem et uobis eam coronam, religiosissimi principes, [xps] imponens, quam certum est nullum temporis prorsus senium esse passuram, ac præ manibus habemus ea quæ loquimur, si placent, ex nutu uestræ mansuetudinis recitamus. 30

6 Piissimus et Christianissimus princeps dixit: Recita. Et idem Aetius archidiaconus et primicerius notariorum recitauit

A [pauca abscissa], *O*, *Q* [=aetux, usque ad 16], *W*, [usque ad 16], *A₁O₁* [usque ad 16]

1 apostolica *A₁* missam *AO*, corr. *O* sc̄m *O₁* 2 remotis itaque *QWA₁O₁* remotisque *AO*
 3 corroborandam *Φ^r* 5 uolumus *A₁O₁* ne uel *QWA₁O₁* neque ut *Φ^r* neque *AO* repa-
 rentur *A₁O₁* 7 paruis *A* et² om. *O* 8 est om. *AO* omnes populos *A₁O₁*, corr. *O₁*
 unum om. *O* 10 exposuerunt *A₁O₁* exponeretis *Q^x* corr. itaque *AOΦ^r* æque *QWA₁O₁* 11 ni-
 cheno *Q^{awx}WO₁* nicæna *Q^eA₁* nichene *Qⁱ* 15 ut in *AO* firmentur *AO* 16 custodiri *Φ^r* subscr.
 EXPLICIT DE FIDE CATOLICA *W* EXPL ALLOCVTIO IMPERATORIS MARCIANI *A₁O₁* 18 nouo deleui
 19 cultor. . *A* cultores *O* 20 abiit *AO* 22 prim̄ *AO* primus *A^{corr}* 25 sollicitis *AO*, corr. *O*
 30 munita definitione *AO* 31 eamque *A* eandemque *O* 34 xps deleui 37 arius *A*
 38 notat̄ recitauit *O* notus rectius ira *A*

- 6 Dominus noster atque saluator omnium Christus credulitatem fidei propriis roborando discipulis ait: pacem meam do uobis, pacem meam relinquo uobis, Ioh. 14, 27 ut in religiosa doctrina iam nemo dissonaret a proximo, sed uniuersis prædicatio ueritatis æqualiter eluceret. uerum quoniam loliis suis semina pietatis malignus adoriri non cessat et quidquid est nouitatis, aduersum uiam ueritatis excogitat, ideo solito dominus humano consulens generi religiosissimum fideique zelo pollentem pro meritis suæ uirtutis eleuauit hunc principem, qui undique sacerdotii ad semet auctores accersisset, quatenus opitulante domini nostri gratia Christi cuncta quidem mendacii pestilentia penitus ab ouilibus Christi pellatur, pinguescentia uero iam germina quæ sucus aluit pietatis, exuberent. quod etiam fecimus erroris scæui dogmata com- 10 muni remouentes examine patrumque rectissima fidei munimina reparantes ac trecentorum decem et octo symbolum prædicatione fundantes eosque qui hæc secuti pietatis ueræ uestigia, parentum titulis familiariter inserentes; isti sunt tamen illi qui ad maximam Constantinopolitanam urbem postea conuenerunt, qui et ipsi fidei firmitatem sub isdem confessionibus adsignarunt. statuimus igitur et nos in omnibus 15 ordinem simul et normam de fide seruantes illius Ephesenæ quæ iam dudum est habita maxima synodus, in qua tunc beatæ memoriæ Cælestinus Romæ urbis antistes et Cyrillus Alexandrinæ præsidatus iura meruerunt, ut trecentorum quidem decem et octo uenerabilium patrum rectæ pariter et inculpabilis fidei præfulgeat institutum, qui sub piæ recordationis temporibus illis principe Constantino in Nicæa urbe collecti 20 sunt, in sua uero firmitate permaneant et ea quæ centum quinquaginta sancti patres in Constantinopolitana urbe posterius decreuerunt ad repellendas quidem quæ tunc hæreses emergerant, stabiliendam uero eiusdem nostræ catholicæ fidei puritatem.
- 7 Ad cognoscendam quidem confirmandamque perfectissime pietatem consultissimum satis hoc diuinæ gratiæ symbolum saluberrimumque sufficeret; de patre nam- 25 que et filio ac spiritu sancto quod plenissimæ fuerat institutionis, edocuit et incarnationem domini fideliter excipientibus euidenter insinuat. uerum quoniam quidam ea quæ sincera ueritas prædicat, deprauare conati nouas auditu suas hæreticas perfidias ediderunt et alii quidem dispensationis dominicæ sacramentum, quod nostri causa est celebratum, ausi fuere corrumpere, dum a sancta uirgine partum processisse diui- 30 num uocis abnegatione dissimulant, alii confusionem siue permixtionem rursus inducunt, ut unam esse naturam diuinitatis et carnis stulte confingant, ac per hoc unigeniti confusione portentuose diuinam naturam passibilem esse significant, ea propter ab uniuersa contra ueritatem machinatione ueniente uolens eos excludere quæ modo præsto est sancta et mundana hæc synodus quod antiquitus in fide prædi- 35 catur, immobile semper hoc docens ante omnia statuit ut trecentorum decem et octo uenerabilium patrum fides inlibata permaneat. et propter eos quidem qui sancto spiritui obuiare nituntur, eam traditionem quæ in augustissima Constantinopolitana urbe postea congregatis centum et quinquaginta patribus de substantia sancti spiritus fuerat decreta, confirmat. hanc etenim cunctis innotescere memorati fecerunt; 40

A [pauca abscissa], O, Q [=actiox, inde a 24, sub numero LIII]

3 sed in O	6 fideique] fidei qui AO	10 secus AO	exuperent O	sæui O ^{corr}
11 reparentes AO	ac A hæc O	18 præsidatus O, in A abscissum	22 repellendas A	
24 inscr. DEFINITIO SCÆE SYNODI CALCHEDONENSIS Q, add. diuersa editione quam supra Q ^x	26 spui AO			
27 insinuat uerum Q insinuauerunt AO	28 auditur uas O	30 est celebratum Q celebratur AO		
processisset AOQ, corr. Q ^x	31 permixtione AOQ, corr. Q ^x	33 confusionem AO	porten-	
tuosa Q	36 hæc AO	37 patrum uenerabilium AO	38 tradicionem A	angustissima O
40 fuerant AO				

non quasi aliquid deesset præcedentibus, inducentes, sed de spiritu sancto quid ipsi sentirent, contra illos qui eius potestati refragari conati sunt, sanctarum scripturarum testimoniis inlustrantes. propter eos autem qui dispensationis dominicæ temptare peruertere sacramentum et hominem solum de sancta Maria uirgine procreatum esse uaniloquiis suis autumant impudenter, sancti Cyrilli, qui Alexandrinæ fuit pastor ecclesiæ, synodales epistulas ad Nestorium scriptas atque Orientales utique sibi conuenientes amplexa est ad arguendam quidem Nestorianam dementiam, interpretationem uero desiderantium pio zelo concipere saluberrimi sacramenti sententiam. quibus epistulam quoque beatissimi Romanæ antiquioris urbis antistitis ac uenerabilis papæ Leonis Flauiano sanctæ memoriæ archiepiscopo scriptam ad expugnandam prauitatis Eutychianæ perfidiam utpote maximi Petri confessioni satis conuenientem et uelut monumentum cuiusdam statuæ communis extantem contra cunctos hæreticos merito copulauit, ut recto dogmati sua firmitas inconcussa permaneat. nam et in duos filios dispensationis temptantibus diuidere sacramentum resistit hostiliter et eos qui passibilis audent diuinitatis unigenitum dicere, collegio sacerdotali detrudit et confusionem siue commixtionem in duabus Christi naturis excogitantibus reluctatur et cælestem uel alterius cuiusdam esse substantiæ quam de nobis adsumpsit formam sibi seruilem delirantes exterminat nec non et eos qui duas quidem ante unionem, unam uero post unionem naturam in Christo fabulose confingunt, anathematizare non cessat.

20

8 Beatissimos igitur sequendo patres unum et eundem filium confiteri dominum Iesum Christum concordantibus omnes institutionibus edocemus, eundem in deitate perfectum, eundem in humanatione perfectum, deum uere et uere hominem eundem ex anima rationali et corpore, consubstantialem patri secundum deitatem, consubstantialem nobis eundem secundum inhumanationem, per omnia similem nobis sine Hebr. 4, 15 sorde peccati, ante sæcula quidem a patre progenitum secundum deitatem, in ultimis uero diebus eundem propter nos et propter nostram salutem ex Maria uirgine, quæ deum peperit, secundum incarnationem, unum et eundem Christum Iesum filium dominum unigenitum, quem in duabus naturis inconfuse et incommutabiliter, indiuisse atque inseparabiliter omnes agnoscimus, nusquam sublata differentia naturarum propter unionem, sed potius utriusque naturæ proprietate seruata et in unam concurrente personam atque substantiam, non in duas diductum diuisumue personas, sed unum et eundem filium unigenitum deum uerbum dominum Iesum Christum, sicuti nos ab initio prophetæ de eo et ipse nos Iesus Christus instituit et paternum nobis tradidit solum. his igitur a nobis undique cum omni deliberatione ac diligentia pariter ordinatis decreuit sancta atque uniuersalis hæc synodus aliam fidem nemini licere proferre siue conscribere aut exponere uel sentire uel aliter tradere, sed eos qui audent uel componere aliam fidem uel proferre uel docere uel tradere aliud solum uolentibus ad cognoscendam se conuertere ueritatem ex ritu pagano siue Iudaico uel

A [pauca abscissa], O, Q [=aetwx]

1 deesset aliquid *AO* 2 refragare *AO* 5 uaniloquis *AO* æstimant *AO* 9 antistitis *A* 11 conueniens *AO* 12 statuæ *Q* statuta *A* sta *A* *corr* *O* 15/16 confusionem siue commixtionem *Q* commixtionem siue permixtionem *AO* 16 xp̄is *A* 17 cælestem eum *AO* substantiæ esse *Q* 18 exterminant *AO* 19 naturas *Q* 21 beatissimus *AOQ* *acc*, *corr.* *Q* *acc* et eundemque *AO* 23 eundem¹—perfectum *om.* *AO* 25 eundem *om.* *AO* inhumanatione *Q* inhumanatione *Q* humanatione *Q* humanationem *Q* 27 propter² *om.* *AO* uirginem *A* 29 infusæ *O* 30 numquam *AO*, *corr.* *AQ* 32 atque substantiam *om.* *Q* deductum *AOQ*, *corr.* *Q* diuisum uel *O* 33 xp̄s ihs *O* 36 atque—hæc *om.* *AO* 38 uel³ *om.* *AO*

qualicumque hæretico, eos si quidem episcopi siue clerici sunt, alienos esse episcopos ab episcopatu et clericos a clero; quodsi monachi uel laici fuerint, anathematizari.

- 9 Et cum recitasset, piissimus et Christianissimus princeps ad sanctam synodum dixit: Si omnium consensu religiosorum episcoporum hæc quæ modo subiecta sunt, definita fuerant, sancta synodus dicat. 5
- 10 Omnes episcopi adclamauerunt: Omnes sic credimus. una fides, una sententia. omnes idem sentimus. omnes consentientes subscripsimus. omnes orthodoxi sumus. patrum ista fides. apostolorum ista fides. orthodoxorum ista fides. ista fides salus mundi. nouo Constantino Marciano, nouo Paulo, nouo Dauid. annos Dauid da principi. pie domne, uitam ipsi, nouo Constantino, nouo Marciano. 10 pax mundi uos estis. pie domne, uitam. uestra fides uos seruet. Christum honoras: ipse te seruet. orthodoxiam tu firmasti. ut apostoli, sic creditis. multis annis augustam. orthodoxia lumen uos habet. propter hæc ubique pax. lumen pacis, domine, serua. lumen mundi, domine, serua. noui Constantini sempiterna memoria. a proauis orthodoxam, domine, serua. custodem fidei 15 deus seruet. semper piam deus seruet. tu pia, tu orthodoxa. hæreticorum hostem deus seruet. omnes hæreticos tu persequeris. Nestorium et Eutychetem tu persecuta. absit inuidia a uestra fide, digni fide, digni Christo. Christiano imperio absit inuidia. fideles principes sic honorantur. potentatum uestrum deus seruet. deus pacificet regnum uestrum. nouus Constantinus Marcianus. 20 noua Helena Pulcheria. Helenæ fidem tu ostendisti. zelus Helenæ in te probatur. crucem Christi tu defendis. inuenit Helena, saluauit Pulcheria. uita uestra tutela omnium. uestra fides ecclesiarum gloria.
- 11 Piissimus et Christianissimus imperator dixit: Licet laborem reuerentiæ uestræ uel uexationis aliquid fecerimus, gratias tamen maximas confitemur saluatori nostro 25 Christo quod multis errantibus circa fidem sublata discordia in unam atque eandem religionem etiam modo cuncti conuenimus sperantes cito uestris <ad> deum precibus et uniuersalem pacem nobis a maiestate diuina largiendam.
- 12 * * Hæc digna uestro regno. ista propria uestri imperii. hoc est meritum regni tui. bonus fide, dignus Christo, imperium te meruit, cum imperio et pietas. 30 propter hæc in pace mundus. hæc meretur imperium uestrum. orthodoxia per te firma; propter te nulla hæresis. cælestis rector, terrenum serua; propter te firma fides. cælestis regnator, augustam serua; <propter te> firma fides. bonus deus qui hæc fecit. cælestis regnator, augustam serua. pace digni uos estis. hæreticos tu persequeris. Nestorio et Eutycheti anathema; et Dioscoro anathema. 35 propter uos fides, per uos pax. hæc preces ecclesiarum, hæc preces pastorum. Nestorio et Eutycheti et Dioscoro anathema.

9—12 = *Gesta Chalcedon.* 6, 10—13

A [*pauca abscissa*], *O*, *Q* [= *aetwx*, usque ad 2]

1 quacumque <i>AO</i>	eo <i>A</i>	2 anathematizare <i>AO</i>	6 si <i>O</i>	7 conscientes <i>A</i>
9 fidis <i>OAcrr</i>	nouo ¹ scripsi diuo <i>AO</i>	11 uita <i>AO</i>	13 orthodoxiam <i>A</i>	14 lumen ² —serua
om. <i>A</i>	15 custode <i>AO</i>	16 tu ¹ <i>O</i> tua <i>A</i>	21 helene ¹ <i>A</i> helena <i>O</i>	22 defendes <i>A</i>
saluabit <i>O</i> seruabit <i>A</i>	26 orantibus <i>AO</i>	27 ad addidi	28 largiendum <i>AO</i>	29 excidit
ADCLAMATIO	u ^{ro} regno <i>A</i> uero regnum <i>O</i>	ista scripsi ita <i>AO</i>	hoc—meritum scripsi non	
emeritum <i>AO</i>	30 imperium <i>AO</i>	31/32 per te <i>A</i> pate <i>O</i>	32 hereses <i>AO</i>	33 fidis ¹ <i>AcrrO</i>
propter te addidi	fidis ² <i>AcrrO</i>	36 fidis <i>AcrrO</i>	37 et ¹ om. <i>A</i>	

- 13 ADLOCVTIO IMPERATORIS Piissimus et Christianissimus princeps ad sanctam synodum dixit: Pia et catholica fide pro patrum traditionibus a sancta synodo demonstrata iustum pariter atque utile nostra probauit esse (nostra) tranquillitas omnis in posterum contentionis materiam de sincera religione prorsus auferri. si quis igitur aut priuatus aut militaribus adhærens stipendiis siue clero sociatus publice de fide [et si] uulgi partes aliquas trahens sub specie disputandi perturbationem faciat quandam, sciat quod qui priuati condicione notatus est, a sacratissima urbe pelletur, militaris de sua militia et clerus de suo gradu periclitabuntur, etiam aliis subdendos suppliciis.
- 14 ADCLAMATIO Multos annos principi Christiano. multos annos principi. Chri- 10 stianum principem multis annis. tu pius, tu Christianus. ecclesias tu eleuasti, orthodoxiam tu firmasti. multis annis augustam et catholicam multis annis. tu pia, tu catholica. uestrum regnum deus seruet. hæreticos uos expulistis. Nestorio Eutycheti et Dioscoro anathema. trinitas tres deposuit. uestrum imperium per sæcula. 15
- 15 ADLOCVTIO IMP̄ Piissimus et Christianissimus princeps dixit: Sunt quædam certa capitula quæ honoris respectu uestre reseruauimus sanctitati congruum rati regulariter a uobis ista synodali disponi concilio potius quam nostris legibus statui.
- 16 (ADCLAMATIO) Multis annis principem. tu pius, tu Christianus. Christus 20 quem colis, ipse te seruet. hoc meritum fidei tuæ est. tu sacerdos, tu imperator. ecclesias tu eleuasti, uictor bellorum, rector fidei. multis annis augustam. tu pia, tu Christiana. orthodoxam multis annis. uestrum regnum deus seruet. hæreticos (uos) deposuistis. fidem uos seruastis. absit inuidia regno uestro. uestrum imperium per sæcula. 25
- 17 Piissimus et Christianissimus imperator dixit: In honore sanctæ martyris Eufemiæ ac uestre beatitudinis Chalcedonensium ciuitatem, in qua sancta fides synodale fecit haberi concilium, metropolitani iuris priuilegio gloriari decreuimus honore tantummodo, seruato uidelicet metropolitano iure proprio dignitatis Nicomedensium ciuitati. 30
- 18 Omnes adclamauerunt: Iustum iudicium principis. et sancta martyre dignus. unum pascha mundus agat. ipsa sancta te seruet. precamur, dimitte nos.
- 19 ADLOCVTIO IMP̄ Piissimus et Christianissimus imperator dixit: Nimio quidem laborastis itinere uexationis incommoda sustinentes, triduo tamen aut quattuor dies 35 expectate et præsentibus nostris magnificentissimis magistratibus singula mouete quæ uultis, competens auxilium promerenda. uerum nemo uestrum antequam perfecta forma super omnibus detur, synodo sancta discedat.

13—15 = *Gesta Chalcedon.* 6, 14—1616—19 = *Gesta Chalcedon.* 6, 20—23*A* [paucissima abscissa], *O*

1 ADLOCVTIO IMPERATORIS *O om. A* 2 pia et scripsi piæ *AO* fides *AO* 3 nostra *addidi*
 4 materia *AO* 6 et si *deleui* 10 ADCLAMATIO *O om. A* multis *AO* multis *AO* 11 tu¹
 ut *AO* leuasti *O* 16 ADLOCVTIO IMP̄ *O om. A* 18 rati scripsi satis *AO* 20 ADCLAMATIO *addidi*
 21 coles *O de A non constat* es *O* 24 uos *addidi* deposuisti *AO* seruasti *O* absit
 —uestro *om. A* 27 et chalcedonensium *AO, corr. O* 34 ADLOCVTIO IMP̄ *O om. A* 35 laborasti *O*
 37 aulium *O* uero *A* 38 synoda *O*

INCIPIIT QVAE HIS PRAESENTIBVS EPIS ACTA SVNT IN CALCHEDONENSI CONCILIO

5 Venerabilis totius mundi conuentus qui ex gratia dei nostri et decreto clementis-
simorum et religiosorum imperatorum Valentiniani et Marciani augustorum adunatus
in Calchedonensem metropolitanam Bithyniae ciuitatem in martyrio sanctae ac uic-
tricis Eufemiae decreuit quae subter comprehensa sunt

5

Dominus et saluator noster Iesus Christus fidei intellectum discipulis confirmare
praecipit: pacem meam do uobis, pacem meam relinquo uobis et ne ulla dis- *Ioh. 14, 27*
sensio inter suos ex religioſitate uenerabili oriatur, sed ex aequo ueritatis ostendatur
praekonjum. quoniam non desinit per sordiculas quasdam malignus insidiare pietatis
seminibus, sed semper noui quiddam aduersus ueritatem indagat, ob hoc dominus 10
noster habens prouidentiam humani generis hunc clementissimum ac fidelem aduersus
aemulum nobis concessit principem, qui undique ad se sacerdotes conuocauit, ut gratia
domini nostri Iesu Christi cooperante totam falsitatis noxam adgressa abiciat et ueri-
tatis eam corroboret germinibus. quod et fecimus communi decreto uel iudicio
erroris persequentes sectas, sed et perfectissimorum patrum innouauimus fidem trecen- 15
torum decem et octo symbolum omnibus praedicantes et quod sincera agnitione animo
concepisse cognoscimus, sacerdotes attitulantes notauimus. et post haec conuenerunt
in urbe Constantinopolitana numero centum quinquaginta etiam hi hanc confirmantes
fidem. nos uero hunc ordinem et omnes fidei formulas custodientes decernimus
secundum Ephesitanorum concilium, quorum auctores uenerabilis memoriae Caelestinus 20
urbis Romae et Cyrillus Alexandrinae urbis episcopus, unianimiter sentientes iuste pra-
cellere inculpabilis fidei expositionem trecentorum decem et octo uenerabilium beatissi-
morum patrum qui in Nicaeam temporibus diuae memoriae Constantini imperatoris con-
uenerunt, etiam obtinere uero et centum quinquaginta uenerabilium episcoporum apud
Constantinopolim quae decreta sunt aduersum interemptionem sectarum pullulantium 25
et crescentium manifestatione huius catholicae et apostolicae nostrae fidei.

2 ista epistola iam scripsi in codice presbyteri Tribuni B^p in mg.

AO, B [=bcdlp], Q [=actwx], W

I INCIPIIT—CONCILIO AO INCIPIIT SYNODVS EPISCOPALIS CALCEDONENSIS HABITVS A [AD B^h]
QVINGENTIS VIGINTI [QVINGENTI B^h] EPISCOPIS CONTRA EVTHICITEM B INCIPIIT PROLOGVS CANON CALCE-
DONENSIS W INCIPI SYNODVS EPP [EPISCORVM Q^{wx}] CALCHEDONE FACTVM Q

2 nostri om. Q 3 religiosissimorum QW adunatam AOB^{bd} adunati W 4 calchedonense
metropolitana QB^{bi} ciuitatem om. AOQ atque BW om. AO 5 eufimiae Q^{act} B^{bcd} quae de-
creuerint sunt subter adnexa Q 6 Iesus om. Q, corr. Q^x intellectu Q^x discipulos con-
firmari Q^x corr. 7 praecipit Q^xB^{cd} praecipiens erit Q^x corr. et AOBW ut Q nulla AOQ^x corr.
8 uos QB^{dl} nos Q^x corr. ex¹] ex de AO et B^{bd}W aequo Q ea quo B^{bd}lp ea quod AOB^c quo W
9 et quoniam Q sed quoniam Q^x corr. desit AOB sorticulas B^l articulam A articula O
quaedam AO insichari W 10 similibus Q, corr. Q^x indagatur B^c indagata B^pW
indignata B^{bi} indigna, *superscr.* proferre B^d ab BW 10/11 habens dñs noster Q 11 et QW
12 ad se om. AO uocauit AO 13 noxiam OB^d adgressa QB^{bd}lp adgressus B^c adgressam W
om. AO a grege suo Q^x corr. *praclare, modo scribatur* sua abiciatur AO 14 eum Q^x corr.
corroborare AO decretum AO, corr. O 15 errores QB^{bd}, corr. B^d errorum W et sectas Q
innouamus fidem B fidem innotescamus AO 17 cognoscimur A attitulantes om. WB^c,
corr. B^c hac W 18 urbem B constantinopolitanam AB^{cd}W, corr. A hi om. W 19 hunc]
nunc QW 20 efesianorum B^d corr. quorum in cuius corr. Q^x auctores fuerunt Q^x corr. auctore B^l
uenerabilis memoriae BW uenerabiles scae memoriae AO uenerabiles Q 21 romae eps AO alexan-
drie W ecclesiae urbis B^c episcopi B^{bd}lpQ^a corr., Q^xW unanimiter B^{bd}lpQ^{act} et iuste
22 uenerabilium ac BW 23 diui W 24 uere B^d corr., del. Q^x et om. Q 25 quae et sunt
del. Q^x aduersus B^{bd}lpQW ad B^c 26 manifestationem AO et manifestationem Q^x corr. et apo-
stolicae om. B^l fidei nostrae B^c fide AO

SYMBOLVM TRECENTORVM DECEM ET OCTO ET CENTVM QVINQVAGINTA

Credimus in unum deum patrem omnipotentem, factorem cæli et terræ, uisibilium omnium et inuisibilium; et in unum dominum Iesum Christum filium dei unicum, de patre natum ante omnia sæcula, deum uerum de deo uero, natum non factum, eiusdem substantiæ qua pater est, per quem omnia facta sunt, qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit, incarnatus est de spiritu sancto et Maria uirgine, homo factus, crucifixus pro nobis sub Pontio Pilato, sepultus resurrexit tertia die, ascendit ad cælos, sedet ad dexteram patris inde uenturus cum gloria iudicare uiuos et mortuos, cuius regni finis non erit; et in spiritu sancto, dominum et uiuificantem, a patre procedentem, qui cum patre et filio adoratur et glorificatur, quod locutus est per prophetas; in unam catholicam atque apostolicam ecclesiam. confitemur unum baptismum in remissionem peccatorum. speramus resurrectionem mortuorum, uitam futuri sæculi. amen.

Sufficerat quidem ad plenariam pietatis agnitionem et confirmationem sanctum hoc et salutare diuinæ gratiæ secretum; de patre enim et filio et spiritu sancto docet nos plenaria et perfecta domini nostri incarnatio quibus fideliter credulitas, adest. sed quoniam hi qui ueritatis destruere conantur præconia, quasdam innouationes procreauerunt et secretalem domini nostri incarnationem corrumpere nisi sunt et diuinæ uocis uirginem creatricem ausi sunt denegare et confusionem unius naturæ humani corporis et diuinitatis ausi sunt componere ac separabilem et corruptibilem unici filii diuinam naturam dicere temptauerunt, ob hoc omnem ipsis opponendam aduersus ueritatem machinationem uolens hoc præuenerabile atque mundanum concilium antiquo illo præconio et firmo exemplo decreuit edocens præcipue trecentorum decem et octo episcoporum uenerabilium fidem manere incontaminatam et aduersus illos qui spiritui sancto aduersantur, quam fidem etiam posteriore tempore in urbe Constantinopolitana centum quinquaginta conuenientes uenerabiles episcopi doctrinam nobis spiritus sancti

AO, B [=bcdtp], Q [=aetwx], W

2 omnipotentem] omnium BW 3 omnium post inuisibilium coll. W dñm nrm O
4 uero A uero om. B^l eiusdemque Q 5 quem] quæ B^{bd}, corr. B^d 6 descendit et B^{bd}W
incarnatus] natus AO de] ex Q^{act}W et BW et ex AO in Q 7 sepultus est et AO om. W
8 in AO sedit B^dQ^{act} et sedit W unde AO uenturus est A^{corr}O 9 non erit finis B^{bd}W
sp̄m scm B^c corr., Q^a corr., Q^wxW dñm W et² om. OW uiuificantem O 10 et qui AOB^{bdp} et adoratur B^c
qui B^cQ^a, Q^w corr., Q^x corr., W^{corr} que Q^x 11 et in B^{bd} et B^b corr., Q^x corr., W unam scām W^{corr} et W
baptisma Q^wxW 12 remissione BQ^d et uitam W^{corr} 13 post amen pergunt eos autem
qui dicunt erat tempus quando non erat et priusquam nasceretur non erat et quia ex nullis
extantibus factus [facturus O] est uel ex alia essentia dicentes mutabilem et conuertibilem filium
dei hos [hoc O] anathematizat catholica et apostolica æcclesia post hoc concilium nicænum quod
in urbe roma concilium congregatum est a catholicis epis addiderunt de spū scō etc. — in cælis cum
patre non erat [=Ecclesiæ Occident. monum. iuris antiquissima ed. Turner 1 283, 20—289, 87] AO
14 suffecerat Q^a corr., sufficeret Q^x et confirmationem Q mortuorum et confirmationem W
om. AOB 15 hunc BQW, corr. Q^{ax} salutarem B^{bdp} saluatorem B^l et filio enim AO 16 et
om. B^cQ perfectæ B^{bdp}Q m̄ ihū B^c nrm ihū xp̄i AO 17 præconiam B^{bdp} præconium B^c in-
nouationis AOW 18 et¹ Q om. AOBW diuini W 19 uocis misterium ad Q^x corr. confes-
sionem AO humanæ B^{bd}Q^a corr. 20 et¹ om. AO componere ausi sunt QW ac Q om. AOBW
reparabilem AO 21 ab B^c omnem B^cQ^a corr., Q^x corr. omne Q omnes AOB^{bdp}W ipsi W opponenda Q.
corr. Q^{ax} oppugnandam [g del. B^b] B^{bd} 22 uolens excludere Q^x corr. huc AO præuenera-
bile B præuenerabile AO peruenerabile W peruenerabile Q uenerabile Q^x corr. mundanum]
magnum Q^x in ras. antiquum W 23 edocens QW et docens AOB^{bdp} docens B^c præcipue et A
24 uenerabilem O incontaminata Q, corr. Q^{ax} et] ut B^{bd} spū QB^pW, corr. Q^x 25 fidem male additum
tempore om. W constantinopolitanam AO 26 et doctrinam B et doctrinæ W de sps Q^x corr.

substantiæ confirmauerunt, non quod aliquid deesset priscæ fidei, superadicientes, sed aduersus eos qui nitebantur diuini spiritus conceptioni aduersari et domini nostri potestatem corrumpere, hos ergo scripturis diuinis adtestantibus euidentius manifestantes. propter hos qui substantiæ secretum euertere insectabantur dicentes hominem sine diuinitate fuisse creatum ex uenerabili uirgine Maria inpudenter et uulgariter, uenerabilis quondam episcopi Cyrilli Alexandrinæ ecclesiæ litteras et totius Orientis congruas aduersus Nestorii amentiam, in quibus manifesta est expressio certi atque salutaris symboli desiderantibus, epistulam atque archiepiscopi Leonis primæ sedis quæ destinata et directa uidebatur ad uenerabilem sanctæ memoriæ Flauianum ad intercipiendam Eutychetis malignitatem quamuis sancti Petri confessioni concordantem et unam atque similem paginam uisa est aduersus obtrectantium audaciam, euidenter edere conuenit integræ fidei credentibus. nam et eos qui quasi bifariam dei uiui substantiam secretalem nituntur diuidere, oppugnant, hos etiam qui passibilem audent dicere diuinitatem unici filii, hos repellendos de omni synodo oportet nec non et hos qui duplicis naturæ commixtionem confusionem domini nostri argumentantur, inpugnare et qui cælestem uel etiam constare substantiam quam ex nobis concreatam ipsis ergo figuram delirantes uel insanientes dicimus et hos qui duas ante natiuitatem domini naturas, unam post unituram insulse fingentes excommunicare oportet.

Sequamur igitur patrum nostrorum sententiam unum et eundem confitentes dominum Iesum Christum conuenienter edocentes, perfectum eundem in diuinitate et perfectum eundem carnalem hominem, deum certum eundem, hominem certum eundem ex anima rationali et corporis substantia patri in diuinitate similis, item et nobis per

8 contra Eutychem Leo papa, Flauianus et Quirillus episcopus Alexandrinus respondent B^p in mg.

AO, B [=bcdlp], Q [=aetwx], W

1 substantiam AO substantia WQ^x corr. ac substantia Q 2 spui Q, corr. Q^x conceptione BW conceptionem A contemptionem O 3 potestate AO hos ergo] suam sententiam Q^x corr. in-scripturis B^{bdlp}W scripturarum diuinarum Q^x corr. adtestatione QW 4 hos ergo Q^x corr. illos uero B^c 5 et hominem Q^x corr. diuinitatem B^{bdp}Q^tW et ex AO uenerabile OBQW, corr. Q^{ax} ante et ins. delerantes Q^x 5/6 bulgaliter B^{bdlp} bulgaliter B^c uulganter Q et uulganter in diuulgant corr. Q^x 6 contra uenerabilem—ēpm Q, corr. Q^x quosdam AO quandam B^c et] synodicas ad nestorium et alias B^c et ad Q^x corr. 7 orientis ēpōs Q^x corr. congruas existentes suscipit B^c nestorii amentiam] nestorium etiam W est AOQ^x corr. om. BQW 7/8 certa itaque W 8 salutare W nosse desiderantibus Q^x corr. atque epistulam Q^x corr., non male, nisi mauis epistulamque 9 uidetur Q^x corr. 10 intercidendam B^c euthicis B^c eutyces Q, corr. Q^x malignitate B^{bd} quam uiso AO confessioni B^cQ^x corr. confessione B^{bdlp}QW confessionem AO 11 et om. AO ut Q^x in ras. una Q^{etwx} similis pagina Q uisa esset Q^x corr.; nescio an scribendum sit uisam 12 edocere Q edocent Q^x corr. conuenire Q^x corr. et om. AO 13 hos del. Q^x 14 et de AOBW omne B^{bdp} 15 et om. Bⁱ duplicem AOBW confusione B^c confessionem Q, corr. Q^x 15/16 augmentantur O 16 qui de AO etiam alterius B^c constare AOBW consubstantialem Q quæ Q^x corr. 16/17 concretam A concreta est Q^x corr. adsumpsit formam serui B^c 17 ipsos B^c ipsi Q ergo] serui Q^x corr.; re uera in ipsis ergo] latet ipsi serui figuram] coram W dicunt Q^x corr. qui duas] quibus AO 17/18 natiuitatem in unitatem [unitate Q^x corr.] Q 18 naturas dñi QW dñi naturas duas AO unituram scripsi uninaturam AO unitarum B^{bdlp}W unicarum Q unationem B^c unitionem Q^x corr. insule O om. B^c confingunt Q^x corr. 19 et om. AO 20 Christum om. B^{bd} et docentes AO eundem] eundem carnalem hominem eundem W in om. AOQ diuinitatem AOB^{bdlp}W et om. AOB^c 21 carnalem—eundem² om. W hominem¹ om. Q certum eundem om. Q et Q^x corr. hominem²—eundem² om. B^{bd} eundem³ om. W 22 animo AO rationali WB^c corr. rationale B^{bdlp} rationalem AO rationabili B^cQ^a corr. Q^x corr. rationale Q et¹ om. Q, corr. Q^x corpori A substantiam AOB^{bdp} patre B^b similes B^b similem Q om. W 22—p. 14, 1 item—humana om. W

omnia in humana substantia similem præter peccatum, ante sæcula ex patre progenitum secundum diuinitatem, sed in ultimis diebus eundem propter nos et propter nostram salutem ex Maria uirgine diuini numinis creatrice secundum hominem, unum eundemque Christum filium dominum unicum, in duplici natura inconfuse inmutabilem indiuisse cognoscendum, in nullo duplicis naturæ distantia interempta propter unitatem, salua proprietate naturæ utriusque sub una persona, non sub una substantia conuenientes, neque in duas figuras diuisam atque partitam, sed unum eundem filium unicum deum uerbum dominum Iesum Christum, sicut antiquitus prophetæ pro eo, etiam ipse nos Iesus Christus erudiit et patrum nobis tradidit symbolum. horum itaque cum omni ueritate et suauitate a nobis ordinata statuit uenerabilis et mundana ecclesia nullam aliam fidem licere cuiquam proferre aut edere uel docere uel tradere alterum symbolum corripere uolentibus ad scientiam ueritatis ex paganitarum aut Iudaicæ aut hæreticæ cuiuslibet sectæ. hos uero siue sint episcopi aut clerici, alienos esse ab episcopatu, seu clerici sint, a clero; sed et si monachi sint aut laici, hos excommunicare iubemus.

15

EXPLICIT EXPOSITIO FIDEI CONCILII CALCHEDONENSIS

d. 13 m. Oct.
a. 451

INCIPIT ACTVS SYNODI CALCHEDONENSIS QVAE CONGREGATA EST III ID OCTOBRIS

61

Residentibus episcopis supra scriptis legitur libellus Eusebii episcopi contra Dioscorum oblatus synodo. requisitus Dioscorus non obseruat. conuenitur Dioscorus, dicit se uenire non posse, quod custodiretur a magistraneis et scholaribus. secunda ammonitione conuentus respondet se ægrotare et non, nisi senatus affuerit, ad synodum uenire. Dioscorus conuentus requirit a directis Iuuenalem Thalassium Eusebium Basilium et Eustathium. ingreditur Athanasius presbyter Alexandrinus cum libello contra Dioscorum, similiter et Ischyron diaconus Alexandrinus. legitur Theodori libellus quo dicit se deputatum fuisse sanctæ memoriæ Cyrilli; erat enim magistrianus, sed pro remuneratione synodi Ephesenæ clericum factum. et post

A [pauca abscissa] *O*, usque ad 16 *B* [=bcdtp], *Q* [=aetwx], *W*

1 humanam substantiam *AO* substantiæ *W* similem et *AO* præter peccatum *om. W* 1/2 procreatum *W* natum *Q* 2 in *om. AO* temporibus *B^{bd}* nos—propter *om. W* 3 mariæ *B^b* uirgine *om. AO* diuini numinis [nu... *A*] *AB^{bc}* diuinum in his *O* diuini nominis *B^{dlp}QW* creatricem *AOB^{bdp}W* 4 et eundemque *B^{bdp}W* filium] firmum *QW* dnm [dm *O*] nrm *AOB^c* in *om. W* confuse *AO* 5 indiuisse] diuinis *O* di... [abscissa] *A* et cognoscendum *AO* in cognoscendum *B^{bd}* duplici *W* natura *AB^{bl}W* naturam *O* naturas *B^d* distantiam *AOB^{bdp}W* interemptæ *QW*, corr. *Q^x* 6 proprietatem *B^{bd}*, corr. *B^d* utriusque naturæ *QW* non *om. QW*; num scribendum nec non? sub una *om. Q* et *Q^x corr.* 6/7 conueniente *Q* 7 neque enim *W* figuram *B^b* diuisum—partitum *Q^x corr.* eundemque *W* et eundem *Q^x corr.* 8 uerum *AOBQ^x corr.* dominum *om. AOB* antiquitas *W* prophetæ *om. AO* pro] de *Q^x corr.* et etiam *Q^x corr.* 9 erudit *B^c* erudiuit *Q* quorum *AOB^c* his *Q^x corr.* 10 cum omni] communi *W* atque *Q* a nobis *om. B^c* nobis *B^c corr.* ordinatam *B^c* ordinatis *Q^x corr.* uenerabiles *B^{bd}* munda *AO* conuentus *superscr. Q^x* 11 nullam aliam] nulla malitia [maliciam *W*] *B^{bd}W* dicere *AO* post docere *superscr.* eos autem qui audent cōponere fidem alteram aut proferre aut docere *Q^x ex corr.* 12 corripere *B^{bdp}QW* componere *AOB^c* conuerti *superscr. Q^x* paganistarum *Q^x corr.* paganorum *AO* iudaici *B^{bdp}QW* iudaicum *AO* aut²] ab *O* 13 heretici *B^p* sectæ conuertere *B^c* rectæ *B^l* hoc *B^{bd}* alienus *B^bW* 14 episcopatum *AOW* seu—clero *W* seu clerici [clericatu *B^c*] sint *B* seu clerici *AO* et clero *Q* aut laici *om. AO* ita ut laici [laicos *Q^a corr.*] *Q* hos *om. AO* excommunicari *B^lQ^{ae}* 15 *om. Q* EXPLICIT SYNODVM [synodus *B^c* concilium *W*] mundanum id est uniuersalem [uniuersale *B^lW* uniuersali *B^c*] APVD CALCEDONA [calcidona *B^c* calcednū habitum metropoli bithiniæ *W*] *BW* concilium *om. A* 21 respondit *AO* 22 a *O* ac *A* thalassium *O* 24 scyryon *A* cyryon *O* 25 de se putatum *O* defuisse *AO* 26 magistrianius *O*

quindecim annos a Dioscoro se deflet exclusum et non solum se, sed et generationem Cyrilli fugasse de ciuitate odio fidei quam ille prædicauerat [fidei]. et dicit illum * tam Origenis, fuisse blasphemum, homicidam, sed et turpis uitæ fuisse illum semper se promittit docere. petit eos quos secum Dioscorus sollicitatos adduxerat, in custodiam redigi et ab his requiri, id est Agorastum Dorotheum Eusebium Iohannem 6 notarium. leguntur Ischyronis libelli dicentis Dioscorum agros uastasse, multorum deiecisse domos, alios exilium misisse, alios multasse, alios urbe propulsos. auarum <fuisse> et pauperibus negasse; quæ prouinciis <Libycis> propter ariditatem a iudicibus indulta sunt, a prouincialibus uili emere et caro distrahere ita ut oblationes ecclesiis desint. pecuniam quam Peristeria nobilis <memoriæ> ecclesiæ reliquerat monachis 10 xenodochiis et pauperibus erogandam, thymelicis et theatralibus expendisse personis et <a> mulieribus domum ipsius et balneas frequentari. quarum una erat famosa Pansophia cognomine Montana, de qua etiam a populo clamatum est. agros messes monachis * excisis omnibus et habitationibus dissipatis se mendicare. Petrum istum tunc diaconum dicit cum aliis ad rapiendum se fuisse directum, quem memorat 15 perfidiæ ipsius in Epheso ministrum fuisse. extortam sibi clauso professionem in ciuitate non manendi. petit iterum Agorastum Dorotheum Eusebium Didionem Arpocratonem Petrum Gaianum et mediastrium balnei episcopi, ut per ipsos et alios doceat quod intendit. legitur et Athanasii: dicit sibi auunculum fuisse Cyrillum episcopum et commendatum fuisse Dioscoro successori suo, sed iste contra fidem 20 ueniens oppressisse non ueritus affligit. propinatum se Chrysafio et Nomo, ut cogeretur omnia sua perdere et insuper pecuniam mutuari. fratrem suum Paulum ipsis suppliciis et iniuriis interisse. demum et quidquid habere potuit, occupasse et se post omnia ab officio remotum. interdictum sibi misericordiam panem balneas. legitur Sofronii libellus: accusatur Dioscorus adulterii <et> blasphemiorum. 25 petitur Timotheus minister eius ut discutiatur. mandatur trina conuentio; respondet singulis qui directi fuerant, isdem uerbis dicens: quod dixi semel, dixi; quod addam, non habeo. dantur interlocutiones de contumacia iudicandum et consentientibus singulis dicta sententia est, quod Eutychem receperit et Flauianum deposuerit nec permiserit apostolicæ sedis scripta in synodo recitari, ut hæresis nutritur, quod cri- 30 minaliter appetatur, quod contra canones ab aliis depositum ipse susceperit. Anatolius referendam Dioscori damnationem dicit apostolicæ sedi. dicunt omnes sententiam.

ITEM CALCHEDONENSIS VIII KL NOVEMB GESTA HOC CONTINENT

d. 25 m. Oct
a. 451

2 Residet imperator cum episcopis et potestatibus ac senatu. alloquitur im- 35
perator Latine et Græce in principio imperii sui contra hæreticos causam fidei se uelle tractare. adclamatur. sequitur interlocutio quæ fecit locum symbolo Nicæno trecentorum decem et octo et symbolo centum quinquaginta ita

AO

2 quam—fidei om. A fidei deleui lacunam significauit supplendo e. g. (sequi sec) tam 3 originis AO
6 scyronis AO 7 mutasse AO 8 fuisse addidi Libycis addidi a iudicibus] παρὰ τῶν βασιλέων
Gesta Chalcedonensia 10 persteria AO memoriæ addidi ex Γ 11 sinodochiis AO temellicis AO
12 a addidi 13 parisophia AO 14 lacunam significauit, cf. Γ excissis AQ se mendicare]
emendicare AO 16 professione O 17 ciuitatem AO Διδίωνα Γ didonem A titonem O
18 apocratonem AO 21 obpressisse A ueritos AO 22 pecunia O 25 sifroni AO
et addidi blasphemum AO 26 Agorastus Gesta responderunt AO 29 recepit O 30 hereses AO
32 referendam Amelli, etsi Maximus, non Anatolius in Gestis 2, 93 talia dixisse refertur refrenandam AO
dicit om. O 34 CALCHEDONENSIS AO 35 epo AO senatui AO

Credimus in unum deum patrem omnipotentem, factorem cæli et terræ, uisibilium et inuisibilium; et in unum dominum Iesum Christum filium dei unigenitum, qui natus est ex patre ante omnia sæcula, deum uerum de deo uero, natum non factum, consubstantiali patri, per quem omnia facta sunt, qui propter nos homines et salutem nostram descendit et incarnatus atque inhumanatus est et passus et resurrexit tertia die, ascendit in cælos, uenturus est iudicare uiuos et mortuos; et in spiritu sancto.

Eos autem qui dicunt »fuit aliquando quando non erat« et »priusquam nasceretur, non erat« et quod ex nullo fuerit, aut ex alia substantia uel essentia dicentes esse aut conuertibilem aut mutabilem filium dei, hos anathematizat catholica et apostolica ecclesia.

10

Item etiam centum quinquaginta sanctorum patrum qui Constantinopolim congregati sunt

Credimus in unum deum patrem omnipotentem, factorem cæli et terræ, uisibilium omnium et inuisibilium; et in unum dominum Iesum Christum filium dei unigenitum, (natum) ex patre ante omnia sæcula, deum uerum de deo uero, natum non factum, consubstantiali patri, per quem omnia facta sunt, qui propter nos homines et salutem nostram descendit et incarnatus est de spiritu sancto et Maria uirgine et inhumanatus et crucifixus est pro nobis sub Pontio Pilato et sepultus est et resurrexit tertia die, ascendit in cælos, sedet ad dexteram patris, iterum uenturus est cum gloria iudicare uiuos et mortuos, cuius regni finis non est; et in spiritum sanctum, dominum et uiuificantem, ex patre procedentem, qui cum patre et filio adoratur et glorificatur, qui locutus est per sanctos prophetas; in unam catholicam et apostolicam ecclesiam, confitemur unum baptisma in remissionem peccatorum. expectamus resurrectionem mortuorum et uitam futuri sæculi. amen.

Sequitur interlocutio contra eos qui negant theotocon, id est quæ deum peperit sancta Maria, uel eos qui confusionem et permixtionem introducunt et unam naturam dicunt deitatis et carnis. fit in eadem interlocutione mentio epistolæ ad sanctæ memoriæ Flauianum de catholica **, de cuius rei * et plurimis disputatur. et (in) interlocutionis istius conclusione aliter credentibus pœna præponitur. cui subscribunt omnes episcopi.

30

Post subscriptionem omnium episcoporum interloquitur imperator dicens ut profiterentur omnes episcopi si proprio consensu definitio quæ est lecta, prodierit.

Omnes et uniuersi adclamauerunt: Sic credimus. una fides, una sententia. omnes hoc sentimus. omnes consensimus et subscripsimus. omnes orthodoxi sumus. hæc est fides patrum. hæc est fides apostolorum et catholicorum. hæc fides saluauit uniuersum orbem. Marciano nouo Constantino, nouo Paulo, nouo (Dauid). annos Dauid imperatori. domine, uitam da nouo Constantino, nouo Marciano. uos pax totius orbis. et alia multa adclamata sunt.

Interlocutio imperatoris ad synodum gratias agentis deo quod plurimi errores circa fidem adempti et omnes in una fide fuerint reuersi atque concordia. iterum adclamatum est.

A [paucissima abscissa], O

5 inhumatus AO humatus <i>Ocorr</i>	6 in O ad A	7 quando A quod O	11 etiam om. O
15 natum <i>addidi</i>	16 sunt om. A	17 mariam AO, <i>corr. O</i>	inhumana AO
21 cum patrem A	23 remissione A	et expectamus A	24 et om. A
26 confessionem AO	27 et carnis om. A	28 lacunam statui e. gr. supplendo circa dei uerbi incarnationem fide	29 in om. AO
conclusionem AO	proponitur O	32 prodiderit AO	33 si O
39 agentes AO	erroris AO		

Adloquitur imperator: Pia et catholica fide a sancta et uniuersali synodo secundum patrum expositionem manifestata iustum simul et utile peruidet nostra tranquillitas omnis deinceps contentionis occasionem super pura religione penitus amputandam. si quis igitur priuatus aut militans uel etiam clericus alloquio publice de fide multitudinem congregarit et per disputationes fecerit turbas, nouerit se de regna-⁸ trice urbe esse pellendum; qui autem militat, de militia sua et clericus de gradu proprio periclitabuntur aliisque subdendos esse suppliciis. item adclamatum est.

Adloquitur imperator et dicit: Sunt quædam capitula quæ ad honorem uestre reuerentiæ reseruauimus existimantes decere apud uos ista canonice secundum synodum ordinari aut nostris legibus sanciri.

10

Et recitauit iussu principis Veronicianus a secretis sancti consistorii ita

De monachis etiam ne quis sine conscientia episcopi monachorum monasterium in qualibet ciuitate uel in agro audeat fabricare. et eos episcopis subditos esse debere et quietos orationi uacare atque ieiunio. neque ecclesiasticis aut publicis causis molestus existat, nisi forte in causa necessaria ab episcopis iussus. nec pote-¹⁵ statem habeat suscipere seruos aut originarios præter dominorum conscientiam. nec clerici aut monachi conductores aut procuratores fiant, quod modis omnibus prohibetur, nisi forte ecclesiasticæ rei ab episcopo suo conductor aut procurator fuerit institutus. quibus interponit pœnam. clericos etiam transire ad alteras ecclesias non licere, interponens susceptori pœnam atque suscepto, donec ad propriam reuertatur ecclesiam.²⁰

Quæ lecta eadem scheda Constantinopolitano episcopo traditur. adclamatum est iterum.

Imperator interloquitur pro Nicæa ciuitate solo nomine honoranda, quod illic synodus fuerit congregata, salua dignitate metropolitani Nicomediensis. adclamatum est. et in fine interloquitur imperator ad synodum et dicit: Laborastis tanti²⁵ interualli [et] uexationem sustinentes, expectate autem adhuc tres dies aut quattuor et præsentibus iudicibus magnificis nostris singula quæ uolueritis, exerite adiutoriis competentibus promeritura. nullus autem uestrum antequam perfecta de omnibus forma prodeat, a synodo sancta discedat.

Eddidit Veronicianus et Constantinus uiri deuoti agentes in rebus secretarii sacri³⁰ consistorii.

Exempla gestorum de Græco in Latinum translata

3 Consulatu domni nostri perpetui augusti VII kl Nouembr̄ Calchedone
secundum præceptum diuini clementissimi domni Marciani pp̄ (auḡ) conuenien-
tibus in sancta ecclesia sanctæ martyris Eufemiæ
uē et (in)lustri magistro militum (ex) consule ordinario et patricio Anatolio

d. 26 m. Oct.
a. 451

35

3 Græce extat in actione VIII, aliæ uersiones Latinæ in Gestorum uersione et antiqua [Φ^a] et correctæ [Φ^c] et a Rustico recensita [Φ^r]

A [paucissima abscissa], O

2 expositione AO 3 omnes A om̄s O contentiones occasio AO 4 alloqui AO 5 con-
gregarit scripsi congregari ut AO 7 subdendus AO 8 quidem AO 9 dicere AO 11 uero-
cianus AO 12 monachicis A etiam AO, coniecerim æstimamus 13 ep̄i A 16 conscientia AO
19 æcclesias O ecclesias transire A 20 susceptoriam AO atque scripsi quæ AO propria AO
æcclesia O 23 loquitur AO Nicæa] confusa cum Chalcedone, cf. actionem XIII [XIII] 26 et
deleui uexatione AO 29 a om. A synodo escā descendiscadat AO, corr. O 30 uerocianus AO
31 consistorii AO 32 latinum AO^{corr} latino A^{corr} O translatum AO, corr. O 34 diuini AO
pp̄ A pap̄ O auḡ addidi 36 uē cc AO inlustri addidi magistri AO magistris O^{corr}
ex addidi

et uiro clarissimo et inlustri ppo Palladio
 et ūc et inlustri magistro officiorum Vincomalo,
 conuenientibus etiam et Pascasio et Lucensio reuerentissimis episcopis et
 Bonifatio uiro religioso presbytero uicariis archiepiscopi senioris Romæ Leonis
 et Anatolio uiro uenerabili archiepiscopo splendidi nominis Constantinopolitanæ
 et Maximo uenerabili episcopo Antiochiæ Syriæ
 et Iuuenale uenerabili episcopo Hierosolymitano
 et cetera sancta et œcumenica synodo [hodie] quæ secundum sancta diuina diuini
 et clementissimi domini in Chalcedonensi ciuitate congregata est, omnibus residentibus
 ante cancellos sancti altaris,

10

magnificentissimi et inlustres iudices dixerunt: Diuus et clementissimus noster
 dominus rogatus a Maximo et Iuuenale sanctis episcopis præcepit nos inter eos audire de
 his quæ uertuntur capitulis. et conuenientes memorati uenerabiles uiri certa ad inuicem
 nulla interueniente scriptura statuerunt, quæ nobis manifesta constituerunt ac si consensu iuste esse statuta. hæc itaque necessarium arbitrati sumus et in conspectu
 sanctæ synodi singula instruere, ut et de uestro decreto et ex nostra sententia quæ
 placuerint, roborentur.

Maximus reuerentissimus episcopus Antiochiæ Syriæ dixit: Placuit mihi et reuerentissimo episcopo Iuuenali [quos] post multam altercationem ad concordiam ut sedem Antiochinæ urbis, quæ est sancti Petri, habere duo Fenices et Arabiam, sedem uero Hierosolymitanam habere tres Palæstinas, si tamen id uenerabili patri nostro archiepiscopo Romæ maioris Leoni placuerit, qui cupit ubique sanctorum patrum canones infringibiles permanere. et rogamus ex sententia uestre magnificentiæ et sanctæ synodi per scripturam hæc roborari.

Iuuenalis uenerabilis episcopus Hierosolymitanus dixit: Eadem mihi placuit ut sanctam quidem Christi Anastasim tres Palæstinas habere, sedem uero Antiochiæ duas Fenices et Arabiam. rogo et ego ex sententia uestre magnificentiæ et sanctæ synodi hæc roborari.

Pascasinus et Lucensis uiri uenerabiles episcopi et Bonifatius presbyter uicarii sedis apostolicæ per Pascasinum uenerabilem episcopum dixerunt: Ea quæ concordantibus fratribus nostris Maximo uenerabili Antiochenæ ecclesiæ episcopo et sancto et uenerabili Iuuenali Hierosolymitano (episcopo) bono pacis placuisse noscuntur, id est ut Antiochena ecclesia duas Fenices et Arabiam habeat, Hierosolymitana uero tres Palæstinas habeat, etiam nostræ humilitatis interlocutione firmentur, ut nulla in posterum super hoc negotio supra dictis ecclesiis controuersia relinquantur.

35

Qua interlocutione Græce interpretata per Beronicianum uirum deuotum agentem in rebus et secretarium sacri consistorii

Anatolius uenerabilis archiepiscopus gloriosissimæ Constantinopolitanæ dixit:

AO

3 pascasio AO, corr. O lucullensio AO 4 uicario AO archiepō A 5 ūū AO 7 uenerabili] urb AO 8 œcumenica AO hodie deleui diui] diu AO, corr. O 9 calcedonense AO
 12 rogatus AO, corr. O 13 quibus AO 14 interuenientes AO, corr. O constituerunt Ocorr
 15 necessario AO 19 quos deleui ut [= ὡςτε] scripsi et AO 20 anthinociæ A 21—23 si
 tamen—permanere] desunt in ΓΦ 21 id est AO, corr. O 22 leonis AO, corr. O ubi AO, corr. O
 23 exencia A 24 synodi om. AO, corr. O hoc O 26 cristianam stasim AO
 27 exsencia A 5cā O synodo AO 29 lucullensis AO ūū AO 30 urb epō AO
 31 ūēn O ūr A 32 episcopo addidi 34 firmitur AO 37 secretum AO, corr. O 38 ana-
 tholio urb archiepō AO, corr. O

Quæ conplacita sunt inter beatissimum episcopum Maximum Antiochiæ et uenerabilem episcopum Hierosolymitanum Iuuenalem, et ex mea interlocutione firma manebunt, ut sancta quidem ecclesia Antiochenæ urbis duas Fenices et Arabiam habeat, sancta uero ecclesia Hierosolymitanorum tres Palæstinas habeat, ut deinceps unaquæque ecclesia aduersus alteram propter hanc rem nullam habeat altercationis querelam.

Omnes uniuersi uenerabiles episcopi uociferati sunt, quorum nomina infra scripta sunt: Et nos hæc ipsa dicimus <et> consentimus eis quæ a patribus dicta sunt.

Magnificentissimi et gloriosissimi iudices dixerunt: Opus et hic factum est sanctæ trinitatis et diui clementissimi nostri imperatoris propositionis, ut ea quæ iurgantur, 10 ab eis qui altercari poterant, uni consilio deciderentur uoluntatique. ad concordiam igitur Maximi sancti episcopi Antiochensium et Iuuenalis sancti episcopi Hierosolymitani factus consensus, sicuti singulorum expositio *, firma ex nostra sententia et decreto sanctæ synodi in perpetuo tempore permanebit, id est ut Maximus quidem sanctus episcopus siue sancta Antiochiensium ciuitas duas Fenices et Arabiam sub 15 potestate sua habeat, Iuuenalis uero sanctus episcopus Hierosolymitanus siue sancta ecclesia quæ sub ipso est, tres Palæstinas sub potestate sua habebit, sopitis secundum præceptum diui et clementissimi nostri domni uniuersis prauematicis aliisue promeritis <a> partibus litteris diuinis et multæ in eis adscriptæ hac scilicet causa.

Et alia manu: Edantur

20

Exemplum de Græco in Latino

- 4 Consulatu domni Marciani pp aug et qui nuntiatus fuerit, vi kl Noū Calchedone d. 27 m. Oct
secundum præceptum diui clementissimi domni nostri Marciani pp aug con- a. 451
uenientibus in sancta ecclesia sanctæ martyris Euphemie
magnificentissimo et gloriosissimo magistro militum ex consule et patricio 25
Anatolio et magnificentissimo <et> gloriosissimo præfecto sacri consistorii Palladio et
magnificentissimo et gloriosissimo magistro sacrorum officiorum Vincomalo,
conuenientibus etiam et Pascasio et Lucensio uiris reuerentissimis episcopis et
Bonifatio uiro reuerentissimo presbytero uicario sancti archiepiscopi senioris Romæ
Leonis 30
et Anatolio uiro reuerentissimo archiepiscopo magnissimi nominis Constantinopolis
et Maximo uiro reuerentissimo episcopo Antiochiæ Syriæ
et Iuuenali uiro reuerentissimo episcopo Hierosolymitano
et cetera sancta synodo quæ ex sanctione diui et clementissimi domini nostri in
Calchedonensi ciuitate congregata est, quorum nomina supra scripta, 35
residentibus uniuersis ante cancellos sancti altaris,
Maximus uir reuerentissimus episcopus Antiochiæ dixit: Deprecor magnificen-
tissimos et gloriosissimos iudices et sanctam hanc uniuersalem synodum humanitatem

4 Græce non habetur, uersio fere eadem extat in Gestorum uersionibus *Ph* post actionem VII

AO

3 ut] et AO 8 et addidi 9 est A^{corr}O et A 10 præposicionis AO 11 qui] quæ AO decide-
rent AO 13 excidit ἐδῆλωσεν 14 et] stet AO decreta AO decretum O^{corr} synodus AO, corr. O
15 ciuitatem AO, corr. O; postulatur ecclesia 16 habeant AO, corr. O iuuenalem AO, corr. O
sc̄m̄ ep̄m̄ hierosolimitanum AO, corr. O 17 sopitis O 18 domini A 19 a addidi hæc A
causa sæcularia A 26 et² om. AO perfecto A 29 senioribus A 31 constantinopo-
litani AO 35 est om. AO

exercere in Domnum qui fuit Antiochiæ episcopus, et statuere ei certos sumptus de ecclesia quæ sub me est.

Pascasinus et Lucensius uiri reuerentissimi episcopi et Bonifatius presbyter uicarii sedis apostolicæ per Pascasinum uirum reuerentissimum episcopum dixerunt: Sanctus ac beatissimus papa qui episcopatum sancti ac uenerabilis Maximi episcopi Antiochenæ ecclesiæ confirmauit, iusto satis iudicio eius meritum approbasse uidetur. siquidem memoratus uir reuerentissimus episcopus Maximus suo arbitrio Domno uoluit esse consultum, ut sumptus ei de sua ecclesia miserationis intuitu, prout æstimauerit, largiatur, ut contentus alimoniis quiescat in posterum.

Qua confessione Græce per Veronicianum uirum deuotum secretarium sacri consistorii translata Anatolius uir reuerentissimus episcopus Constantinopolitanus dixit: Laudo et ego compassionem beatissimi episcopi Antiochiæ Maximi, in quibus spontanea uoluntate ipse tales preces obtulit, ut sumptus præstaret Domno, qui fuit episcopus ecclesiæ sanctæ quæ sub eo est, præter hoc prædicto nihil requirente.

Iuuenalis episcopus Hierosolymitanus dixit: Amplector et ego consilium sancti episcopi Antiochiæ Maximi.

Vniuersa sancta synodus uociferata est: Decibiles merito beniuolentiæ archiepiscopi. omnes cogitatum eius laudamus. hæc decet eius existimationi. humanus cogitatus pontificis.

Magnificentissimi iudices dixerunt: Amplectente sancta synodo arbitrium Maximi uiri religiosi episcopi Antiochensium quod de Domno probauit, et nos idem consentimus, quæ sunt eius arbitrii, derelinquentes de Domni honorificentia.

Et alia manu: Edantur.

Consulatu piissimi et amatoris Christi Flauii Marciani primum et qui nuntiatus d. 23 m. Oct. 5 fuerit, x kl Nouebr 25
a. 451

Chalcedone metropolim Bithyniæ prouinciæ sancta maior et œcumenica synodus, quæ dei gratia et sanctione piissimorum imperatorum uirorum religiosorum (episcoporum) congregata est, statuit ea quæ eius sunt

Quædam quidem de instantia beatissimorum episcoporum operata est, ut Maximo Antiochensium maioris ciuitatis et Iuuenali Aeliensium gratia redderetur. iustum etenim est ut memoria placitorum pax obtineat. plurimis itaque ab utrisque dictis in conspectu totius sanctæ maioris synodi, magnificentissimorum et gloriosissimorum iudicum sub præsentia, conuenit utrisque ut duas quidem Fenices et Arabiam supra alias Orientalis prouinciæ sub sede Antiochensium ecclesiæ degere et sufficere earum regentiæ et nihil aliquando amplius quærere, tres uero Palæstinas sub sede esse Hierosolymæ ecclesiæ (et) sufficere earum regentiæ et nihil in posterum quærere. conuenit etiam et omnia quæ hic acta sunt et pragmatice gesta et multa uel si quid aliud siue per episcopos siue per imperatores aut iudices facta sunt utrisque partibus, uacua esse omnino. hæc præfati beatissimi episcopi non ex decreto iudiciario, sed ex communi consensu complexi sunt et consenserunt. accipiunt igitur * * tuli-

AO

10 uerocianum AO 17 est] est quorum nomina his AO 18 æstimationis AO 24 consulto
flauio AO 25 x O d A 26 maiore theotoco [theotocon A] nomica AO 27 qua O 27/28 episco-
porum addidi 29 quædam scripsi quidam AO 32 totius] ius AO, corr. O 33 utriusque A
34 prouinciæ = dioceseos egere O agere A 34. 36 sufficere = ἀρκεσθῆναι 34 eorum AO
35 quæreret AO 36 et addidi sufficeret AO 37 hic] coniacerim de his 38 epo A
utriusque AO 39 iudiciarii AO, corr. O 40 lacunam status, accipiunt dictum est de ceteris episcopis:
in eis quæ secuntur, afferuntur uerba synodi

mus eundem beatissimum episcopum Maximum petentem humanitatem de Domno qui fuit episcopus Antiochiæ, ut ei communicationem ut plebeo præstari tantummodo et sumptus ex eadem quæ sub eo est sancta ecclesia, in eo statu durante in quo est, et nihil amplius requirente. pariter et nos decernimus et decreto communi firmamus hæc quæ supra scripta, et immouentia et firma sancimus.

5

Pascasinus et Lucensis et Iulianus episcopi sancti et Bonifatius presbyter uicarii beatissimi papæ Leonis dixerunt: Beatissimus papa, caput uniuersalis ecclesiæ, apostolicæ dignitatis honore conspicuus Leo priuilegia Antiochenæ ecclesiæ reformari secundum ueterum patrum statuta constituit ideoque et nos Fenicem primam uel secundam simulque Arabiam, quas nuper amiserat, reuocari ad ius pristinum sancta synodo consentiente decreuimus, quia hoc præstantibus inlustrissimis præcelsisque iudicibus pacis studio utrisque episcopis placuit (ut) contentionem prouinciarum diuisio quiete mitigaret. unde sanctorum locorum prædictus antistes tres Palæstinas, quas olim tenuit, inconcusse possideat, Antiochenus uero memoratas iustitia exigente reciperet, quatenus dissensione depulsa sacerdotalis concordia inuiolata seruetur. laudantes namque uotum reuerentissimi Antiochiæ urbis Maximi quod circa Domnum eiusdem quondam ciuitatis antistitem spontanea uoluntate dignanter ostendit, ut humanitatis solacia ab ecclesia consequatur, nostra interlocutione firmamus, ita (ut) ccl solidos annis singulis consequatur nihilque amplius requirere audeat, sed in eo statu communione tantum fruatur et requie.

20

Pascasinus episcopus statui et suscripsi

Lucensis episcopus statui et suscripsi

Et ceteri episcopi infra scripti ita suscripserunt ut supra scriptum est.

EXPLICIT QVAE ACTA SVNT ANTEQVAM ALIQUA IN CALCHEDONENSI
CONCILIO STATVERENTVR

25

ADLOCVTIO IMP̄ MARCIANI

7 Cum in sancta Chalcedonensis synodo conuenissent, præsentē augusta Pulcheria dixit: Vbi primum etc. *cf. supra p. 5. 6.*

EXPLICIT ALLOCVTIO IMPERATORIS MARCIANI INCIPIT CONSTITVTIO AD SYNODVM
CALCHEDONENSEM

30

8 Imperator Marcianus. Tandem aliquando quod summis uotis atque studiis optabamus, euenit, remota est de orthodoxa Christianorum lege contentio; tandem

8 *Græcum exemplar extat in Gestis 23; Latinum habetur in Rustici uersione Gestorum III 104 atque in Collectionibus Quesneliana XXVI et Hispana cum codice Albigensi*

AO; inde a 29 accedunt Q [= aetwx], S [= defmi], t, Φ^r [= CDY], P [cod. Vatic. 5750, alim Bobbiensis]
1 eodem AO domo AO, corr. O 2 antiochia O 3 et Ballerini ut AO 6 luculensis Ocorr
iuliano O 10 miserat AO, corr. O 11 malim decernimus 12 studio Ballerini studiis AO ut addidi
13 mitigare A 14 recipiat Ballerini 15 dissensionem AO, corr. O sacerdotali AO seruentur AO
18 consequantur O ut add. Ballerini 19 statuto O 22 Lucensis—suscripsi om. O 23 ut—est
scripsi qui supra scripti sunt AO 27 presentes O
29 IMPERATORIS om. A 29/30 INCIPIT—CALCHEDONENSEM AO INCIPIT CONSTITVTIO DIVAE
MEMORIAE MARCIANI DE SYNODO CALCHEDONENSI Q INCIPIT EDICTVM IMPERATORVM IN CONFIRMATIONE
CONCILII CALCHEDONENSIS St inc... [legi non possunt] imp̄p ualentiniani et marchiani informatio totius
concilii calchedonensis uel abdicatio hereticorum P De prohibitis disputationibus a christianis
edictum ciuibz nostris constantinopolitanis CD [de eis quæ præcedunt et lectionibus codicis Y cf. Gesta
Latina III 104 31 imperator marcianus AO imp̄r ualentinianus et marcianus augusti CDP
imperatores ualentinianus et marcianus augg [augusti et marcianus S^{de}] uniuersis populis St, Q^a corr.
om. Q 32 orthodoxia S^{domi}

remedia culpabilis erroris inuenta sunt et discors populorum sententia in unum consensum concordiamque conuenit. e diuersis enim prouinciis religiosissimi sacerdotes Calchedonam uenerunt iuxta nostra praecepta et quid obseruari in religione debeat, perspicua definitione docuerunt. cesset igitur iam profana contentio. nam uere impius atque sacrilegus est qui post tot sacerdotum sententiam opinioni suae aliquid tractandum relinquit. extremæ quippe dementiae est in medio et perspicuo die commenticium lumen inquirere. quisquis enim post ueritatem repertam aliquid ulterius discutit, mendacium quærit. nemo itaque uel clericus uel militans et alterius cuiuslibet condicionis de fide Christiana publice turbis coadunatis et audientibus tractare conetur in posterum, ex hoc tumultus et perfidia occasionem requirens. 10 nam iniuriam facit iudicio religiosissimæ synodi, si quis semel iudicata ac recte disposita reuoluere et publice disputare contendit, cum ea quæ nunc de Christiana fide statuta sunt, iuxta apostolicas expositiones et statuta sanctorum patrum trecentorum decem et octo et centum quinquaginta definita esse noscuntur. nam in contemptores huius legis pœna non deerit, quia non solum contra fidem bene compositam ueniunt, 15 sed etiam Iudæis et paganis ex huiusmodi certamine profanant ueneranda mysteria. igitur si clericus erit qui publice tractare de religione ausus fuerit, [a] consortio clericorum remouebitur; si uero militia præditus sit, cingulo spoliabitur. ceteri etiam huius criminis rei de hac sanctissima urbe pellentur, pro uigore iudiciario etiam competentibus suppliciis subiugandi. constat enim hinc hæreticæ insanix exordia fomi- 20 temque præberi, dum publice quidam disputant atque contendunt. uniuersi ergo quæ a sancta synodo Calchedonensi statuta sunt, custodire debebunt, nihil postea dubitaturi. hoc itaque nostræ commoniti serenitatis edicto abstinete profanis uocibus et ulterius desinite de diuinis disputare, quod nefas est, quia non solum diuino iudicio peccatum hoc, prout credimus, punietur, uerum etiam legum et iudicum auctoritate 25 coercebitur.

d. 7 m. Febr.
a. 452

DAT VII ID FEBR CONSTANTINOPOLIM SPORACIO CONSVLE

5 uere impius—12 contendit. 21—26 adfert Facundus 12, 2 p. 800

AO, Q [= aetwx], S [= defmt], t, Φ^r [= CDY], P
2 ex S^f et $Q^t S^{mt}$ enim om. t reuerentissimi Φ^r 3 calcedona S^{dmt} calcedonam S^f
chalcedoniam D in om. A 4 perspicua SP discessit St 5 uero t qui om. t
tot om. YP sententia $S^{dmt} P$ opinionis SP suæ uel S^{de} uel S^f 6 reliquid P Fac.
perspicuo SP 7 enim om. t Fac. 8 alterius O et] sed O se A uel $\Phi^r P$ 9 publice
aliquid AOQ, corr. Q^x turbis Φ^r terminauit [terminabit Q^{tw} terminare Q^a corr.] AOQ terminata $S^f P$,
 Q^x corr. om. Fac. congregatis populis Fac. 9/10 et exaudientibus t 10 præsumat Fac.
et om. CD inquirens P 11 iudicio $\overline{reue}$ CY iudiciorum est D religiosissimi AOQ S^{fmt} , corr. Q^x
qui AO 12 ea quæ] nequæ AO 13 constituta D instituta P sunt iuxta om. AO in-
statuta A instituta OS $\Phi^r P$ 14 centum quinquaginta om. CD noscantur CD in] et t 15 dederit t
16 iudei t cum iudeis Q^x corr. pagani t huiusmodi Φ^r 17 a om. AOQ, corr. Q^x 18 re-
moueatur P fuerit P autem D 19 pellantur $S^f P$ iudicario AOt 20 hic CD in t 21 præberi]
oriri S^f ex corr. quidem tY quædam P uniuersa S^f corr., Fac. 22 a om. AO calchedonense Y
calchedonensis A calchedone CDFac. in calchedona P calcidoneo [calchedoneo S^{dt}] St, corr. S^f
custodiri S^f corr. Fac. debebant Y debeant Fac. 23 dubitari OQ $^{tw} S^{fmt}$ Fac., corr. OQ x dubitantes Φ^r
communiti Ot commonitionis S^f corr. serenitatis t Φ^r sinceritatis AOQSP tranquillitatis Fac. om. S^f
a profanis PQ a corr. 24 desinete Q, corr. Q^{ax} de om. t non om. AO 25 hoc om. AOQ
uerum] rerum AO legum om. AO 27 DATA AOQ $^{tw} Y$ datum Q^t proposita t EXPLICIT PROPOSITA S
VI AO $\overline{KL}$ AOQSt Constantinopolim om. t SPORAGIO O CESPARACIO [om. S^{dt}] S paratio
sporatio $\overline{uc}$ [iüüa CD] et qui fuerit [fuerat Y] nuntiatus Φ^r consulibus CD om. Y aug t subscr
11 alia sacra ad palladium præfectum prætoriorum de eodem concilio P, sed ipsa sacra non perscribitur

INCIPIT ALIA CONSTITVTIO DIVAE MEMORIAE MARCIANI IN SYNODO CALCHEDONENSI

9 Imperator Marcianus augustus Palladio praefecto praet. Venerabilem catholica orthodoxorum fidei sanctitatem manifestam et indubitam uniuersis constituere cupiens nostra serenitas, ut maior erga diuinitatis obsequia hominibus religio tradetur, tantam atque talem synodum ex omnibus pæne prouinciis coadunatis episcopis 5 in Calchedonensi ciuitate colligi iussit atque ibi plurimis diebus tractatu habito quod uerum et infucatum Christianæ fidei esset, inuenit. uotis etenim et orationibus plurimis exorauere diuinitatem quatenus sancta et plena eos ueritas non lateret, secutique sunt statuta uenerabilium patrum, ea uidelicet quæ apud Nicæam trecentorum decem et octo sanctorum episcoporum sunt sententia definita, similiter et quæ centum 10 quinquaginta in hac amplissima coadunati urbe constituerunt, atque ea quæ apud Efesum pridem statuta sunt, cum beatissimæ recordationis Cælestinus Romanæ urbis et Cyrillus Alexandrinæ ciuitatis episcopi inuenere ueritatem, quo tempore etiam Nestorianus error exclusus est eius auctore damnato. quibus ita rite et uenerabiliter apud Calchedonam inquisitis Eutyches, qui plura adfirmabat illicita, cum sua adser- 15 tione deiectus est, ne decipiendorum ulterius ei hominum præberetur facultas. ordinatis itaque religiose et fideliter quæ uenerandam orthodoxorum fidem fundasse noscuntur, ita ut nulla in posterum dubitatio uel illis qui calumniari diuinitati adsolent, relinquatur, sacro nostræ serenitatis edicto uenerandam synodum confirmantes ammonuimus uniuersos ut de religione disputare desinerent, quoniam unus et alter tanta 20 secreta inuenire non posset, maxime cum summo labore et amplissimis orationibus tot uenerabiles sacerdotes nisi deo, ut credendum est, auctore ad indaginem ueritatis non potuerint peruenire. uerum sicut manifesta ratione cognouimus, non desinunt quidam in eadem peruersitatis insania permanere et de religione publice contendere populis coadunatis et mysteria diuina Iudæorum paganorumque sub obtutibus publicare et 25 profanare quæ rectius colenda sunt quam inquirenda. oportuerat itaque in eadem pertinacia consistentes statuta dudum animaduersione conpesci, ut pœna corrigeret quos reuerentia iussionum emendare non potuit. uerum in hoc secuti consuetudinem nostram noscentes præ omnibus quod diuinitas pietate lætetur, pœnam nocentum credidimus differendam, iterata hac sancientes nostræ clementiæ iussione ut in futurum 30 prohibitis omnes abstineant nec conuenticula colligant super religione certantes, quia

9 *Græcum exemplar extat in Gestis 22; Latinum habetur in Rustici uersione Gestorum III 105 et in Collectione Quesneliana XXVII*

AO, Q [=ætuw], Φ^r [=CDY]

I INCIPIT—CALCHEDONENSI AO INCIPIT—MARTIANI ΧΡΙΑΝΙΣ CATHOLICIS IN SYNODO CONVENIENTIBVS Q DE EO [item de eodem Y] AEDICTVM SCD Φ^r 2 Imperator—praet [praeter O] AO IDEM AVG [idem agustarum Q^a iduum augustarum Q^a corr.] PALLADIO PE PRÆE [PF PRAEF Qⁱ] Q CIVIBVS NRIS CONSTANTINOPOLI IDEM AVGV^t CD idem augusti constantinopolitanis ciuibz nostris Y uenerabile CD 3 scitate AQ^w 4 nræ O 5 tantum AOCD coadunati Y 6 tractu O quid Q^x 7 xpiana CD esse AOQY, corr. Q^{ax} enim Y 8 quatenus quæ nos Y 9 sequuti CD istatuta A instatuta O, corr. O 10 quæ om. AOQ, corr. Q^a 11 quæ om. D 12 pridem Φ^r [=Γ] fide AOQ de fide Q^x corr. romæ AO 13 inuenere ueritatem Q^x, Q^a corr. inuenerunt tatem A inuenire ueritatem A^{corr}QOΦ^r 14 errore O damnat AO itu C igitur D uenerabili [uenerabile Qⁱ] AOQ, corr. Q^{ax} 16 eiectus D nec O recipiendorum Q ei hominum OCD hominum ei Y et hominum A ei et hominum A^{corr} ne [om. spatio rel. Q^a] hominum Q 17 fidem orthodoxorum D 18 illi AO diuinitatis Q, corr. Q^{ax} 18/19 relinquerentur AO linqueretur Φ^r 20 desiderant y 22 est om. D ad] aut CD indagine O 23 potuerit AO 24 publice de religione Φ^r 27 anima aduersionem A 29 nocentes AOQ monentes Q^a corr. 29—30 præ—sancientes om. AOQ 29 letatur y 30 hac] a CD sancientes CD sentientes y nræ AOQ, corr. Q^a iussionem AO 31 ne Φ^r religionem AOQ

in huiusmodi peruersitate et uanitate detecti et statutas dudum suscipient pœnas et iudiciario motu, prout religionis temporibus conuenit, punientur. oportet enim Calchedonensem synodum sequi, in qua omnibus diligenter quæsitis ea definita sunt quæ pridem tres prædicti cœtus apostolicam fidem secuti omnibus obseruanda præfixerunt.

d. 13. m. Mart.
a. 452

DAŦ III ID̄ MART̄ CONSTANTINOPOLI SPORACIO V̄C CONS̄ ET QVI FVERIT NVNTIATVS ;
Eodem exemplo scripta Palladio ū ill̄ præfecto Orientis Valentiniano ū ill̄ præfecto Illyrici Tatiano ū ill̄ præfecto urbi Vincomalo ū ill̄ magistro officiorum et cons̄ designato

- 10 LEO PAPA AD SYNODVM CALCHEDONENSEM
Omnem quidem etc. *edita est in Leonis epistularum Collectione Grimanica 64* 10
- 11 LEO PAPA ANATOLIO EPO PRO SYNODO CALCHEDONENSI
Ad declinandam etc. *edita est in Leonis epistularum Collectione Grimanica 44*
- 12 LEO PAPA MARCIANO AVG PRO CONCILIO CALCHEDONENSI
Credebamus clementiam etc. *edita est in Leonis epistularum Collectione Grimanica 46* 15
- 13 LEO PAPA SCÆE SYNODO CALCHEDONENSI
Optaueram quidem etc. *edita in Leonis epistularum Collectione Grimanica 52*
- 14 LEO MARCIANO AVGVSTO PRO SYNODO CALCHEDONENSI
Sanctum clementiæ etc. *edita est in Leonis epistularum Collectione Grimanica 50*
- 15 Imperator Marcianus augustus Palladio pp̄. Licet iam sacratissima constitutione mansuetudinis meæ cautum ac definitum sit quæ in eos seueritas exercenda sit qui Eutychetis uel Apollinaris hæreticam peruersitatem secuti a religione et fide catholica deuiarunt, Alexandrinæ tamen urbis ciues atque habitatores tantis sunt Apollinaris infecti uenenis, ut necessarium fuerit ea quæ ante iam sanximus, repetita nunc etiam lege decernere. oportet enim ut sit numerosa seueritas sanctionum, ubi est licentia crebra culparum; custodiendæ præterea orthodoxæ fidei cura tanto a serenitate mea adhiberi impensior debet quanto res humanas diuina præcedunt. quicumque ergo uel in hac sacra urbe uel in Alexandrina ciuitate uel in omni Aegyptiaca diocesi diuersisque aliis prouinciis Eutychetis profanam peruersitatem secuntur et ita non credunt ut trecenti decem et octo sancti patres tradiderunt catholicam fidem in Nicæna 30

15 extat præterea in Coll. Quesnel. XXVIII et Hispana, inde a 27 quicumque in Cod. Iustin. 1 5, 8

AO, Q [=aetw̄x], Φ^r [=CDY]

1 in om. y 2 puniantur AOQ, corr. Q^{as} 3 qua AOQ, corr. Q^a 4 cœtos Q, corr. Q^{as}
præfixerunt AO prædixerunt Q tradiderunt Φ^r 5 DATA AOY datum Q ciuibz constantino-
politani dat̄ CD VI Φ^r VII Q^a constantinopolim Y sporace Q, corr. Q^a sperace AO
V̄C om. Φ^r CONS̄—NVNTIATVS Q CONSVLE AO et qui fuerit nuntiatus cons̄ Φ^r 6—8 Φ^r [=Γ]
om. AOQ 6 et eodem CD scriptu CD picto CD ū ill̄ om. Y 6/7 p̄f̄t̄or CD p̄p̄r̄t̄or D
7 urbis Y 16 SCÆE om. A

AO, Q [=aetw̄x], S [=defm̄]

inscr. INCIPIT ALIA MARCIANI AVG CONSTITVTIO DE FIDE CATHOLICA OBTINENDA ET DE EUTYCHIA-
NISTIS ET APOLLINARISTIS BORVMQVE POENIS Q INCIPIT ALIA MARCIANI AVGVSTI ADVERSVS SVpra ME-
MORATOS HERETICOS S 20 Imperator Marcianus] idem Q, corr. Q^a præfecto prætorii AOS
iam O^{corr} etiam AOQ iam [etiam S^m] iamque S 21 nr̄ae AO exserenda Q, corr. Q^a 22 qui]
quæ AO eutyches AO heretica peruersitate AO 23 catholica qua S^{del} catholica que S^m
alexandrina A tam A tum Q, corr. Q^a autem Q^a corr. tanti AOQ, corr. OQ^a sint S
24 repetitio AO repetitæ O^{corr} 24/25 etiam nunc S 25 leges O^{corr} decernerent O est om. AOQ
26 custodienda [custodiendam S^m] S, Q^a corr. cur AO, corr. O 26/27 seueritate AO 27 debeat AO
diuinæ O^{corr} 28 ergo uel om. Cod. omne AO, corr. O 28/29 diocese AOS^{del} 29 profana
peruersitate A 30 nicea S

ciuitate fundantes, centum quoque et quinquaginta alii uenerabiles episcopi qui in hac alma urbe Constantinopolitana postea conuenerunt, et sicut Athanasius et Theophilus et Cyrillus sanctæ recordationis episcopi Alexandrinæ ciuitatis credebant, quos etiam Ephesena synodus, cui beatæ memoriæ Cyrillus præfuit, in qua Nestorii error expulsus est, in uniuersis secuta est, quos et nuper uenerabilis Calchedonensis synodus 5 est secuta prioribus conciliis sacerdotum ex omni prorsus parte consentiens nihilque adimens sacrosancto symbolo neque adiciens, sed Eutychetis dogmata funesta condemnans, sciant se esse hæreticos Apollinaristas. Apollinaris enim facinorosissimam sectam Eutyches et Dioscorus mente sacrilega sunt secuti. ideoque hi omnes qui Apollinaris uel Eutychetis peruersitatem secuntur, illis pœnis, quæ diuorum retro prin- 10 cipum constitutionibus contra Apollinaristas uel serenitatis nostræ postmodum sanctione contra Eutychianistas uel hac ipsa augustissima lege contra eosdem decretæ sunt, nouerint se esse plectendos. idcirco Apollinaristæ, hoc est Eutychianistæ, quibus etsi est in appellatione diuersitas, tamen in hæresis prauitate coniunctio et dispar quidem nomen, sed idem sacrilegium, siue in hac alma urbe diuersisque pro- 15 uinciis siue in Alexandrina ciuitate siue intra Aegyptiacam diocesim sunt neque ita credunt ut prædicti uenerabiles patres credebant neque uiro reuerentissimo Alexandrinæ urbis antistiti Proterio fidem orthodoxam tenenti communicant, secundum sacratissimas diuorum retro principum constitutiones quæ de Apollinaristis promulgatæ sunt, non habeant potestatem faciendi testamenti et condendæ ultimæ uoluntatis 20 neque id capiant quod ipsis ex testamento cuiusquam fuerit derelictum, nihil etiam ex donatione aliqua consequantur, sed si quid in ipsos uel liberalitate uiuentis uel morientis fuerit uoluntate conlatum, id fisco nostro protinus addicatur, ipsi uero in nullos aliquid ex facultatibus suis donationis titulo et iure transfundant. episcopos quoque uel presbyteros aliosque clericos illis creare et habere non liceat, scientibus tam 25 his Eutychianistis uel Apollinaristis qui ausi fuerint cuiquam episcopi uel presbyteri uel clerici nomen inponere, quam his qui conati fuerint inpositum sibi nomen sacerdotale retinere, pœnam se exilii cum facultatum suarum amissione subituros. eos uero qui antehac catholicarum ecclesiarum clerici uel orthodoxæ fidei monachi fuerunt et relicto uero et orthodoxo omnipotentis dei cultu Apollinaris uel Eutychetis hæresim 30 et dogmata abominanda sectati sunt uel postea sectabuntur, omnibus pœnis quæ uel hac uel prioribus legibus aduersus hæreticos constitutæ sunt, iubemus teneri et extra

28—p. 26, 2 eos qui—sanxerunt *om. Cod.*, *adferuntur* 1 7, 6 *non sine mutationibus*

AO, Q [=ætwx], S [=defmt]

1 et *om. AO* epis AO, *corr. O* 2 hac SQ* *corr. om. AOQ Cod.* ciuitate Q^{wx} et¹ *om. S*
3 sci Q recordationis *om. AOQ* eps AO, *corr. O* 4 ephesena O ephesana A ephesina Q efesitana S 5 calcidone S^{d^{fm}} calcedone S^{et} 6 consentientibus S 7 a sacrosancto S 8 apollinaristæ AOQ, *corr. OQ** ergo AO 9 sunt secuti *om. S*, secuti sunt *add. ex corr. S^t* 10 peruersitate Q, *corr. Q** qua S^{de} qua a S^{fm} quæ a S^t *corr.* 11/12 sanctionem AOQ^{tw}S^{em}, *corr. S^t*
12 decreta AOQS, *corr. OSI* 13 apollinaristas S, *corr. S^t* 14 est tamen S, Q* *corr.* 16 siue¹ uel S intra—diocesim S *Cod.* in egiptiaca diocesi [diocensi A diœcesi O] AOQ 17 ut] quod S, *corr. S^t* 18—24 secundum—transfundant *om. Cod.* 19 sacratissima O sacratissimam A, *corr. O*
21 adquirant S cuiusquam *om. AO* 23 id fisco] idcirco AO, *corr. O* protinus fisco nostro S 24/25 quoque *om. Cod.* 25 illis *om. Cod.* non liceat] prohibemus *Cod.* 26 uel² *om. AO, corr. O* 27 quem A qui *om. A* conati] passi *Cod.* positum AO 27/28 sacerdotalem QætwS^{de} 28 se SQ* *corr. om. AOQ Cod.* cum S, Q* *corr.*, *Cod. om. AOQ et Q* corr.* amissionem O^{corr}Q^a *corr.* se subituros *Cod.* 29 ante hæc O catholica [catholicæ S^t *corr.*] rome ecclesiarum æcclesiarum catholicarum O fuerant S 30 heresi AO, *corr. O* 31 post hæc S, Q* *corr.*
32 hac uel *om. S* hæc AO, *corr. O*

ipsum quoque Romani imperii solum pelli, sicut de Manichæis præcedentium legum statuta sanxerunt. uniuersi præterea Apollinaristæ uel Eutyichianistæ non ecclesias, non monasteria sibi constituent, parasynaxis et conuenticula tam diurna quam nocturna non contrahant neque ad domum neque ad possessionem cuiusquam neque ad monasterium uel ad quemcumque alterum locum operaturi sectæ funestissimæ congregentur. quod si fecerint et hoc factum fuisse domino uolente constiterit, post rem in examine iudicis adprobatam domus uel possessio in quam conuenerint, fisco sine dilatione societur, monasterium uero eius ciuitatis orthodoxæ ecclesiæ in cuius territorio est, iubemus addici. si uero ignorante domino, sciente uero qui pensiones domus exigit uel conductore uel procuratore uel actore prædii parasynaxis et conuenticula interdicta collegerint, conductor uel procurator siue actor uel quicumque [est] in domo uel in possessione uel monasterio receperint ac passi fuerint illicitas parasynaxis conuentusque celebrare, si uilis et abiectæ condicionis sunt, fustibus publice et in poenam suam et in aliorum coerceantur exemplum; si honestæ uero personæ sunt, decem libras auri multæ nomine fisco nostro cogantur inferre. nullum præterea Apollinaristam uel Eutyichianistam ad aliquam iubemus adspirare militiam nisi cohortalinam uel limitaneam; si qui uero extra cohortalinam uel limitaneam inuenti fuerint militare, soluto cingulo honestorum hominum et palatii communione priuentur nec in alia quam in ea in qua nati sunt ciuitate uel uico ac regione uersentur. si qui uero in hac alma urbe nati sunt, tam sacratissimo comitatu quam omni per prouincias metropolitana ciuitate pellantur. nulli insuper Eutyichianistæ uel Apollinaristæ publice uel priuatim aduocandi coetus et circulos contrahendi et de errore hæretico disputandi ac peruersitatem facinorosi dogmatis adserendi tribuatur facultas, nulli etiam contra uenerabilem Chalcedonensem synodum liceat aliquid uel dictare uel scribere uel edere atque emitte aut aliorum super eadem re scripta proferre. nemo huiusmodi habere libros et sacrilega scriptorum audeat monumenta seruare. quod si qui in his criminibus fuerint deprehensi, perpetua deportatione damnentur; eos uero qui discendi studio audierint de infausta hæresi disputantes, decem librarum auri, quæ fisco nostro inferendæ sunt, iubemus subire dispendium. omnes uero huiusmodi chartæ ac libri qui funestum Eutyichetis, hoc est Apollinaris fuerint dogma complexi, incendio concrementur, ut facinorosæ peruersitatis uestigia ipsa flammis

AO, Q [=actux], S [=de/mf]

2 instituta S^{dem} uniuersis AOS^m 3 construant Cod. 4 neque¹ quæ AO, corr. O 5 alterum Q^a corr., Q^x corr., Cod. alium O^{corr} alterno AOQ^{act} alternum Q^a alterius S^{em} om. S^d loco AO, corr. O operaturi AOQ operatoris S^{dem} operadores O^{corr}, Q^x corr., S^l uariæ corruptelæ in Cod. 6/7 post rem] postremo Q, corr. Q^x 7 examinatione S qua AOQ^x Cod. 7—8 fisco—uero] uel monasterium Cod. 9 adici O 10 exigit AO, corr. O parasynaxes Q^x corr., S^l et] hec S^{dem} 11 interdictæ Q, corr. Q^x conuenerint S 12 est AOQ om. S eos Q^x corr., Cod. domum S, Q^x corr., Cod. in om. S possessionem uel monasterium S, Q^x corr., Cod. passi S, Q^x corr., Cod. pari AOQ illicita S 12/13 parasynaxes Q^x corr. 13 celebrari SCod. 14 exercentur S 15 libræ S, corr. S^l multati [multationis S^l corr.] nominis S cogentur AOQ 16/17 nisi—limitaneam om. S^m Cod. 16 nisi ad S^{dem}, Q^x corr. 16/17 coortallinam S^{dm}, Q^x corr. cohortollinam AOQ 17 si—limitaneam om. AQSt, corr. A quis AOS^l extra—limitaneam] in quacumque militia Cod. coortallinam S^{dem}Q^x corr. cohortollinam AO 19 alia quam OQ^{act}, Q^w corr., S^l aliquam AQ^wS^{dem} aliquem S^m aliqua nisi S^l corr., Q^x corr. aliqua nec Cod. in ea om. AOCod. quis AO 20 prouinciam S 21 pellantur ciuitate Q 22 conuocandi Cod. 22/23 et de—adserendi om. AO 22 de om. Q heretico errore Q 23 ac] aut S peruersitate Q 24 calcedonensem S^{dm} 25 edere AOQCod. legere S mittere AOS^l conferre AO 26 sacrilegas AOQ^lS^{dem}, corr. O audeant S^{dem}, om. S^d 27 fuerant S^d 28 de infrusta A de infrausta O dein frustra Q^{act}, corr. O 29 post dispendium add. ultimo etiam supplicio coerceantur qui illicita docere temptauerint Cod. 31 facinerosæ AO facinorosæ semper Q^x corr.

ambusta depereant. æquum namque est ut immanissima sacrilegia par poenæ magnitudo percellat, Palladi, parens karissime atque amantissime. inlustris igitur et magnifica auctoritas tua quæ hac sacratissima constitutione decreuimus, in hac alma urbe diuersisque prouinciis ac præcipue in Alexandrina ciuitate et per uniuersam Aegyptiacam diocesim edictis ex more propositis ad omnium notitiam faciat peruenire, ut cuncta quam statuimus in eis qui rei fuerint deprehensi, seueritas protinus exerceatur, scientibus moderatoribus prouinciarum eorumque apparitionibus, defensoribus etiam ciuitatum quod si ea quæ legis huius religiosissima sanctione custodienda decreuimus, aut neglexerint aut aliqua permiserint temeritate uiolari, denarum librarum auri multam fisco cogentur inferre et insuper existimationis suæ periculum sustinebunt. 10

Ea quoque quæ de paganis per omne Romanum imperium æqualiter ualitura perennitatis nostræ lege decreuimus, instantissime in eos exerceantur quosquos constiterit profanos ritus ac simulacrorum impios cultus et interdicta sibi sacrilegia celebrare.

DAŦ KL AVĠ CONSTANTINOPOLIM DIVO VALENTINIANO AVĠ ET ANTHEMIO VC CONS d. 1 m. Aug. a. 455

AO, Q [= ætux], S [= defmt]

1 ut æquum AO, corr. O par] per O om. Ocorr poena AO, corr. O 2—7 Palladi—exerceatur om. Cod. 2 parens S pater Q om. AO 5 diocesem O diocessem A omnem Q, corr. Q^x faciet AO 6 per cuncta Q^x corr. quam Ocorr quæ AOQS eos S, Q^x corr. 7 apparitoribus S, Q^x corr. 9 decreuerint AO aut neglexerint om. AO 10 multam Ocorr multa AOQ multati S cogantur S Cod. et insuper AOQ insuper etiam S Cod. extimationis AS^{fm} 11—13 om. Cod. 11 quæ Q^x corr., S^f om. AOQS^{demi} omnem QS, corr. Q^x 12 quosquos AOQ^w quos Q^{actx}S 13 ritos Q, corr. Q^{ax} cultos Q, corr. Q^{awx} sacrilega AOQ, corr. OQ^{ax} 14 data AS^m datum Q^tS^df dant S^t sub die [die om. S^m] kl̄ds ags S aug² AOQ VIII S VIII aug^t Q^x corr., a. VIII Cod. uiris cē S om. Cod.

EX CANONVM COLLECTIONE
QVAE DICITVR PRISCA

R = Codex Vaticanus Reginensis 1997
s. VIII
J = Codex Bodl. Mus. 101 s. VI/VII
B = Collectio Sanblasiana
b = Codex S. Pauli in Carinthia
XXIX 1 s. VIII
c = Codex Coloniensis 213 s. VIII
l = Codex Lucensis 490 s. VIII
p = Codex Parisinus 3836 s. VIII
z = Codex Parisinus 4279 s. VIII
P = Codex Parisinus 2796 s. VIII

L = Collectio codicis Vaticani
α = Codex Vaticanus 1342 s. X
β = Codex Barberinus 679 s. VIII
W = Codex Wirceburgensis Mp. theol.
fol. 146 s. VIII
Q = Collectio Quesneliana
a = Codex Atrebatensis 644
e = Codex Einsidlensis 191
t = Codex Parisinus 3848^a
w = Codex Vindobonensis 2141
x = Codex Vindobonensis 2147

Indicis extat forma duplex, altera in R, altera in JBLP. deest in QW; nam qui initio codicis W longo spatio a canonibus separatus inter aliorum conciliorum indices habetur, Dionysianus est

INCPT TITL. CANON. CALCIDONENSIVM

I	De his qui pretio honorem distrahunt	5
II	De accusatione episcoporum	
III	Vt clerici conductores non sint	
IIII	De monachis minime promouendis	
V	De episcopis qui se de ciuitate sua transferunt	
VI	Vt nullum absolute liceat ordinari	10
VII	De professis monachis uel clericis	
VIII	De dispensatoribus ecclesiæ	
IIIII	Si quam clericus cum clerico causam habeat	
X	Vt nullus clericus duabus ecclesiis militet	
XI	De epistolis dandis	15
XII	Vt in una prouincia unum debere esse metropolitanum episcopum	
XIII	Vt in aliena ciuitate clerici non ministrent	
XIIII	De clericis ne indiscrete nubere permittatur	
XV	De diaconissis uelandis	
XVI	De uirginibus et monachis	20
XVII	De parrociis rusticas	
XVIII	De coniuratis	
XVIII	Vt secundo in anno concilia fiant	
XX	Ne clerici in alienam ciuitatem transeant	
XXI	De accusatores episcoporum	25
XXII	Vt nullus clericus aliena diripiat	
XXIII	De clericis uel monachis excommunicatis	
XXIIII	De sacrata monasteria	
XXV	De ordinationes episcoporum	

R
5 honore R 6 accusationem R 8 monachi R 17 alienam ciuitatem R 24 aliena R
28 sacra R

- xxvi De dispensatores ecclesiæ
xxvii De corruptores mulierum

EXPL TIT

INC CAPITVLA CALCIDONENSIS

I	De his qui præmio ordines adipiscuntur	5
II	De accusatores episcoporum	
III	Vt clerici conductores non sint	
IIII	De his qui uitam solitariam sectantur et quo honore fungantur	
V	Vt nullus clericus de ecclesia sua in aliam transeat	
VI	Nulli absolute liceat ordinari	10
VII	De his qui profitentur se clerici esse uel monachi	
VIII	De dispensatoribus ecclesiæ	
IIIII	De causis clericorum	
X	Vt nulli clericorum liceat de ecclesia sua discedere	
XI	<De> non temere dandis epistulis synodociis	15
XII	Vt in una prouincia unum debere esse metropolitanum episcopum	
XIII	Nulli clericorum liceat in alterius ciuitate ministrare	
IIIII	Vt nullus clericus uxorem hereticam uel paganam accipiat	
XV	Quot annorum uelari debeant ancillæ dei	
XVI	De uirginibus et monachis	20
XVII	De parrociis rusticas	
XVIII	De coniuratis	
XVIII	Vt secundo in anno concilia fiant	
XX	De non suscipiendis alterius ecclesiæ clericis et de susceptoribus eorum	
XXI	De accusatores episcoporum	25
XXII	Vt nullus clericus aliena diripiat	
XXIII	De clericis et monachis excommunicatis	
XXIII	De sacrata monasteria	
XXV	De ordinandis episcopis et de redditus ecclesiarum	
XXVI	De dispensatores ecclesiarum	30
XXVII	De corruptores mulierum	

J, B [= bclps, inde a 5 = bcps], L [= aβ], P

4 INC—CALCIDONENSIS *J* INCP TITVLI [*om. B¹*] CANON CALCIDONENSIVM *BP* INCIPIUNT
REGVLE ECCLESIASTICE ORDINATE A CALCIDONENSE SCA VNIVERSALI {VNIVERSALIS *L*, *corr. L^a*} SYNODO
A SCIS PATRIBVS IN [*om. L^a*] VNAQVAQVE SYNODO VSQVE [SYNODVS QVE *L^a*] NVNC PROLATAS REGVLAS
TENERE STATVIMVS *L* in fine add. TITVLI XXVII *B¹* 5—31 *om. B¹* 5 præmia *P* ordine *JL³*,
corr. J 6 accusatoribus *L^a* *corr.* 8 quod *B^cP* qui *B^b* fungatur *B^c* 9 v *om. J* cleri-
cos *B^a* in alia *P om. B^c* 10 nullo *B* ut nulli *L^a* absoluto *JBLP, corr. L^a* ordinare *JB^a*
11 profitentur clerici esse [esse clerici *L^a*] *L* 14 discedere de ecclesia sua *P* 15 De addidi
temere dandis *B^c* temere dandi *J* timere dandis *B^bL³* tenere dandis *L^a* temerandis *P* synodociis
[synodiciis *B^c* synodocis *P*] *JBLP* latet xenodochicis 16 unam *J* esse et *B^c* 17 ut nulli *B^c*
nullum *L³* 18 ut *om. B^b* clericos *B^a* 19 quod *JBLP* uelare *B^bP* deneat uelari *L³*
debeat ancilla *L^a* ancillæ dei] diaconisas *B^c* 21 parrociis rusticis *P* 23 ut *om. B^b* 25 accusatori *B^a*
episcoporum *om. B^a* 27 excommunicatis *om. B^b* 28 monasterium *B^c* 29 reditura *P* 31 *om. L^a* in fine
pagina EXPL CAPITVLA *J* EXPLICIT [EXPLICIUNT *B^c*] TITVLI *B* explic cap can calcidonen *P*

INCP̄ CANONES IN CALCHIDONENSIVM CONCILIO A SCIS PATRIBVS CONSTITVTI
INDIC̄ V quingentesimo anno sub imperatore piissimo Marciano

[A] uel constituta qui per singulas synodos a sanctis patribus conlata sunt et
hactenus habere firmitatem censuerunt dicentes

I [B] DE HIS QVI PRETIO HONOREM DISTRAHVNT. Siquis episcopus ordinationem
pro pecunia fecerit et uendiderit rem quæ nisi gratia non acquiritur, et sub pecunia
ordinauerit episcopum aut prouincialem episcopum siue presbyterum uel diaconum
aut eorum quemquam qui in numero clericorum continentur, aut accepta pecunia
fecerit yconomum uel defensorem uel ostiarium uel quemcumque huiuscemodi pro
turpitudine lucri, qui hoc fecisse probatur, sui gradus periculum sustinebit, sed et
is qui ordinatur, nihil ex ordinatione quæ per negotiationem processit, utilitatis ad-
quirat, sed fiat dignitatis uel rei quæ ipsi pro pecunia commissa est, alienus. siquis
autem his tam turpibus et nefariis lucris medius interfuisse uidetur, et is, si quidem
clericus fuerit, degradetur; si uero laicus aut monachus, anathematizetur.

II [KA] DE ACCVSATIONES EPISCOPORVM [item alio loco]. Clericos uel laicos uolentes
episcopos uel clericos accusare non indebite nec quodcumque ad accusandum suscipi
debere, nisi prius eorum opinio fuerit discussa.

III [Γ] VT CLERICI CONDVCTORES NON SINT. Peruenit ad sanctam synodum quoniam
quidam clericorum propter lucri turpitudinem alienarum possessionum conductores
efficiuntur et causis sæcularibus tractantibus ministeria dei neglegunt sæcularium
domus discurrentes et patrimoniorum curas propter auaritiam suscipientes. igitur
magna et sancta synodus constituit nullum deinceps neque episcopum neque clericum
neque monachum conducti titulo possessiones conducere nec causarum sæcularium

2 indicatio v currit a 1. VIII 451 usque ad 31. VIII 452

RJ, B [= bclpz], L [= αβ], PW, Q [= actwx]

1 INCP̄ om. Q CANONES—CONSTITVTI W CANONES CALCHIDONENSIVM A SCIS PATRIBVS CON-
STITVTIS R CANONES EXPOSITI A SCIS PATRIBVS QVI CALCHEDONE CONVENERVNT TEMPORIBVS Q CON-
CILIVM CALCHIDONENSIS J STATVTA BL STATVTA EIVSDEM CANONVM P 2 INDIC̄ V Q^{aw} in V Q^t in
xv Q^e in Q^{ap} id est R om. JBLW IMPERATORE NRO Q 3/4 pro altera inscriptione habentur
numero priuati in RJBLP, pro canone ponuntur sub numero 1 in WQ, numeros canonum Græcorum
adscripti ipse 3 uel R om. JBLPQW statuta J constituti sunt P qui [sc. canones] RB^bLPQ
quæ JWB^e per] a Q singula R synodus JBLP constituta JBLP constituti Q sunt om. P
et R om. JBLPWQ 4 censuerunt dicentes RJBLP censuimus WQ 5 II WQ inscriptiones omnes
om. PWQ PRAEMIO ORDINES ADIPISCVNTVR J [partim detrita], BL honore R 6 per B^ePQ^{hw}
præ Q^{ae} pecunia R, L^a corr. pecuniam JBLPWQ per [om. P] gratiam dī JBLP 7 ep̄s RW
ep̄os BL aut—episcopum om. JBLP aut om. W prouinciale R siue RWQ aut JBLP
præsbyteros uel diaconos BL [= Γ] 8 quemquem P continetur Q 9 iconomum R œcono-
mum Q economum JBLP achonomum W uel¹] aut Q uel²] aut JBLP quecumque RB^sL
huiusque modi JB^e huiusmodi P per P 10 turpitudinem RJBL, corr. L^a quomodo qui L
suis R 11 is om. P ordinatus est PQ^x corr. ordinationem RL^β 12 dignitas R uel rei RWQ
reus JBLP ipsi om. P admissa P est om. P 13 autem in JBLP istam B^sL^aQ^{ae},
corr. Q^{ae} ista R uideatur JBL si quidem Q quidem si JBLP quidem R si quidem si W
degradatur R 15—17 om. W. redeunt sub numero XXI; unde 15 nota marginalis item [ite R] alio
loco RQ in textum irrepsit, quæ omissa est in JBLP. numerum om. Q 15 ACCVSATORES [accusa-
toribus B^e] EPISCOPORVM ET [om. B^e] CLERICORVM JBL clericos uel laicos Q^a corr. clericus uel
laicus RQ clerici uel laici JBLP 16 ep̄s uel clericis B^s ne RJQ quocumque Q ad Q
om. RJBLP 18 inscriptionem habet etiam P CLERICIS R item peruenit W 19 quidem
B^sL^βPW turpitudine R turpidinem PQ^a 20 efficiantur JBLPQ^x et om. B^sL causas
seculares tractantes Q^a corr. tractatis Q^x tractatibus B^e neglegent R neglegant JB^bLPQ^x
negant P neglegent B^e et sæcularium JBLP 21 domos Q sectantes P 22 sc̄a et magna JBLP
ut nullum L 23 conductionis Q^x corr. conducere RWQ habere liceat JBLP ne R

posse ordinationibus commiseri, nisi forte uocetur aliquis secundum leges ad minoris ætatis tutelam, quæ excusanda non est, aut episcopus ciuitatis ecclesiasticarum rerum curam uelit committere aut orfanorum aut uiduarum quæ propria prouidentia carent, uel personarum talium quæ auxilium ecclesiasticum postulant propter timorem dei. si quis autem ea quæ constituta sunt, deinceps uiolare temptauerit, ecclesiasticæ damnationi subiaceat.

III [Ä] QVI RE uera et manifeste solitariam uitam sectantur, honore competenti fungantur; quoniam uero quidam sub prætextu habitus monachilis ecclesias et conuentus et res communes disturbant ciuitates indiscrete circumeuntes et monasteria sibi constituere studentes, placuit [ut] nullum nusquam ædificare posse neque monasterium constituere neque oratorium absque ciuitatis episcopi uoluntate, monachos uero qui sunt per singulas ciuitates et prouincias, episcopis subditos esse censemus et quietem diligere et ieiuniis esse contentos et orationibus in illis locis obseruare in quibus sæculo renuntiassent uidentur, nequaquam autem ecclesiasticis uel sæcularibus rebus communicare nec inopportunitatem inferre desertis propriis monasteriis, nisi forte quæsi fuerint propter causam necessariam a ciuitatis episcopo. sane placuit ut nullum seruum suscipiant in suis monasteriis ad monachum faciendum præter proprii domini uoluntatem. qui uero hoc constitutum nostrum excesserit, eum a communione suspendi decernimus, ne nomen dei blasphemetur; ciuitatis autem episcopum oportet competentem præstare prouidentiam cunctis monasteriis.

V [Ē] DE EPISCOPIS VEL CLERICIS QVI SE DE CIVITATE IN CIVITATEM TRANSFERVNT, placuit ut canones qui a sanctis patribus de his ipsis constituti sunt, suam habeant firmitatem.

VI [Ċ] NVLLVM ABSOLVTE LICEAT ORDINARI neque presbyterum neque diaconum neque penitus quemquam qui sunt in ecclesiastico ordine, nisi specialiter ecclesiæ ciuitatis

RJ, B [= bclpz], L [= aβ], PW, Q [= actux]

1 aliqui R legis B^{bz}PQ^a legem L^aQ^c 2 tutela Q, corr. Q^{ax} quam P excusari [excusare B^cP] non [om. B^c] licet [liceat P] JBLP ciuitatis [qui talis P] episcopus [episcoporum B^{bz} ep^m L^a] JBLP 3 uelit RWQ clerico uoluerit JBLP aut² uel BLP propriæ W prouidenti P 4 dei dī causam deposcant [deposcat L^a] L 5 quæ om. B^z deinceps om. PQ 6 damnationis RL damnatione B^{bz}PQ^a, corr. Q^a subiacebit P inscr. QVI VITAM [VITA JB] SOLITARIAM SECTANTVR [SECTANT B^c] ET [ET om. B^c] QVO HONORE [QVI HONOREM B^c] FVNGANTVR JBL 7/8 qui—fungantur om. JBLP 7 item qui W QVE R honorem R 8 uerum quoniam Q pro- textu JB p̄texto W habitu JB^{bz}L om. B^b monachili J monachi BL 9 disturpant B^bL^β et discrete B^z et² R^{corr}WQ et non RJ nec non et BLP sibi om. B^b 10 ut om. WQ et B^c nullum [nulli B^c] eorum JBLP usquam [unquam L^β] JBLP, Q^{wz} corr. posse RQ debere W liceat JBLP 11 ciuitates B^{bz} ciuitas B^l om. P uoluntare B^l monachus P monachi JBL 12 et per JB^{bz}L^βWQ ep̄i B^l subditus P censuimus L^βP om. WQ 13 contemptos P contemptus L^a in] et B^l nullis R^{corr}JB^{bz}L^β multis B^z, corr. B^b obseruare del. R in quibus om. J sæculo om. B^{bz}L [=I] 14 renuntiassent] obseruare L^a autem om. JBL ut R, corr. R 15 in- portunitate W deseritis B^a monasteriis om. L 16 causam om. P necessarium P ab ep̄m [ep̄o B^cP ep̄isci J] ciuitatis JBLP sine J placuit ut nullum om. WQ nullus B^c 17 in monasteriis non esse suscipiendum seruum WQ sine JBLP domini proprii B^z 18 uolun- tate B^cL^βP hoc uero P nostrum om. JBLP a communione eum JBL a communione P 19 decreuimus WQ dñi P ep̄m R^{corr}B^{bz} ep̄iscop B^c ep̄s RLB^bPQ^{ae} episcopos WQ^{ae} corr., Q^{wz}, ab̄cissum in J 20 confitentem P cunctis om. WQ 21 DE—TRANSFERVNT om. P ad B^c ciuitate W ALIAM [alia B^c] JBL 22 que P sc̄i R patribus om. R constituti [constitute P] sunt de his [his ut B^c] ipsis JBLP ut suam JBL habere P 24 NVLLVM—ORDINARI om. P VT NVLLVM R LICEAT om. WQ ORDINARE RB^zL^β præsbyteros J pbr̄ L^a diāces J diaconus L^a 25 quemquam] tamquam P de [ex L^a] his qui JBLP intra [infra L^a] JB^{bz}L^β de intra B^b ordine declarari liceat JLP ecclia L^a ecclesiam L^β

uel uici uel martyrii qui ordinandus est, fuerit declaratus. eorum autem ordinationem huiusmodi qui absolute ordinantur, constituit sancta synodus, inefficacem esse et nusquam posse ad ordinantis iniuriam præualere.

VII [Z] QVI SEMEL SVNT IN CLERO ORDINATI AVT MONACHI FACTI SVNT, constituimus neque ad militiam neque ad dignitatem sæcularem uenire; cum uero hoc adripuerint⁵ et non pænitentes ad hoc reuertantur quod propter deum elegerant, anathematizentur.

VIII [R] CLERICI QVI PAVPERVM DISPENSATIONI VEL MONASTERIORVM VEL MARTYRIORVM PRAESVNT, sub potestate singularum ciuitatum episcoporum secundum sanctorum patrum [canonem] traditionem perdurent, ne per suam temeritatem episcopi sui moderationem declinent. qui autem eiusmodi dispositionem quolibet modo sub-¹⁰ uertere ausi fuerint et episcopo suo non dederint consueta, si quidem clerici fuerint, canonicæ damnationi subiaceant; si autem monachi aut laici, sint a communione suspensi.

VIII [Θ] SI CLERICVS CVM CLERICO CAVSAM HABEAT, episcopum suum non deserant et ad iudicia sæcularia currant, sed prius apud episcopum suum examinent causam aut¹⁵ certe cum uoluntate ipsius causa dicatur, apud quos partes inceperint. siquis autem contra hæc uenire temptauerit, canonicis interdictis subiaceat. si uero clericus habeat causam cum extraneo episcopo uel cum suo, apud synodum prouinciæ causam dicat. si autem episcopus aut clericus disceputationem habeat cum metro-

RJ, B [= bclpz], L [= αβ], PW, Q [= aetwx]

1 uel¹ aut *B^{clp}P* uicus [uicos *L^α*] *RJL* possessionis [possessioni *B^c*] *BP* [= *Dionys.*] uel² aut [= *Dionys.*] *BP* et *I^β* martyrii aut monasterii [= *Dionys.*] *B^{clp}P* declinatus *R* declaratus fuerit *Q* pronuntietur *BP* [= *Dionys.*] 1 eorum—3 qui uero absolute ordinantur decreuit sc̄a synodus irritam esse huiusmodi manus inpositionem et munus quam [nusquam *B^c*] posse ministrare [minus dare *P*] ad ordinantis [ordinandis *B^{clp}P*] iniuriam *BP* [= *Dionys.*] 1 horum *JL* quorum *PW* 1/2 ordinatio *JL* 2 qui—ordinantur *om.* *JL* 3 nusquam] in nullo *JL* ad ordinantis *om.* *R* ordinandis *JL^β* ordinationis *L^α* ordinatis *Q^{act}*, *corr.* *Q^e* iniuria *R* 4 *inscr.* DE PROFESSI [PROFESSIS *B^{bcl}L^αP*] CLERICI [CLERICIS *B^{bcl}L^αP*] VEL MONACHI [MONACHIS *B^{bcl}L^αP*] *JBLP* SVNT² *om.* *JBLP* constituimus ut *JB^{clp}L* 5 si *JBLP* 6 reuertuntur *Q* reuertentur *P* propter dñm *RPWQ* antea *J* ante *L* propter dñm prius *B* elegerunt *BP* eligerint *RL^β* 7 *inscr.* DE DISPENSATORIBVS [add. ECCLESIAE *L*] *JBL* 7—13 Clerici in ptochiis [thochiis *L^α*] et in monasteriis [add. a martyriis *L^β*] constituti sub potestate sint eius qui in ea est ciuitate ep̄s secundum traditionem sc̄orum patrum nec per presumptionem recedant a suo ep̄o eos uero qui ausi fuerint rescindere huiusmodi ordinationem quodcumque modo uel si noluerint subiaccere proprio ep̄o si [*om.* *L^β*] quidem fuerint c̄li paternarum ordinationum [ordinationem *L^β*] subiaceant condemnationibus si autem monachi seu laici sunt excommunicentur [= *uersio quæ dicitur Isidori*] *L* 7—9 perdurent] clerici qui præficiuntur dispensatione [dispensationi *P*] pauperum uel monasteriorum et basilicis [bassallicis *B^c*] martyrum sub episcoporum qui in unaquaque ciuitate sunt secundum sc̄orum patrum traditiones [traditionis *B^c*] potestatem [potestate *B^{clp}P* potestatis *B^q*] permaneant [permanent *B^c* *corr.*] *BP* [= *Dionys.*] 7 qui *om.* *J* dispensatione *J* martyrum *RJ* 8 ut sub *J* singularum] insularum *J* ciuitatum *R* 9 patrum canonem *RJ* canonum *WQ* traditione *J* neque *P* per *om.* *J* temeritate *J* 10 moderatione *JB^{bclp}* declinent—dispositionem *om.* *R* autem *om.* *P* eiusmodi *W* huiusmodi *JBQ* huiusmodi *P* dispositione *JB^β* dispensationem *W* quilibet *P* 11 ausi—consueta] non obœdierint ausi fuerint et ep̄o—consueta *P* dederint consueta *RJBP* obœdierint *WQ* 12 damnationis *B^βP* subiaceat *B^β* sint *R* sunt *WQ* fuerint *JBP* 13 suspensi *R* suspendantur *WQ* cessent *JBP* 14 si quis *WQB^c* [= *I*] causa *JB^β* HABVERIT *R* habeat [LIBEAT *B^β*] placuit ut *JBLP* deserat *WQ* [= *I*] 15 decurrant *R* currat *WQ* [= *I*] prius ut dictum est [est *om.* *P*] *JBLP* examinet *WQ* [= *I*] causam cum extraneo ep̄o *W* 16 ipsi *B^β* ipsius ep̄sco *B^c* [= *I*] dicatur] uentiletur *B^c* [= *Dionys.*] patres *P* utræque partes *Q^{act}* *corr.* inciperint *R* incœperant *Q^{act}Q^{act}* *corr.* cœperant *WQ^{tw}* utrasque [utraque *P*] noluerint [uoluerunt *B^β*] *JLBP* [cf. *I*] 16/17 siquis—subiaceat *om.* *L^α* 17 temptauerit uenire *P* canones *P* subiaceant *R* subiacebit *BP* 18 clericus quis *JBLP* causa *P* 19 causam dicat] iudicetur *BP* [= *Dionys.*] episcopus uel clericus *W* clericus aut episcopus *P* discrepationem [discretionem *B^β*] *JBL* habuerit *P*

politano episcopo, aut ad dioceseos primam sedem recurrat aut ad sedem Constantinopolitanam, apud quam causa dicatur.

x [I] [ET] VT NVLLVS CLERICVS DVABVS ECCLESIIIS MILITET. Non licere clericum duarum pariter ciuitatum ecclesiis militare, in qua prius ordinatus est et ad quam quasi maiorem per uanæ gloriæ desiderium confugit; eos uero qui hoc temptauerint, ecclesiæ propriæ restituendos esse, in qua primo ordinati sunt, et ibi tantum ministrare. siqui tamen iam ex alia in alia ecclesia translatus est, in nullis causis prioris ecclesiæ uel ad ipsam pertinentibus martyriis uel synodochiis uel pauperum rebus habeat facultatem tractandi. eos uero qui ausi fuerint post hoc constitutum magni et uniuersalis istius synodi aliquid contrarium agere in his quæ nuper sancta synodus interdixit, proprium gradum amittat.

xi [I^A] OMNES PAUPERES ET RE VERA EGENTES SOLACIIS OPORTET PACIFICIS ECCLESIASTICIS TANTVM LITTERIS PROSEQVI et non synodochiis, quoniam synodochias litteras his tantum dari conuenit, qui bonæ esse opinionis uidentur.

xii [I^B] VT IN VNA PROVINCIA VNVM DEBERE ESSE METROPOLITANVM EPISCOPVM. Peruenit ad nos quoniam quidam contra ecclesiastica statuta se potestatibus conferentes per praumaticum unam prouinciam diuiserunt in duo ac per hoc duos in una prouincia esse metropolitanos episcopos. igitur nunc constituit magna synodus nihil tale deinceps temptari ab episcopis, minus ne qui aliquid huiusmodi adripuerint, proprium amittant gradum. quæcumque uero ciuitates per sacras litteras nomine metropolitanano funguntur, ipsæ sole honorem consequantur et is qui huic ecclesiæ præest episcopus saluo utique proprio iure quod re uera conuenit metropolitanæ ciuitati.

RJ, B [= bclpx], L [= αβ], P, W, Q [= actwx]

1 aut¹ om. JLP dioceseos om. JBL recurrant BL^βP recurram J 1/2 constantinopolitane L
2 apud—dicatur] et ibi causam definiant [definiat L^α definiatur P] JLP [cf. I] causam RQ^α dicitur Q,
corr. Q^{αα} 3 ET—MILITET om. PWQ delrita in J ET R om. BL NVLLVS om. R DVABVS ECCLESIIIS
MILITET] in duabus ministret B^c SVAM DESERAT [SVAS ERAT B^c] ECCLESIAM B^bLP 3—4 Non—
pariter om. JBL 4 ciuitatum B^cP, Q^x corr. ministrare L^β debet [debet utique B^c] militare B
prius R primo JBP prima L^β primus L^α primum WQ quis [qui B^β quid L^α] est JLP
et non JLP 4/5 quemquam si L^β quamquam quasi W 5 confugiuit [confugiunt B^c] B^bLP
temptauerit JB^c 7 siquis B^cL^αWQ tantum B^c iam om. P aliam B^cPQ^x corr.
ecclesiam B^cQ^x corr. est om. P 8 martyrii J synodichis B^cQ superscr. xenodochiis Q^x
9 eos] hi superscr. Q^x ausus B^b constitutum hoc P hec B^c magnæ WQ 10 uniuersali RJL generalis WQ synodi istius P totius synodi J aliqui R om. B^b nuper] super B^b
11 gradum amittant Q^{αα} corr. amittant [amittat P] gradum JLP 12 inscr. NON TEMERE DANDIS
[TIMERANDES L^α TIMERE DANDIS B^β] EPISTOLIS SYNODOCHIIIS [synodichis B^cL^β sinodichis B^c] JBL agentes P
agente B^c egentibus JB^bLP solacii W salociis B^c 12/13 et ecclesiasticis PWQ om. B 13 synodichis RWQ synodichis B^c synodicas RWQP synodichas B^c 14 dare L^αPQ^w bona RW
esset B^c opiniones R opinione P uideantur B^c 15 VT—EPISCOPVM om. PWQ ESSE om. B^c
16 quidem P ecclesiasticas RB^c se] facientes se BP 17 praumaticum R pragmaticum JB^bLPQ^α
corr. pragmaticum sacrum Q^x corr. pragmaticam W praugmaticum Q gramaticum B^b pragmaticam
formam B^b corr. [= Dionys.] diuiserint Q^x corr. duos [duas B^c] JB^bLP duo JLP
in² om. RW 17/18 unam prouinciam W 18 sunt metropolitanani epī [epī om. P] JLP episcopis R
nunc om. WQ magna] scā WQ 19 tali B^bPW temptare B^c ab om. P minus ne RPQW
et JBL arripuerit P 20 emittant J amittat P quicumque P ciuitatis B^c iam per PQW
21 fungantur L ipsæ—consequantur om. L^α ipsi WQ^{αw} soli RWQ^{αw} honore W
quique B^b 22 præstet RJL præesse P episcopo R episcopos JL^α salua P om. B^c
iure proprio L metropolitanæ conuenit [conueniat Q^{αα} conueniunt W] WQ conuenit et B^c
23 ciuitate B^cL^β

XIII [17] VT IN ALIENA CIVITATE CLERICI NON MINISTRENT. Peregrinos clericos et lectores in alia ciuitate sine synodochiis litteris sui episcopi penitus nusquam ministrare possint.

XIII [18] Quoniam in quibusdam prouinciis lectores et psaltæ nubere permittuntur, constituit sancta synodus non licere quemquam alterius hereseos mulierem accipere. 5 eos uero qui iam ex tali matrimonio filios procrearunt, si quidem filios suos apud hereticos baptizarunt, postmodum posse eos in catholica communione accipere; si autem non sunt baptizati, iam non posse apud hereticos baptizari nec ad coniugium cum heretico coniungi neque cum Iudæo neque cum pagano, nisi forte se transferre promiserit ad fidem orthodoxam persona quæ coniungenda est cum orthodoxo. si 10 quis autem huius sanctæ synodi constitutum uiolauerit, canonum damnationi subiaceat.

XV [19] QVOT ANNORVM VELARI DEBEANT ANCILLAE DEI. DIACONISSAM MULIEREM NON POSSE ORDINARI ANTE ANNVM quadragesimum et hoc cum diligenti probatione. si uero accepta ordinatione et certo tempore ministerio obseruans nuptiis se tradiderit ad iniuriam dei gratiæ, huiusmodi mulier anathematizetur cum eo qui illi coniunctus est. 15

XVI [20] DE VIRGINIBVS ET MONACHIS. Nec eam quæ se domino deo uirginem deuouit, eodem modo nec monachum nubere licere. si uero hoc facere uoluerint, a communione suspendantur. episcopus autem de hac re auctoritatem præbebit, si uult eos reconciliari.

XVII [21] DE PARROCIAS RVSTICAS. Rusticas parrocias quæ sunt in singulis prouinciis, 20 inconuulsas manere constituimus apud episcopos qui detinere uidentur, maxime si eas annis XXX detinentes inuiolate dispensauerunt. si uero intra XXX annis facta

RJ, B [= bclps], L [= αβ], PW, Q [= aetwx]

1 XIII B^c VT—MINISTRENT om. WQ ministret Bⁱ peregrinus RJBLP clericus RJLP
2 aliena JBLP synodiciis RWQ synodiciis B^c ep̄i sui JBLP numquam L^αQ 3 possint R
possent W posse Q debere JBLP 4 XIII om. P XV B^c inscr. VT NVLLVS CLERICVS HERETICAM
[HEREDICA B²] VEL PAGANAM [PAGANA B² paganum B^c] DVCAT [om. L] VXOREM [VXOREM ACCIPIAT L^α] JBL
Quoniam—permittuntur om. R et om. JL psalte WQ psaltes B^bps saltes B^c psallistæ P saltem L
saltem J permittantur BL 5 ulterius JBP om. L^α hereticam JBLP mulieres R
6 uero tam W ex] et B, in e corr. Bⁱ procreauerunt P et si JBL 7 baptizauerunt B^cWQ
baptizantur L^β postmodum uero BL eos in om. WQ catholicam communionem LWQ
percipere JBL^βP recipere L^α 8 posse RWQ debere eos JBLP baptizare B² ad om. B^cP,
corr. B^c 9 hereticis JB^bpsLP hereticos W se om. L^αWQⁱ si B^b 10 ad fidem orthodoxam
promiserint [promiserunt B²] personæ quæ coniungendæ [coniungenda B^c coniungendi P] sunt JBLP
orthodoxis JBLP orthodoxi Q, corr. Q^a 11 sc̄i W om. R uiolare temptauerit JBLP
damnationis L damnatione B²P damnationem W, Q^{ax} corr. incurrat WQ 12 XIII P
XVI B^c QVOT [QVOD RJBL^α QVO L^β]—DI post ANNVM XI coll. R om. PWQ VELARE
DEBENT B^b ordinari debeant B^c VELARI DEBEAT L^α DEBEAT VELARI L^β ANCILLAE DEI] diacono B^c
ANCILLA BⁱL^α 12—13 DIACONISSAM—POSSE] placuit non eas JBL placuit ut diaconissam mulierem non P
12 MULIERE R 13 ordinare B² anno quadragesimo Q, corr. Q^{ax} annos XL L^α antequam XL ætatem
compleuerint annum B^b hoc om. Q diligendi B² prouocatione B^b 14 uelatione JB^bpsL
ordinatione uelatione P in ministerio Q² corr. tradiderint B^bi tradiderunt P 15 huiusmodi
di gratiam P gratiam B² coniungitur JBLP 16 XV P XVII B^c DE—MONACHIS om. PWQ
ei Bⁱ ex corr. qui RJBLP, corr. Bⁱ uouit BLP nouit J 17 monachis JBL^βP monachus L^α
monacho W licebit [licebat B²] JBL liceat P hoc om. P uoluerit L 18 suspendentur B²
suspendatur L^α 18—19 episcopus—reconciliari] confitentibus [confitentes B^b] autem decreuimus ut
habeat auctoritatem eiusdem loci [loci eiusdem P] episcopus misericordiam humanitatemque [humani-
tatis P] largiri [largire B² om. P] BP [= Dionys.] 18 episcopum R ep̄i L episcopo WQ [cf. Γ]
hanc R præbemus WQ [cf. Γ] uelit JLPWQ 19 eos om. W reconciliare LWQ 20 XVI P
XVIII B^c DE—RVSTICAS om. WQ RVSTICAS PARROCIAS JBL rusticis parrochiis P Rusticas
parrocias om. BⁱP qui R 21 constituemus P continere R detinere [tenere P] eas JBLP
si om. B^bP 22 eas om. P anni P in RL^α annos² WQ

est aut fiat de illis quæstio, his licere quæstionem mouere apud synodum suæ prouinciæ, qui uim pertulisse adserunt. si quis autem a metropolitano suo episcopo male tractetur, apud primam sedem prouinciæ suæ uel apud Constantinopolitanam causam dicat, sicut superius comprehensum est. si qua uero potestate imperiali ciuitas noua constituta est aut certe constituatur, ciuilibus et publicis formulis etiam ecclesiasticarum parrociarum ordo celebretur.

XVIII [IH] CONIVRATIONIS VEL CONSPIRATIONIS CRIMEN APVD extrinsecus leges penitus amputatur, multo magis in ecclesia dei hoc ne fiat, oportet prohiberi. igitur si clerici aut monachi inuenti fuerint coniurati aut per coniurationem calumniam machinantes episcopis uel clericis, proprium amittant gradum.

10

XVIII [IG] VT SECUNDO IN ANNO CONCILIA FIANI. Ad aures nostras peruenit quoniam in prouinciis non fiunt episcoporum synodi secundum canones constitutæ et hoc multa rerum ecclesiasticarum quæ emendanda sunt, neglegi. sancta igitur synodus constituit secundum canones patrum [apud Nicæam Bithyniæ constituti] bis in anno in id ipsum episcopos per singulas prouincias conuenire ubi metropolitanus episcopus constituerit, et omnia quæcumque emergerint, corrigere. episcopi uero qui non conuenerint in propriis positi ciuitatibus et non per profectionem absentes, maxime subpeditante salute et a necessariis et excusabilibus occupationibus liberi, fraternitatis intuitu corripiantur.

XX [K] ITEM CLERICI NE DE CIVITATE IN ALIAM TRANSEANT. Clericos in ecclesia militantes, sicut iam constituimus, non licere in alterius ciuitatis ecclesia militare, sed illa contentum esse, in qua principio ministrare meruerunt, extra eos qui amissa patria

RJ, B [= bclpz], L [= αβ], PW, Q [= actwx]

1 aut si J de illis om. B^b aut licere de his P moueri P suæ om. WQ 2 pertulisse se Q^aQ^x corr. a om. RL^aP 3 suæ prouinciæ PWQ apud² om. P 4 est om. P potestatem L potestati P imperiales R, corr. R imperialis L^a imperiale B^s 5 est om. P 7 xvii P xviii B^c inscr. DE CONVRATIS JBL^β de coniuratis et P DE CONIVRATIONE VEL CONSPIRATIONE L^a 7—10 Coniurationis et conspirationis crimen et a ueteribus legibus est omnino prohibitum mulgato [sic] magis hoc in dī ecclesiam ne fiat ammoneri conueniat si quis uero clerici uel monachi reperti fuerint coniurantes aut conspirantes aut insidias ponentes ep̄is aut clericis gradu proprio penitus abiciatur [= Dionys.] L^a 7 coniurationes uel conspirationes P etiam apud WQ extrinsecus RB^β P extrinsecas [extrineas Q^{ae}, corr. Q^a] JB^β L^β WQ 7/8 penitus amputatur RWQ amputari [amputare L^β penitus amputari B^c] solere [soleres B^s om. P] JBL^β P 8 multo—fiat om. P oportet prohibere Q^{actwx} prohiberi [prohibere B^β P] oportet JBL^β P 8/9 clerici aut monachi si W 9 coniurati aut om. P aut RWQ et JBL^β coniurationis B^s calumnia R facientes JBL^β P 10 uel quibuslibet [quibus licet L^β quibuslibet gradus B^b] JBL^β P amittat Bⁱ amittunt B^c 11 xviii P xx B^c VT—FIANT om. PWQ IN om. B^s peruenit ad aures n̄as JBLP quoniam om. P quibusdam [quibus P] prouinciis JBLP 12 synodus [synodos L^a] JB^β L^β P synodii B^c secundum—et om. Q^w canones RL^a canonem JB^β L^β P canonum WQ^{actwx} B^c constitute R constitutum JB^β L^β P constituta WQ^{actwx} B^c hoc om. R ob hoc Q^x corr. ex hoc B^c 12/13 multa rerum RWQB^c multarum JB^β L^β P multorum P 13 corripienda sunt uel corrigenda JBLP constituit ut [uel B^s] JBL 14 apud—constituti om. WQ [= Γ] quæ apud JBLP niciam B constituti R constitutis JB^β L^β P constitutus B^c annum B^β in² om. JBLP 15 per RWQB^c ex JB^β L^β P om. B^s singulis prouintiis P 16 et in [in om. B^s] JBLP 17 positus J per om. JBLP profecti [profectis L^β perfecti P] sed JBLP subpeditantes L subpetit ante B^s 18 et—et RWQB^c secesserint [cesserint L^a] JB^β L^β P excausabilibus P excausalibus L^a, postulatur inexcusabilibus libere P fraternitas L^a fraternitatibus W 20 xviii P xxi B^c ITEM—TRANSEANT] DE NON SVSCIPIENDOS [SVSCIPIENDIS L^β] ALTERIVS ECCLESIAE CLERICOS ET DE SVSCEPTORIBVS EORVM JBL om. PQW ALIA R clericus JB^β L^β P ecclesiis W 21 constitutum est [om. P] JBLP ecclesiæ P 22 contentos esse W, Q^x corr. esse contentus B^c esse contentum [contemptu L^a] JB^β L^β P qua a WQ qua in B^c meruerunt [meruerint Q^{ae}] RWQ meruit [meruerit L^a] JBLP extraneos B^s

ad aliam ecclesiam necessitate uenerunt. qui autem episcoporum post hoc constitutum clericum ad alium pertinentem suscepit, placuit a communione suspendi et eum qui suscepit, et qui susceptus est, quo usque clericus qui translatus est, [fecerit] ad suam reuerti ecclesiam.

XXI [KA] DE ACCVSATORES EPISCOPORVM. CLERICOS uel laicos qui accusant episcopos 5 uel clericos quomodocumque, sine iudicio non suscipi ad accusandum debere, nisi prius eorum existimatio fuerit discussa.

XXII [KB] VT NVLLVS CLERICVS ALIENA DIRIPIAT. Clericis non licere post mortem episcopi sui ea diripere quæ illi competere non possunt, sicut et anterioribus canonibus cautum est. alioquin eos de gradibus suis posse periclitari. 10

XXIII [KΓ] DE CLERICIS ET MONACHIS EXCOMMVNICATIS. Ad aures sanctæ synodi peruenit quoniam quidam clerici et monachi quibus nec aliquid ab episcopo suo commissum est, interdum etiam ab ipsius communione suspensi, ad Constantinopolitanam ciuitatem pergunt et ibidem diu remorantes ecclesiasticam disciplinam disturbant, quorundam autem etiam domos subuertunt. ergo sancta constituit synodus prius quidem 15 huiusmodi homines per sanctæ ecclesiæ Constantinopolitanæ defensorem admoneri ut a ciuitate discedant; uerum si inter negotia fuerint per inprudenciam remorati, eos etiam inuitos per eundem defensorem iactari et ad loca propria festinare.

XXIII [KΔ] DE SACRATA MONASTERIA. Quæ deo semel sacrata sunt monasteria secundum episcoporum consensum, oportet in perpetuum monasteria nuncupari et eorum res 20 monasteriis seruari et non posse ulterius cenacula sæcularia fieri. si quis uero hoc fieri permiserit, canonicis interdictis subiaceat.

XXV [KΕ] DE ORDINATIONES EPISCOPORVM. Quoniam metropolitanorum quidam, sicut cognouimus, commissos sibi neglegunt greges et ordinationes episcoporum differunt,

XXI cf. supra II

RJ, B [= bclps], L [= αβ], PW, Q [actwx]

1 alia ecclesia JBL per necessitatem ecclesiam P præ [pro B^cL^β] necessitate JBL siquis WQ uero JBLP 2 clericum ad alium pertinentem [alia pertinente R] RWQ alterius ecclesiæ [ecclesia J] clericum JBLP 2/3 placuit—suscepit om. L 2 placuit ut—suspendatur P 3 eum qui] quicumque P suscepturus J est¹ om. P quoque B¹ clericum JBLP translatus fecerit P translatus fecit WQ; fecerit *inprudenter additum* 4 redeat WQ ecclesiam canonum sententiæ subiaceat L^α 5 XX P XXII B^c QUI ACCVSANT EP^m Q^a om. PWQ^{etwx} CAVSATORES B^b accusatoribus B^c clerici uel laici JBLP episcopos [episcopus L] accusauerint [accusari JBL^βL^β accusarent B² accusant B^bc] JBLP 6 uel] sine BP quoslibet clericos JBLP quomodocumque RWQ omnino JBLP et sine WQ eos non JBLP suscipi ad [om. R] accusandum debere RWQ suscipiet JL^αB suscipiat P suscipi L^β 7 existimatione Q^w, corr. Q², existimationis opinione Q^w corr. æstimatio JBLP diligentius examinata JBLP 8 XXI P XXIII B^c VT—DIRIPIAT om. PQW DIRIPIANT B² clerici B² non liceret L^α om. L^β 9 diripere ea JBLP competire B² non om. WQB^c illi recte ad episcopum referendo, non sicut translator ipse ad clericum 10 est om. P periclitare B²P 11 XXII P XXIII B^α DE—EXCOMMVNICATIS om. PWQ ac B^c 11/12 peruenit ad aures [aurem L^β] scæ [scā L^β] synodus [synodi B^c] JBLP 12 quidem L^αP 14 disturpant B^cL, corr. B^c 15 etiam om. P domus JBL^αL si uertunt J scā ergo B^c scā B^bpsP 16 huius P per om. J, corr. m. rec. defensore B^bps eos [hos B^bps om. B^c] admonere [monere P] JBLP 17 et [om. L^β] inprudenciam [interprudencia L^α interprudencia B^c] fuerint [fuerit L^α fuerunt P] JBLP 18 eundemque P festinare] reuocari JBLP 19 XXIII P XXV B^c DE—MONASTERIA om. PWQ qui semel dō R post monasteria habet uirginum hoc sancitum ut uirgines extra monasteria non tribuatur eis facilis egrediendi libertas sed P 20 oportet et RQ^a, corr. Q^a nuncupare B² permanere nuncupari P 21 monasterii R reseruari JBLPWQ posse RWQ debere JBLP sæcularia B^c qui JB^bWQ 22 permiserint WQ subiaceant WQ 23 XXIII P XXVI B^c inscr. DE ORDINANDIS EP^{is} ET DE REDITVS [REDITIS B^c HEREDITIS B^c] ECCLESiarVM JBL om. PWQ metropolitanum J 24 commissas JB^bP commissas L commissi B² ibi W ordinatione Q^{actw}, corr. Q^a fieri differunt JBLP

placuit sanctæ synodo intra tres menses episcoporum ordinationes fieri, nisi forte necessitas inexcusabilis dilationis tempus protrahi coegerit; alioquin eos poenæ ecclesiasticæ subiacere. ecclesiæ uero redditus uiduatæ apud yconomum ipsius ecclesiæ integros conseruari.

xxvi [K̄] DE DISPENSATORE ECCLESIAE. Quoniam in quibusdam ecclesiis repperimus sine yconomis res ecclesiasticas tractant episcopi, placuit omnino omnem ecclesiam habentem episcopum etiam yconomum habere de proprio clero qui res ecclesiasticas dispenset cum consensu episcopi sui, ne cum dispensatio sine testimonio fuerit, res ecclesiasticæ dispersæ sint ad contumeliam pontificis inrogandam. si uero hoc non fecerint, eos sanctis subiacere canonibus reos.

xxvii [K̄] DE CORRUPTORES MVLIERV. Eos uero qui mulieres diripiunt hospitalis solacii nomine aut illos qui coniuere aut consensum rapientibus præbere uidentur, sancta constituit synodus, si quidem clerici fuerint, proprium amittere gradum, si uero laici, anathematizari.

ET SVBSCRIPTERVNT

- 1 Paschasinus episcopus statui et subscripsi [1]
- 2 Luculensis episcopus statui et subscripsi [2]
- 3 Bonifatius presbyter legatus sanctæ ecclesiæ Romanæ statui et subscripsi [3]
et ceteri episcopi infra scripti
- 4 Anatolius Constantinopolitanus [4]
- 5 Iulianus legatus [17]
- 6 Thalasius Cæsarea Capp [8]
- 7 Eusebius Ancyrensis [11]
- 8 Lucianus Byzæ Eracl [10]
- 9 Diogenes metrop̄ Cyziç [12]
- 10 Calogerus Claudiopol [36]
- 11 Seleucus metrop̄ Amasiæ [32]

numeros adscripsi subscriptionum Græcarum

RJ, *B* [= *bcipz* usque ad 19, inde a 20 = *bcipz*], *L* [= *αβ*]; usque ad 14 *PW*, *Q* [= *aetwx*]
 1 *scā* *L* *scō* *B^Q* fieri ordinationes *P* fieri *W* et nisi *JBLP* 2 inexcusationis *J*
 dilatationis *L¹* damnationis *J* 3 redditus *L^αP* reditos *Q*, *corr.* *Q^{αiz}* uiduæ *Q* 3. 6. 7 yconomum
etc. *R* æconomum *etc.* [æconomum 3 *Q¹* 7 *P* æconomum *etc.* *W*] *JBQW* præter æconomum 3 *B¹*
 7 *Q* æconomum *etc.* *LP* 4 conseruari [conseruare *B²L*] conuenit *JBLP* 5 xxv *P*
 xxvii *B^c* DE—ECCLESIAE *om.* *PWQ* DISPENSATOR *R* DISPENSATORES [dispensatoribus *B^c*] *JBL*
 ECCLESIA RV M *JB^bp* in *om.* *RP* ecclesias *B^b* 6 tractent *JL*, *Q^x* *corr.* tractante *B¹* ep̄o *B¹*,
corr. *B¹* 6/7 placuit—episcopum *om.* *L* 6 omnino *om.* *WQ* 6/7 ut omnis ecclesia habens *JBP*
 7 clero censem *JLP* 8 dispensatio sine] dispensatione *RB^c* fuerint *L^α* fierint *L²*
 9 dispersi *B²* dispense *L* sunt *RP* a *L^αP* contumelia *BP* pontifici *WQ* 10 eos *WQ*
 reos *RB²* reos eos *JB^cL²* reos esse *B^bL^αP* subiacere] esse *WQ* reos *om.* *JBLP* 11 xxvi *P*
 xxviii *B^c* DE—MVLIERV *om.* *WQ* corruptoribus *B^c* uero *om.* *WQ* hospitali [hospitale *B¹*
 hospitalitatis *B^c*] *JBLQ^{aetw}* solacio *JB^bp²L^P* 12 aut¹] et *JB^bp²L^P* conibere *R* con-
 hibere *JB^cPWQ* cohibere *B^bL* coibere *B²P* aut²] uel *WQ* 13 ut si *JBLP* amit-
 tant *JBLP* 14 anathematizentur [anathematizati *B^c*] *JBLPQ^{wz}*, *corr.* *Q^x* EXPLICIT [EXPLI-
 CIVNT *P*] CANONES CALCIDONENSES *PW*

1—13. 25—35. 14—24 coll. *R* 1—12. 22—39. 13—21 coll. *B¹* de episcoporum et ciuitatum nominibus
 in *B^c* confusis *cl. præfationem* 16 phascasianus *J* pascasius *BL* 16. 17. 18 statuit et
 subscripsit *L* 17 *om.* *B^b* 18 romanæ ecclesiæ *L* statui *om.* *B²* 19 infra scripsi *JB¹*
 subscripserunt *R* inde a 20 nomina *om.* *B¹* 22 a cæsarea *B^b* a cæsarie *B^b* a cæsaria *B^c*
 cæsareæ *L* 23 anquirensis *J* acirinensis *B^c* 24 heraclensis *B* 25 diogenis *B^bL^α* diodenes *J*
 diogenes *B^c* cizicæ *B* 26 galogerus *B^c* 27 seleucius *L*

12	meltius Syriæ [20]	
13	Florentius Sardensis [14]	
14	Onesiforus Iconiæ [43]	
15	Pergamius Anti Pisidiæ [44]	
16	Anastasius Nicænus [16]	5
17	Marinianus Synadensis [42]	
18	Constantius Bostrenus [24]	
19	petronianus Afrodisiadæ [40]	
20	Romanus Myrensiū [39]	
21	Eunomius Nicomediæ [15]	10
22	Francio afrodienus [50]	
23	Petrus Gangrensis [35]	
24	Heleutherius Calchidoniæ [18]	
25	Theodorus iamasci [26]	
26	Nunechius Laodiciæ [41]	15
27	Fotius Tyri [25]	
28	Basilus Seleuci metrop̄ [19]	
29	Iohannis Sebastię [31]	
30	Cyrus Anazarbi [23]	
31	Constantius meleti insulæ [33]	20
32	Callinicus pameneæ [136]	
33	Patricius tyensis [34]	
34	Stephanus Ieropolita [27]	
35	Cecropius Sebastiopoli [150]	
36	Theoctistus posinunt [38]	25
37	Lucianus Byzæ Arcadiop̄ [59]	
38	Tryfon dioensis [53]	
39	Iulianus Tabiæ [145]	
40	Amphilochius Sidensis [21]	
41	libas Edissæ [86]	30
42	Acacius ariathiæ [157]	
43	Antiochus sinoensis [154]	
44	Fronto fasiliensis Lyciæ [221]	
45	Philippus proüc Balburē [222]	
46	Patricius acasitanæ lyciæ [212]	35

RJ, *B* [= *bcp*], *L* [= *αβ*].

1 mellitus *L* 2 florentinus *L*^β 3 onesiferus *RB*^α onesiferus *L*^α ioconia: *B*^α conia: *B*^α
4 pergamus *B*^{bcp}*L*, corr. *B*^p pergaminus *B*^α anthiocia: *B* pisidi *RL* sibidia: *B*^α 5 nicaenum *RJ*
6 marianus *J* *B*^b*L*^α, corr. *B*^b 7 constantinus *B*^b*L*^α bostrensis *B*^c 8 afrosidiade *RB*^α afrodisiadiade *L*^β
afrosiade *L*^α 11 francia *B*^c afrodisienus *B* 12 cangrensis *R* grangrensis *J* *B*^p*L*^β gangressis *L*^β
gragrensis *L*^α 13 candicionæ *R* calcedoniæ *L* 14/15 iamasci Nunechius *om.* *B*^p^α 14 tamasci *B*^b
15 Nunechius *om.* *B*^c laudocia: *RL*^α laodocia: *B*^α*L*^β 17 seleuce *B*^b seleuchie *L*^β eleutie *L*^α 18 saba-
stia: *B*^b 20 meliti *B*^b 21 pamenæ *BL*^α pamanæ *L*^β 22 pastricius *J* *B*^p*L*^β pasticius *B*^α pastrius *R*
tinensis *B*^c 23 ieropolitanus *B*^b ieropolitana *B*^c 24 sebastinop̄ *L*^β sebastiopolitanus *B* seba-
stianop̄ *L*^α 25 50—59. 36—49. 74—85. 60—75 coll. *B*^α theoctitus *R* theociis *L*^α posi-
nuntanus *B* posinunt *L* 26 arcadiopolitanus *B* archadiop̄ *L* 27 dionensis *B*^c*L* 29 50—67. 40—49
coll. *R* 30. 31 in *mg.* interiore ad 11. 12 adscr. *L*^β 31 iterum hoc loco habet *L*^β 31 repetitur
intra 81: acacius *L* 32 anticus *L* sinotensis *B*^α 33 faseliensis *B*^b*L*^α fasaliensis *L*^β
34 proüc ex fine 33 huc delatum balburensis *B*^c*L*^α salubrensis *B*^b 35 acasitana *J*
acasitanæ *B*^c

- 47 Gemellus Stratoniciæ [216]
 48 Stephanus Pœmaniensi [202]
 49 consensius Ierocæsariæ [208]
 50 Eulalius Pioniensis [199]
 51 Hermias Abydæ Helleſp [204] 6
 52 Quiriacus Trocnadensis [174]
 53 Acyla Eudoxiadæ [172]
 54 Danihel caldensis [251]
 55 Fonteianus Sallagassiensis [291]
 56 Helias Blandi [210] 10
 57 Polycarpus alensis [211]
 58 Leucius irensis [215]
 59 Amachis seggensis [214]
 60 Andreas aualensis [209]
 61 Eusebius Dorylensis [57] 15
 62 Alcimedis Silandi pūs [217]
 63 Dionysius Attaliæ [218]
 64 Andreas achaia [226?]
 65 Olympius Sozopolitanus [290]
 66 Paulus flomeliensis [283] 20
 67 Modestus Sebastenus [252]
 68 Euandrus Diocliæ [260]
 69 Iohannis brabilensis [297]
 70 Eulalius fibliæ [254]
 71 Helpidius Thermensis [171] 25
 72 Theodorus Heracliæ [168]
 73 Olympius Paniados [118]
 74 Thomas Porfyreonensis [121]
 75 Mysteries anoriensis [173]
 76 Longinus Orcisti [175] 30
 77 Manasses theudopol [296]
 78 Nicolaus Acaraseon [227]
 79 Romanus bubbensis [228]
 80 Musonius Nysiæ [201]
 81 [= 42] Acacius Ariarathia [157] 35
 82 Atticus Zelonensis [153]
 83 Menecrates ciras [207]
 84 [= 56] Helias Blandi [210]

RJ, *B* (= *blpz*), *L* [= *aβ*]

1 stratoniciæ *RJL* 2 pœmaniensis *B^b* pœmanensis *L^a* paomeniensis *L^β* 5 hermoas *L*
 elesponti *B^c* elisponti *B^b* 6 cyriacus *JL* trocdanensis *B^b* 7 acylæ *B^b* acyllas *JL*
 8 repetitur infra 93 9 repetitur infra 104 10 repetitur infra 84 11 aliensis *B^c* 14 aualensis *B*
 eualensis *R* 16 silandi pūs *RJL* silandinopolitanus *B* 17 dionydisius *B* 19 sozupoli-
 tanus *JBL^β* 20 aulus *B^c* 21 sebastinus *B^c* 78—97. 68—77 coll. *R* 22 euandrus *B^b*
 eubandrus *R* eufrandis *B^c* 23 brauilensis *J* 24 fibiliæ *R* 25 helfidius *B^b* 27 re-
 petitur infra 135 olyppius *B^c* 28. 29 post 49 habet thomas misterius, post 73 phorphireo-
 nensis anoriensis *B^c* 30 103—113. 86—103 coll. *B^c* longinos *B^c* 31 mannasius *B^c* manesses *B^c*
 theudupoli *R* theodopō *L^a* 32 repetitur infra 105 acareseon *B^b* acaresion *B^c* 33 bubensis *B^c*
 bublensis *L^β* bubulensis *L^a* 36 tatticus *B^c* 37—p. 43, 1 ciras blandi | helias docimensis *B^c*

85	Eustochius Docimiensis [271]	
	[Eustochius Docimi]	
86	Mirus Eulandrensis [265]	
87	Philippus lygiadensis [267]	
88	Quiriacus Eucarpiae [270]	6
89	Abircius Ieropolitanus [269]	
90	Messalinus Laodiciae [292]	
91	Gerontius Basilinopol [261]	
92	Apragmonius Tii [164]	
93	[= 54] Danihel Cadonensis [251]	10
94	Matthias timenuntii [388]	
95	Thoman Theodosiopol [258]	
96	Dauid Hadrianae [198]	
97	Zenodotus Telmeseon [220]	
98	Meliphtongus Iuliopl [146]	15
99	Basilus Nacoliae [273]	
100	Danihel Lampsaci [205]	
101	themistrius Amastridos [167]	
102	Alphius myli [262]	
103	Renus Ionopolitanus [165]	20
104	[= 55] Fontianus Salagassenae [291]	
105	[= 78] Nicolaus carasseon [227]	
106	Eupithius Stratoniciae [245]	
107	Iohannis Amazonis [246]	
108	Theodoritus Alauandon [248]	25
109	Florentius Hadrianopolitanus [294]	
110	Neptolemus cormonopol [275]	
111	Paulus Deruensis [276]	
112	Plutarchus Lystron [277]	
113	Eugenius Canoniensis [278]	30
114	Rufinus Ydesienus [279]	
115	Acholius Larandon [281]	

Rf., *B* [= *bcpz*], *L* [= *αβ*]

1 *om.* *L*^β docimensis *B* 2 *om.* *BL*^α 3 eustocius *B*^z 4 mirus *B*^z lygiadensis *R* lycia-
 densis *B*^b 5 cyriacus *JL*^β philippus *B*^z 6 arbicius *R* quiriacus *B*^z 7 abircius *B*^z laodociae *B*^{bz}
 laudicie *L*^β laudociae *R* laudatie *L*^α 8 gyrontius *R* eroncius *B*^c messalinus *B*^z basilinopoli-
 tanus *B* basilonop^β *L*^β basilopolitanus *L*^α 9—14 gerontius cadonensis, apragmonas timenutitii
 daniel theodosio | matthias hadrianii | thoman thelmeseon | dauid iuliopolitanus *B*^z 11 thimi-
 nuntii *B*^b 12 theosiopolitanus *B*^c 14 zondotus *B*^c thelmeseun *B*^b thelmeson *B*^c
 15—20 zenodotus nacoliae | meliphtongus lapsaci | basilus amastridos | daniel mili | themistrius
 renus | alfius iunopolitanus *B*^z 15 iuliopolitanus *B* iuliopol *JL* ioliopl *R* 16 naconiae *J* nocaliae *R*
 18 themistricis *B*^c amasdridos *B*^b amistridos *B*^c 21 renus *B*^z 22 105—123. 98—104. 133—138
coll. *R* loncianus *B*^z 23 nicolaus *B*^z stratonicae [strotonicae *B*^z] *JBL* 24 eupicius *B*^z
 amazonis *JL* 25 iohannis *B*^z alauando *B*^{bL} 26. 27 Hadrianopolitanus Neptolemus *om.* *L*
 26 theodoritus *B*^z hadriop^β *RJ* andrianopolitanus *B*^c 27 nephtolemus *B*^c nephtolemus *B*^{bβ} florentius *B*^z
 cormonopolitanus *B* 28—30 nephtolimus deruensis listron | paulus canoniensis *B*^z 28 der-
 fensis *B*^c 29 129—133. 112—119. 104—108 [ilerum, sine confusionibus]. nephtolimus hadriano-
 politanus | paulus cormonopolitanus | plutarcus deruensis | eugenius listron | rufinus canoniensis *coll.* *B*^z
 24—p. 44. 4 *nominibus episcoporum* 112—119 *adiungit nomina ciuitatum* 114—121 *B*^z 32 larando-
 neus *B*^{bβ} larandonius *B*^z larandaniensis *B*^c

116	plonius Troados [200]	
117	Iohannis tripolitanus [256]	
118	Rusticianus chorepisc	
119	Basilius ocyrensis [356]	
120	Iacobus pipminensis [355]	5
121	Epiphanius medalu [268]	
122	acilius aurocen [272]	
123	Gennadius hæcmonensis [257]	
124	acharius Aenuensis [Coll. Dionys. aucta 15]	
125	Cyrinus potaron [Coll. Dionys. aucta 265]	10
126	Marcianus Caralitanus [332]	
127	Eugenius cotonuensis [333]	
128	Obrimus Coracesis [334]	
129	Theodoritus Cyrritanus [129]	
130	Iohannis Germaniciæ [131]	15
131	Vranius Emissæ [124]	
132	Damianus ildonis [116]	
133	Ioseph Eliopolitanus [125]	
134	Iulianus Rosuensis [110]	
135	[= 73] Olympius Paneades [118]	20
136	Theodorus Claudiopolit [87]	
137	Tyrannus Germanicopol [89]	
138	Paulus radiensis [120]	
139	Rufinus amoration [130]	
140	Sabinianus pirrenus [339]	25
141	Patricius Neocæsariæ [62]	
142	Philippus Adanæ [103]	
143	Indimus Irenopol [109]	
144	Saba Palti [58]	
145	Theodorus pentapolit [117]	30
146	Noes cefrenus [141]	
147	Zebenneus martiopolit [135]	
148	Mara gentus Enzitinensis [Coll. Dionys. aucta 111]	
149	ualens Laod Fœn [127]	
150	Paternus chorepisc	35
151	Eulogius Philadelfiæ [112]	

RJ, B [= bc pz], L [= αβ]

2—24 *nominibus episcoporum* 117—139 *adiungit nomina ciuitatum* 118—140 B^b 3 corepi. " B^b
 corepo B^a 4 ocyrensi R 5 pigminensis R pipimenensis B^a pipnensis B^c 7—13 om. B^a
 7 aurocesis B^b aurocessis B^c 8 gendandius R hæcmoniensis B^c 10 potanon L
 11 taralitanus L 12 cotoniensis R 13 caracesis B^b 14 theodoritus R 17. 18 ildonis
 Ioseph om. B^c 17 om. R 19 153—157. 134—152. 158—165 coll. B^a 22 tirrannus B^c
 germanicopolitanus B^b germanico B^a 23—25 *ciuitatum nomina* om. B^c 24 rofinus B^b arma-
 ration B^b armation B^a 25 140. 142. 144. 146. 148. 150. 152. 154. 156. 158. 160. 126—132. 161—165. 139. 141. 143.
 145. 147. 149. 151. 153. 155. 157. 159 coll. R 25. 26 sabinianus neocæsariæ | patricius | B^b 25 subdianus B^c
 pirrinus B^a 28—30 indimus saba irenopolitanus theodorus paltipenta | B^a 28 irenopolitanus BL³
 irepol J 30 pontapol R 31 nohes [noches B^c] RB nobes L 32 zebonnis B^c 33 gentos B^a
 34 laodicensis fotenices B^b laudicensis fortinices B^c laudicensis fortineces B^b laudicinus B^a 35 corepiscu B^b
 corepo B^a 36 eulogius B^a eulogius RJ B^b L

- 152 Proculus Adraonensis [113]
 153 Theodosius Canothasenus [114]
 154 Hormisda Philippopol [115]
 155 Iohannis Flauianos [108]
 156 Euolcius Zeumatenus [133] 5
 157 Abramius Circensis [139]
 158 Romulus alchidensis [64]
 159 Timotheus balensis [97]
 160 Eusebius eleucobilo [98]
 161 Paulus marianensis [100] 10
 162 Eutychianus Epiphaniensis [99]
 163 Marcus Arethusæ [96]
 164 Iohannis Carroniensis [138]
 165 Bassianus chorepisc

INCP CAPITVLVM CAN̄ CONSTANTINOPOLITAN̄

15

- I Vt permaneant quæ in Nicæa sunt legitime et immobiliter constituta
 II De anathemate Arrianorum Eunomianorum Macedonianorum Sabellii Fotini
 Marcellini et Apollinaris
 III De singulis parrociis ordinandis et de primatu episcoporum metropolitanorum
 IIII De Maximi indisposita ordinatione 20
 V De primatu ecclesiæ Constantinopolitanæ

EXPL CAPITVLVM

HI CANONES EXPOSITI sunt ab episcopis CL congregati in unum Constantinopolim, quando ordinatus est beatus Nectarius episcopus, [consulatu piissimi atque amatoris Christi imperatoris nostri FI Marciani auḡ IIII KL Nouembris per gratiam dei et con- 25
 stitutione piissimorum et fidelium imperatorum una cum sancta synodus in basilica

23—p. 46, 2 eum qui hanc uersionem edolauit, lectione quæ facta est canonum Constantinopolitanorum ante decretum Chalcedonense, ita abusum esse ut illud decretum ad canones Constantinopolitanos transferebat, negari nequit, cf. capitula et initium suscriptionum. uerba quæ uncis inclusi, correcturæ causa interpolata sunt ex bono [cf. Sitzungsber. d. Berl. Akad. 1930, 614¹] exemplari decreti Gestorum Chalcedonensium. ceterum ex his quæ habentur p. 45, 15—47, 15 deriuata sunt, quæ ex cod. Parisin. 3858^c edidit Maassen p. 944.

RJ, B [= bcpz, inde a 15 bclpz], L [= αβ]

1 adreonensis B^{cpz} adroanensis L^β adranensis L^α 3 philippopolitanus JL^β philippolitanus B
 6 ambramius B^c cyrensis L circensis B^s 7 anchidensis B^b archidensis B^s 9 euleu-
 cubilo B^c 10 marianensis J 12 arethusa B^c 14 bassianis B^s bassilianus B^c cor-
 episcu B^p subscr. EXPL CANONES [CANONIS B^b CANON J] CALCIDONENSES [CALCIDONENSIS JB^{bps}] RJB
 EPI CLXIII EXPLICIT SYNODVS CALCIDONENSIS L^β EXPLICIT SYNODVS AB EPO CALCIDONENSIS CXLIII L^α
 15 CAPITVLVM R CAPITVLA L^α CAPITVLE L^β CAP B^s TITVLI JB^{bclp} CANONVM JB^{bclp}L om. B^s
 CONSTANTINOPOLITAN̄ B^s CONSTANTINOPOLITANVM RB^c CONSTANTINOPOLITANO L^α CONSTANTINOPOLI-
 TANI L^β CONSTANTINOPOLITANORVM JB^{bps} CONSTANTINOPOLITANEM B^l 16—p. 46, 2 om. B^l 16 post in-
 scriptionem habet Hi canones expositi sunt ab epis̄o CL congregati in unum constantinopoli quando
 ordinatus est beatus nectarius epis̄ [= 23. 24 quæ lamen suo loco non desunt] B^c 16 nicia JB^{bps} sunt om. L^α
 17 macedoniorum B^s subellii J sabellianorum L^α 18 apollinarius B^{cpz} apollinarii L^α 22 om. B^{bcpz}L
 CAPITVLVM om. J 23 prolati B^{bcpz} [= Dionys.] sunt om. B^b constantinopoli B^{cp}L. 24 quando—epi-
 scopus] quos inclitæ recordationis theodosius imperator pater archadii et honorii principum conuocauit
 quando beatus nectarius constantinopolitanæ ecclesiæ damuato maximo sortitus est [om. B^c] ponti-
 ficatus officium B^{bcpz} [= Dionys.] 24 consulatu—p. 46, 2 om. B^{bcpz} 24 amatores J 25 imperatores J
 inperatorum L^s IIII R III JL^β detritum L^α nouembres J 26 imperitorum J in om. R
 basilicæ R

sanctæ et uictricis martyris Euphimiæ coniuuante eos precibus suis sancta synodus dixit]

- I NON TRANSGREDI FIDEM SCORVM PATRV CCCXVIII qui in Nicæa Bithyniæ conuenerunt, sed permanere eam firmam et dominam censemur.
- II Anathema esse omnem hæresem, id est Eunomianorum Eudoxianorum et Semiarianorum, spiritu sancto aduersi et Sabellii et Marcellianorum et Apollianorum.
- III QVAE debeantur Aegypto Antiochiæ et Constantinopolim, ut extra terminos non ingredi alienos neque confusionem facere ecclesiis, sed secundum canones obseruare, ut Alexandrinum quidem episcopum quæ in Aegypto sunt, gubernare * * seruatis quæ in Nicænis canonibus primatus Antiochenæ ecclesiæ, et Asiæ gubernationis episcopi quæ per Asiam sunt, parrocias solum gubernare; qui uero sunt Ponto, Ponticæ tantum, qui sunt Thraciæ, Thraciarum solum. non uocatos autem episcopos super parrociam alienam non debere ingredi ad ordinandum aut pro aliquibus aliis gubernationibus ecclesiasticis. seruato quod scriptum est de parrociis, canone [et] constitutum et ut per singulas prouincias prouinciæ synodus gubernet secundum ea quæ in Nicæa constituta sunt. quæ autem in barbaricis gentibus sunt ecclesiæ dei, ita gubernari oportet secundum quod obtinuit a patribus consuetudo. Constantinopolitanum autem episcopum habere primatum honoris post Romanum episcopum pro quod eam esse censemur iuniorem Romam.
- III DE MAXIMO cynico et aduersum eius iniquitates et de turbela eius quæ Constantinopolim facta est, in omnibus placuit ut neque Maximum episcopum fuisse aut esse neque ipsos qui ab eo ordinati sunt, in quocumque gradu clericorum uel quolibet facta sunt, infirmata esse censemur.
- V DE PRIMATV ecclesiæ Constantinopolitanæ. sancta synodus dixit: Vbique sanctorum patrum terminis subiacentes et quem nunc legimus canonem CL reuerentissimorum episcoporum qui congregati sunt in hanc regiam ciuitatem, cognoscentes hæc

24—p. 47, 12 decretum Græcum extat in Gestis Chalcedonensibus 17, 8

RJ, B [= bclpz], L [= αβ]

1 martyrii J coniuubente L 3 fidem in J in om. B^l nicæam L^β detritum L^α 5 anathemam L^β eunomianorum R eunomianorum insimilium arrianorum JL eunomianorum [III in mg. præponit B²] arrianorum macedonianorum B eudoxianorum om. B 6 spo J B^p scī B² sabellianorum B^c marcellianorum fotinianorum [fotitiniarum B^c] B et³ om. B^l apollinarianorum B^{bb} apollinarianorum B^c om. B^l 7 IIII B² alexandria [alexandriæ B^p alexandrea B²] et [om. B²] ægyptus anthiocene [anthiocine B²] sedis deseruire [sede seruire B²] RB^p in mg. in textu post Constantinopolim B² 7/8 non—alienos om. R 7 non om. B^b 8 ingredi B^c 9 epōs L^β sps L^α guuernari L lacunam antiquissimam explet B^c et orientales epī orientem solum gubernare ni fallor ex Dionysio 10 canonibus om. J et Asiæ om. B^p 10/11 gubernationes episcopos B^c 12 uocatus L^α B^{cl} uacatus B² ep̄s L^α B² 13 ornandum R pro] pro quo L 14 et JBL om. R 15 et om. B^c prouincias om. RB² 16 nicia JB^{clp} niciæ B² tentibus B^p ecclesia B^c 18—19 pro—censemur] propterea quod urbs [urbis B²] ipsa sit iunior roma B [= Dionys.] iuniorem romam esse censemur L^α 20 v B² de turbela scripsi cf. t. 1 4 p. 35, 29 delubra RJBL 20/21 in constantinopolim B^c 21 commisit L aut esse] et L 22 quacumque R clerici B^c postulatur quælibet 23 esse om. L 24 vi B² CONSTANTINOPOLITANEM B^l post Constantinopolitanæ habet incipit quod constitutum est de primatu ecclesia constantinopolitanæ a synodo calcidonense consulato pissimi atque amatoris xpī inperatoris ai flauī marciāni ag III faī nouembrium in calcidonæ metropolitanæ ciuitatum bithiniæ per gratiam dī et constitutionem pissimorum et fidelium inperatorum synodo congregata in basilica scæ et uictricis martyris euphemiæ coniuuante ea precibus suis B^c cf. p. 45, 24—46, 1 scæ B^b 25 patrum B^{cl} terminis L^β termini RJ B^{clp} L^α termine B² quæ RL canonum R om. B^c 26 in—ciuitatem] sub diue [corr. in diuite] memoriæ magni theodosi qui fuit inparatur in hanc regiam ciuitatim constantinopolitanam iuniorem romam [= I'] B^c 26 hæc] hic et B²

censuimus de primatu sanctæ ecclesiæ Constantinopolitanæ ciuitatis iunioris Romæ, quia sedes magnæ Romæ pro eo quod regnaret, sancti patres statuerunt ei primatum. ita nunc et nos in hoc constitutum firmantes uenerabiles cl primatum reddimus iuniori Romæ rationabiliter iudicantes ut qui regno et senatu honorificatur ciuitas, obtineat et firmitatem primatus secundum magnam Romam et in ecclesiasticis causis 5 magnificam eam esse sicut et Romam, et secundam post eam esse censemus. et ut Ponticam et Asiam et Thraciam gubernationem metropolitani habeant, etiam qui in barbaricis sunt episcopi, a sede supra scripta parrocias eis ordinentur et ut singulum metropolitanum memoratas parrocias cum prouinciarum episcopis ordinent episcopum, sicut diuini canones censuerunt, manus autem inpositionem, sicut superius dictum 10 est, a metropolitanis episcopis fieri debere, electionem autem facere secundum consuetudinem ad eos referre oportet.

ET SVBSCRIPTERVNT

Nectarius Constantinopolitanus [et a Roma qui directi sunt Pascasinus episcopus Lucentinus presbyter Bonifatius presbyter] *secuntur Timotheus Alexandrinus et ceteri* 15 *qui concilio Constantinopolitano subscripserunt*

RJ. B [= bclp_z], L [= αβ]

1 primatum JBL 2 qui B^{bl} sedis RJ B^{bl} L^β sides L^α sedi [= I'] B^c regnarent B^c scae B^s
3 ita ut B^c constitutum B^{bt}, corr. B^b reddidimus B^{cp} sed diximus B^s 4 iunior B^s romanæ
scæ sedi B^c quid B^s quæ B^c om. B^{bl} senato RB^{clp} L^α 6 secundum JB^s L 7 pontificam B^{bl}
assianam B^c metropoli J solum habeant B^c etiam] ut iam B^c in om. J 8 a sede] ide B^c
parrocias] diocessæ B^c ordinentur a supra dicta scæ sede constantinopolitanæ ecclesiæ [= I'] B^c
ei B^b esse R om. B^c 9 parrociā Bⁱ de memorata parrocia B^c prouinciæ episcopum [= I'] B^c
10 diuina B^s inpositione [inpositionem B^c inpositionis L^β] autem JBL 11 a om. B^c episcopis memora-
torum dioceseum ab epis̄c constantinopolitano [= I'] B^c electione RBL et secundum et B^c 12 eum L^c
14. 15 om. Bⁱ 14 constantinopolitanus episcopus [episcopus om. B^b] statui et subscripsi [statuit et
subscripsit L^α] JB^{clp_z} L 14/15 et a—presbyter² interpolata, cf. p. 45 not. 14 et—sunt om. JB^{clp_z} L
pascasius [paschasinus J] epis̄c legatus scæ ecclesiæ rom̄ statui et subscripsi JB^{clp_z} L 15 lucentinus [lucen-
tius B^b luculentus B^c] præb legatus ecclesiæ [scæ ecclesiæ B^{clp_z}] rom̄ subscripsi [subscripsit L^b] JB^{clp_z} L
bonifatius præb legatus ecclesiæ [scæ ecclesiæ B^{clp_z}] ss [om. L^β romanæ B^{clp_z}] subscripsi et ceteri sub-
scripserunt JB^{clp_z} L et ceteri suscripsi B^b

CANONES CHALCEDONENSES SECUNDVM VERSIONES DIONYSII EXIGVI

Versio prior

- m* = Codex Vaticanus Palatinus 577 s. VIII
exeuntis, olim bibliothecæ ecclesiæ
Moguntinæ
c = Codex Cassellanus Theolog. Quart. 1
s. VIII ineuntis
f = Codex bibliothecæ Stuttgartensis
H. B. VI Iur. et polit. 113 s. VIII,
olim monasterii Weingartensis
n = Codex Berolinensis Philipps. 84, olim
Remensis s. VIII
γ = Codex Ambrosianus S 33 sup.
s. VIII, olim Bobbiensis
z = Codex Vercellensis 111 s. X

Versio altera

- ν* = Codex Leningradensis F 11 3 s. VII
olim Lugdunensis

- j* = Codex Oxoniensis Bodleianus Mus. 103
s. X
s = Codex bibliothecæ Victoris Emanuele-
lis 2102 s. VIII olim Sessorianus
t = Codex Tolosanus 364 s. VII
d = Codex Vaticanus 5845 s. VIII/VIII
g = Codex Vallicellianus A 5 s. VIII
olim Rauennensis
H = Hadriana
β = Codex Parisinus 8921 s. VIII, olim
Bellouacensis
γ = Codex Parisinus 11710 scriptus
a. 805, olim Sangermanensis
x = Codex Coloniensis 116 s. VIII
λ = Codex Coloniensis 115 s. VIII/VIII
π = Codex Wirzburgensis mp. theol. 3
s. VIII/VIII

*Capitulationem uersionis prioris habent in capitulatione generali mc, præmittit
ipsis canonibus /*

INCIPIT CAPITVLA CALCEDONENSIS CONCILII XXVII

I	Vt sanctorum patrum regulæ inlibate seruentur	
II	Vt nullus episcopus per pecunias ordinetur	5
III	Vt nullus episcopus aut clericus aut monachus conductor existat	
IIII	De honore monachorum et ut nullis se actibus uel ecclesiasticis uel sæcularibus
misceant nec alienum seruum præter conscientiam domini sui recipiant	
V	De episcopis uel clericis ut de ciuitate ad ciuitatem non transeant	
VI	Vt nullum absolute liceat ordinari	10
VII	Vt si quis clericum uel monachum se professus ad sæculum redierit, anathemati-
zetur	
VIII	De clericis uel dispensatoribus pauperum uel monasteriorum ut sub episcopi sui
potestate permaneant	
IIIII	Vt clerici inter se confligentes adeant episcopum proprium et sæcularia iudicia
non requirant	15
X	Vt nullus clericus in duabus ministret ecclesiis	
XI	Vt cunctis pauperibus epistularia tribuantur, honoratioribus uero personis
commendatiæ litteræ	
XII	Vt in una prouincia unus sit metropolitanus episcopus	20
XIII	Vt in aliena ecclesia clerici non ministrent	
XIIII	Quod in quibusdam prouinciis lectores uxores accipere permittantur	
XV	De diaconissis	
XVI	De uirginibus et monachis	
XVII	De parœciis rusticis	25
XVIII	De conspiratione uel coniuratione	
XVIIII	Vt secundo in anno concilia celebrentur	

mc /

3 INCIPIVNT *c/* SYNODI CALCIDONEN / CALCEDONENSIS *c* XXVII *om. /* 4 Vt] de / inli-
bate seruentur *om. /* 6 aut²] uel / 7—9 ut—transeant] et actibus ecclesiasticis v Vt seruus
in monasterio non recipiatur et de ep̄s et clē qui de ciui in ciui migrā / 9 non *om. c* 10 clericum
liceat ordinare / 11 De clericis aut monachis qui ad sc̄lm redierint / 11/12 anathematizetur *om. /*
11 se] seu *c* 13 uel¹ *om. /* uel monasteriorum *om. /* 13/14 episcopi—permaneant] ep̄o sint /
15 cleri *m* 15/16 confligentes—non] proprium iudicium et non seculare / 17 ecclesiis ministret /
18 epistule / 18/19 honoratioribus—litteræ *om. /* 20 unus ep̄s sit / 22 XIIII *om. /* Quod—
lectores] et de lectores quod / 23 XIIII / 24 xv / 25 xvi / parrochiis *c/* 26 xvii /
et / 27 xviii /

xx	Vt clerici ad ciuitatem non transeant	
xxi	De accusatoribus episcoporum	
xxii	Vt post obitum episcopi res eius clerici diripere non præsumant	
xxiii	De excommunicatis clericis et monachis	
xxiiii	De sacratis monasteriis ut habitacula sæcularia non fiant	5
xxv	De ordinationibus episcoporum	
xxvi	De œconomis, id est dispensatoribus ecclesiæ constituendis	
xxvii	De corruptoribus mulierum	

Capitulationem uersionis alterius habent in capitulatione generali jβ, ipsis canonibus præmittunt sπ

10

TITVLI CANONVM CALCEDONENSIS CONCILII NVM̄ XXVII

I	De canonibus uniuscuiusque concilii	
II	Quod non oporteat episcopos aut quemlibet ex clero per pecunias ordinari	
III	Quod non oporteat episcopos clericos et monachos prædia aliena conducere	
IIII	De honore monachis competente et ut nullus eorum temptet ecclesiastica aut 15 sæcularia inquietare negotia, nec alienum seruum præter conscientiam domini eius suscipere	
V	Non transmigrandum de ciuitate in ciuitatem	
VI	Quod non oporteat absolute quoslibet ordinari	
VII	De clericis et monachis non manentibus in suo proposito	20
VIII	De clericis qui sunt in ptochiis monasteriis atque martyriis quæ sub potestate episcoporum uniuscuiusque ciuitatis existunt	
VIIII	Quod non oporteat clericos habentes aduersus [se] inuicem negotia proprium episcopum relinquere et ad sæcularia iudicia conuolare	
X	Quod non liceat clerico in duarum ciuitatum ecclesiis ministrare	25
XI	Quod [non] oporteat egenis epistolia tribui, honestiores autem commendaticii litteris adprobari	
XII	Vt nequaquam in duos metropolitanos prouincia diuidatur	
XIII	Quod non oporteat peregrinos clericos sine commendaticii ministrare	
XIIII	Quod non liceat clerico uxorem sectæ alterius accipere	30
XV	De diaconissis mulieribus	
XVI	De uirginibus	
XVII	De parœciis	
XVIII	De coniuratione uel conspiratione	
XVIIII	Quod oporteat per prouincias bis in anno concilia celebrari	35
XX	Quod minime clericos transmigrari conueniat	

<i>mc f</i>							
1 XVIII f	ad ciuitate	mc de ciuita	ad ciuitā /	nos m	2 xx /	3 XXI f	4 XXII f
aut f	5 XXIII f	monasteriis /	ut solet	habitatio mc	6 XXIII f	7 XXV f	
œconomis—est om. f	œconimis c	8 XXVI f	raptoribus f				
<i>j s β π</i>							
13 II om. β	epm βπ	quamlibet j	ordinare s	14 II β	epm βπ	15 III β	
et ut] ut et π	18 III β	ciuitate β	19 v β	20 VI β	aut π	21 VII β	in om. π
perthociis π	monasterii βπ	22 existunt om. j	23 VIII β	habentes om. s	se j om. s βπ		
propriorum π	25 VIII β	ciuitatum j s β, corr. j	ministrari j	26 x β	non j s βπ om. s		
tribui epistoli β	epistolia in epistolam corr. j	commendaticis j	28 XI β	29 XII β			
cliricos π	30 XIII β	uxores π	31 XIII β	32 xv β	33 XVI β	parrociiis β	
parrochiis sπ	34 XVII β	35 XVIII β	celebrare β	36 XVIIII β	transmigrare π		

- XXI De episcoporum aut clericorum accusatoribus
 XXII Quod non liceat clericis post mortem sui episcopi res ad eum pertinentes diripere
 XXIII De clericis et monachis qui præter uoluntatem sui episcopi ad urbem regiam Constantinopolim ueniunt
 XXIII Quod non liceat monasteria quæ consecrata sunt, diuersoria sæcularia fieri
 XXV Quod non oporteat ordinationes episcoporum diu differre
 XXVI De dispensatoribus singularum ecclesiarum
 XXVII De his qui rapiunt puellas

Addo capitulationem quæ in codice n uersioni Dionysianæ canonum præmittitur, quæ ex Dionysio quidem expressa est, sed ab homine barbaro et indocto, qui plus semel 10 sententiam inchoatam ad terminum perducere non audebat

INCP CAPITVLA SYNODI NVMERO VIGINII

- I Vt quod prioribus conciliis sunt statuta, seruentur
 II Siquis episcopus per pecunia quemlibet ordinauerit, quod periculo ordinatus, qui ordinauerit, uel qui mediatus fuerit, subiacebunt 15
 III Si qui ex clero conductores alienæ possessionis extiterint aut negutiis se sæcularibus lucri cupiditate miscuerint, quid debeat obseruari
 IIII (Si) diuagans monachus per ciuitates uel monasteria monasterium construere sine conscientia episcopi præsumpserit et ut monachi suo episcopo sint subiecti et a negotia uacent terrena et ut propria non deserant monasteria nec sub obtentu religionis seruum cuiuslibet extra domini 20
 V Nulli clerico liceat de ciuitate migrare ad aliam
 Nullum promouendum clericum ad honorem, nisi
 Qui semel in clero monachorum uitam expetierint, ad nullam mundanam ueniant dignitatem
 VI Et ut clerici in monasteriis uel in basilicis martyrum ordinati subiecti sint episcopo ciuitatis proprii
 VII Si clericus cum clerico habens negotium spretum suum episcopum sæcularium recurrit iudicium 25 uel si clericus aduersus episcopum suum habuerit causam
 Vt clericus non deserat ciuitatem in qua est ordinatus
 Et ad indigentibus commendaticia non negentur
 VIII Siquis contra statuta canonica per publicam potestatem prouinciam unam in duo diuidens metropoles duos esse præsumpserit 30
 Peregrini uero clerici sine commendaticias sui episcopi in aliena ciuitate non ministrent
 VIII De lectoribus et psalmistas copulationem matrimonii et ut nuptura Iudæo heretico uel pagano non societur in coniugio, nisi Christianos se promiserint
 X Diaconam non ordinandam ante annum XL, uel si manus inpositionem accipiens postea nupserit
 XI Virginem qui se deo sacrificauerit, et monachum non licere nuptiarum iura contrahere 35
 XII De parrociis qui tenentur
 XIII Siquis metropolitanum lædatur
 XIII De clericis qui coniurationes aut insidias episcopo suo posuerint
 XV Vt bis in anno episcoporum fiat concilium uel quis episcopus absque infirmitate ad synodo non uenerit prouocatus 40
 XVI Clerici de ciuitate in qua ministrant, ad alienam se ciuitatem non transferant uel de eum epm quis eos susceperit
 XVII Non facile clericorum aut laicorum accusatio recipiatur
 Et ut post obitum episcopi res ad eum pertinentes diripere clerici non præsumant
 XVIII Si clericus aut monachus aut forsitam excommunis ad statum publicum si perrexerint uel in aliena 45 ciuitate commorati diutius seditiones commouerint

jsβπ

1 xx β 2 xx1 β ēpi sui β 3 xxii β ēpi sui β ab β reginam π 4 constantinopoli π
 5 xxiii β consecrate j diuersa π 6 xxiiii β 7 xxv β 8 xxvi β

"

12 NOMERO π 16 possessiones π exteterent π 17 miscuerit π obseruare π 18 Si addidi
 diuacans π 23 manachorum π 24 baselicis π 32 lictoribus π 38 coniurationis π
 au π 41 eom π 46 comoratis π

- XVIII Ne metropolitanus commissam sibi gregem neclegat nec ordinationem episcoporum retardet
 XX De raptu mulierum a clericis uel sæcularibus
 expl capitula n̄ xx

INCP REGVLAE ECCLESIASTICAE PROMVLGATAE A
 CALCHEDONENSI SCO CONCILIO NVMERO XXVII

6

I DE CANONIBVS VNIVSCVIVSQVE CONCILII

Regulas sanctorum patrum per singula nunc usque concilia constitutas proprium robur optinere decreuimus.

II QVOD NON OPORTEAT EPISCOPOS AVT QVEMLIBET EX CLERO PER PECVNIAS ORDINARI

Si quis episcopus per pecuniam fecerit ordinationem et sub pretio redegerit 10 gratiam quæ non potest uendi, ordinaueritque per pecunias episcopum aut presbyterum aut diaconum uel quemlibet ex his qui connumerantur in clero, aut promouerit per pecunias dispensatorem aut defensorem uel quemquam qui subiectus est regulæ, pro suo turpissimi lucri commodo, is cui hoc adtemptanti probatum fuerit, proprii gradus periculo subiacebit et qui ordinatus est, nihil ex hac ordinatione uel promo- 15 tione, quæ est per negotiationem facta, proficiat, sed sit alienus ea dignitate uel sollicitudine quam pecuniis quæsiuit. si quis uero mediator tam turpibus et nefandis datis uel acceptis extiterit, si quidem clericus fuerit, proprio gradu decidat, si uero laicus aut monachus, anathematizetur.

III QVOD NON OPORTEAT EPISCOPOS CLERICOS ET MONACHOS PRAEDIA ALIENA CONDVCRE 20

Peruenit ad sanctam synodum quod quidam qui in clero uidentur adlecti, propter lucra turpia conductores alienarum possessionum fiant et sæcularia negotia sub cura sua suscipiant, dei quidem ministerium parui pendentes, sæcularium uero discurrentes domos et propter auaritiam patrimoniorum sollicitudines adsumentes. decreuit itaque sanctum hoc magnumque concilium nullum deinceps, non episcopum, non cleri- 25 cum uel monachum aut possessiones conducere aut negotiis sæcularibus se miscere præter pupillorum si forte leges inponant inexcusabilem curam aut ciuitatis episcopus

mc/n yz rjstdg H [=βγκλπ]

VERSIO PRIOR 4/5 INCIPIT REGVLAE [REGVLA *cn*] ECCLESIASTICAE A CHALCEDONENSI SANCTA [om. *n*] SINHODO CONSTITVTAE *mc/n* INCIP CONCILIVM CALCYDONENSIS A SCA SINODO CONSTITVTA / INCIPVNT REGVLAE CALCEDONENSIS CONCILII NVMERO XXVII yz 6 sq. capitula om. *mc/n* 7 reglas—patrum om. *n* regula *c/y* regulæ *mr* constituta *n* 8 robore *n* 9 1 *cπ* 10 ob *mc/n* præcium *n* redigerit *mc/rjgH*, corr. *j* 11 uenundari *mc/n yz* uendi *y^{corr}* pecuniam *ny*, corr. *y* 12 aut] seu *mc/n* diaconem *f* commorantur / 12/13 promouerit per pecunias om. *n* 13 aut] seu laicis *n* quemcūque *f* 14 turpissime *n* turpissimo *jy*, corr. *y* is cui] isto *f* cum *n* adtemptantes *f* adtemptare *n* proprii] sui *f* 15 periculis *n* et om. *fny*, corr. *y* de *f* 17 per [semper per *f*] pecunias *mc/n yz* pecuniis *y^{corr}* per ante pecuniis add. *y^{corr}* adquisiuit *mc* adquisiuit *y* adquisiui *x* adquesiuit *f/n* 18 fuerit om. *f* 20 11 *cπ* 21 scm *cngyxλ*, corr. *λ* allectis *n* 22 turpia lucra *n* et om. *n* 23 mysterium *f* ministerio *n* 24 domus *ny^{corr}xyβ* et om. *mc* 26 uel] aut *f* possessionem *n* possessionum *f* conductorem *f* sese *mc/n* se *c^{corr}* inmiscere *f* 27 præter om. *mc*, corr. *c* si om. *f* curam inexcusabilem [inexcusabiles *f*] leges inponant *mc/n yz*

4 REGVLAE] canon *d* 5 CALCHEDONENSIS βκλ SCO om. *d* NVMERO XXVII om. *st* NVMERO om. *j* 8 describemus *t* 9/10 EPISCOPOS—episcopus] ep̄m *t* 9 EP̄M *g* quamlibet *j*, corr. *j* pecunia *r* ordinare *j* 10 facire *t* fuerit ordinatus *yz*, corr. *y^{ms}* redegere *t* 11 gratiam om. *t* 12 quilibet *t* quæ *t* in om. *g* 13 aut dispensatorem aut *s* 14 sui *g* commodo is] commodis *t* ad hoc *g* 15/16 uel promotione om. *yz*, corr. *y* 16 ea] a *sdj^{corr}* dignatione *t* 20 hinc inde inscriptiones om. *t* VEL *yz* AVT *gy* 21 electi *g* 23 dei] hii *t* 24 sollicitudinem *st* sumentes *stdgH*, de *r* non constat 25 hoc scm *dy* scm β ut nullum *d* 26 misceri *y^{corr} x^{corr} H* 27 imponentur *g* excusabilem *t*

ecclesiasticarum rerum sollicitudinem habere præcipiat aut orfanorum et uiduarum earum quæ sine ulla prouisione sunt, et personarum quæ maxime ecclesiastico indigent adiutorio propter timorem domini, causa deponat. si quis autem transgredi de cetero statuta temptauerit, huiusmodi ecclesiasticis increpationibus subiacebit.

III DE HONORE MONACHIS COMPETENTE ET VT NVLLVS EORVM TEMPTET ECCLESIASTICA AVT SAECVLARIA INQVIETARE NEGOTIA NEC ALIENVM SERVVM PRAETER CONSCIENTIAM DNI EIVS SVSCIPERE

Qui uere et sincere singularem sectantur uitam, competenter honorentur. quoniam uero quidam utentes habitu monachi ecclesiastica negotia ciuiliaque conturbant circumeuntes indifferenter urbes nec non et monasteria sibi instituere temptantes, placuit nullum quidem usquam ædificare aut constituere monasterium uel oratorii domum præter conscientiam ciuitatis episcopi, monachos uero per unamquamque ciuitatem aut regionem subiectos esse episcopo et quietem diligere et intentos esse tantummodo ieiunio et orationi, in locis quibus renuntiauerunt sæculo, permanentes. nec ecclesiasticis uero nec sæcularibus negotiis communicent uel in aliquo sint molesti propria monasteria deserentes, nisi forte his præcipiatur propter opus necessarium ab episcopo ciuitatis. nullum uero recipere in monasteriis seruum obtentu monachi præter sui domini conscientiam. transgredientem uero hanc definitionem nostram excommunicatum esse decreuimus, ne nomen dei blasphemetur; uerumtamen episcopum conuenit ciuitatis competentem monasteriorum prouidentiam gerere.

V NON TRANSMIGRANDVM DE CIVITATE IN CIVITATEM

De his qui transmigrant de ciuitate in ciuitatem episcopis aut clericis placuit ut canones qui de hac re a sanctis patribus statuti sunt, habeant propriam firmitatem.

VI QVOD NON OPORTEAT ABSOLVTE QVOSLIBET ORDINARI

Nullum absolute ordinari debere presbyterum aut diaconum nec quemlibet in gradu ecclesiastico, nisi specialiter ecclesiæ ciuitatis aut possessionis aut martyrii aut monasterii qui ordinandus est, pronuntietur. qui uero absolute ordinantur, decreuit sancta synodus irritam haberi huiuscemodi manus inpositionem et nusquam posse ministrare ad ordinantis iniuriam.

VII DE CLERICIS ET MONACHIS NON MANENTIBVS IN SVO PROPOSITO

Qui semel in clero deputati sunt aut monachorum uitam expetierunt, statuimus neque ad militiam neque ad dignitatem aliquam uenire mundanam aut hoc temptantes

mc/n yz rjstdg H [=βγκλπ]

VERSIO PRIOR I et] aut *nyzj*

2 earum */nrt* earumque *mcyzjdgβπ* eorumque *syκλ* et */yrjtd om. mcny^{corr}zsgH* ecclesiasticum *t* 3 adiutorium *nt* deponat *f* 5 III ante 8 quoniam *coll. /n II c III π* 8 et *om. /* sectatur *f* competenti honore digni habeantur *mc/n yz*, competenter honorentur *y in mg.* 9 uero] uiri *n* habitum */ntdH* conturbant *mc* 10 indifferentes *n* non differenter *d* indeseunte turbes *n* instruere *cj* iuste et ueri *t* praesumentes *mc/n yz* temptantes *y^{corr}* 11 quidem nullum *nyz* nullum */* nusquam */ny*, *corr. y* aut] ut *m^{corr} c, corr. c* et *m* 17 sub obtentu *c^{corr}* 18 conscientia */ngy* 19 blasphemetur *c* ep̄m n̄m *c, corr. c* 20 ciuitatis *del. c* 21 v ante 17 nullum *coll. / III cπ* 23 habeat *mc, corr. c* 24 v *clπ om. /* 25 diaconem */y, corr. y* neque libet *f* 26 grado */n* aut¹ *om. n* 26/27 aut monasterii *om. n* 28 irritatam *n* esse *mc/n yz* haberi *y^{corr}* possit */n* 29 ordinatis *mc y* 30 vi *clπ* 31 sunt aut *om. mc/n* expetierunt *nyzj^{corr}ty* 32 ad¹ *om. mc* aut hoc] ad hoc *mc* sed hoc *rt* hæc uero *d*

I aut *om. t* 2 qui *π* maxime *y^{corr}zsg* 3 causam */g* deponam *j* 4 subiaceat *y^{corr}z* 5 vt *om. yg, corr. y* 8 sincere *om. t* certantur *rt* 8/9 quoniam] cum *t* 11 non nullum *t* aut constituere *om. y^{corr}z* orationi *j, corr. j* 13 ciuitatem *om. t* 14 in quibus *g* 15 aliquid *t* 16 eis *rtg* 17 in *om. t* obtentum *r* 21—24 *om. t* 22 ep̄i—clerici *rsd, corr. s* 23 statuta *gyκλπ* 24 quoslibet *om. d* ordinare *rg* 27 ordinatus *xy* ordinatur *rt* 28 habere *jd* huiusmodi *sg*

et non agentes pœnitentiam, quominus redeant ad hoc quod propter deum primitus elegerunt, anathematizari.

VIII DE CLERICIS QUI SVNT IN PTOCHIIS MONASTERIIS ATQVE MARTYRIIS QVAE SVB POTESTATE EPISCOPORVM VNIVSCVIVSQUE CIVITATIS EXISTVNT

Clerici qui præficiuntur ptochiis uel qui ordinantur in monasteriis et basilicis martyrum, sub episcoporum qui in unaquaque ciuitate sunt, secundum sanctorum patrum traditiones potestate permaneant nec per contumaciam ab episcopo suo dissiliant. qui uero audent euertere huiusmodi formam quocumque modo nec proprio subiciuntur episcopo, si quidem clerici sunt, canonum correptionibus subiacebunt; si uero laici uel monachi fuerint, communione priuentur. 10

VIII QVOD NON OPORTEAT CLERICOS HABENTES ADVERSVS INVICEM NEGOTIA PROPRIVM EPISCOPVM RELINQVERE ET AD SAECVLARIA IVDICIA CONVOLARE

Si quis clericus aduersum clericum habet negotium, non deserat episcopum proprium et ad sæcularia percurrat iudicia, sed prius actio uentiletur apud episcopum proprium uel certe consilio eiusdem episcopi apud quos utræque partes uoluerint, iudicium continebunt. si quis autem præter hæc fecerit, canonicis correptionibus subiacebit. quod si clericus habet causam aduersus episcopum proprium uel aduersus alterum, apud synodum prouinciæ iudicetur. quodsi aduersus eiusdem prouinciæ metropolitanum episcopus uel clericus habet querellam, petat primatem dioceseos aut sedem regiæ urbis Constantinopolitanæ et apud ipsam iudicetur. 20

X QVOD NON LICEAT CLERICVM IN DVARVM CIVITATVM ECCLESIIS MINISTRARE

Non licere clericum in duarum ciuitatum conscribi simul ecclesiis, et in qua initio ordinatus est et ad quam confugit quasi ad potiore ob inanis gloriæ cupiditatem. hoc autem facientes reuocari debere ad suam ecclesiam, in qua primitus ordinati sunt, et ibi tantummodo ministrare. si uero iam quis translatus est ex alia in aliam ecclesiam, prioris ecclesiæ uel martyriorum quæ sub ea sunt, aut ptochiorum aut xenodochiorum rebus in nullo communicet. eos uero qui ausi fuerint post 25

mc/n yz rjstdg H [=βγκλπ]

VERSIO PRIOR 1 quominus] ut *mc/n* quod] quia *c* prius *mc/n yz* primitus *y^{corr}* 2 anathizare *n* anathematizare *lx* 3 VII *cπ om. n* 5 præm. clerici qui pauperum dispositioni uel monasteriorum uel martyrum *c* proficiuntur *nκ* tochiis *c* pitochiis *c^{corr}* locis *n* ptheociis *r* phochiis *j* totiiis *β* thociis *π* et] seu *n* 7 potestate *om. f* 8 auertere *c* ne *f* 9 subiciantur *f* sint *mc^{corr}* 9/10 si—priuentur *om. nπ* 11 VIII *cπ VII nt* 13 aduersus *fnystd, corr. y* clericos *f* 14 episcopo *mc, corr. c* 15 consilium *n* utraque *fnβy* coluerint *n* 16 præter] præb *n* cannonis *f* canonis *z, corr. z* correptionis *m* correptione *f* 19 ep̄m *mcfnstn, corr. s* uel *om. f* 20 dioceseos *mc r* aut] et *f* ut *n* constantinopoli *mc, corr. c* et *om. n* ipsum *fsgH* 21 VIII *cπ VIII t om. n* 22 prouinciarum *f* simul pronuntiari [pronuntiare *fn*] *mc/n* et *om. fd* 23 in initio *f* confugibit *n* 24 reuocare *fn* initio [in initio *f*] *mcfn yz*, primitus *superscr. y* 25 instare *f* 26 nihil prioris *mcfn y* nihil *del. y* 26/27 aut sub ea martyrum aut pauperum commorationis [commemorationes *f* commemoratione *n*] *mc/n* uel quæ sub ea sunt martyriorum aut ptochiorum [*secuntur, sed deleta sunt* pauperum commemorationes *y*] *yz* 27 xenodochiorum *mc^{corr}* exennodochiorum *c* exenodociorum *π* exsenodociorum *n* senedotiorum *β* synodociorum *ff* synodochiorum *d* in nullo] omnino *mc/n* post *om. fn*

1 agentes] agnoscentes *t* 3—12 *om. t* 3 ATQVE] AVT *g* 4 ep̄i *yz* 6/7 ep̄orum potestate permaneant qui—traditiones *z* 11 SE INVICEM *ysd, corr. y* 13 habeat *zs* 15 concilio *g* quod *j* uoluerit *κλπ* ualuerit *γ* 16 iudicio *ytg* 17 aduersum *rπ* episcopum *om. t* proprium ep̄m *mc^{corr}* 18 aduersum *r* propriæ prouinciæ *d* 19 metropolitanus *g* clericum *s, corr. s* clericos *t* 20 regiam *yz* apud ipsa *f* ab ipsa *td* 21—p. 57. 4 *om. t* 21 CLERICO *ysH* CIVITATIVM *sγ* CIVITANTIVM *jκλ*, *corr. f* 22 liceat *g* ciuitatium *ysg* 23 ad *om. ry* confugi *z* 24 suas ecclesias *r* 26 ciuitatem *yz, corr. y* 27 rebus *om. yzd* communicent *ysgH*

definitionem magnæ et uniuersalis huius synodi quicquam ex his quæ sunt prohibita, perpetrare, decreuit sancta synodus a proprio huiusmodi gradu recedere.

XI QVOD OPORTEAT EGENIS EPISTOLIA TRIBVI HONESTIORES AVTEM COMMENDATICIIS LITTERIS ADPROBARI

Omnes pauperes et indigentes auxilio cum proficiscuntur sub probatione, epistoliis uel ecclesiasticis pacificis tantummodo commendari decreuimus et non commendaticiiis litteris propter quod commendaticias litteras honoratioribus tantummodo præstari personis conueniat.

XII VT NEQVAQVAM IN DVOS METROPOLITANOS PROVINCIA DIVIDATVR

Peruenit ad nos quod quidam præter ecclesiastica statuta facientes conuolarunt in ad potestates et per pragmaticam formam in duo unam prouinciam diuiserunt ita ut ex hoc facto duo metropolitani esse uideantur in una prouincia. statuit ergo sancta synodus de reliquo nihil ab episcopis tale temptari; alioquin qui hoc adnitus fuerit, amissioni gradus proprii subiacebit. quæcumque uero ciuitates litteris imperialibus metropolitani nominis honore subnixæ sunt, honore tantummodo perfruantur et qui ecclesiam eius gubernat episcopus, saluis scilicet ueræ metropoli priuilegiis suis.

XIII QVOD NON OPORTEAT PEREGRINOS CLERICOS SINE COMMENDATICIIS LITTERIS MINISTRARE

Peregrinos clericos et lectores in alia ciuitate præter commendaticias litteras sui episcopi nusquam penitus ministrare debere.

20

XIII QVOD NON LICEAT CLERICO VXOREM SECTAE ALTERIVS ACCIPERE

Quoniam in quibusdam prouinciis concessum est lectoribus et psaltis uxores ducere, statuit sancta synodus non licere cuiquam ex his accipere sectæ alterius uxorem. qui uero ex huiusmodi coniugio iam filios susceperunt, si quidem præuenti sunt ut ex se genitos apud hæreticos baptizarent, offerre eos ecclesiæ catholicæ communioni conueniet; non baptizatos autem non posse ulterius apud hæreticos baptizari. sed neque copulari debet nuptura hæretico, Iudæo uel pagano, nisi forte promittat ad orthodoxam fidem se persona orthodoxæ copulanda transferre. si quis

mc/n yz rjstdg H [=βγκλπ]

VERSIO PRIOR 1 et *om. n* synodus / synodo *c. corr. c* 2 a *om. mc/n y, corr. y* recidere *mc^{corr} j, corr. j* reccidere *mc^{corr} c* 3 X cπ VIII t *om. n* 5/6 epistolis *mc n* apostolici *c^{corr}* apostolicis t 6 uel *om. mc, corr. c* æcclesias m ecclesiastici c pacificis] pontificis *c^{corr}* commendare f *y^{corr} zγκλπ* et non *om. n* 7 propterea *mc/n y* propter *y^{corr}* 7—8 commendaticiae litteræ personis honoratioribus solummodo [solo modo *n om. f*] conceduntur *mc/n yz* commendaticias—conueniat y in *mg.* 9 XI cπ VIII n 11 pragmaticam m præmaticam y pramaticam f prammaticam π, *corr. π* pagmaticam n duo] ouo n 12 ergo *om. f* 14 amissioni m f *c^{corr} sg β^{corr}* amissione *cn yz rjd H* quæcumque] *præm. XIII f^{me}* ciuitatis *mc yx, corr. c* 15 subnixæ—honore *om. f* subnixæ sunt] submiserunt n honorem n r 16 saluis] solus n metropoli *y^{corr} β^{corr}* metropolis *mc/n y r j^{corr} sdg H* metropoleos *y^{corr} z* metropolitani j 17 XII cπ XIII / VIII t *om. n* 19 litteras *om. f* 20 sebere n 21 XIII cπ VIII n *om. f* 22 psalmistis *mc/yzy, superscr. dλ* salmistis n 23 accipere *mc/n yz* ducere *y^{corr}* sectæ [secrete f] alterius [ulterius cf] uxorem accipere [legis accipere uxorem f] *mc/n yz* 24 peruenti f β, *corr. β* 25 ecclesiæ ue f communionem *cn β π, corr. β* 26 conuenit n ulterius non posse f 28 se ad orthodoxam [orthodoxiam *c^{corr}*] fidem [orthodoxam fidem *om. n*] orthodoxæ [fidem orthodoxæ *om. f*] copulanda persona transferre *mc/n* se ad orthodoxam fidem personam orthodoxæ copulandam transferre *yz*

1 magni j 3 NON OPORTEAT *yz jsκπ, corr. s* ΕΠΛΑΣ *yz, corr. y* in *mg.* honestiorum j 4 ΕΠΛΙΣ *yz^{corr} om. s* 5 auxilium t 5/6 epistolii s 6 et] ut t 7 epistulas r t *om. g* tantummodo *om. ds, corr. s* 8 præstare t y^{me} 9—18 *om. t* 11 potestatem g in *om. r* duas s 16 ecclesias *s^{corr}* earum gubernant s ἐπς metropolitani *y^{corr} z* ἐπς 17 LITTERIS *om. yz jsd H, corr. jγ* 20 penitus *om. t* 21—p. 58, 8 *om. t* 21 SECTAE ALTERIVS *om. d* SVSCIPERE *yz* 22 quoniam qui j 26 conuenient r 27 heretico uel *yz* 28 a j, del. j a b g personæ *y^{corr} sdg* copulandam *rsdg* transferri g

autem hanc definitionem sanctæ synodi transgressus fuerit, correptioni canonicæ subiacebit.

XV DE DIACONISSIS MULIERIBVS

Diaconissam non ordinandam ante annum quadragesimum et hanc cum summo libramine. si uero suscipiens manus inpositionem et aliquantum temporis in ministerio permanens semet ipsam tradat nuptiis gratiæ dei contumeliam faciens, anathematizetur huiusmodi cum eo qui eidem copulatur.

XVI DE VIRGINIBVS

Virginem quæ se deo domino consecrauit, similiter et monachum non licere nuptialia iura contrahere. quodsi hoc inuenti fuerint perpetrantes, excommunicentur; confitentibus autem decreuimus ut habeat auctoritatem eiusdem loci episcopus misericordiam humanitatemque largiri.

XVII DE PAROECIIS

Singularum ecclesiarum rusticas parœcias uel in possessionibus manere incussas illis episcopis qui eas retinere noscuntur, et maxime si per tricennium eas absque ui optinentes sub dispensatione rexerunt. quodsi intra tricennium facta de his uel fiat altercatio, licere eis qui se læsos adserunt, apud sanctam synodum prouinciæ de his mouere certamen. quodsi quis a metropolitano læditur, apud primum diocesanos aut apud Constantinopolitanam sedem iudicetur, sicut superius dictum est. siqua uero ciuitas potestate imperiali nouata est aut si protinus innouetur, ciuiles dispositiones et publicas ecclesiasticarum quoque parœciarum ordines subsequantur.

XVIII DE CONIVRATIONE VEL CONSPIRATIONE

Coniurationis uel conspiracy criminis et ab exteris legibus est omnino prohibitum; multo magis hoc in dei ecclesia ne fiat, admonere conueniet. si qui ergo clerici uel monachi reperti fuerint coniurantes aut conspirantes aut insidias ponentes episcopis aut clericis, gradu proprio penitus abiciantur.

XVIII QVOD OPORTEAT PER PROVINCIAS BIS IN ANNO CONCILIA CELEBRARI

Peruenit ad aures nostras quod in prouinciis statuta episcoporum concilia minime

mcfn yz rjstdg H (=βγλπ)

VERSIO PRIOR 1 synodus f synodo n 3 XIII cπ x n 4 diaconam n hoc f
5 aliquanto f 6 ad nuptias mcfn y, corr. y contumeliam mcfnr 7 et cum ea c^{corr} illi coniungitur
mcfn yz, corr. y 8 xv cπ xi n x t 9 qui f se deo om. n 10 nuptiaria fn 11 habeant n
12 humilitatemque nπ humilitatis f largiatur n 13 xvi cπ xii n xi t 14 rusticitas n
parœcias y^{corr} gλλ parœcias n parœcias c parœcias f ysdβγπ, corr. y parœcias s parœcias t de v
non constat 15 triennium fsd 15/16 eas—tricennium om. mc, corr. c 16 sub dispensatione om. /nc^{corr}
triennium fs 18 xiii n a) ad n 19 diocesanos mc sicut] si quod n 20 imperiali [impe-
riale fn] potestate mcfn yz 21 dispensationes fn etiam ecclesiasticarum mc n ecclesiasticarum
etiam f etiam [del.] æcclesiasticarum quoque [del.] y parœciarum r gλλ parœciarum y^{corr} z par-
rociarum nt parœciarum c f ysdβγπ quoque ordines y^{corr} z y ordinem f 22 xvii cπ xiii
ante 24 si qui coll. n xii t 23 uel] et mcfn yz fd, corr. y 24 dī in f de n dī mc, corr. c eccle-
siam mc n t, corr. c conuenit fn 25 proponentes n 26 conclericis mc n a gradu [grado n] mcfn d
propri mc, corr. c arceantur mcfn yz, corr. y 27 xviii cπ xv n xiii t 29 prouinciis nris c^{corr}

6 tradet j tradit y^{corr} tradit ad z 7 huiusmodi d que idem j 9 dñō dō vt 10 contingere s
10/11 excommunicentur om. d 11 autem om. y^{corr} z t ut] aut t 13 extat in t PARROECIIS y^{corr} r gλλ
PARROECIIS s PARROECIIS ysdβγπ PARROECIIS β PARROECIIS t 14 in om. t 14/15 inconuulsas yz, corr. y^{ms}
15 illius epi t 16 uin s reserunt γλλπ facta sit vt facta est s 18 de—certamen om. γλλ quis-
quam yz 19 aut om. d 21 publicæ t subsequatur yd, corr. y 22 et y, corr. y 23 et] etiam vt
ab externis vt a ueteribus yz ab exteris y^{corr} 24 quanto s si] ut t 25 conspirantes aut om. d
26 penitus om. ct, corr. c 27—p. 59, 6 post p. 59, 13 coll. d 27 xx d PER om. d CELEBRARE rj, corr. j

celebrentur et ex hoc plurima neglegantur ecclesiasticarum causarum, quæ correctionis indigeant. decreuit itaque sancta synodus secundum canones patrum bis in anno episcopos in id ipsum in unamquamque prouinciam conuenire quo metropolitanus antistes probauerit, et corrigere singula si qua fortassis emergerint. quicumque uero non aduenerint episcopi, resident autem in suis ciuitatibus et hoc in sua incolumitate consistunt omni-⁶ que inexcusabili et necessaria occupatione probantur liberi, fraterno corripiantur affectu.

XX QVOD MINIME CLERICOS TRANSMIGRARI CONVENIAT

Clericos in ecclesia ministrantes, sicut iam constituimus, in alterius ciuitatis ecclesiam statutos fieri non oportet, sed contentos esse in quibus ab initio ministrare meruerunt, exceptis illis qui proprias amittentes prouincias ex necessitate ad aliam¹⁰ ecclesiam transierunt. si quis autem episcopus post hanc definitionem suscepit clericum ad alium episcopum pertinentem, placuit et susceptum et suscipientem communionem priuari, donec is qui migrauerat clericus ad propriam fuerit regressus ecclesiam.

XXI DE EPISCOPORVM AVT CLERICORVM ACCVSATORIBVS

Clericos aut laicos accusantes episcopos aut clericos passim et sine probatione¹⁵ ad accusationem recipi non debere, nisi prius eorum discutiatur existimationis opinio.

XXII QVOD NON LICEAT CLERICIS POST MORTEM SVI EPISCOPI RES AD EVM PERTINENTES DIRIPERE

Non licere clericis post obitum sui episcopi res ad eum pertinentes diripere, sicut antiquis quoque est canonibus constitutum. quodsi hoc facere temptauerint,²⁰ graduum suorum periculo subiacebunt.

XXIII DE CLERICIS ET MONACHIS QVI PRAETER VOLVNTATEM SVI EPISCOPI AD VRBEM REGIAM CONSTANTINOPOLIM VENIVNT

Peruenit ad aures sancti concilii quod quidam clerici et monachi, quibus nihil ab episcopo suo commissum est, est autem quando et communione ab eo priuantur, per-²⁵ uenientes ad urbem regiam Constantinopolitanam in ea diutius inmorentur excitantes turbas et statum ecclesiasticum commouentes, subuertentes etiam quorundam domos. decreuit sancta synodus huiusmodi primo quidem per defensorem Constantinopolitanæ sanctæ ecclesiæ commoneri ut egrediantur ab urbe regia; quodsi isdem negotiis

mcfn yz rjstdg H [=βγ×λπ]

VERSIO PRIOR 1 et *om. n* ecclesiarum *n* 1/2 correctionem [*correctione f*] deposcunt *mcfn yz* correctione indigent *y^{corr}* 2 annum *n* anum *f* 2/3 epī *ft* 3 unam quamlibet *f* ciuitatem *f om. n* conuenire *om. fn* ubicumque *mc yz, corr. y om. n* quam *f* 4 singulas qua *f* forte *f* fortase *n* conuenerint *mc/yz* uenerint *n*, aduenerint *superscr. y* 5 resedit *n* 5/6 atque ab omni *mcfn y, corr. y* 6 excusabili *mcfn yz, corr. ys* et] in *n* fraternae correptioni [*correctionis n*] subiaceant *mcfn yz, corr. y^{ms}* 7 xviii *cdπ xvi n* 8 ecclesiam *mcnd* sicut] si quod *n* 9 licere *mcfn yz, corr. y* initium *n* 10 admittentes *n* amittentes *dβγ×λ* 11—13 si quis—ecclesiam *om. n* 13 priuare *f* 14 xx *cπ xvii n xliii t* 15 accusantes—clericos *om. fn, corr. f* episcopum *mc* 16 prius] ipsius *n* officio *mc, corr. c* 17 xxi *cπ om. n* 19 post *om. n* si quod *n* si quis *γ* 20 canonibus est praefixum [*perfixum n*] *mcfn yz* constitutum *y^{ms}* quia si *c* 21 periculum *fn* 22 xxii *cπ xviii n* 24 uenit *mc fsgH* quodsi *n* et] aut *f* nihil *om. n* 25 est autem *om. fy, corr. y* quando et] et quando *fn* communioni *c* communionem *fnz* priuantur [*probantur c* priuatur *n*] ab eo [*ideo n*] *mcfn yzd* 26 ab urbe *n* eam *f* commorentur *mcfn y, corr. y* 27 statutum [*γγ^{corr}*] domus *nyz rjdβ, corr. r* 29 commoueri *njβ* conueniri *f* quasi *c*

1 correctiones *ry* correctionibus *d* correptionis *sg* correptiones *t* 2 indigent *y^{ms}sgH* 4 si-
quæ *y^{corr}zπ* quicumque—6 *om. t* 5 resideant *g* residentes *yz, corr. y* autem *om. yz, corr. y*
et] sed *r* hoc *om. s* hi qui *y, corr. y* hi hoc *z* 6 fraterna *j* 7—14 *om. t* 7 clericos conueniat
transmigrari *d* conuenit clericos transmigrari *×λ* transmigrare *yzg, de r non constat* 9 ecclesia *sgy*
fieri statutos *yz* 10 illam *j* 12/13 communionem *zβm* communioni *z^{corr}y* 13 reuersus *yz*
egressurus *y^{corr}* egressus *×λ* 16 ad *om. t* extimationis *g* 17—p. 60, 4 *om. t* 24 cui *d*
25 aliquando *y, corr. y* 27 ecclesiæ *d* 29 ad *g* eisdem *g*

inpudenter insistant, etiam nolentes idem defensor expellat, ut ad propria loca perueniant.

XXIII QVOD NON LICEAT MONASTERIA QVAE CONSECRATA SVNT DIVERSORIA SAECVLARIA FIERI

Quæ semel dedicata sunt monasteria consilio episcoporum, maneant perpetuo⁵ monasteria, et res quæ ad ea pertinent, monasteriis reseruari nec posse ea ultra fieri sæcularia habitacula. qui uero hoc fieri permiserint, canonum sententiis subiacebunt.

XXV QVOD NON OPORTEAT ORDINATIONES EPISCOPORVM DIV DIFFERRE

Quoniam quidam metropolitanorum, quantum conperimus, neglegunt commissos sibi greges et ordinationes episcoporum facere differunt, placuit sanctæ synodo intra 10 tres menses ordinationes episcoporum celebrari, nisi forte necessitas inexcusabilis præparet tempus dilationis extendi. quodsi hoc minime fecerit, correptioni ecclesiasticæ subiacebit; uerumtamen redditus ecclesiæ uiduatæ penes œconomum eiusdem ecclesiæ integri reseruentur.

XXVI DE DISPENSATORIBVS SINGVLARVM ECCLESIARVM

15

Quoniam in quibusdam ecclesiis, ut rumore conperimus, præter œconomos episcopi facultates ecclesiasticas tractant, placuit omnem ecclesiam habentem episcopum habere et œconomum de clero proprio, qui dispenset res ecclesiasticas secundum sententiam episcopi proprii, ita ut ecclesiæ dispensatio præter testimonium non sit et ex hoc dispergantur ecclesiasticæ facultates et sacerdotio maledictionis derogatio procuretur. 20 quodsi hoc minime fecerit, diuinis constitutionibus subiacebit.

XXVII DE HIS QVI RAPIVNT PVELLAS

Eos qui rapiunt mulieres sub nomine simul habitandi, cooperantes aut coniuuent raptoribus decreuit sancta synodus ut si quidem clerici sunt, decident gradu proprio, si uero laici, anathematizentur.

25

mcfn yz rjstdg H [=βγ×λπ]

VERSIO PRIOR 1 loca propria / *nyz* 2 permaneant *c*, *corr. c* 3 *XXIII om. n XXIII cπ*
 xv t 5 decata *n* dō dicata *g* monasterio *c* concilio *zgλ*, *corr. λ* concilium *n* cum consilio *c^{corr}* perpetua / *n* 6 monasteria *om. f* eam *n* ultra ea s ea *om. n* fieri ultra /
 7 permiserit *c yz* non permiserint *c^{corr}* subiacebit *yz* 9—21 post 21 iterum scripsit *n* [*n₁*] 9 XVIII *nn₁*
 XXIII *cπ* XVI t quidem / *nn₁ zgH*, *corr. zgβ* metropolitani / in quantum *f* commissas *nn₁*
 10 ordinationis *mc*, *corr. c* ordinatione / *sca mcfn₁βγλ scō x om. j* synodus *n* synodi *r* 11 celebrare *n* 12 quasi *c*, *corr. c* qui / *nn₁* correctione *nl om. n₁* 12/13 æcclesiastica *m* 13 œconomum *m* canonum *c* echonomium *nn₁* economon *j de r non constat* 14 integri *om. mc* integris *add. c^{corr}* integre *nn₁ s* reseruantur *nn₁* 15 *XXVI om. nn₁ XXV c XXII π XVII t* 16 in *om. mc* cumprimus *n₁* præterea *nn₁* œconimus *c* œconomus *c^{corr}* echonomus *n* echonomus *n₁* econonomus *β* œconomus / econonomum *t* econonomum *g* economon *j* 16/17 *ēps diē nn₁* 18 et *om. nn₁ yzgH* œcanonomum *mc* œchonimum / echonomium *nn₁* economon *j* proprium *nn₁* 19 ita ut] aut *nn₁* et *om. mnn₁*, *corr. m* 20 dispergentur *c* derogatio maledictionis [maledictiones *n*] sacerdotio [sacerdotium *n* sacerdiū *n₁*] *mcfn₁ yz* prouocetur *mc* procurentur *nn₁* 22 *XXVI c XXIII π XX n XVIII t* 23 de eos *n* 23/24 conibentes *nβ* conhibentes *mcjdπ y^{corr}* conhibentes *×λ* cohibentes / *yz rly* 24 a gradu / *t* grado *n* *suscr. DEO GRATIAS FIAT FIAT [DEO—FIAT² om. n eorum loco habent SVSCRIPTIO Bonifatius p̄br scae æclæ romanæ statuit et subscripsit et ceteri ep̄i diuersarum prouinciarum uel ciuitatum subscripserunt VERSVS yz] PONTIFICVM VENERANDA [uenerandam *n*] COHORS [cohors *n*] PRO DOGMATE VERO CONVENIENS SANCTO INDVBIE [inducere *yz*] SPERAMINE [speramine *c* spiramine *n yz*] PLENA LIMITIBVS [militibus *yz*] SACRIS PRAEFIXIT IVRA SALVTIS *mc n yz* EXPL CANN CALCIDONEN /*

1 defensores expellant *yz* 5 manere *β^{corr}* 6 reseruare *r* 7 sententiæ *d* 9 cum *t* 12 temporis dilationes *t* 13 redditus *z s^{corr} γ* 15 in fine *add. ET VT ECHONOMVS EX CLERO PRODVCAVR ET NON LAICVS y* 16 cum *t* quod *×* 20 sacerdotum *t* maledictiones *t* proecuretur *d* 22 PVELLAS RAPIVNT *yz* rapiuntur *×λ* 23 rapiuntur *×* 24 synodos *r* cleri *j* 25 *subscr. EXPLICIT TEXTVS CALCHEDONENSIS CONCILII [CONCILII CALCEDONENSIS r t] r st g h EXPLICIT [in EXPLICIVNT corr. j] CANONES CONCILII CALCEDONENSIS j d*

**EX COLLECTIONE CANONVM
DIONYSIANA AVCTA**

Δ = Collectio Dionysiana aucta	γ = Codex Parisinus 11710 s. VIII
t = Codex Tolosanus 364 s. VII	α = Codex Coloniensis 116 s. VIII
r = Codex olim Lugdunensis nunc Leningradensis II F 3 s. VII	λ = Codex Coloniensis 115 s. VIII
c = Codex Monacensis 14008 s. VIII	π = Codex Wirceburgensis theol. fol. 3 s. VIII
g = Codex Vallicellianus A 5 s. VIII	X = Codex Vossianus 122 bibliothecæ academicæ Lugdunensis Batauorum s. VIII
s = Codex bibliothecæ Romanæ Vit- torio Emanuele [olim Sessoria- nus] 2102 s. VIII	Z = Codex Montepessulanus 308 s. VIII
H = Collectio Hadriana	O = Codex Nouariensis 30 s. X
β = Codex Parisinus 8921 s. VIII	

Canones XXVII secuntur in aliquot codicibus Collectionis canonum Dionysii exigui et in Collectione Hadriana definitio fidei ex uersione antiqua actionis VI liberius retractata

INCIP CONSTITVTIO ET FIDES EIVSDEM CONCILII

Aetius archidiaconus Constantinopolis nouæ Romæ legit

Sancta et magna uniuersalis synodus quæ secundum gratiam dei et sanctiones 8
piissimorum Christianissimorumque imperatorum Valentiniani et Marciani augustorum
congregata apud Calchedonam metropolim Bithyniæ prouinciæ in martyrio sanctæ
martyris Euphemïæ, statuit subter adnexa

Dominus noster et saluator Christus notitiam fidei confirmans discipulis suis ait: 9
pacem meam do uobis, pacem meam relinquo uobis, ne ullus a proximo suo Ioh. 14, 27
dissonet in doctrina pietatis, sed æqualiter prædicationem ueritatis ostendat. sed
quoniam non quiescit nequissimus zizania sationibus pietatis inspergere noui aliquid
contra ueritatem semper inueniens, ob hoc frequenter dominus noster prouidens
humano generi piissimum et fidelissimum principem ad zelum fidei suscitauit et undique
sacerdotii principes conuocauit, quatenus gratia omnium domino nostro Christo 15
operante ab ouilibus Christi pestem mendacii submoueret. quod quidem fecimus
communi decreto dogmata fugantes erroris et integram patrum renouauimus fidem
trecentorum decem et octo symbolum omnibus prædicantes et tamquam propinquos
pietatis huius consensum recipientes patres adscripsimus, qui postea apud magnam
Constantinopolim conuenerunt centum quinquaginta, quoniam et ipsi eandem fidem 20
subsignauerunt. decernimus statui ordinem et formas fidei reseruantes nos quæ-
que apud Ephesum olim facta est sancta synodus, cuius præsides fuerunt sanctæ
memoriæ Cælestinus Romanæ urbis antistes et Cyrillus Alexandrinæ ecclesiæ, profulgere
quidem rectæ et immaculatæ fidei expositionem trecentorum decem et octo sanctorum

A [= seg, t (usque ad 18 prædicantes)], H [= βγκλπ], O

3 EXPOSITIO FIDEI SCĪ CALCHEDONENSIS CONCILII FACTA A PATRIBVS O	4 constantinopoli A ¹
nouæ Romæ om. A ¹	5 magna om. O magna et H ³ corr. quæ om. O dei A ¹ H ³ corr., om.
A ¹ gr ¹ HO sanctionem A ¹	6 piissimorumque imperatorum n ¹ rorum O martiniani H ³
7 con-	
gregata est H ³ corr.	8 eufomiæ A ¹ euphimïæ A ¹ gH ³ λ adnexa indicat A ¹
9 dñs et saluator	
n ¹ r Hy notitiam] nuptiam A ¹	10 ne ullus] nullus A ¹
12 zizaniæ O	suasionibus impie-
tatis A ¹	adspargere O
13 ab H ³	14 suscitauit fidei A ¹
15 gratia A ¹	gratiam A ¹ gHO
dñi n ¹ n O dño A ¹	xpō A ¹ gHO ihū xpō A ¹ g
16 ouibus A ¹	pestem] fortem A ¹
sub-	
mouere A ¹ tum pergens consona uoce etc. [p. 65, 7], cf. ibidem	submouerent H ³ corr.
17 fugien-	
tes A ¹	errores A ¹ corr., H ³ γλ errore A ¹
18 decem om. H ³ λ	19 consensu A ¹
adsciuius H ³ corr.	
21 decernimus et H ³ corr.	formam A ¹ g
21/22 nos quæque A ¹ H ³	nosque quæ Hy ³ O nosque H ³ λ
nos	
quoque quæ H ³ corr.	nos quoque A ¹ g et eam quæ A ¹
22 sanctam A ¹ om. A ¹	synodum A ¹ gHy ³ λO
23 pfulgeret O	

et beatissimorum patrum apud Nicæam sub piæ recordationis Constantino principe congregatorum, optinere autem etiam centum quinquaginta sanctorum patrum apud Constantinopolim constituta ad interimendas quidem quæ tunc emergerant hæreses.

Sufficeret quidem ad plenitudinem cognoscendam pietatis et confirmationem prudens hoc et salutare per dei gratiam symbolum, de patre autem et filio et sancto spiritu plenitudinem docet et domini inhumanationem fideliter accipientibus repræsentat; sed quoniam lædere prædicationem ueritatis conantes propriis hæresibus nouas uoces proferunt, hi quidem mysterium domini propter nos diuinæ dispensationis audentes corrumpere et matris dei uirginis appellationem recusant, alii uero confusionem permixtionemque introducunt et unam naturam carnis et deitatis stulte confingunt, passibilem unigeniti diuinam esse naturam confusione portentuose dicentes, ob hoc illis omnem machinationem contra fidem uolens claudere præsens nunc sancta et magna atque uniuersalis synodus prædicationis huius ab initio inconcussam docens constituit præ ceteris trecentorum decem et octo sanctorum patrum fidem manere inlæsam. et propter illos qui aduersum sanctum spiritum pugnant machomenus, posterioribus temporibus a patribus apud Constantinopolim centum quinquaginta congregatis de essentia spiritus conroborat traditam disciplinam quam illi omnibus notam fecerunt, non quasi deesset aliquid præcedentibus inferentes, sed de sancto spiritu suam sententiam promulgantes aduersum eos qui ueritatem ipsius lædere temptauerunt, scripturarum testimoniis roborantes. ac uero propter illos qui mysterium dispensationis uiolare conantur et purum hominem esse qui ex sancta uirgine Maria natus est, impudentius delirantes [epistulas] beati Cyrilli Alexandrinæ ecclesiæ præsulis synodicas litteras ad Nestorium et ad alios per Orientem acceptissimas habet ad conuincendas Nestorii blasphemias, et ad interpretationem autem amoris salutaris symboli qui nosse desiderant. quibus etiam epistolam magnæ et senioris urbis præsulis beatissimi et sancti episcopi Leonis quæ scripta est ad sanctæ memoriæ archiepiscopum Flauianum et ad sensus pessimos Eutyches auferendos, quippe magni illius Petri confessionibus congruentem et quandam columnam nubis aduersum praua dogmata iure coniunctam ad confirmationem recti dogmatis. his enim qui in uniuersalitate filiorum dispensationis conuellere mysterium nituntur, præcepit et illos qui passibilem deitatem uni-

Δ [= *segr.*, *i* (inde a 13 inconcussa—14 inlæsam, inde a 29 hos enim)], H [= $\beta\gamma\kappa\lambda\pi$], XZ [inde a 3], O [usque ad 3]

1 et om. O fratrum Δ^s principe constantino Δ^s 3 quidam H^s post hæreses habet confirmationem uero ipsius catholicæ et apostolicæ nræ fidei symbolum apud nicheam cccxviii sub imperatore piissimo marciano O 4 sufficeret quidem] sufficere etiam Δ^s 4/5 plenitudinem—prudens] comprimendas omnes que tunc emergerant hereses et ad plenam cognitionem pietatis et confirmationem catholicæ et apostolicæ nræ fidei sapiens XZ 4 cognoscendæ Δ^{se} 5 et¹ om. Δ^{se} autem ΔH enim XZH^s corr. 5/6 spū scō Δ^{se} 6 humanationem H^s corr. 8 quidem et Δ^s dispensationes $\Delta^{se} H^s X$ 9 audientes ΔH^s audentes et H^s audent Δ^s 11 confusionem $\Delta^{se} H$ portentuosam XZH^s corr. 12 omne Δ^{se} machinationem $XZ \Delta^s$ om. $\Delta^{se} H$ mach aditum H^s in mg. 12/13 magna et scā H^s 13 prædicationem hanc XZH^s corr. inconcussa $\Delta^{se} H^s$ 15—29 et propter—dogmatis om. Δ^s 15 aduersus spū scm Δ^s machomenos $\Delta^{se} XZ$, del. H^s machominos Δ^s 17 essentiam Δ^s conroborabat Δ^s illis Δ^s 18 de om. Δ^s 19 aduersus Δ^{se} 20 at Δ [de Δ^s non constat] XZ 21 et om. XZ esse hominem H^s 21/22 imprudentius Δ^{se} 22 epistulas om. XZ 23 litteras etiam $\Delta^s H^s$ corr. ad² om. Δ^s habeat H^s 24 autem amoris om. XZ del. H^s autem del. H^s his qui XZ iis qui H^s corr. 25 epistola Δ^{se} 26 archiepī XZ 27 et om. XZ sensum Δ^s eutichetis Δ^{se} quippe ΔH consequentissime coaptauit utpote XZ magnæ XZH^s , corr. H^s confessioni XZ 28 nobis ΔXZ aduersus Δ^{se} prauam H^s dogmatam H^s iure coniunctam [coniuncta H^s] ΔH existentem XZ 29 hos Δ^{se} eos H^s corr. uniuersalitatem [uniuersalitate Δ^s dua H^s in mg.] filiorum [om. Δ^s] ΔH duos filios XZ 29/30 dispensationes Δ^s dispensationem $\Delta^{se} H^s \gamma \lambda \pi$, corr. H^s 30 diuinæ mysterium discerpere XZ præcipit $\Delta^s H^s$ obsistit XZ

geniti ausi sunt dicere, sacerdotali numero summoueri et his qui in duabus naturis Christi permixtionem aut confusionem dici æstimant, repugnandum uel eos qui cælestem aut alterius esse substantiæ carnem quæ illi est adsumpta de nobis, formam dei negantes abigit et qui duas quidem ante unionem naturas domini fabulantur, unam uero post unionem confingunt, anathematizat.

5

Sequentes igitur sanctos patres unum eundemque confiteri filium et dominum nostrum Iesum Christum consona uoce omnes docemus, eundem perfectum in deitate, eundem perfectum in humanitate, deum uere et hominem uere eundem ex anima rationabili et corpore, coessentialē patri secundum deitatem, coessentialē nobis 9 eundem secundum humanitatem, per omnia nobis similem absque peccato, ante sæcula Hebr. 4, 15 quidem de patre genitum secundum deitatem, in nouissimis autem diebus eundem propter salutem nostram ex Maria uirgine theotocon secundum humanitatem, unum eundemque Christum filium dominum unigenitum, in duabus naturis inconfuse inmutabiliter indiuisse inseparabiliter agnoscendum, nusquam sublata essentia naturarum propter unionem magisque salua proprietate utriusque naturæ et in unam personam atque exi- 16 stentiam concurrentem, non in duas personas partitum atque diuisum neque disiunctum, sed unum et eundem filium unigenitum deum uerbum Iesum Christum, sicut ante prophetæ de eo et ipse nos Iesus Christus erudiuit et patrum nobis symbolum tradidit.

His igitur cum omni undique ueritate diligentia et sollicitudine a nobis definitis statuit sancta et uniuersalis synodus alteram fidem nulli licere proferre uel conscribere 20 aut componere aut sentire aut docere aliter; eos autem qui ausi sunt componere fidem alteram aut proferre aut docere aut tradere alterum symbolum uolentibus uel conuertere uel ex gentilibus ad cognitionem ueritatis uenire uel ex Iudæis uel hæresi quacumque, hos si episcopi fuerint aut clerici, alienos esse episcopos ab episcopatu et clericos a clero; si uero monachi aut laici fuerint, anathematizari.

25

ET SVBSCRIPSERVNT VNIVERSI EPISCOPI

1 Pascasinus episcopus uicarius domni mei beatissimi atque apostolici uni-
uersalis ecclesiæ papæ Leonis urbis Romæ synodo præsidens statui con-
sensi et suscripsi [1]

27 sq. ex simili exemplari translata est uersio Syriaca in canonum uersione quæ edita est a Schult-
hess *Abhndlg. d. Gött. Ges. d. Wiss. N. F. 10, 2 p. 130 sq.* numeros uncis inclusos addidi catalogi Græci
Gestorum [uol. 1 p. 337 sq.]

Δ [= *segrt*], H [= $\beta\gamma\kappa\lambda\pi$ (usque ad 26), inde a 27 $\beta\gamma\lambda\pi$], XZ [usque ad 26]

1 a sacro cœtu expellit XZ hos Δ^s , corr. Δ^s 2 præmixtionem $H^{\delta\kappa\lambda}$, corr. H^{δ} dici
[om. Δ^{66}] æstimant ΔH exquirunt XZ repugnandum *del.* H^{δ} resistit XZ uel ΔH et XZ 3 alterius
alicuius XZ esse om. Δ^t carnem—negantes ΔH dicunt quam ex nobis assumpsit serui formam
ut dementes XZ ab illo Δ^s forma Δ^e dei] ser H^{δ} in *mg.* 4 abegit Δ^t abicit [abici H^t] $\Delta^s H$
unionem XZ 4/5 naturas—unionem om. Δ^e 4 una Δ^t 5 unionem XZ anathematizant $\Delta^t H$
6 eundem H^t 7 Christum om. Δ^t post Iesum pergit quod quidem [p. 63, 16] Δ^t omnes om. H^x dice-
mus H^t dicimus $XZ H^{\delta}$ 7/8 deitate—in om. H^t deitatem $\Delta^t H^{\delta}$ 8 eundemque Z humanitatem $\Delta^t H^{\delta}$
uere¹] uerum H^x eundem om. Δ^t 9 rationali $\Delta^t XZ$ patris Δ^t 9/10 deitatem—secundum om. Δ^t
10 ipsum eundem Δ^t corr. secundum om. Δ^t humanitate Δ^t 12 propter nos et propter Δ^t
[de Δ^t non constat] XZ 13 dñm] di Δ^s [de Δ^t non constat] H^x 15 et om. Δ^t in om. $H^{\delta\kappa\lambda}$
15/16 subsistentiam XZ 16 concurrente Z distinctum Δ^s 17 et om. $\Delta^{66} H^t$ eundemque H^t
dñm Δ^t uerum $\Delta^{66} H^t$ uerum dñm XZ antea Δ^t 18 prophetæ dixerunt Δ^t prædixit propheta Δ^t
eo caneant H^t 19 ueritatem Δ^t diligentia Δ^t 20 uel] aut $XZ H^t$ conscribi Δ^t 21 aut¹] uel XZ
22 uolentibus $\Delta H^{\delta\kappa\lambda}$ uolenti $H^{\delta\kappa\lambda} XZ$ uel om. XZ 23 gentibus $\Delta^t XZ$ ueritatis om. Δ^s ex om. Z
ex heresi Δ^s 24 hoc $\Delta^s H$, corr. H^{δ} hoc est Δ^{66} fecerint Δ^s episcopatu et] epō patuit Δ^t
27 pascasius Δ^t domini $\Delta^t H^{\delta\kappa\lambda}$ 28 synodus Δ^{66} statu $H^{\delta\kappa\lambda}$ estatuta H^t

- 2 Lucensis episcopus ciuitatis ecclesiæ Ausculanæ uicarius domni mei beatissimi
et apostolici uiri uniuersalis ecclesiæ papæ urbis Romæ Leonis in synodo
Græce lecta subscripsi [2]
3 Bonifatius presbyter sanctæ ecclesiæ Romanæ statui et suscripsi [3]
4 Leontius Romanus
5 Anatolius Constantinopolitanus [4]

5

PROVINCIAE THRACIAE III

- 6 Quiriacus Eracliensis per Lucianum [10]
7 Romanus Eudoxiopolitanus [85]
8 Lucianus Bizes [59]

10

PROVINCIAE THRACIAE ALTERIVS

- 9 Frontion Philippopolitanus [50]
10 Sebastianus Beryis [51]
11 Epictetus berois [84]

PROVINCIAE DIOCLETIANOPOLI RODOPIS

15

- 12 Basilius Traianopolitanus [52]
13 Docimasius marodianus [229]
14 Serenus Maximianopolitanus [176]
15 Macarius Enuntos [*Coll. Prisca* 124]

PROVINCIAE EMIMONTV

20

- 16 Iouianus demectu [452]

PROVINCIAE ILLYRII VII

- 17 Anastasius Thessalonicensis per Quintillum epm Eracliensē [7]
18 Sozon Philippensis [316]
19 Dardanius Barlaa [320]
20 Maximinus Serriensis [318]
21 Nicolaus strobiensis [319]
22 anopatus Thassutanus [322]
23 Eusebius Doberutanus [317]

25

PROVINCIAE HELLADIAE VIII

30

- 24 Petrus Corinthu [13]
25 Niceas Megarensis [230]

5 cf. *notam Rustici in Gestis* vi 9¹: sanctus Leo deputatus

J [= seg. vt (usque ad 29)], H [= βγλπ]

1 lucensius *J^{ss}* auscalanæ *Jst* post auscalanæ *pergit* inconcussa docens etc. [p. 64, 13] *Jst*
domini *H^{12x}* 2 uiri uicari *H³¹* uiri cari *H⁷* uniuersalis uicarii *H⁷* leonis urbis romæ *J⁸*
leonis *J⁶* 4—29 *habet Jst canonibus Serdicensibus inculcata* 4 statuit *J⁶* et suscripsi *om. Jst*
5 sq. *omnia ethnica om. Jst* 7 *iii om. Jst* 8 aracliensis *H³* per Lucianum] pelusianum *JstHst*
om. Jst de Jst non constat 10. 9 *coll. H¹* 9 eudoxius psbt *H³* 12 philippulita *J⁶* 14 berois *J⁶*
pro berois ex 13 *delato reponatur DIOCLETIANOPOLI in* 15 *detrusum* 15 dioclesianopoli *Jst* RODOPIS]
iii Jst om. J⁶ 16 troianupolit' *J⁶* tracionopolitanus *H¹* 17 maradianus *J⁶* miradianus *J⁸* 18 cere-
nus *H¹* maxianopolitanus *J^{ss}* 19 marius *H¹* *latet Aivou cf. Coll. Prisca* 124 acharius Aenuensis
20 ernimontu 1 *Jst* irnimoto n̄ *J⁶* 21 iouinus *J⁶* *latet Δεβελτου* 22 yllirici *J⁶* vii *om. J⁶*
23 quintillus *J⁶* quintilu *H¹* *ēps [ēpo H¹] JstH¹* eracliensis *JstH¹* aracliensis *H³* 24 Sozon] zenon *Jst*
25 dorodanius [dorodianus *J⁶*] serriensis *J^{ss}* dardanus *J⁶* 26 Serriensis] barlaa *J^{ss}* 27 nicolas *J⁶*
nitrouiensis *J⁶* 28 anopatos *J⁶* anopatos *J^{ss}* 29 doberotanus *J^{ss}* post Eusebius *habent* et
reliqui qui subscripserunt numero cccxxviii *Jst* 30 viii *om. J⁶* 32 niceas *J⁶* nicetas *JstH¹*

- 26 Iohannes Messenensis [307]
 27 Ofelimos geteas [308]
 28 Athanasius Opuntionensis [231]
 29 Irenicos Naupactuensis [309]
 30 Domnus Plateonensis [232] 5
 31 Onesimus algusanos [233]

PROVINCIAE QVIRIAE PRIMAE VIII

- 32 Maximus Antiochenus [5]
 33 Macarius Laodicensis per Eusebium presbyterum Antiochenum [56] 9
 34 Theoctistus Beryensis [54]
 35 Gerontius Seleucensis [55]
 36 Romulus calchidonensis [64]
 37 Petrus Gabulensis [60]
 38 Maras onosathensis [63]
 39 Sabas paltiuensis [58] 15
 40 Vranus Gabaloniensis

PROVINCIAE QVIRIAE SECVNDAE I

- 41 Domnus Apamiensis per mellitum Larisensem [20]

PROVINCIAE CILICIAE PRIMAE VIII

- 42 Theodorus tareuensis [22] 20
 43 Matronianus Pompeiopolitanus per Theodorum metropolitanum [349]
 44 Alexandrus Sebastensis [102]
 45 Philippus Adanensis [103]
 46 Ypatius Zephyrensis [104]
 47 Theodorus Augustes [105] 25
 48 Chrysippus Mallutanus [106]
 49 Salustius Corycutanus per Philippum Adanensem [348]

PROVINCIAE CILICIAE SECVNDAE XVIII

- 50 Quirillus Anazarbensis [23]
 51 Polychronius Epiphanensis [107] 30
 52 Iohannes Flauiadus [108]
 53 Indemos ipenupolitanus [109]
 54 Iulianus Rossutanus [110]
 55 Bassianus Mompiestiensis per Sofronium episcopum [111]
 Isauriae 35
 56 Basilius Seleuciensis [19]
 57 Theodorus Claudiopolitanus [87]
 58 Iulianus Celenderotanus [88]

J [= seg], H [= $\beta\gamma\lambda\pi$]

1 iohannis H 3 opontionensis Δ^e opontunensis $H^{\beta\gamma}$ opotuncensis H^{λ} opontimensis H^{π} 4 ireni-
 cos $\Delta H = \Sigma$ 5 plateoensis Δ^e palateonensis Δ^s 7. 17. 19. 28. *numeros om.* Δ^s 9 laudicensis $\Delta^s H^{\beta\gamma\lambda}$
 ladicensis H^{π} Aatiochenum *om.* $\Delta^s H^{\pi}$ 10 theotistos $\Delta^s H^{\pi}$ 12 calcedonensis Δ 15 *om.* Δ^s
 18 lariensem Δ^s 20 tarauicensis Δ^s tarauensis Δ^e 21 popiupol Δ^e pompiuli Δ^s metropolim Δ^s
 27 adanensis Δ^e 28 Isauriae [35] *falso cum episcopum [pro χυρπητιοκοτον] coniuncto factum est ut*
episcopi Ciliciae 11 et Isauriae in unum coniungerentur 29 cyrilus anatharbensis Δ^e 30 per poli-
 cronium Δ^s 31 iohannis $H^{\gamma\lambda\pi}$ 32 idemos Δ^e ipenopolitanus $\Delta^e H^{\pi}$ 34 pompiostiensis Δ^s
 monfiestiensis H^{β} 35 cisauriae Δ^s 38 celenderotanensis Δ^s celendorotanus $\Delta^e H^{\pi}$ cerenderotanus H^{λ}

- 59 Iohannes Diocæsariensis danihelus anagnostu [90]
 60 Epiphanius cetestoroensis [93]
 61 mampreus Titiupolitanus
 62 Acacius Antiochensis leamanditos per Papa diaconu [92]
 63 Ammonius latapis [94]
 64 arlianus Selinuntoniensis per Paulum subdiaconum [91]
 65 natalus Philadelphitanus [95]
 66 Tyrannus Germanicensis [89]

PROVINCIAE PHENICES XIII

- 67 Photius Tyruensis [25]
 68 Damianus Sidonensis [116]
 69 Paulus Ptolemidos [119]
 70 Olympius Aradupolitanus [118 (120)]
 71 Paulus Porphyritanus [120 (121)]
 72 Thomas Paneados [121 (118)]
 73 Petrus Byblutanus per Fotiu pureutanum
 74 Eustathius perytupolitanus [65]
 75 Theodorus Tripolitanus [117]
 76 praclidis Arcis
 77 Alexandros anparadu
 78 Porphyrius Botryopolitanus per seloseum diaconum [122]
 79 Fosforos strosiadensis [123]

PROVINCIAE PHENICIS LIBANITIS VII

- 80 Theodorus Damascenus [26]
 81 Vranus Emisiensis [124]
 82 Ioseph Heliupolitanus [125]
 83 Thomas eulreopolitanus [128]
 84 Valerius Laodicensis [127]
 85 eutatios fyles Saracensis [336]
 86 Iordanes arabiensis [126]

PROVINCIAE ARABIAE XV

- 87 Constantinus Bostron [24]
 88 Eulogios Philadelphiensis [112]

Δ [= seg], H [= $\beta\gamma\lambda\pi$]

- 1 iohannis H danihelus = διὰ Νείλου *false pro episcopi nomine habitum* anagnostus Δ^s
 2 cetestoriensis Δ^{ss} 3 mampreos Δ^s mampreus H^{π} Παμπραιός Σ *ut uidetur* titupolitanus Δ^s
 tituanopolitanus Δ^{ss} 4 antiochenus Δ^{ss} leamanditos = Λαμωτίδος [*cf. e. g. Steph. Byz.*
p. 100, 12] false pro episcopi nomine habitum per papa [papam H^{γ}] diaconu [diaconum H^{γ}
 diacono H^{β}] H perpadiacus Δ^s papadiaconensis Δ^{ss} 5 lazapis H^{β} 6 selinuntonensis Δ^s
 9. 23. 31 *numeros om.* Δ^s 9 FENICIS $\Delta^{ss} H^{\gamma}$ FYNICES H^{λ} FINICES $H^{\beta\gamma}$ 10 tyriensis Δ^{ss} tinensis H^{γ}
 12 paucus Δ^s ptholomides Δ^s ptolomidus H^{γ} tolmidos Δ^{ss} 13 aradopolitanus [arothopolitanus
 H^{γ}] H 14 porfitanus Δ^{ss} perfiritanus H^{γ} profiritanus $H^{\beta\lambda}$ proforitanus H^{γ} 16 fotiu $\Delta^s H^{\lambda\gamma}$
 focio H^{β} fotius H^{γ} fontium Δ^{ss} pureutanum Δ^s pureutanus Δ^{ss} 17 perithupolis Δ^{ss}
 19 Ἡρακλείδης Σ 20 alexander Δ^{ss} Ἀνταράδου Σ 21 Σέλα Σ 22 forforos Δ^s
 forlorus H^{λ} orlorus H^{γ} strthrosiadensis Δ^s sithrosiadensis $H^{\gamma\lambda}$ stryosiadensis H^{γ} 23 FYNICIS Δ^s
 FYNICIS $\Delta^s H^{\beta\lambda}$ FINICES $H^{\gamma\pi}$ LIBANITIS Δ^{ss} LIBANICIS H^{γ} LIBANTIS $H^{\beta\lambda\gamma}$ LIVANTIS Δ^s VI Δ^s
 27 *om.* Δ^{ss} 28 laudicensis H 30 iordanis H iordannis Δ^s 31 *nomine provinciae false pro*
episcopo habito iactum est ut episcopi Arabiae et Augustoeuphratesiae in unum coniungerentur

- 89 Proclos Adraonensis [113]
 90 Theodosius Canothasiensis [114]
 91 Ormisda Philippupolitanus [115]
 92 Placcos Gerasotanus per Constantinum Bostroensem [427]
 Augustus Eufratiensis 5
 93 Stephanus Ieraspolitanus [27]
 94 Theodoretos Samosatenu [129 (130)]
 95 Iohannes Cyrupolitanus [131 (129)]
 96 Timotheus Germaniensis [132 (131)]
 97 Euolcios Dulichis [133 (132)] 10
 98 gauinianus Zeugmatos [339 (133)]
 99 Patricius Perrensis [62 (134)]
 100 Rufinus Neocæsariensis [130 (62)]

PROVINCIAE OSDROENES VIII

- 101 Nonnos ce labas Edesis [28. 86] 15
 102 Gaiumas Marcupolitanus [137]
 103 Iohannes Carron [138]
 104 Abramius Castrocircon [139]
 105 Danihelus Macedonupolitanus
 106 Damianus Callinicupolitanus 20
 107 Sofronius constantinopolitanus [61]
 108 Iohannes Saracenus

PROVINCIAE MESOPOTAMIAE VI

- 109 Symeon Amidensis [29]
 110 Noe Cephanensis [141] 25
 111 Maras Azetiniensis
 112 Zebennos Martyropolitanus [135]
 113 Gaiumas inreles [397]
 114 Eusebius Sufaninensis [396]

PROVINCIAE PALAESTINAE PRIMAE VIII

- 115 Iuuenalis Hierosolymitanus [6]
 116 Glycon Cæsariensis per Zosimum episcopum medinensem
 117 Leontius Ascalonitanus [66]
 118 Fotinus Diospolitanus [80]
 119 Paulus Anthedonensis [79] 30
 120 praclios agotupolitanus [81]

Δ [= seg], H [= $\beta\gamma\lambda\pi$]

1 adronensis Δ^s adraoensis Δ^{es} 2 theodosius $\Delta^s H^y$ theodoxius Δ^{es} 4 placcos $\Delta^s H^{\beta}$ gerasa-
 tanus Δ^s gerasotanenus Δ^s gerosatanus H^{λ} hierosatanus H^y constantium Δ^s bostrocensem Δ^s
 bostroensis Δ^{es} 6 ieraspolitanus Δ^{es} geraspolitanus H^{β} 8 iohannis H 14. 23. 30 *numeros om.* Δ^s
 14 OSDRONES Δ^s 15 cebesedesis Δ^{es} cælæbasadessis H^y celabasedensis H^{λ} cælabasadensis H^{π} καὶ Ἰβας
 Ἐδέσσης Σ 17 iohannis $\Delta^s H$ carnion Δ^{es} 18 casterocircon Δ^s 19 macedunopolitanus Δ^{es}
 Βιρθα Σ 20 callinicu poleos Δ^{es} 21 i. e. Κωνσταντίνης 22 iohannis $H^{\beta\lambda\pi}$ 26 azetenien-
 sis Δ^s Ἀντίτ Σ gentis *Enzilinensis Coll. Prisca* 148 27 zebennos Δ^s martirupolitanus H
 28 baiumas Δ^s inreles [i. e. Ἰγγίλης] ΔH Σωφανηνῆς Σ 29 suffaninensis Δ^{es} sufaniensis $\Delta^s H^y$
 Ἀγαλα Σ 31 hierosolimis Δ^s 32 glycon $\Delta^s H^y$ medinensem] Μινωίδος Σ 34 dispolitanus Δ^{es}
 35 anthedonensis Δ^{es} anthedensis H^{β} 36 paraclios $\Delta^s H^{\beta\gamma}$ agopolitanus Δ^{es}

- 121 Pancratius abiadensis [75]
 122 Polychronius anepatridensis [77]
 123 Stephanus Iamniensis [83]

PROVINCIAE PALAESTINAE SECUNDAE V

- 124 Seuerianus Scythopolitanus
 125 Annianus Capitoliados [67]
 126 Zebinos Pellesitanus [68]
 127 Iohannes Gadarensis [78]

5

PROVINCIAE PALAESTINAE TERTIAE VII

- 128 Beryllos Aeliensis [71]
 129 Aretas Elusitanus [72]
 130 Musonius Zooronensis [73]
 131 Marcianus diotanus [82]
 132 Nittiras [76]
 133 Marcianus Gazis [(76)]

10

15

PROVINCIAE PALEAS EPIRV VIII

- 134 Atticos Nicopolitanus [46]
 135 Marcus Euryas [234]
 136 Peregrinus Finicenus [235]
 137 Eutychius Adrianopolitanus [236]
 138 Claudius asciamensis [237]
 139 Sotirichus Cercyrasnesutanus [238]
 140 Filoctetos Dodonensis
 141 Iohannes pruticensis

20

PROVINCIAE METROPOLI EPIRV IIII

- Zenobius bostroensis
 142 Lucas Doraciensis [48]
 143 Eusebius Apolloniensis [312]
 144 Petrus Echiniensis [335]

25

PROVINCIAE THESSALIAE I

- 145 Constantinus Demetrias [337]

30

PROVINCIAE CRETAE V

- 146 Martyrius gorginensis [47]
 147 Gennadius Cnossutanus [311]
 148 Cyrillus Subretanus [310]

35

A [= *seg*], *H* [= *βγλπ*]

1 euiadensis *A*^s 2 anapatridensis *A*^s 4. 9. 16. 25. 30. 32 *numeros om. A*^s 6 capituliados *A*^s 7 pellesitanos *A*^s palesitanus *A*^s *inter 7 et 8 habet Ἰωάννης Τιβερίαδος [69] Σ*
 8 iohannis *A*^s *H*^{λτ} cydarensis *A*^s gadariensis *H* 9 vi *H*³ *om. A*^s πέντε Σ 11 post 12 coll. *A*^s
 12 musonius *A*^s zeronensis *A*^s 13 ἰδιωτα Σ *cf. quæ ad uol. I p. 299, 13 adnotavi* 14 nit
 [niz *A* *H*^{λτ}] tiras *A* *H* 22 cercyrasnes *A*^s cercyrasnesuñ *A*^s 23 filectenus *A*^s fictetos [fictetos *H*³] *H* 24 iohannis *H* 24. 26 turbata: Ἰωάννης προυτικῆς διὰ Ζηνοβίου μητροπολίτης Ἠπειροῦ βοσρα Σ: μητροπολίτης *pertinet ad 140, Ἠπειροῦ*
 (νέας) *est inscriptio, in bostra agnosco Βουθρωτός et refero ad Ζηνοβίου* 30 THESSALIA *H* 1 *om. H*^γ
 31 Demetrias *om. A*^s 32 IIII *H*^γ 33 gorgoniensis *A*^s 34 enossutanus *H*³ enosutanus *H*^{λτ}
 enossatunus *H*^γ

149 Eufhratas Eleutheriensis [314]

150 Demetrius laupensis [313]

PROVINCIAE BITHYNIAE PONTICIS VII

151 Eunomius nicodemonensis [15]

152 Anastasius Niceas [16]

5

153 Iulianus Co et presbyter archiepiscopi leontii [17]

154 Eleutherius Calchedos [18]

155 Callinicus Apamenus [126]

PROVINCIAE GALATIAE PRIMAE VII

156 Eusebius Ancyranus [11]

10

157 Iulianus Tabianus [145]

158 Melipthoggos Iuliopolitanus [146]

159 Ypereichus Asponotaniensis [147]

160 Acacius Cinnitanus [148]

161 Leucadius Mnizutanus [140]

15

162 Eufhrasius galatiensis [149]

PROVINCIAE GALATIAE SECVNDAE VII

163 Theoctistos Pisinuntos per Fotinum archidiaconum [38]

164 Helpidios Myrecenon Thermis [171]

165 Mysterios Ammoriu [173]

20

166 Aquilas Eudoxiados [172]

167 Quiriacus Trocnadensis [174]

168 Pius Petenisensis

169 Longinus Orcissu [175]

PROVINCIAE CAPPADOCIAE PRIMAE III

25

170 Thalassios Cæsariensis [8]

171 Musonius Nyssenus

172 Firminus Thermis

PROVINCIAE CAPPADOCIAE SECVNDAE IIII

173 Patricius Tyanensis [34]

30

174 Theodosius Nanziaensis [162]

175 Aristomachus Colonensis [163]

176 Cyros Cybistronensis

PROVINCIAE ARMENIAE PRIMAE III

177 Iohannes Sebastensis [31]

35

178 Cccrapius sebastianopolitanus [150]

179 Iohannes niceopolitanus [151]

J [= seg], H [= βγλπ]

1 om. H^γ eufhrates H^λ 3. 9. 17. 25. 29. 34 numeros om. J^s 3 BYNIAE J^{es}, corr. J^e
 PONTICI J^s VII J VI H^{γλτ} v H^{δΣ} 6 presbiteri H^{γλτ} 7 eleutheros J^s calcidos H^δ lallnicos J^sH^{γλτ}
 10 anyranus J^s anquiranus J^s 11 tauianos J^s 12 mellipthoggos J^s melifthoggos [melisthoggos H^{δλ}] H
 Iulliopolitanus J^e Iulliopolitanus J^s 13 iperichios J^s 16 galatiniensis [galatinensis H^δ] H 18 pis-
 sinuntos J^s fotium J^{esΣ} fotiu [fotio H^γ] H 19 myrecenon J^{es} myricenon H^γ 20 mysterios J^{es}
 mysterus H ammorium J^{es} 22 cyriacus J^{es} 23 petenissensis H 26 thalasius J^{es}
 thalasios H 27 mussonios J^s 28 termissus J^e 30 tiannensis J^s 31 naziazensis H^γ
 35 iohannis H^{δλτ} sabastensis H^γ sebastiensis J^s 36 cecuprius J^{es} sabastianopoli J^{es}
 37 iohannis H^{λτ}

PROVINCIAE ARMENIAE SECVNDAE IIII

- 180 Constantinus Melitinensis [33]
 181 Acacius arimanthus [157]
 182 adomos crabissu per lochium presbyterum [159]
 183 Iohannes Arcis per Eufonium presbyterum [161] 6

PROVINCIAE PONTV POLEMONIACV IIII

- 184 Dorotheus Neocæsariensis per Fotinum diaconum [37]
 185 Iohannes polemoniacus [143]
 186 gratiados Cerasuntenus [144]
 187 Atarbicus Trapezuntos [142] 10

PROVINCIAE HELLESPONTV VI

- 188 Seleucos Amasenus [32]
 189 Antoninus Amissenus per Olympium diaconum
 190 Paralios Andraponensis per Helpidium presbyterum [155]
 191 Vranus Iborensis per Paulum presbyterum [156] 16
 192 Atticus Zelonensis [153]
 193 Antiochus Sinopenus [154]

PROVINCIAE PAFLAGONIAE V

- 194 Petrus gagrotanus [35]
 195 Aethericus Pompeiopolitanus per Epifanium presbyterum [166] 20
 196 Renos Iuliiopolitanus [165]
 197 Polychronius dadyrensis [177]
 198 Theodorus Soronensis [177]

PROVINCIAE HONORIADOS VI

- 199 calegorus Claudiopolitanus [36] 25
 200 Theodorus Heraclensis [168]
 201 Apragmonius Tiutanus [164]
 202 Theophilus Hadrianopolitanus per Pelagium presbyterum [170]
 203 Genethlius eratensis per Eulogium presbyterum [169]
 204 Olympius Prusiadensis per Modestum presbyterum 30

PROVINCIAE HELLESPONTV ANIANAE XI

- 205 Diogenis Cyzicuntos [12]
 206 Petrus Dardanensis [196]
 207 Thalassius Pariu [197]
 208 David Hadrianensis [198] 35
 209 Eulalius Pioniensis [199]
 210 Pionius Troadensis [200]

Δ [= seg], H [= $\beta\gamma\lambda\pi$]

numeros om. Δ^s 4 adomo Δ^s lochium] Ἀδολίου Σ 5 iohannis $H^{\lambda\pi}$ 8 iohannis H
 poleniacus Δ^s 9 gradiados Δ^s grandiados Δ^s cerassuntenus [cerassuntanus H^{λ}] H 11 Ἐλενοπόντου Σ
 12 seleucius H amassenus $H^{\beta\gamma}$ 14 adraponopolitanus Δ^s adranopolitanus Δ^s 16 zenolentis Δ^s
 18 PEFLAGONIE Δ^s PEFLACONIAE Δ^s PLAPHAGONIAE Δ^s FLAFAGONIAE [FLAVAGONIAE $H\gamma$] H 19 go-
 rotanus Δ^s gargotanus $H\gamma$ gragrotanus H^{β} 20 etherius Δ^s pampiopolitanus $\Delta^s H$
 22 dedyrensis H 25 calegaros Δ^s calogorus Δ^s 26 thudoros Δ^s heraclinensis Δ^s
 27 tutanos Δ^s 28 theophilus Δ^s theofilus $H^{\beta\gamma}$ adriopolitanus Δ^s 29 genethlius $\Delta^s H$
 eratensis Δ^s 31 ELLESPONTVNIANAE Δ^s ; legendum HELLESPONTV ASIANAE secundum Σ 34 tha-
 lasius $\Delta^s H\gamma$ 35. 34 coll. Δ^s 35 adriiniensis Δ^s adrianiensis $H^{\lambda\pi}$ 36 pionensis Δ^s

- 211 Stephanus pymanemus [202]
 212 Theusebius Iliu [203]
 213 Hermias Abydensis [204]
 214 Danihel Lampsacenus [205]
 215 Patricius Adrianopolitanus [206]

5

PROVINCIAE ASIAE XX

- 216 Stephanus Ephesenus [9]
 217 Aethericus Smyrnensis [178]
 218 Thomas Auliocomenus et Valentinianopolitanus [185]
 219 Eusebius Clazomenus [179]
 220 Quiriacus edles [180]
 221 Mamas animetu [181]
 222 Leontius Magnisias maioris [182]
 223 Quintus Focensis [183]
 224 Proclos Algizenus [184]
 225 Basilicos Paleaspolitanus [195]
 226 Philippus neaslyletanus [187]
 227 Rufinus Briulonitanus [188]
 228 Olympius Euazotanus [186]
 229 Esaias Eleas [190]
 230 Esperos epitanensis [193]
 231 Petronius Myrineus [194]
 232 neonius Nyssenus [201]
 233 Paulinus Perperenotanus [191]
 234 Marcellinus Metropolitanus [189]
 235 Iulianus Ypepotanus [192]

10

15

20

25

PROVINCIAE LYDIAE XIII

- 236 Florentius Sardeonensis [14]
 237 Menecratis corasensis [207]
 238 Patricius crassensis [212]
 239 Polycarpus gabalensis [211]
 240 Paulus Tripolitanus [213]
 241 Helias uendutanus [210]
 242 Consinius Ierocæsariensis [208]
 243 amaxios selgon [214]
 244 Andreas Satalenus [209]
 245 Dionysius attanensis [218]
 246 Gemellus Stratonicensis [216]

30

35

Δ [=seg], H [=βγλπ]

- 2 om. Δ^{ce} 4 lampsecenus Δ^s lapsacenus Δ^e 6. 27 numeros om. Δ^s 7 efesinus $\Delta^s H$
 8 ætherius Δ^s 9 Auliocomenus et om. Σ alyocomenus $\Delta^s H^7$ aliocommœnus H^7 abliocomonemus Δ^s
 arliocomonemus Δ^e balentinianopolitanus $\Delta^s H^{17}$ valentinianopolitanus H^7 ualentinianopolis Δ^{ce}
 11 adles $\Delta^{ce} H^1$ 12 om. Δ^s 13 maioris post 14 coll. Δ^{ce} 16 basilus $\Delta^{ce} H^7$ paliaspolitanus Δ^s
 18 rufusnus Δ^{ce} briulunitanus Δ^{ce} 19 euzotanus Δ^s 20 aleas Δ^e 21 espenus Δ^{ce} epita-
 nensis $\Delta H \Sigma$ 22 Προτέριος [=Γ] Σ 24 perperenou Δ^{ce} 27 ΛΥΖΥΑΕ Δ^s LIBIAE H^7 XIII Δ^{ce}
 28 florentinus Δ^s sardonensis Δ^s sardenensis Δ^s sardinensis Δ^e 30 crassenensis Δ^{ce} 32 stri-
 politanus Δ^{ce} 34 geroesenensis Δ^s 35 amasius Δ^e amasinus Δ^e selgon $\Delta^s H \Sigma$ selegon Δ^{ce}
 38 stratonicensis Δ^s

247 Alcimedes eilandensis [217]

248 Leucios apollosieru [215]

PROVINCIAE PAMPHYLIAE VIII

249 Epifanius Pergensis [45]

250 Theophilus adriassu [323]

251 Neon smysu [324]

252 Diodorus Lysaniensis [325]

253 Paulus Poglonensis [327]

254 Marcellinus Isindonensis [328]

255 Macedon Magydonensis [329]

256 Maras Codroylonensis [326]

PROVINCIAE PAMPHYLIAE ALTERIVS XXII

257 Amphilocheus Sidesensis [21]

258 Gaius Suedronensis

259 Eudoxius ellelonensis [330]

260 Marcianus Corallensis [332]

261 Eusebius cottinensis [333]

262 Obremus Coracesiensis [334]

263 Romanus Myrensis [39]

264 Aristoclitos Olympunensis

265 Eudoxius Chomatensis [340]

266 Palladius capidalensis [341]

267 Cyrinus Patarensis [Coll. Prisca 125]

268 Stephanus Limmyrensis [219]

269 Zenodotus Telmisu [220]

270 cronon pasitidonensis [221]

271 Philippus barbarendis [222]

272 Theodorus Antifellenus [223]

273 Leontius Araxenus [224]

274 Antipatros caumenos [225]

275 Cratinus Panormutanus

276 Andreas ptoleotanus [226]

277 Nicolaus Acrassutanus [227]

278 Romanus bobonensis [228]

PROVINCIAE LYCAONIAE VIII

279 Onesiforus Iconensis [43]

280 Neoptolemus cronensis [275]

281 Paulus Deruensis [276]

282 Plutarchos Lystron [277]

A [= seg], H [= βγλπ]

2 leontios A^s 3. 12. 35 numeros om. A^s 6 smysu A^sH^π ymisu A^s 7 Διδότας Σ [= I']
 10 macedo A^{ss} magdonensis A^s macidonensis A^{ss} 12 inscriptione PROVINCIAE LYCIAE ante 19 omissu
 [cf. Αγκλας ις Σ] factum est ut Pamphylia alterius et Lyciae episcopi in unum coniungerentur 14 sur-
 droensis A^s seudroensis A^{ss} 16 coralensis A^{ss} 17 Εὐρένιος Σ [= I'] cottidianensis A^{ss}
 19 myrensis A^sH 20 olymponensis H 21 eudixius A^s 22 capidanensis A^{ss} 26 croton A^{ss}
 pasitidonensis A^{ss} 28 antifellensis A^s antiofollensis A^s antipollenus [anthiopollenus H^π] H 29 ara-
 senus A^{ss} 31 oratinos A^s panormutenus A^s manormutanu A^s 33 nicollos [om. H^π] A^{ss}H
 acrasutanus A^{ss} 39 platharcos A^{ss}

- 283 Eugenius Canon [278]
 284 Rufus sydes [279]
 285 Tyrannos imadanensis [280]
 286 ascholias lalandensis [281]

PROVINCIAE PISIDIAE XVI

5

- 287 Pergamius Antiochenus [44]
 288 Eutropius Adadonensis [282]
 289 Paulus filomedensis [283]
 290 Longinus Apamenus [284]
 291 Theoctistos Tyreu [285] 10
 292 Eorticius Metropolitanus [286]
 293 Cyros Siniandensis [287]
 294 Libanius pallatonensis [288]
 295 Alexander Seleucensis [289]
 296 Olympius Sozopolitanus [290] 15
 297 Fotianus Salagassutanus [291]
 298 Messalinus Laodicensis [292]
 299 Bassones Neasopolitanus [293]
 300 Florentinus Adrianopolitanus [294]
 301 Musonius Limenensis [295] 20
 302 Maximinus zozilonensis [402]

PROVINCIAE CAESARIAE XIII

- 303 Cretonianus Afrodisius [40]
 304 Dionysius Antiochenus [239]
 305 Iohannes alisdonensis [240] 25
 306 placalus Iassu [241]
 307 panias Erisdonensis [242]
 308 Dionysius latomenus [243]
 309 Menandros Heracleos [244]
 310 Eupithius Stratonicensis [245] 30
 311 Iohannes Amyzonensis [246]
 312 Tygchanus Apolloniensis [247]
 313 Theodoretos Alabandensis [248]
 314 Iohannes Cnidiensis [249]
 315 Calandion Alicarnassensis per pulianum presbyterum [250] 35

Δ [= seg], H [= $\beta\gamma\lambda\pi$]

- 1 eugenus $\Delta^e H^x$ 4 laiandensis Δ^e 5. 22 *numeros om.* Δ^e 5 PISIDIAE Δ^{es} 8 filo-
 modensis Δ^e 9 Παυλῖνος Σ [= Γ] apamedus Δ^e 10 Θεότεκνος Σ 11 forticius Δ^e
 12 siniandensis $\Delta^e H^3$ sineadensis H^x 13 libianus Δ^e pallatonensis $\Delta H \Sigma$ 15 olypius H 16 fonti-
 tianus H^y salagessutanus Δ^e salagasutnon Δ^{es} 17 mesalinus Δ^e mesalimus $\Delta^e H$ 19 florentius
 $\Delta^e H^x$ andriapolitanus Δ^e andrianopolitanus H^3 andranopolitanus H^x 20 limensis Δ^{es}
 21 zozilonensis $\Delta^{es} H \Sigma$ zotylonensis Δ^e cf. Ζόρζιλα *Hierocl.* 674. 5. Ζαρζήλων *Georg. Cypr.* 425
 22 Καρία Σ 23 cretomanus Δ^e 24—27 *om.* Δ^e 25 iohannis H 26 lassu Δ^{es}
 27 pinias Δ^e eristodensis H^3 eristodonensis H^x eristodonensis H^y 29 eracleus Δ^{es} elacleus H^y
 31—33 *om.* H^x 31 iohannis H 32 tygganienus Δ^{es} apollonensis $\Delta^e H$ 33 alauadensis Δ^e
 alabadensis H^3 alabandisenu Δ^{es} 34 iohannis enidiensis H 35 calandio Δ^e alacarnasensis Δ^e
 paulianum H^y paulum Δ^{es} 'Ιουλιανού Σ [= Γ]

PROVINCIAE FRYGIAE SALVTARIS XII

- 316 Marinianus synalidensis [42]
 317 Eusebius Duryleu [57]
 318 Myros bylandrensis [265]
 319 Mocimus epsu [266] 5
 320 Philippus lygiados [267]
 321 Epiphanius mardaiensis [268]
 322 Abircius Ieraspolitanus [269]
 323 Quiriacus Eucarpensis [270]
 324 Eustochius Docimiu [271] 10
 325 Basilus Nacoliensis [273]
 326 Aquila Auroclenus [272]
 327 Strategius polybatensis [274]

PROVINCIAE FRYGIAE PACATIANAE XIII

- 328 Nunechius Laodicias Trimitarias [41] 15
 329 Danihelus Cadonensis [251]
 330 Modestus Sebastensis [252]
 331 Eulalius Sibriensis [254]
 332 Matthias temesianensis [388]
 333 Paulus Aristensis [253] 20
 334 Charis Dionysopolitanus [255]
 335 Gennadius Acmonensis [257]
 336 Thomas Theodosiopolitanus [258]
 337 Philippus ageyras sideras [389?]
 338 Iohannes trapezotanus [256] 25
 339 Euandros Dioclias [260]
 340 Gennadius Mosynensis [259]

PROVINCIAE IONNESON IIII

- 341 Iohannes Rodu [33]
 342 Florentius Mytilinensis [298] 30
 343 Eufrontius Chiu [299]
 344 Barachus Naxensis

PROVINCIAE CYPRV VII

- 345 Olympius Constantiensis per Didymum episcopum Lapithensem [30]
 346 Epafroditos camassensis [300] 35

$A [= seg]$, $H [= \beta \gamma \lambda \pi]$

1. 14. 28. 33 *numeros om.* Δ^s 2 marianus H 3 diruleu Δ^{ss} 4 muros Δ^s bycan-
 dreusis Δ^s bylandensis $H^{\beta\lambda}$ byladensis $H\gamma^r$ 5 = Σ episu Δ^s 6 lygiados Δ^s lyciados H
 7 mardaiensis $H^{\beta\lambda}$ mardagensis $H\gamma$ mardaensis H^r mardagenis Δ^s maragdagensis Δ^s mordalensis Δ^s
 μαρδων Σ 8 hieraspolis Δ^{ss} 12 auroclenus $\Delta^s H \Sigma$ aurochenus Δ^{ss} 13 polibateu Δ^s poliba-
 tenus Δ^s 15 laudicias Δ^{ss} 17 dodestus [donestus $H\gamma$] H sabastensis Δ^s 18 sibriensis $\Delta^s H \Sigma$
 sabriensis Δ^s 19 = Σ 21 dionisipolitanus Δ^{ss} 22 acmoensis Δ^s 23 theodosiupolitanus Δ^s
 theutosiupolitanus H^r 24 Ἀγκύρας σιδηρᾶς Σ agey Δ^{ss} sidera $\Delta^s H$ 25 iohannis H
 trapezutanus H 28 IONNESON [= ΤΩΝΝΗCΩΝ] $\Delta^s H^{\beta\lambda}$ GENNESON Δ^{ss} geneson $H\gamma$ 29 iohannis $H\gamma^r$
 30 florentis Δ^s florentinus Δ^s corr. motilensis Δ^{ss} motilenensis [motelenensis $H\gamma$] H 32 baracmos Δ^s
 maxensis Δ^{ss} 33 CYPRI Δ^s 34 clapitensem Δ^s lapitensis Δ^{ss} lapitense H 35 camasensem Δ^{ss}
 camasensis $H\gamma$ amathuntos, *superscr.* camassensis Δ^s

- 347 Heliodorus Amathuntos [302]
 348 Soterus Theodosianensis [301]
 349 Didymus Lapithensis [303]
 350 Proechius arcenoensis [304]
 351 Fotinus Cythrenus [305]

8

PROVINCIAE AFRICAE II

- 352 Valerianus Bassianensis
 353 Valerianus Afrus

A [= *seg*], *H* [= $\beta\gamma\lambda\pi$]

1 theodosianensis *A*^s 2 theosianensis *A*^e lapitensis *A*^s 3 arcionensis *A*^s 4 archenoden-
 sis *A*^s archedonensis *A*^g cithrensis *A*^s 5 gythrenus *H* ^{$\lambda\pi$} gythremus *H* ^{β} chythrenis *H* ^{γ} om. *A*^s
 6 u om. *A*^s 7 ualentinianus *A*^s 8 ualerius *A*^s balerius *A*^e afer *A*^e after *A*^g παρὸς Σ

EX COLLECTIONE CANONVM HISPANA

<i>S</i> = Collectio Canonum Hispana	<i>γ</i> = Codex Florentinus bibliothecæ ædilium 82 s. x
<i>d</i> = Codex Escorialensis d 12 s. x	<i>K</i> = Gesta Concilii quinti
<i>e</i> = Codex Escorialensis e 112 s. x	<i>n</i> = Codex Parisinus 16832 s. x
<i>f</i> = Codex Escorialensis d 11 s. x	<i>s</i> = editio Surii
<i>m</i> = Codex Matritensis 1872 s. xi	<i>t</i> = Codex Albigensis 2 s. viii
<i>t</i> = Codex Matritensis [olim Tole- tanus] 10041 s. xi	<i>D</i> = Codex Montepessulanus 58 s. x
<i>L</i> = Collectio codicis Vaticani	<i>V</i> = Codex Veronensis LXI [59] s. vii
<i>α</i> = Codex Vaticanus 1342 s. viii	<i>M</i> = Codex Merseburgensis 104 s. x
<i>β</i> = Codex Barberinus 679 s. viii	

INCIPIT CALCHIDONENSIS SYNODVS SESENTORVM XXX EP̄C̄PORVM HABITA CONTRA OMNES
 HERESSES ET MAXIME ADVERSVS EVTYCHEN ET DIOSCORVM VALENTINIANO SEPTIES ET a. 450
 AVIENO CONSVLIBVS ERA CCCLXXXVIII

Consulatu piissimi et amatoris Christi imperatoris Flauii Martiani perpetui augusti 4
 die Idus Octobres synodus facta in Calchidonense ciuitate metropolim prouinciæ Bithy- a. d. 15. m.
 niæ ex decreto piissimorum et fidelissimorum imperatorum Valentiniani et Marciani Oct. a. 451
 conuenientibus in ecclesia sanctæ ac triumphatricis martyris Eufimiæ gloriosissimis
 principibus, id est

magnificentissimo et glorificentissimo magistro militum ex præfecto et ex consule
 patricio Anatolio 10

et magnificentissimo et gloriosissimo præfecto sacri prætorii præfecturæ Palladio
 et magnificentissimo et gloriosissimo præfecto urbis Tatiano
 et magnificentissimo et gloriosissimo magistro diuini officii Vincomalonis
 et magnificentissimo et gloriosissimo comite largit̄ Martialio
 et gloriosissimo et magnificentissimo comite domesticorum Sparocio 15
 et magnificentissimo comite rerum priuatarum Genethlio

adpositis etiam et glorioso senatu, id est

magnificentissimo et gloriosissimo ex præfecto et ex consule et patricio Florentio
 et magnificentissimo et gloriosissimo ex consule et patricio Senatore
 et magnificentissimo et gloriosissimo ex magistro et ex consule patricio Nomo 20
 et magnificentissimo et gloriosissimo ex præfecto et ex consule patricio Protogenio
 et magnificentissimo et gloriosissimo ex præfecto Zolio
 et magnificentissimo et gloriosissimo ex præfecto urbis Theodoro
 et magnificentissimo et gloriosissimo ex præfecto urbis Apollonio
 et magnificentissimo et gloriosissimo ex præposito Artasersi 25

conueniente etiam sancto concilio totius orbis secundum diuinum præceptum in
 Calchedona ciuitate congregato, id est

Pascasio et Lucensio episcopis et Bonifatio presbytero continentibus locum uenera-
 bilis et sancti archiepiscopi antiquæ Romæ Leonis et Anatolio sancto archiepiscopo
 magnificentissimæ Constantinopolitanæ nouæ Romæ et reliquis sanctissimis et reueren- 30
 tissimis sexcentis xxx episcopis

Gesta Chalcedon. 6, 1. 2

S [= de/mi]

*errores in temporum notationibus et uitia omissionesque in magistratum catalogo ex Gestorum
 Græcorum computatione facile apparebunt*

3 ccclxxxviii S^f 5 calchidonensi S^f 9 militiæ S^f corr. 11 præfecturæ om. S^f
 15 sparocio S^{de} sporatio S^f sparracio S^m isparacio S^f 21—23 om. S^m 21 prefectis S^{de}
 25 artasersi S^{de} artarsesi S^f artaxesi S^{mt} 28 lucentio S^m 28/29 uenerabile S^{de} uenerabili S^{mt}

Acta conciliorum œcumenicorum. Tom. II Vol. 2 Pars 2

11

et sedentibus omnibus ante cancellos sancti altaris cum magnificentissimis principibus et gloriosissimis et eximiis senatus

- 2 adueniente etiam piissimo imperatore Marciano in supra dicta sanctissima basilica, praesente etiam zelo diuino et calore fidei accensa piissima et fidelissima regina augusta Pulcheria

5

sanctam synodum adlocutus est hæc

- 3 Cum primum per electionem in regnum decreto dei prouecti sumus, inter tantas publicas utilitates nullum sic magis nos constrinxit negotium quam rectam et ueram fidem Christianorum, quæ sancta et uera consistit, indubitata omnibus declarare. manifestum est enim quod ex auaritia uel uano studio hi qui præcedentibus temporibus 10 diuersa sapuerunt et docuerunt populum pro id quod eis expediit, non prout conuenit neque quod ueritas aut doctrina patrum exquirat, multi ad errorem seducti sunt. unde sanctam synodum scilicet ad istam fieri perfectionem properauimus et laborem uobis arbitrati sumus inponere, ut omni erroris caligine deteresa secundum quod ipsa diuinitas hominibus se fieri manifestam uoluit et patrum demonstraui doctrina, sic 15 fides nostra, quæ pura et sancta consistit, in omnium ingrediens animas propriæ ueritatis effulgeat luce, de cetero audeat nemo de natiuitate domini et saluatoris nostri Iesu Christi aliter disputare præter quod apostolorum præconium et trecentorum decem et octo sanctorum patrum consonans huic doctrina tradidisse noscuntur, sicut et sanctissimi papæ Leonis, qui apostolicum gubernat thronum, ad sanctæ memoriæ 20 Flauianum regiæ urbis Constantinopolitanæ quondam episcopum testantur litteræ. remotis igitur et amputatis talibus patrociniis et cessantibus auaritiis omnis ueritas manifestetur. nos etenim ad confirmandam fidem, non ad ostendendam uirtutem exemplo imperatoris Constantini adesse synodo excogitauimus, sed ne in posterum multitudo populi institutionibus inueniatur dissentiens. facile enim simplicitas quo- 25 rundam commentis loquacium usque nunc delusa est. manifestum quoniam diuersorum prauis doctrinis discordiæ et hæreses crescunt, nobis autem omne studium adhibendum est ut populum propter ueram et sanctam doctrinam id ipsum sentientem uni rectæ adplicare ecclesiæ et ideo ueram fidem catholicam quam etiam exponere secundum patrum doctrinam. concordantibus igitur animis uestris uestra properet 30 reuerentia ut qualiter in Nicæa synodo usque in hoc tempore absciso errore uera fides est omnibus cognita, sic et nunc per hanc nostram synodum deposita nebula quæ in his paucis annis, ut superius diximus, ex prauitate et auaritia quorundam uisa est exoriri, si semper seruentur quæ statuta sunt, erit quidem diuinæ prouidentiae quod pie fieri uolumus, in sæcula hoc conseruare firmissime.

35

- 4 Et post regia hæc uerba omnes episcopi clamauerunt: Marciano nouo Constantino multos annos. multi anni regis. multi anni regiæ orthodoxorum. multis annis Marciani amatoris Christi regnum in sæcula permaneat. digni orthodoxi fidei amatores Christi, sit uobis procul inuidia.

2--4 *Gesta Chalcedon.* 6, 2. 4. 5

S [= *de/mt*]

13 properauimus *S^{et}* probauimus *S^{dm}* 14 omne *S*, *corr.* *Sⁱ* 19 doctrinæ *S* 20 ad] et *Sⁱ*
21 flauiani *Sⁱ* *corr.* *ēpi* *S* 25/26 quorundam dum *S^m* 27 omnem *S^{demi}* 31 in¹ *S^{etmt}*
a *S^d* *S^e* *corr.* 32 nram [*ἡμετέρας pro ὑμετέρας*] *S^d*, *S^e* *corr.* scam *S^{mt}* 37/38 multi anni *Sⁱ*
corr., *S^m* 39 amatoris *S^{det}*

- 5 Et post has uoces Aetius archidiaconus Constantinopolitanæ nouæ Romæ et primicerius notariorum dixit: Quoniam nutu supernæ gratiæ et zelo diuino serenitatis uestræ, piissimi, quibus a deo omnes regere concessum est, imperatores, circa sanctionem uestram congregata sancta hæc et magna totius mundi synodus cum plurima multorum dierum uacatione et diuina diligentia omnem quidem in præterito quomodo exorta est 5 contra rectam et inuiolabilem catholicam nostram fidem uerbo ueritatis discordiam effugauit omnem abigendo innouationem, sicut et in scribtis per singula quæ subsecuntur, acta demonstrant, terminum uero simplicem statuit diuinarum scripturarum uirtute munitum et sanctorum ac beatissimorum patrum in ipsum conseruans sententiam ad ueram agnitionem qui sincere requirunt, longæua autem corona uestri imperii, et habeo 10 ipsum præ manibus, [et] si uidetur nutui uestræ serenitatis, perlegam.
- 6 Piissimus et fidelissimus imperator dixit: Perlege.
Et idem archidiaconus perlegit
- 7 Sancta et magna uniuersalis synodus quæ secundum gratiam dei et decreta piissimorum imperatorum Valentiniani et Marciani augustorum congregata est in Calche- 15 donensem ciuitatem metropolim prouinciæ Bithyniæ in basilica sanctæ ac triumphatricis martyris Eufimiæ statuit quæ subter comprehensa sunt
- 8 Dominus et saluator noster Iesus Christus fidei agnitione proprios confirmans discipulos ait: pacem meam do uobis, pacem meam relinquo uobis, ut ne Ioh. 14, 27 ulla fidei dissensio inter proximos oriatur, sed ex æquo ueritatis prædicatio ostendatur. 20 sed quia non desinit malignus in ipsis pietatis seminibus zizania sua inserere et noui quiddam aduersus ueritatem semper excogitare, idcirco dominus noster humano generi solite cupiens prouidere piissimum hunc et fidelissimum imperatorem erexit ad zelum, qui undique sacerdotum pontifices ad se conuocauit, ut gratia domini nostri Iesu Christi cooperante omnem mendacii pestilentiam ab ouibus Christi remoueat eas- 25 que ueritatis germinibus reficiat. quod et communi decreto peregrinus erroris quidem sectas abicientes et patrum rectam fidem renouantes, trecentorum decem et octo symbolum omnibus prædicantes et uelut horum domesticos alios centum quinquaginta patres huic piissimo titulo consentientes notauimus, qui post hæc in hanc amplissimam urbem Constantinopolitanam conuenientes etiam ipsi eandem fidem consignauerunt. 30 statuimus igitur ordinem et omnes fidei formulas custodientes et nos, etiam sanctam synodum dudum Efesi factam, cuius fuerunt auctores uenerabilis memoriæ Cælestinus Romanæ urbis et Cyrillus Alexandrinæ ecclesiæ sacerdotes, ut præfulgeat quidem rectæ et inculpabilis fidei expositio trecentorum decem et octo sanctorum ac beatissimorum patrum qui in Nicæa sub Constantino piæ memoriæ imperatore conuenerunt, optineatur 35 autem et centum quinquaginta sanctorum patrum in urbe Constantinopolitana decretum
-
- 5—8 *Gesta Chalcedon.* 6, 6—8. 5, 31 7—11 *adferuntur in Concilii quinti Collatione* VI [= K]
-
- S [= *defmt*], inde a 14 L [= *αβγ*], K [= *ns*]
- 3 piissime *S^{de}* 10 choronam *S^m* 14 et uniuersalis K decreta L decreto S decretum K
 15/16 calcedonense *L^{ay}* calcedonensi K 16 ciuitate *L^{ay}S^dK* metropoli *L^aS^mK* ac om. Kⁿ
 17 eufemiæ *L^aSⁱK* 18 agnitionem *L^{αβ}Kⁿ* 18/19 propriis—discipulis Kⁿ 19/20 ut nulla K^s 20 æquo] quo *L^aS^{Kⁿ}*, corr. *S^d* 23 solito Kⁿ 24 quia L 27 sectam K puram et rectam patrum K
 octo patrum K 28 horum domesticos *LS* suos fratres Kⁿ uos patres K^s 29 patres om. K
 29/30 hac [om. K] amplissima urbe constantinopolitana *L^βK* 31/32 etiam scæ [sanctæ etiam K^s] synodi K
 32 dudum om. *LS^m*, corr. *L^v* factæ K uenerabiles *LS* 33 alexandriæ *L*, corr. *L^{ay}* recta K 35 patrum om. *L^vS* contineatur S obtinere K 36 patrum qui K conuenerunt decretum K

ad peremptionem quidem sectarum tunc pullulantium, confirmationem uero ipsius catholicæ atque apostolicæ nostræ fidei.

Symbolum trecentorum decem et octo sanctorum patrum qui in Nicæam conuenerunt

- 9 Credimus in unum deum patrem omnipotentem, omnium uisibilium et inuisibilium conditorem; et in unum dominum Iesum Christum filium dei, de patre natum 5 unigenitum, hoc est de substantia patris, deum ex deo, lumen ex lumine, deum uerum ex deo uero, natum non factum, homousion patri, hoc est eiusdem cum patre substantiæ, per quem omnia facta sunt quæ in cælo et quæ in terris, qui propter nos et propter nostram salutem descendit et incarnatus est, homo factus passus est et resurrexit tertia die et ascendit in cælos, inde uenturus est iudicare uiuos et mortuos; et in spiritum 10 sanctum.

Eos autem qui dicunt »erat aliquando quando non erat« et »antequam nasceretur non erat« et quia ex nullis extantibus factus est, aut ex alia subsistentia uel substantia dicunt esse aut conuertibilem uel mutabilem filium dei, hos anathematizat catholica et apostolica ecclesia.

15

Et id ipsum centum quinquaginta sanctorum patrum

- 10 Credimus in unum deum patrem omnipotentem, factorem cæli et terræ uisibilium omnium et inuisibilium; et in unum dominum Iesum Christum filium dei unigenitum, ex patre natum ante omnia sæcula, deum ex deo, lumen ex lumine, deum uerum ex deo uero, natum non factum, homousion patri, hoc est eiusdem cum patre substantiæ, 20 per quem omnia facta sunt, qui propter nos et propter nostram salutem descendit et incarnatus est de spiritu sancto et Maria uirgine, homo factus passus est sub Pontio Pilato, sepultus tertia die resurrexit, ascendit in cælos, sedet ad dexteram patris, iterum uenturus in gloria iudicare uiuos et mortuos, cuius regni non erit finis; et in spiritum sanctum, dominum et uiuificantem, ex patre procedentem, cum patre et 25 filio adorandum et conglorificandum, qui locutus est per prophetas; [et] in unam catholicam atque apostolicam ecclesiam. confitemur unum baptisma in remissione peccatorum. expectamus resurrectionem mortuorum et uitam futuri sæculi. amen.

- 11 Sufficerat quidem ad plenissimam pietatis agnitionem et confirmationem cautissimum hoc et salutare diuinæ gratiæ symbolum; de patre enim et filio et spiritu 30 sancto doctrinam perfectam edocet et incarnationem dominicam fideliter susipienti-

9 *Gesta Chalcedon.* 5, 32

10 *Gesta Chalcedon.* 5, 33

11 *Gesta Chalcedon.* 5, 34

L [= αβγ], *S* [= defmt], *K* [= n (usque ad 1 pullulantium), s]

1 sectarum om. *LKⁿ*, corr. *L^y* 1—p. 85, 1 confirmationem—praedicationem ueritatis om. *Kⁿ*
3 INCIPIT Symbolum *K^s* nicæa *L³K^s* 6 de *S* de *S* 7 de *S* 8 terra *S^dK^s* nos
homines *K^s* 9 est] et *K^s* tertio *K^s* 10 est om. *S¹K^s* et³ om. *L^{ay}* in om. *S^d*
10/11 sanctum spiritum *K^s* 12 aliquando om. *S* 13 nullis] non *K^s* extantibus] substantibus *L³*,
corr. *L^y* in mg. substantiis *L^a* 14 uel] aut *L³K^s* hos om. *SK^s*, *L^y* corr. 16 Et—ipsum]
Symbolum *K^s* sanctorum om. *K^s* 17 et] hac *L³* ac *K^s* 18 inuisibilium conditorem *S* 19 de *S*
de *S* de *S* 21 sunt quæ in cælo [cælis *S¹*] et quæ in terris *S*, *L^y* corr. nos homines *K^s*
22 et] ex *S¹K^s* passus est] crucifixus est pro nobis *K^s* est om. *S^d* 23 et sepultus *K^s*
in] ad *K^s* 24 uenturus est *K^s* 25 spū scō *L*, corr. *L^{ay}* dñm *L^a* et¹ om. *S^d*
26 coadorandum *K^s* glorificandum *S* et³ *LS¹* corr., om. *SK^s* in om. *L^a* unam scām *L^a*
27 et *K^s* bap̄tismum *S¹*, corr. *S¹* remissionem *L^yK^s*, corr. *L^y* 28 et expectamus *L^y* et om. *L³S*,
corr. *S¹* 29 sufficeret *K^s* et confirmationem om. *L^a* 29/30 cautissimam [et aptissimam *L^a* corr.] scm *L*.
cautissimam *L^y* corr. sapientissimum *K^s* 30 hunc *L*, corr. *L^{ay}* salutarem *L^a*, corr. *L^a* 31 Domini *K^s*

bus manifestat. sed quoniam hi qui prædicationem ueritatis destruere nituntur, quasdam propriæ hæreseos nouitates parturiunt (quidam enim mysterium pro nobis actum diuinæ dispensationis audent corrumpere et uocem illam diuini partus factam ad uirginem denegant, alii temperamentum confusionemque inducentes et unam esse naturam carnis et deitatis insensate componentes passibilem unigeniti diuinam naturam 5 tali confusione prodigiose diuulgant), idcirco omnem aduersus ueritatem opponendam ab ipsis machinationem uolens excludere sancta et magna uniuersalis synodus antiquam prædicationem immobilem docens statuit præcipue trecentorum decem et octo sanctorum patrum fidem incontaminatam manere. et propter eos qui spiritui sancto aduersantur, centum quinquaginta patrum paulo posteriore tempore in urbe Constan- 10 tinopolitana conuenientium de substantia spiritus sancti traditam doctrinam conroborat, quam etiam illi omnibus insinuauerunt, non quod in præcedentibus aliquid deesset, adicientes, sed de spiritu sancto eorundem intellectum aduersus eos qui deitatis eius dominationem nituntur adimere, scripturarum testimoniis plenius manifestantes. propter eos sane qui dispensationis mysterium temptant corrumpere et purum hominem 15 esse qui ex sancta uirgine Maria natus est, inpudenter diuulgant, beatissimi quondam Cyrilli Alexandrinæ ecclesiæ sacerdotis synodicas epistulas tam ad Nestorium quam ad ceteros per Orientem congruas et sibi consentientes suscepit ad confutationem quidem Nestorianæ amentiae, interpretationem uero eorum qui religioso zelo salutaris symboli cupiunt intellectum. quibus et epistolam sancti ac beatissimi primæ sedis 20 archiepiscopi Leonis scriptam ad Flauianum sanctæ recordationis archiepiscopum ad perimendam Eutychetis malignitatem, quæque magni Petri confessioni concordat, et communem quandam paginam existentem contra eos qui non recte glorificant, ad confirmationem catholicæ religionis euidenter subiunxit. nam et eos qui in duos filios dispensationis dominicæ mysterium scindere moliuntur, execratur et eos qui passibilem 25 diuinitatem unigeniti filii audent adserere, de concilio sacerdotum repellit et eos qui in duas naturas Christi temperamentum uel confusionem argumentantur, aduersatur et qui cælestem aut alterius cuiusque substantiam existere formam serui quam ex nobis adsumpsit, insaniendo adserunt, procul abicit et eos qui duas quidem ante adunationem naturas domini delirant, unam uero post adunationem confingunt, ana- 30 thema facit.

Consentientes igitur sanctis patribus unum eundemque filium confiteri dominum nostrum Iesum Christum consona uoce pariter edocemur, perfectum eundem in diuinitate, perfectum eundem in humanitate, deum uerum et hominem uerum eundem ex anima rationali et corpore, secundum diuinitatem unius cum patre naturæ, secundum 35 humanitatem eundem unius naturæ nobiscum, per omnia similem nobis absque Hebr. 4. 15 peccato, ante sæcula quidem ex patre natum secundum diuinitatem, in nouissimis uero diebus eundem propter nos et propter nostram salutem ex Maria uirgine dei genetrice

L [= $\alpha\beta\gamma$], *S* [= *defmt*], *K* [= *ns*]

2 per proprias heresis uocum *K* 2/3 dominicæ dispensationis mysterium—actum *K* 3 audentes *K*^s audientes *K*ⁿ 3/4 uocem—uirginem] uocabulum theotocos quod est dei genetrix in uirgine denegantes *K* 4 alii autem *K*^s 6 prodigo ore *L*^a 7 hæc scā [scāe *K*ⁿ] *K* et uniuersalis *K*ⁿ 10/11 patrum—posteriore [paulo posteriore patrum *K*ⁿ] in urbe—centum quinquaginta conuenientium *K* 11 conroborauit *K* 12 quod in *SL*^y corr. in quod *L* quod *K* 14 planius *L*, corr. *L*^y 16 Maria om. *K* 16/17 cyrilli alexandrinæ quondam [quoddam *K*ⁿ] *K* 18 et—consentientes om. *K* 19 saluatoris *K*ⁿ 20 scāe ac beatissimæ sedis *K*ⁿ 21 epī *L* 22 eutychis *K* quæque] quæ cum *L*^a Petri] patris *K*ⁿ confessione *LK*ⁿ 23 non om. *K*^s male credunt *K* 26 expellit *K*ⁿ 27 duabus naturis *K*^s auersatur *K* 28 cuiuscumque substantiæ *K* 30 declarant *K*^s 33 edocemus *L*^a *K*^s et docemus *K*ⁿ 35 rationale *LS*^{domi} et] et ex *K*ⁿ 37 nouis *K*ⁿ 38 propter² om. *K*^s

secundum humanitatem, unum eundemque Christum filium dominum unigenitum, in duas naturas inconfuse inmutabiliter indiuisse inseparabiliter cognoscendum, in nullo naturarum differentias propter unitatem perimendas, magis autem salua utriusque naturæ proprietate et in una coeunte persona unoque statu concurrente, non in duabus personis partiendum uel diuidendum, sed unum eundemque filium unigenitum deum s uerbum dominum Iesum Christum, sicut ab exordio prophetæ de eo et ipse nos erudiuit et patrum nobis tradidit symbolum. his itaque cum omni undique subtilitate et diligentia a nobis ordinatis statuit sancta et uniuersalis synodus aliam fidem nulli licere proferre aut scribere aut edere aut sapere aut docere aliter; qui autem audent aut exponere aliam fidem aut proferre aut docere aut tradere alium symbolum uolenti- 10 bus conuerti ad scientiam ueritatis ex gentibus aut ex Iudæis uel hæreticis quibuscumque, si quidem episcopi aut clerici fuerint, alienos esse episcopos ab episcopatu et clericos a clero; sin uero monachi uel laici fuerint, anathema fieri.

INCIPIVNT CAPITVLA SVpra SCRIPTI CONCILII CALCIDONENSIS

- 12 I De canonibus uniuscuiusque concilii conseruandis 15
 II Quod non oporteat episcopos aut quoslibet ex clero per pecunias ordinari
 III Quod non oporteat episcopos clericos et monachos prædia sæcularia uel causas suscipere
 IIII De honore monachis competente et ut nullus eorum temptet ecclesiastica aut sæcularia inquietare negotia nec alienum seruum præter conscientiam domini eius 20 suscipere
 V Quod non liceat episcopum uel quemlibet ex clero de alia ad aliam transmigrare ciuitatem
 VI Quod non oporteat absolute quoslibet ordinare nisi in propria
 VII De clericis et monachis non manentibus in suo proposito 25
 VIII De clericis qui sunt in tochiis monasteriis atque martyriis quæ sub potestate episcoporum uniuscuiusque ciuitatis existunt
 VIII Quod non oporteat clericos prætermisso episcopo ad sæcularia iudicia commeare
 X Quod non liceat clerico in duabus ecclesiis ministrare
 XI Quod oporteat egenis epistolia tribui, honestiores autem commendaticiiis litteris 30 adprobari
 XII Quod nequaquam in duos metropolitanos prouincia diuidatur
 XIII Quod non oporteat extraneos clericos sine commendaticiiis litteris ministrare
 XIII Quod non liceat clericos uxorem sectæ alterius accipere, nisi forte sponderit se ad ueram fidem uenire 35
 XV De diaconissis mulieribus ut nisi quadragenarias non liceat ordinari
 XVI De monachis uel puellis deo dicatis quod non liceat eis nuptiis iungi
 XVII De ecclesiis in parrociis per xxx annos ab episcopo habitis uel de renouatis urbibus
 XVIII De conspiratione clericorum quod Græci fratris dicunt
 XVIII Quod oporteat per prouincias bis in anno concilia fieri 40

L [= αβγ (usque ad 13)], S [= δεζη], K [= ης (usque ad 13)]

2 duabus naturis K 3 differentia K^m humanitatem K^s perimendam K^m
 4 coeunte om. K unoque statu LS unaque substantia [subsistentia K^s] K 6 dnm urm S^d.
 S^s corr. nos ih̄s xps K 8 et om. K^m 9 edere LS componere K uero K^s 10 aliud K
 11 exigentibus K^m ex gentilibus S^{eff}, S^d corr. aut om. S ex² om. K^m 13 fieri[sit S^d sint L^a
 14—p. 87, 10 om. S^d 16 ordinare S^m 26 totis S^{ff} 30 non oporteat S^m 38 annis
 S, corr. S^f

- xx Quod minime clericos in aliam ciuitatem transmigrare liceat nisi eos qui proprias amiserint ciuitates
- xxi De episcoporum aut clericorum accusatoribus quales debeant suscipi in accusatione
- xxii Quod non liceat clericis post mortem sui episcopi res ad eum pertinentes diripere
- xxiii De clericis et monachis uel excommunicatis qui præter uoluntatem sui episcopi ad urbem regiam ueniunt
- xxiiii Quod non liceat monasteria diuersoria sæcularia fieri
- xxv Quod non oporteat post obitum episcopi ordinationem alterius episcopi diu differri
- xxvi De œconomis, id est dispensatoribus singularum ecclesiarum habendis
- xxvii De his qui sibi rapiunt uxores

10

DEIN SEQVANTVR REGVLÆ ECCLESIASTICÆ ORDINASTÆ A SVpra SCRIPTO CONCILIO

13 De canonibus uniuscuiusque concilii conseruandis

1 A sanctis patribus in unaquaque synodo usque nunc prolatas regulas tenere statuimus.

Quod non oporteat episcopos aut quoslibet ex clero per pecunias ordinari 15

ii Si quis episcoporum accepta pecunia ordinationem fecerit et in nundinationem deduxerit inadpretiabilem gratiam atque ordinauerit episcopum siue chorepiscopum seu presbyterum seu diaconum aut quemcumque alium qui connumeratur inter clericos, aut accepta pecunia ordinauerit œconomum defensorem siue paramonarium, quicumque ergo hæc temptauerit siue conuictus fuerit, ipse quidem subeat gradus sui periculum et qui sic ordinatur, nullum habeat fructum ex huiusmodi mercimonio et creatione probrosa, sed sit alienus aut dignitatis aut sollicitudinis eius quam per pecunias impetrauit. sed et [ille] qui in his tam turpibus et illicitis lucris intercessor apparuerit, si quidem clericus fuerit, de proprio decidat gradu; si uero laicus siue monachus, anathema sit. 25

Quod non oporteat episcopos clericos et monachos prædia sæcularia uel causas suscipere

iii Peruenit ad sanctam synodum quia de his qui in clero connumerantur, quidam propter turpia lucra alienarum possessionum conductiones et causas sæculares suscipiant et se ipsos quidem a ministeriis sanctis per desidiam separent, ad domos autem sæcularium concurrant et substantiarum eorum gubernationes auaritiæ causa suscipiant. decreuit ergo sancta et magna synodus neminem deinceps horum, hoc est episcopum siue clericum aut monachum conducere possessiones aut inmiscere se sæcularibus procurationibus posse, nisi forte qui legibus ad minorum ætatum tutelas siue curationes inexcusabiles adtrahuntur aut cui ipsius ciuitatis episcopus ecclesiasticarum rerum commiserit gubernacula uel orphanorum aut uiduarum quæ indefensæ 30

S [= d (inde a 11), e/mt]

8 post 9 coll. S^e

D [= cod. Montepessulanus 58 inde a 16 cf. *Gestorum Latinorum actionem* xv], S [= de/mt], t [usque ad 25, cf. *præiudicationem*]

11 SINODVS CALCIDONENSIS t præm. FINIUNT [EXPLICITVNT St] CAPITVLA S^e DEIN om. S^m SECVNTVR S^m 12 inscriptiones omnes om. t 13 synodus t usque om. t 15 inscriptiones omnes om. D 16 regum episcoporum t nundinationem] ordinationem St 17 deduxerit S^m deduxerit et S^{de} adduxerit D 18 seu¹ om. Dt diaconem t non numeratur S^{dem} numeratur Sⁱ 19 et economum t 20 ipsi—subeant t subiaceat S^{de} 22 aut—aut D et—et St pecuniam D 23 imperauit t ille om. D qui in om. t 23/24 apparuerit D apparuit St 24 decidatur t siue St aut D 25 anathematizetur D 27 in S 28 turpia lucra D turpi [turpis St] lucri gratia [gratiam S^{dt}] S aliorum S^{defm} malorum Sⁱ 29 separent S 30 earum D 31 igitur S 32 inmiscere se S^e inmiscere D miscere se S^m miscere S^{dt}

sunt, aut earum personarum quæ maxime ecclesiastico indigent adminiculo propter timorem dei. siquis uero transgressus fuerit statuta, hic ecclesiasticæ correptioni subiaceat.

De honore monachis competente et ut nullus eorum temptet ecclesiastica aut sæcularia inquietare negotia nec alienum seruum præter conscientiam domini eius suscipere

iii Qui uere et pure solitariam eligunt uitam, conuenienti digni sint honore; quia tamen quidam habitu monachi utentes ecclesiasticos actus ciuilesque conturbant circummeantes indifferenter ciuitates nec non et monasteria se ipsos præsumptione propria commendantes, placuit neminem sibi aut ædificare aut constituere monasteria aut oratorii domum sine conscientia ipsius ciuitatis episcopi, eos uero qui per singulas ciuitates seu possessiones in monasteriis sunt, subiectos esse episcopo et quieti operam dare atque obseruare ieiunio et orationibus in locis in quibus semel deo sese deuouerint, permanentes et neque communicare ecclesiasticas neque sæculares aliquas adtractare actiones relinquentes propria monasteria, nisi forte iubeantur propter urgentes necessitates ab ipsius ciuitatis episcopo. et neminem seruorum suscipi in monasterium, ut sit cum eis monachus, nisi cum domini proprii conscientia. præterentem uero hæc decreuimus extra communionem esse, ut non nomen dei blasphemetur; conuenit uero ciuitatis episcopo curam et sollicitudinem necessariam monasteriis exhibere

Quod non liceat episcopum uel quemlibet ex clero de alia ad aliam transmigrare ciuitatem

v Propter eos episcopos siue clericos qui de ciuitate ad ciuitatem transeunt, placuit definitiones datas a sanctis patribus habere propriam firmitatem.

Quod non oporteat absolute quoslibet ordinare nisi in propria

vi Neminem absolute ordinare presbyterum uel diaconum nec quemlibet alium in ecclesiastica ordinatione constitutum, nisi manifeste in ecclesia ciuitatis siue possessionis aut in martyrio aut in monasterio. et qui ordinatur, mereatur ordinationis publicatæ uocabulum, eos uero qui absolute ordinantur, decreuit sancta synodus uacuum habere manus inpositionem et nullum eius tale factum ualere ad iniuriam eius qui eum ordinauit.

De clericis et monachis non manentibus in suo proposito

vii Eos qui semel in clero taxati fuerint siue in monasteriis, decreuimus neque ad militiam neque ad honores sæculares uenire, aut eos qui hoc ausi fuerint et non eius rei pænitere maluerint, ut ad hoc idem reuertantur, quod ante non obtentu dei proposuerant sibi, anathema esse.

De clericis qui sunt in ptochiis monasteriis atque martyriis quæ sub potestate episcoporum uniuscuiusque ciuitatis existunt

viii Clerici in ptochiis et in monasteriis aut martyriis constituti sub potestate sint eius qui in ea est ciuitate episcopi secundum traditionem sanctorum patrum nec per

S [=de/mt]. t [inde a 21] D

1 ecclesiasticum—adminiculum S 2 hic D hæc S 2/3 subiaceat correptioni D 6 conuenientem digni sunt D digni sint conuenienti S qui S^{defm}, corr. S^d 7 habitum S^dD 8 se S si D presumptione S^mD presumptioni S^{deft} propria D propriæ S 12 ieiunia et orationes S sese S^dD esse S^{demt} 13/14 adtractare S 17 ut non D ne S dñi S 22 esse datas t 24 uel—alium om. D uel om. t diaconem t 26 aut in monasterio om. S^{mt} 28 ualere] abere t eius D ipsius S t 31 fuerint facere S 33 ut] aut S^{de} 33/34 proposuerunt t 34 sibi] siue t 35 tocis S pthois t 37 et—martyriis om. D aut in t 38 eorum ciuitate est D ep̄s S traditiones S^m 38—p. 89, 1 sanctorum—præsumptionem om. D

præsumptionem recedant a suo episcopo. eos uero qui ausi fuerint rescindere huiusmodi ordinationem quocumque modo uel si noluerint subiacere proprio episcopo, si quidem fuerint clerici, paternarum ordinationum subiaceant condemnationibus; sin autem monachi seu laici sunt, excommunicentur.

Quod non oporteat clericos prætermisso episcopo ad sæcularia iudicia commeare 5

viii Si clericus aduersus clericum habeat negotium, non relinquat suum episcopum et ad sæcularia iudicia concurrat, sed primum negotium ipsum agitetur apud proprium episcopum et ita si fuerit iudicium ipsius episcopi, apud arbitros ex utraque parte electos audiatur negotium. si quis uero contra hæc fecerit, canonum subiaceat correptionibus. et si clericus aduersus suum seu alium episcopum habeat causam, 10 apud audientiam synodi prouinciæ eius conqueratur. si uero contra ipsius prouinciæ metropolitanum episcopum episcopus siue clericus habeat controuersiam, pergat aut ad ipsius dioceseos metropolitanum episcopum aut certe ad Constantinopolitanæ regiæ ciuitatis sedem et ibi proprium negotium exequatur.

Quod non liceat clerico in duabus ecclesiis ministrare 15

x Non licere clericum in ecclesiis duarum ciuitatum ordinari, sed in ea in qua ab initio ordinatus est et cuius expetierat ante perfugium; et si propter uanæ gloriæ desiderium utpote ad ecclesiam maiorem confugerit, [iubemus] eum ecclesiæ propriæ restitui, id est ubi ab exordio ordinatus est, et ibi tantummodo ministrare. si uero quis iam translatus est ab alia ad aliam ecclesiam, nihil habeat commune cum priore 20 ecclesia siue sub ea ecclesia constitutis martyriis siue ptochiis uel xenodochiis aut eorum negotiis. eos uero qui ausi fuerint post ordinationem huius magnæ et universalis synodi agere quæ prohibita sunt, statuit sancta synodus cadere de proprio gradu.

Quod oporteat egenis epistolia tribui, honestiores autem commendaticiis litteris adprobari 25

xi Omnes pauperes et indigentes ecclesiasticis auxiliis cum probatione epistolii siue pacificis, quæ dicunt ΕΙΡΗΝΙΚΑ ecclesiastica, tantummodo proficisci statuimus et non commendaticiis epistulis, quia commendaticias quas dicimus epistulas eos tantum accipere conuenit, qui in opinione sunt clariore, ut eis tantummodo præbeantur.

Quod nequaquam in duos metropolitanos prouincia diuidatur 30

xii Peruenit ad nos eo quod quidam præter ecclesiasticas ordinationes affectantes potentiam per pragmaticum sacrum unam prouinciam in duas diuidant et ex hoc inuenientur duo metropolitani episcopi in eadem et una esse prouincia. statuit igitur sancta synodus deinceps nihil tale adtemptari a quolibet episcopo, eos uero qui tale aliquid temptauerint, cadere de proprio gradu. siquæ uero antea ciuitates 35

S [= *de/m*], *t* D

2 quodcumque D 3 si S 4 siue *t* 7 apud] per *S*^f 7/8 epm proprium S prouintæ epm *t* 8 iudicio D arbitrio sex D 9 electos] clericos D fuerit D 11 conqueratur *DS*^m *S*^d *corr.* conquiratur *S*^{del}; inquiratur *S*^f 12 ac metropolitanum S, *corr.* *S*^f 13 ad¹ *om.* D diocesis *S*^t metropolitanum epm D epos *S*^t 16 ciuitatum D ea in qua *SD* eam quam *t* 17 ante *om.* *t* si *om.* *t* propter] præbr *S*^f 18 iubemus *S*^t *om.* D eum *om.* D 20 qui *S*^f ad *D* *t* in S 21 ea D *om.* *S*^t eptociis D tociis S pthois *t* xedociis D exsynodociis *t* 24 non oporteat *S*^m, *cf.* p. 86, 30 25 adprobare *S*^f 27 pacifici *D* *t* dicuntur S ΕΙΡΗΝΙΚΑ D irinica *S*^f *corr.* irinicas S thirinica *t* statuemus D 28 dicemus D eos *S*^t quos D 29 in *S*^t non D clariore *DS*^m; clari-ores *S*^{del} ut *S*^t et D 32 fraumaticum *t* 33 inuenientur *D* *t* inueniuntur S 35 aliquid tale *S*^t antea *om.* D

per pragmaticum imperialem metropolitano decoratæ sunt nomine, solo fruuntur honore et qui ecclesiam eius regit episcopus, incolumi scilicet metropolitano episcopo iure proprio reseruato.

Quod non oporteat extraneos clericos sine commendaticiis litteris ministrare

- xiii Extraneum clericum et lectores extra suam ciuitatem sine commendaticiis litteris proprii episcopi nusquam penitus [liceat] ministrare.

Quod non liceat clerico uxorem sectæ alterius accipere, nisi forte sponderit se ad ueram fidem uenire

- xiiii Quia in quibusdam prouinciis conceditur psaltis et lectoribus uxores accipere, statuit sancta synodus prorsus non licere huic alterius sectæ uxorem accipere. si quis uero præuenit et habet iam de tali conubio filios, si forte præuenerunt eos iam apud hæreticos baptizare, debent eos offerre catholicæ ecclesiæ, ut ibi communicent. qui uero adhuc baptizati non sunt, omni modo non posse eos in hæretica ecclesia baptizari nec matrimonio iungi hæretico, Iudæo uel pagano, nisi forte sponderint se uenire ad orthodoxam fidem, dum coniungitur personæ orthodoxæ. si quis uero hanc definitionem sanctæ synodi præterierit, regularum condemnationi subiaceat.

De diaconissis mulieribus ut nisi quadragenarias non liceat ordinari

- xv Diaconissam non debere ante quadraginta annos ordinari, et hanc cum diligenti probatione. si uero suscepit ordinationem et quocumque tempore obserauerit ad ministerium et postea se nuptiis tradiderit iniuriam faciens dei gratiæ, hæc anathema sit cum eo qui in illius nuptias conuenerit.

De monachis uel puellis deo dicatis quod non liceat eis nuptiis iungi

- xvi Si qua uirgo se dicauerit deo, similiter et monachus, non licere eis nuptiis iungi. si uero inuenti fuerint hoc facientes, maneat excommunicati; statuimus uero posse in eis facere humanitatem, si ita probauerit loci episcopus.

De ecclesiis in parrociis per triginta annos ab episcopo habitis uel de renouatis urbibus

- xvii Per singulas ecclesias rusticanas parœcias siue in possessionibus permanere immobiles apud eos qui eas tenent episcopos et maxime qui eas sine uolentia iam per triginta annos tenentes gubernauerunt. si uero intra triginta annos [etiam] facta fuerit aut fiat de eis dubitatio, licere eis qui se dixerint læsos, propter eas mouere apud synodum prouinciæ [certamen]. siquis uero putauerit se a proprio metropolitano grauari, apud principem ipsius dioceseos aut apud Constantinopolitanæ ciuitatis sedem

D, S [= defmt], t

1 pragmaticum *t* imperiale *S^t corr.* metropolitano *DS^t t* metropolitani nominis honore *S^{demi}*
honore *Dt om. S* 2 suam *t* incolomi scilicet *D* incolumes licet *t* scilicet priuilegio *S^d* priuilegio *S^{mt}*
metropolitani episcopi *S^t* 6 nusquam *t* liceat *om. Dt* 9 conceditur prouinciis *t* concedetur *D* psalmistis *S* et lectores *S^m* id est [id est et *S^d*] lectoribus et cantoribus *S^d* id est cantoribus et lectoribus *t* 10 accipere uxorem *S* 11 uero] enim *S^d* peruenit *t* tale *DS, corr. S^t* peruenierunt *t* præuenerint *S* 12 comunet *t* 14 matrimonium *D* per matrimonium *t* iungere *S^t* sponderint *S^{mt}* sponderit *S^t* sponderit *t* 15 orthodoxæ *om. D* orthodoxæ di *S^t* 16 sanctæ—condemnationi *om. t* prætereat *D* condemnatione *D* condemnationibus *S* 18 et *om. t* 19 quantumcumque *t* 20 hanc *t* 22 uel puellis *S^{demi}* puellisque *S^d* 23 dedicauerit *S^t* eos *D* 24 statuimus *D* 25 eos *t* facere *om. t* 26 annis *S^{demi}* 27 parœcias *D* parrochias *S* parrochias *t* 28 qui eas] qua *t* 29 etiam *S^t om. D* 30 eis] his *t* moueri *D* 31 certamen *S om. Dt* metropolitani *D*

agat iudicium, sicut iam dictum est. si uero quaelibet ciuitas per auctoritatem imperialem renouata est aut si renouetur in posterum, ciuilibus et publicis ordinationibus etiam ecclesiarum parœciarum sequatur ordinatio.

De conspiratione clericorum quod Græci fratrias dicunt

xviii Coniurationum et conspiracyum crimen, quod apud Græcos dicitur fratrias et publicis etiam legibus certum est penitus inhiberi, hoc multo magis in sancta dei ecclesia ne fiat, conuenit abdicari. siqui uero clerici seu monachi inuenti fuerint coniurantes aut fratrias uel factiones aliquas componentes suis episcopis aut aliis clericis, omni modo cadant de proprio gradu.

Quod oporteat per prouincias bis in anno concilium fieri

10

xviii Venit in nostras aures quia in prouinciis probati synodici conuentus episcoporum minime celebrentur et quod inde multæ quæ correctione opus habeant ecclesiasticæ res neglegantur. statuit igitur hæc sancta synodus secundum patrum regulas bis in anno in unum conuenire per singulas prouincias episcopos, ubi metropolitanus probauerit, et sic corrigere singula quæ emergerint. qui uero noluerint conuenire episcopi constituti in suis ciuitatibus et hoc maxime cum in sui corporis sanitate consistent, etiam omnibus aliis urgentibus et inexcusabilibus negotiis liberi sint, licere eos fraternæ caritatis ammonitionibus corripi.

Quod minime clericos in aliam ciuitatem transmigrare liceat, nisi eos qui proprias amiserint ciuitates

20

xx Clericos in singulis ecclesiis constitutos, sicut iam decreuimus, non licere in alterius ciuitatis ecclesiis ordinari, sed adquiescere in ea in qua ab initio fecit principium ministrandi, extra eos qui proprias ciuitates perdiderunt et ex necessitate ad alias ecclesias migrauerunt. si uero quicumque episcopus post definitionem istam ad alium episcopum pertinentem clericum suscepit, placuit hunc qui suscepit, et eum qui susceptus est, tam diu excommunicatos manere quam diu ipse clericus ad propriam reuertatur ecclesiam.

De episcoporum aut clericorum accusatoribus quales debeant suscipi in accusatione

xxi Clerici seu laici qui accusauerint episcopos aut clericos, temere atque indifferenter non debent suscipi in accusationem, nisi prius eorum opinio fuerit perscrutata.

30

Quod non liceat clericis post mortem sui episcopi res ad eum pertinentes diripere

xxii Non licere clericis post mortem sui episcopi rapere pertinentes ad eum res, sicut iam ex præcedentibus regulis statutum habetur. si uero hæc fecerint, periclitari eos in proprio gradu.

S [= de / mt], t D

1 iam *om. t* 3 parrociarum *S* parrochiarum *t* 5 quod crimen *D t* 6 dei *om. D*
 7 siquis *S^{del}*, *corr. St* si *t* 8 uel *St* aut *D* 11 peruenit *S* quod *S* 11—12 probati synodici [probatis sinodici *t*]—inde *D t* statuta [statuta minime *S^d*] epōrum concilia minime celebrentur et ob [ob *om. S^d*] hoc probati—inde *S^d* statuta epōrum concilia minime celebrentur et ob hoc *S^{mt}*
 12 correctionem [correctionem *S^t*] *S* 13 neglegatur *t* 13/14 bis annum *D* 14 in uno *S^d* uno *S^t* 16 constituti *om. D* in^o *om. t* constant *t* 17 et *om. t* 21 constitutis *t* 22 in qua] quam *t*
 23 extra eos *D t* exceptis illis *S* 25 placuit *D* placuit scæ [scō *S^m*] synodo *S* et] hæc *t* 26 ipse *om. t*
 29 clericus siue laicus *St* accusauerit *St* 30 perscrutata *S* scrutata *t* 32 sicuti *St* 32 ex *DS^d* et *S^{mt}* in *St om. t* uidetur *D* 32/33 periclitari [periclitare *S^d*] se nouerint *S* 33 de *D*

De clericis et monachis uel excommunicatis qui præter uoluntatem sui episcopi ad urbem regiam ueniunt

- xxiii Venit in aures sanctæ synodi quia clerici quidam et monachi nihil sibi habentes iniunctum a proprio episcopo, interdum uero etiam illi qui ab eo fuerant excommunicati, ueniant ad hanc regiam ciuitatem Constantinopolitanam et multi temporis in ea conterentes spatia perturbationes tranquillitati ecclesiasticæ inferant et diuersorum domos corrumpant. statuit igitur sancta synodus hos primum quidem commonere per defensorem Constantinopolitanæ sanctæ ecclesiæ ut exeant de regia ciuitate; si autem in eodem proposito inprobe perdurauerint, etiam inuitos eos eici per eundem defensorem, ut ad sua loca perueniant.

10

Quod non liceat monasteria diuersoria sæcularia fieri

- xxiiii Quæ semel consecrata fuerint monasteria cum iudicio sui episcopi, manere in perpetuum et pertinentes eis res conseruari ipsi monasterio et non ulterius posse ea fieri sæcularia habitacula. qui uero permiserint hæc fieri, subiaceant his condemnationibus quæ per canones constitutæ sunt.

15

Quod non oporteat post obitum episcopi ordinationem alterius episcopi diu differri

- xxv Eo quod quidam metropolitanorum, sicut ad nos perlatum est, neglegunt sibi creditos greges et differunt ordinationes facere episcoporum, placuit sanctæ synodo intra tres menses fieri ordinationes episcoporum, nisi forte inexcusabilis necessitas coegerit ordinationis tempus amplius propagari. si autem quis episcoporum hæc non obseruauerit, ipsum quidem debere ecclesiasticæ condemnationi subiacere, relictus uero eiusdem uiduatæ ecclesiæ integros reseruari apud œconomum eiusdem ecclesiæ.

De œconomis, id est dispensatoribus singularum ecclesiarum habendis

- xxvi Quia in quibusdam ecclesiis, sicut ad nos peruenit, sine œconomo episcopi res ecclesiasticas tractant, placuit omnes ecclesias episcopos habentes habere et œconomos de proprio clero qui gubernent ecclesiastica cum arbitrio sui episcopi, ut non sine testimonio sit gubernantia ipsa rerum ecclesiasticarum et ex hoc eueniat dispergi eiusdem ecclesiæ res et sacerdotali dignitati obtrectatio generetur. si uero quis hæc non obseruauerit, diuinis subiaceat regulis.

De his qui sibi rapiunt uxores

30

- xxvii Eos qui sibi rapiunt uxores, uel eos qui eis auxilium præstiterint, statuit sancta synodus, si quidem clerici fuerint, cadere de proprio gradu, si uero laici, anathema esse.

S [= de / m], t D

3 peruenit S sc̃i t 4 uero om. t etiam om. Dt 5 multis temporibus S 6 conterentes spatia D conterentes t consistentes S 7 quidem primum St 8 aēcle sc̃e t 9 perdurauerunt t 12 semel om. t suo t 13 perpetuo St pertinsens t eis D ad ea [eos S^{mt}] St ipsis monasteriis St et²] ut t 14 his om. t 15 per canone constituta t 17 eo quod Dt qm̃ S ad nos om. t 17/18 creditos sibi St 18 facere ordinationes facere t sc̃o DS² sc̃a t sinodus t 19 in D menses tres t 20 prorogari St sin t 21 quidem D uero t om. S condemnationis t 22 uiduata t integros] intra t seruari t eoconomum D 25 economum t 26 clerico t ecclesiastica D ecclesiæ res S aēclas t 27 gubernatio S ipsarum St et om. D ueniat t 28 degeneretur t si uero siquis t 29 regulis subiaceat D 31 uel eos om. t 32 pergit bonifacius prb̃t sc̃ae ec̃cl̃ae romane statu et suscrip̃ et ceteri ep̃i diuersarum prouinciarum uel ciuitatum suscripser̃ D subscr. finiunt [explicuerunt S^{mt} expliciunt St] regulæ sequuntur [dein secuntur St] subscriptiones S

14 Sequuntur subscriptiones

Pascasius episcopus ciuitatis Lillibitanæ uicem agens beatissimi episcopi Leonis definiens subscripsi (1)

Lucensius episcopus ciuitatis Asculitanæ idem uicem agens sanctissimi episcopi Leonis definiens ss̄ (2) 5

Bonifatius presbyter urbis Romæ uicem agens apostolicæ sedis definiens ss̄ (3)

Anatolius episcopus Constantinopolitanæ ciuitatis nouæ Romæ definiens ss̄ (4)

Maximus episcopus Antiochenus definiens ss̄ (5)

Iuuenalis episcopus Ierosolimitanus definiens ss̄ (6)

Thalasius episcopus Cappadociæ Cæsariensis definiens ss̄ (8) 10

Quintillus episcopus Eracliæ Macedoniensis uicem agens sanctissimi uiri episcopi Anastasii ciuitatis Thessalonicensis definiens ss̄ (7)

Stefanus episcopus Efesitanus definiens ss̄ (9)

Lucianus episcopus Bizensis uicem agens sanctissimi episcopi Quiriaci Eracliæ Thraciensis definiens ss̄ (10) 15

Eusebius episcopus Galatiæ Anquriensis definiens ss̄ (11)

Diogenis episcopus Quizicensis definiens ss̄ (12)

Petrus episcopus Corinthensis definiens ss̄ (13)

Florus episcopus Sardensis definiens ss̄ (14)

Eunomius episcopus Nicomidiensis definiens ss̄ (15) 20

Anastasius episcopus Niciensis definiens ss̄ (16)

Eleutherius episcopus Calchidonensis definiens subscripsi (18)

Item omnes episcopi quingenti uiginti definientes subscripserunt.

15 Et posteaquam recitatum est, piissimus imperator ad sanctum concilium dixit: Dicat sanctum concilium si ex consensu omnium episcoporum definitio quæ nunc 25
lecta est, prolata sit.

16 Omnes reuerentissimi episcopi responderunt: Omnes sic credimus. una fides una sententia. omnes hoc idem sentimus. omnes consentientes subscripsimus. omnes orthodoxi sumus. hæc (est) fides patrum. hæc est fides apostolorum. hæc est fides recte credentium. hæc est fides quæ orbem terrarum 30
saluauit. Marciano nouo Constantino, nouo Paulo, nouo Dauid. (anni Dauid) imperatori. piissime domine auguste, uita ei.

17 Et post has uoces piissimus et fidelissimus imperator ad sanctam synodum dixit: Veneranda catholica fides a sancta et uniuersali synodo secundum patrum expositionem manifestata est. etsi laborem uestre reuerentiæ et conuicium fecimus, maximas 35
gratias agimus omnipotenti saluatori deo quia multorum errantium circa fidem amputata discordia in unam eandemque fidem omnes nunc conuenimus sperantes celerem uestris precibus et meliorem super omnes nos pacem a deo donari.

14-17 cf. *Gesta Chalcedon.* 6, 9-12

S [= defm], t

1 om. t	2 leuitane t	beatum t	leonis epsa S ^f	leonis S ^m	3 adscripsi numeros subscriptionum
Græcarum	4 lucentius S ^m	ascolinane t	ausculitane S ^m	idem om. t	4/5 leonis epsi S ^f
leonis S ^m t	11 macedonensis S ^{de}	12 tesalonice t	14 quiriaci epi t	16 ankirensis S ^f	
anchirensis t	17 diogenes [diuigenes S ^d] S	18 coritensis S	19 sardiensis S ^m	sardiniensis S ^{del}	
20 eonomius S ^f	eunemius S ^{de}	nicomediensis S	23 idem S ^f om. t	quingenti uiginti t	
ocxxx S	29 omnes—sumus om. t	hæc fides patrum t om. S	est ¹ addidi	31 anni	
Dauid addidi ex Γ	32 domne S ^{de}	33—p. 94, 3 bis scripsit S ^f	34 a sancta om. t	et om. S ^d	
uniuersalis t	36 saluatori om. S ^d	38 a om. t de S ^d			

18 Sancta synodus iterum exclamauit: Hæc digna uestri imperii. hæc propria uestri imperii. hæc correctio uestri imperii. digne fidei, digne Christo, digne imperii et imperii et fidei. propter ea pacificatur orbis terræ.

19 Et post has uoces piissimus et fidelissimus imperator ad sanctam synodum dixit: Veneranda[m] catholica[m] fide[m] a sancta et uniuersali synodo secundum patrum ex-⁶ positionem manifestata[m] iuxta legem et conuenientem esse nostra tranquillitas probauit omnem in posterum contentionis occasionem circa suam fidem amputari. si quis igitur idiota uel militarius seu clericus publice de fide turbam congregans sub obtentu disputationis tumultum fecerit, si quidem idiota proscriptus, expellatur a regia urbe; militarius uero seu clericus gradus sui periculum sustinebunt et aliis pœnis subiacebunt.¹⁰

EXPLICIT EXPOSITIO SINODI INCIPIT EDICTVM IMPERATOVM IN CONFIRMATIONE CONCILII
CALCHIDONENSIS

Imperatores Valentinianus et Marcianus augusti uniuersis populis. Tandem aliquando *etc.* *edita est supra p. 21. 22*

INCIPIT SACRA VALENTINIANI ET MARCIANI AVGVSTORVM POST CONCILIVM CALCHIDONENSE¹⁵
EDITA IN ADFIRMATIONEM EIVSDEM CONCILII ET DAMNATIONEM HAERETICORVM

Imperatores Valentinianus et Marcianus augusti Palladio pp. Diuinæ semper potentiae *etc.* *edita est uol. 3 p. 349—352*

INCIPIT ALIA MARCIANI AVGVSTI ADVERSVS SVpra MEMORATOS HAERETICOS

Imperator Marcianus augustus Palladio pp. Licet iam iamque *etc.* *edita est supra p. 24—27*

Addo quæ de canonibus Chalcedonensibus exhibentur in Epitoma quæ fertur Hispana:

EX CONCILIO CALCEDONENSE

I Vt omnium conciliorum statuta teneant.

26

II Episcopus presbyter uel quilibet ex clero si per uenalitatem ordinatus fuerit, et qui ordinat et qui ordinatur, deponatur; si uero œconomus uel actuarius, anathema sit.

18—19 *cf. Gesta Chalcedon. 6. 13—14*

S [= de/m], t [usque ad 18], VM [inde a 24]

1 Hæc *om. t* 1—3 hæc²—imperii *om. t* 2 digne¹—imperii³] digniter S^d fidei—digne³ *om. St* 3 fide *t* 4 has *om. t* 5 uenerandam catholicam fidem *St*, *correxī ex Γ* 6 manifestatam S manifestandam *t*, *correxī ex Γ* et *om. St* conueniente *t*, *postulatur* conueniens 7 om̄s S^{mt} suam *St*, *postulatur* sanctam *cf. εὐαγ. Γ* 8 militarium *t* ostentu S^e ostento S^d 9 proscriptus *t* prescriptus S 10 pœnis] penitus *t* post 10 *add.* item placuit ut de libertis in capite factis tam de colonis siue de familiaribus lex romana constituit ut ad clericatus officium nullatenus adspirarent. set modo salubri ordinatione censuimus ut de talibus uenientes ad clerum, si necesse fuerit, subdiacones ordinentur et nullo modo ad superiorem officii gradum promoueantur, et si episcopo nesciente aliqui ordinati sunt, omni modo deponantur *t* 11 EXPOSITIO SINODI S CONCILIVM CALCIDONENSEM *t* 13 augusti et marcianus S^{de} 16 ADFIRMATIONE S^{mt} DAMNATIONE S^{mt} 17 augusti *om. t* pp] pape *t* prefecto pretorii S 19—21 *om. t*, *sed pergit* INCIPIT EPLA LEONIS PAPE AD MARCIANVM IMPER DRECTA CALCIDONENSIS. Leo eps marciano aug. mag [sic] munere *etc.* = *Leon. ep. coll. Grim. 54* 20 pp] prefecto pretorii S 23 numeros *om. M* concilium V teneat V teneant firmitatem M 26 si *om. V* uenalitate V 27 ordinaant V si uero M sibeo V actuarii V

- III Vt nullus clericorum conductores efficiantur. episcopus curam habeat orfanorum uel uiduarum.
- IIII Nullus monachos sine episcopi conscientia monasterium faciat. monasteria sub potestatem episcoporum suorum sint et ne uagentur absque potestate episcopi uel abbatis. 5
- V Episcopus siue clericus de alia ecclesia in aliam non transferat se.
- VI Nullus sine loci nominatione aut presbyter aut diaconus aut quicumque ordinetur.
- VII Quicumque clericus monachos ad sæculariam militiam reuersus fuerit, anathema sit.
- VIII Clerici monachi laici qui proprio episcopo noluerint subiacere, excommunicentur. 10
- IIII Clerici si habuerint causam, ab episcopum suum audiatur aut ad metropolitanum; si uero contra episcopum suum siue metropolitanum, ad regiam ciuitatem causentur.
- X In duas ecclesias unus non ordinetur clericus, nisi ubi prius; aut certe in secundam, ut causam non habeat in priorem.
- XI Episcopus pauperibus faciat epistolas per loca. 15
- XII In una prouincia duo non sint metropolitani.
- XIII Clericus ab alio episcopo sine epistola non recipiatur.
- IIII Nullus clericus hereticam uxorem accipiat.
- XV Diaconissa ante XL annos non ordinetur et post ordinationem si maritum acceperit, anathema sit. 20
- XVI Siqua deuota uel monachos post professionem nupserit, excommunicetur.
- XVII Post xxx annos nullus repetat diocesem suam; si uero renouata fuerit ciuitas, ecclesiasticus ordo seruetur.
- XVIII Siquis clericus uel monachos coniurationes fecerit, deponatur.
- IIII Duas uices in anno synodus fiat et episcopus monitus qui non fuerit, corripiatur. 25
- XX Qui clericum alienum suscepit, episcopus et clericus excommunicetur.
- XXI Quicumque clericum uel episcopum accusauerit, passim non recipiatur, nisi opinio eorum perscrutata fuerit.
- XXII Clerici res pertinentes episcopi post mortem non rapiant.
- XXIII Clerici uel monachi sine conscientia episcopi sui regiam ciuitatem habitantes 30 proiciantur.
- XXIII Semel consecrata monasteria cum iudicio episcopi sui nullatenus possunt fieri sæcularis habitatio.
- XXV Mortuo episcopo infra tres menses ordinetur alter.
- XXVI Omnes episcopi æconomos habeant. 35
- XXVII Raptores excumunicentur.

VM

1 nulli M	3 monachus M	4 et ne V nec M	7 nominationem V	aut ² om. V
8 monachus M	a V	secularia V sæcularem M	militia V	conuersus M
10 noluerit V	excumunicetur V	11 habuerint M	epo suo M	audiantur M
12 metropolitanō V	a metropolitano M	13 duabus ecclesiis M	in om. V	secunda M
14 priori M	15 locas V	16 sit V	17 alio ep̄m V aliis ep̄is M	18 eritica oxore V
19 annorum M	si om. V	21 monachus M	nupserit V	22 recipiat V
23 ciuitas renouata fuerit M	23 eclesiastica V	reruetur V	seruentur M	24 monachus M
coniurationis V	25—26 om. M	25 synodus scripsi ordis V	fuerit V	conciās adfuerit
corripiat V	28 fuerit præsentata M	29 morte V	rapeat V	30 regia ciuitate M
32 consagrata V	iudicium V	possit V	32/33 fieri secula . . .	[de ultimis litteris
non constat] habitatio V	sæcularia habitacula fieri M	35 om. M	æconomus habeat V	
36 excumunicetur V				

**EX COLLECTIONE CODICIS
MEERMANO-WESTREENIANI**

***W* = Codex Meermano-Westreenianus [Hagensis 9] s. VIII**
***t* = Codex Albigensis 2**

INCP CALCHEDONENS CONCILII

- I Qui a sanctis patribus per singula concilia usque nunc expositi sunt canones, continere iustificamus.
- II Siquis episcopus per pecuniam ordinationem fecerit et in uenalitatem deduxerit [et] indistractibilem gratiam et ordinauerit per pecuniam presbyterum siue diaconum 5 uel quemlibet in clero numeratum aut promouerit <per> pecuniam œconomum aut defensorem aut quemlibet de canone turpis lucri gratia, qui hoc arguatur temptasse, periclitetur erga proprium gradum et is qui ordinatus fuerit, nihil per mercatam adquirat ordinationem uel promotionem, sed sit alienus dignitatis uel cura quam <per> pecuniam adquisierit. siqui uero mediator detegatur tam turpibus et illicitis datis, 10 huiusmodi si quidem clericus est, proprio deiciatur gradu; si uero laicus aut monachus, anathematizetur.
- III Peruenit ad sanctam synodum quod eorum qui in clero adnumerantur, quidam turpis lucri gratia alienorum prædiorum efficiuntur conductores et sæcularia negotia suscipiunt, dei quidem ministerium neglegentes, sæcularium autem occurrentes domi- 15 bus, ut substantiarum dispensationem suscipiant auaritiæ causa. statuit ergo sancta et magna synodus nullum deinceps, non clericum, non monachum aut conducere possessiones aut causis subintroducere semet ipsos, his autem qui intra ætatem sunt, inexcusabilem procurationem uel similiter ciuitatis episcopus ecclesiasticarum mandauerit curam gerere rerum aut orfanorum aut uiduarum sine prouisione existentium 20 et præcipue qui ecclesiastico indigent adiutorio propter timorem domini. quodsi quis transgredi statuta de cetero temptauerit, huiusmodi ecclesiasticis subiacebit increpationibus.
- III Qui uere et sincere singularem adpetunt uitam, competentem mereantur honorem; sed quoniam quidam sub monachili prætextu ecclesiastica uel ciuilia conturbant negotia 25 circumeuntes passim in ciuitatibus nec non et monasteria sibi instituere præsumentes, placuit nullum quidem nusquam ædificare aut instituere monasterium uel oratorium sine conscientia ciuitatis episcopi, per singulas uero ciuitates uel regiones monachos subiectos esse episcopo et quietem amplecti et intentos esse tantummodo ieiunio et orationi, quibus locis renuntiauerunt, perseverantes, neque uero ecclesiasticis aut 30 sæcularibus insolentes esse negotiis aut miscere se deserentes monasteria, nisi forte præcipiantur propter aliquam curam necessariam a ciuitatis episcopo. nullum uero recipere in monasteriis seruum obtentu monachi sine conscientia domini. transgre-

primus edidit ex codice Parisin. 1451 F. Maassen in Geschichte der Quellen etc. I 945-9.

W, t [inde a 13]

5 et deleui 6. 9 per add. Maassen 6 œconomum W 9 curam W 13 clerico ad-
nominantur t 14 efficiantur t 15 suscipiant t occurrit t 16 et t 18 etate t ecclesia II'
19/20 ordinauerit t 21 quia W indigeant t 22 de cetero t decreto II' 24 singularem t monachum W
25 quidem t 26 sibi instituere W subinstituere t 27 quidam II' instruere W 29 epō esse t
31 misceri t deserentis W 32 curam aliquam t a om. II' 33 in monasteriis recipere t obtentum II'

dientem uero nostram hanc definitionem statuimus excommunicatum esse, ne nomen dei blasphemetur, episcopum tamen ciuitatis competentem prouidentiam facere monasteriorum.

- v De his qui transmigrant de ciuitate in ciuitatem episcopis aut clericis placuit qui de huiusmodi statuti sunt canones a sanctis patribus, habere propriam firmitatem. 5
- vi Nullum debere absolute ordinare presbyterum uel diaconum nec quemlibet in ecclesiastico gradu, nisi specialiter ecclesiæ ciuitatis aut possessionis aut martyris aut monasterii qui ordinandus est, pronuntietur. qui uero inpronuntiabiles ordinantur, statuit sancta synodus in irritum esse huiusmodi manus inpositionem et nusquam posse ministrare in iniuriam ordinantis. 10
- vii Qui semel in clero deputati <sunt aut> monachorum uitam expetierunt, statuimus neque ad militiam neque ad dignitatem aliquam sæcularem uenire aut hoc temptantes et non pœnitentes, ut reuertantur in id ipsud quod propter deum prius elegerunt, anathematizari.
- viii Clerici xenodochii pauperum uel monasteriorum uel martyrum sub potestate 15 [sint] uniuscuiusque ciuitatis episcoporum secundum sanctorum patrum traditiones permaneant et ne per contumaciam subsannent suos episcopos. audentes uero frustrare huiusmodi [non subditi] dispositionem quocumque modo non subditi proprio episcopo, si quidem sunt clerici, canonum subiaceant increpationi; si uero laici uel monachi existant, excommunicentur. 20
- ix Siquis clericus aduersum clericum habet causam, non deserat proprium episcopum et ad sæcularia iudicia excurrat, sed prius actionem uentilet apud proprium episcopum aut certe consilio eiusdem episcopi apud quos utræque partes uoluerint, de iudicatione experiantur. quodsi quis præter hæc faciat, canonibus subiacebit. quod si clericus habet causam aduersus proprium episcopum aut certe alium episcopum, 25 apud synodum <prouinciæ> iudicetur. quodsi apud eiusdem prouinciæ metropolitani episcopus uel clericus habet <causam>, subsequatur primatem dioceseos ar regiæ Constantinopolis sedem <et> apud ipsum iudicetur.
- x Non licere clericum in duarum urbium simul pronuntiari ecclesiis, in qua uel initio ordinatus est uel in quam confugit quasi potioem gloriæ inanis cupiditate; hoc 30 uero facientes reuocari in suis ecclesiis in quibus ab initio ordinati sunt, et ibi tantummodo ministrare. si uero iam quis translatus est ex alia in aliam ecclesiam, nihil prioris ecclesiæ aut sub ea martyrum uel inopum habitationis siue xenodochiorum communicet rebus. quisquis uero ausus fuerit post terminum magnæ et generalis huius synodi agere aliquid eorum quæ renuntiata sunt, statuit sancta synodus deici 35 proprio gradu.
- xi Omnes inopes uel indigentes subsidium cum probatione per apostolicum uel pacificis ecclesiasticis tantummodo proficisci et non commendaticiiis pro eo quod commendaticias litteras conuenit honoratoribus tantummodo præstari personis.
- xii Peruenit ad nos quod quidam extra ecclesiastica statuta * * unam in duo diuisisse, 40 ut hinc duo metropolitani sint in una prouincia. statuit ergo sancta synodus ulterius

W, 1 [usque ad 3]

5 propria W	7 possessionis Maassen	8 inpronuntiabilis W	11 sunt
aut addidi	uita W	15 exynodotii W	16/17 traditionis permaneat W
17 contumacia W	subsanent W	18 non subditi deleni	22 uentilent W
24 subiecit W	26 prouinciæ addidi	27 causam addidi	28 et addidi
33 priori W	exonodochiorum W	35 renuntiata]	30 qua W
deieci W	39 honoratoribus W	40 lacunam notauit, cf. I'	

ANHΓΟΡΕΥΜΕΝΩΝ pro ΑΠΗΓΟΡΕΥΜΕΝΩΝ

quidem nihil tale temptari ab episcopis; qui uero hoc temptauerit, deici proprio gradu. quantæcumque uero ciuitates litteris imperialibus metropolitanæ honore sunt nominis, tantum fruantur honore et qui ecclesiam eius gubernat episcopus, sine dubio saluo eius quæ secundum ueritatem metropolis est, proprio iure.

XIII Peregrinos clericos uel lectores in alia ciuitate sine commendaticiis litteris proprii episcopi nullatenus alicubi ministrare.

XIII Quoniam in quibusdam prouinciis conceditur lectoribus uel psalmistis matrimonia inire, statuit sancta synodus non licere cuiquam ex his hæreticam uxorem accipere. quos autem constat de talibus coniugiis filios suscepisse, si quidem præcesserunt ex his editos baptizare apud hæreticos, offerre eos communioni catholicæ ecclesiæ, non baptizatos autem non posse ultra baptizare apud hæreticos, sed neque copulari nuptiis hæreticorum aut Iudæorum aut paganorum, nisi forte promittant transferre se ad orthodoxam fidem copulandam personam catholico. si quis hunc terminum transgreditur sanctæ synodi, canonum subiacebit increpationi.

XV Diaconissam non ordinari mulierem ante annum quadragesimum, et hanc cum summa probatione. si uero suscepta manus inpositione tempus aliquantum permanens in ministerio semet ipsam dedat nuptiis iniuriam inrogans dei gratiæ, huiusmodi anathematizetur eumque qui ei copulatur. uirginem se ipsam offerentem domino deo similiter non licere nubere: quodsi inuentæ fuerint hoc facientes, sint excommunicatæ. pænitentes autem factæ (et) exomologesim facientes, habere auctoritatem in earum humanitatem eiusdem loci episcopum.

XVI Quæ per singulas ecclesias rusticæ sunt parrociæ siue in possessionibus, permanere inconcussæ apud detinentes eas episcopos, præterea si per tricennium eas sine ui obtinentes rexerunt. quodsi intra tricennium facta est uel fiat de his altercatio, licere dicentibus læsos se de his mouere apud sanctam synodum prouinciæ eiusdem. si quis uero læsus fuerit a metropolitano, apud primatem dioceseos uel Constantinopolitanam sedem (iudicium) experiatur, sicut dictum est. siqua uero etiam ex imperiali potestate deducta est ciuitas aut si nuper deducitur, ciuilibus et publicis institutionibus et ecclesiasticarum parrociarum ordo subsequatur.

XVII Coniurationis siue conuentionis crimen etiam ab exteris legibus omnino prohibetur; multo magis in dei ecclesia hoc fieri prohibere conuenit. siqui uero clericorum uel monachorum repperiantur coniurantes aut concinnationem adinuenientes proprio episcopo aut clericis suis, deiciantur omnimodis proprio gradu.

XVIII Peruenit ad nostras aures in prouinciis statuta concilia episcoporum non fieri et ex hoc plurima neglegi quæ correctionem indigent ecclesiasticarum causarum. statuit ergo sancta synodus secundum patrum regulas secundo in anno in id ipsum conuenire in unaquaque prouincia episcopos ubi metropolitanus episcopus probauerit, ad corrigenda singula quæ oborta fuerint. qui uero non conuenerint episcopi residentes in suis ciuitatibus et hoc in sanitate degentes et totius inexcusabilis necessitatis uel impedimento existentes liberi, fraterne increpentur.

XVIII Clericos in ecclesia ministrantes, sicut iam statuimus, non licere in alterius ciuitatis statui ecclesia, sed contentos esse in quibus ab initio (ministrare) meruerunt.

W

2 ciuitatis W	5 peregrinus clericus W	comendatis W	10 editus W	17 dedat scripsi det ad W
20 et addidi	21 eorum W	epor W	23 detentis W	postulatur præcipue sine] si W
24 obtinentis W	25 læsus W	se] sed W	26 primatim dioceseus W	26/27 constantinopolitani W
27 iudicium addidi	35 correptionem W	indigente W	37 unaqueque W	38 conuenerit W
38/39 resedentibus W	et] ex W	40 existentis W	41 clericus W	42 contentus W ministrare addidi

præter illos sane qui amittentes proprias <prouincias> ex necessitate in aliam ecclesiam transierunt. siqui uero episcopus post hoc statutum ad alium episcopum pertinentem suscipiat clericum, placuit excommunicatum esse <et susceptum et> susipientem, donec transmigrans clericus <ad> propriam remeauerit ecclesiam.

[21] XX Clericos uel laicos accusantes episcopum passim et sine probatione non recipi
[22] ad accusandum, nisi prius arguatur eorum existimatio. non licere clericos post mortem proprii episcopi diripere pertinentes ad eum facultates, sicut et primis canonibus denuntiatur, aut hoc facientes periclitari erga proprios gradus.

[23] XXI Peruenit ad aures sanctæ synodi quod clerici quidam uel monachi, quibus nihil commissum est a proprio episcopo, interdum excommunicati ab eo, conuolantes ad
[24] regiam Constantinopolitanam urbem diu in ea degere communicationis excitantes et conturbantes ecclesiasticam tranquillitatem nec non et deprauantes domus quorundam. statuit ergo sancta synodus huiusmodi admoneri primum quidem per defensorem Constantinopolitanæ ecclesiæ sanctæ de egrediendo regiam ciuitatem; quodsi talibus causis persistant inpudenter, coactos per eundem defensorem expelli et sua loca
[25] comprehendere.

[24] XXI Quæ semel dedicata sunt monasteria consilio episcoporum, permanere perpetuo monasteria et pertinentes ad ea facultates seruare monasterio et non posse ultra fieri ea sæcularia habitacula. qui uero indulserint hoc fieri, subiacere canonum sententiis.

[25] XXII Quoniam quidam metropolitanorum, quantum rumore conperimus, negligentes
[26] commissos sibi greges differunt ordinationes episcoporum * * nisi forte inexcusabilis necessitas procuret prolongari dilationis tempus. qui uero hoc non fecerit, subiacere cum ecclesiasticæ increpationi; redditus tamen uiduatæ ecclesiæ apud <œconomum> eiusdem ecclesiæ reseruari.

[26] XXIII Quoniam in quibusdam ecclesiis, ut fama fert, extra œconomos episcopi ecclesia-
[27] sticas tractant facultates, placuit omnem ecclesiam habentem episcopum et œconomum habere de suo clero dispensantem ecclesiastica secundum ordinationem sui episcopi, ut ne sine testimonio sit dispensatio ecclesiæ et ex hoc dispergantur ecclesiasticæ facultates et detractio sacerdotio procuretur. quodsi hoc non fecerit, subiacere eum diuinis statutis.

[27] XXV Qui rapuerint mulieres sub nomine cohabitandi, cooperantes aut coniucentes raptoribus statuit sancta synodus, si quidem clerici sint, deici proprio gradu, si uero laici, anathematizentur.

expliciuunt

W

1 prouincias <i>addidi</i>	3 et susceptum et <i>addidi</i>	4 ad <i>addidi</i>	5 clericus uel laicus W
6 clericus W	7/8 ΑΝΗΓΟΡΕΥΤΑΙ <i>pro</i> ΑΠΗΓΟΡΕΥΤΑΙ	8 proprius W	9 synodus W
10 diu in ea degere <i>scripsi</i> diuinæ adlegere W	communicationis] <i>coniecerim</i> commotiones	12 ecclesiasticarum W	13 defensione W defensore <i>Wcorr</i>
14 de egrediendo <i>scripsi</i> degrediendum W	15 coactus W	cum W	18 permanentis W
20 quidem W	quantorum ore W	21 <i>lacunum</i>	22 procurrit W procurit <i>Wcorr</i>
23 uidua ecclesia caput W	œconomum <i>addidi</i>	25 œconomus W	26 œconomum W
31 cooperantis W	cohibentis W		

**EX COLLECTIONE QVAE
DICITVR THEODOSII DIACONI**

θ = Codex Veronensis LX s. VII

INCP SYNODVS CALCHIDONENSIS

- 1 Sancta ac magna uniuersalis synodus quæ secundum dei gratiam et sanctionem piissimorum ac uenerabilium imperatorum nostrorum Valentiniani et Marciani in Calchedonensi ciuitate Bithyniæ congregata in basilica sanctæ gloriosissimæ martyris Euphemie, determinauit quæ in subiectis habentur 5
- 2 Dominus noster et saluator Iesus Christus fidei agnitionem discipulis suis firmans ait: pacem meam do uobis, pacem meam relinquo uobis, quatenus nullus Ioh. 14, 27 aduersus proximum suum discrepet in dogma religionis, sed ueritatis æque demonstretur prædicatio. sed quia non desinit diabolus sua zizania super pietatis [religionem] inserere semina et aliquid nouius contra ueritatem semper adinuenire, propterea 10 dominus consuetus providere generi humano hunc piissimum et fidelem æmulatorem ueræ religionis excitauit regem, qui uniuersos apud se conuocauit sacerdotum auctores, ut omnium nostrorum domini [nostri] Iesu Christi gratia iuuante omnis falsitatis pestis a Christi expellatur ouibus et eas ueritatis ipsius germen inpinguet. quod etiam et fecimus communi decreto erroris uidelicet expellentes dogmata et absque ullo errore 15 patrum renouantes fidem, symbolum trecentorum decem et octo cunctis prædicantes et tamquam proprios qui [in] hanc sacramenti expositionem ediderunt, suscipientes patres. post hæc subscripserunt qui etiam in magna urbe Constantinopolim conuenerant CL, qui et ipsi eandem adsignauerunt fidem. statuimus igitur et nos omnem sequentiam et ordinem fidei omnesque dispositiones custodire, sed etiam et ea quæ in Epheso 20 olim uenerabilium determinauit concilium, cuius auctores sanctæ recordationis Cælestinus urbis Romanæ et Cyrillus Alexandrinæ ecclesiæ uisi sunt esse, præfulgere quidem rectam et inuiolatam fidem expositam a CCCXVIII sanctis ac beatissimis patribus qui in Nicæa temporibus diuæ memoriæ Constantini dudum imperatoris congregati sunt, tenere autem et ea quæ a CL uenerandis patribus in Con- 25 stantinopolitana urbe definita sunt ad exquisitionem quidem eorum quæ tunc ebullierunt hereses, confirmationem uero ipsius catholicæ adque apostolicæ fidei nostræ.
- 3 Iam ergo nunc trecentorum decem et octo et CL patrum sententia sufficiebāt quidem ad perfectionem religionis et ad agnitionem stabilitatis, sed et prudentissimum ac salutare diuinæ gratiæ symbolum. de patre autem et filio et sancto spiritu quod 30 perfectum [meum] est, docet et de domini incarnatione qui fideliter suscipiunt, ostendit. sed quia hi qui ueritatis adtemptant infringere prædicationem, per proprios errores nouas parturierunt uoces, alii quidem de domini dispensationis mysterio, quod propter

1. 2. 3 *Gesta Chalcedon.* 6, 8. 5. 31. 34

H

3/4 calcedonenses θ 8 æque] eaque θ 9 religionem *deleui* 10 semina θ, *del.* θ
12 saceruim θ 13 nri θ, *deleui* 15 errores θ 16 cuncti θ 17 hanc *scripsi* in hac θ
expositionem θ expositione *θcorr* 19 eadem θ 20 *postulatur* custodientes 25 ad θ 26 urbem θ
qua θ 29 ad¹] a θ 31 est *scripsi* meum et θ

nos gestum est, interrumpere conantes et sanctam uirginem theotocon uoce abnegantes, alii uero confusionem et mixturam [mixtam] inducentes et unam naturam carnis atque diuinitatis esse adfirmantes indiscrete et passibilem unigeniti diuinam naturam dicentes, idcirco uniuersam eis aduersum ueritatem excludere machinam uolens hæc præsens sancta et magna synodus uniuersalis prædicationem iam superius docens immobilem 5 statuit præcedenter quidem trecentorum XVIII sanctorum patrum fidem esse inlibatam.

INCP STATUTA SCA SYNODVS CALCHEDONENSIS

- 4 Piissimus noster imperator [Constantinopolitanæ] pp̄p̄ auḡ ad sanctam synodum dixit: Lassati estis nimio spatio fatigationem sustinentes; expectate ergo tres dies uel quattuor adhuc et præsentibus magnificis nostris iudicibus singula quæ uultis, 10 mouete, congruum præsidium meremini. ante uero quam perfectæ formulæ de omnibus dentur, nemo uestrum a sancta discedat synodo.

Definitiones ecclesiasticæ pronuntiatæ a sancta et uniuersali synodo quæ Calchedonæ congregata est

5 Acta septimæ cognitionis Calchedonensis 15

- I Canones qui a sanctis patribus usque ad hanc synodum tenuerunt, tenere iustum duximus.
- II Siqui episcopus per pecunias ordinationem fecerit et in pretium adduxerit inemptam gratiam et ordinauerit episcopum per pecunias uel chorepiscopum uel presbyterum uel diaconum uel alterum quemlibet clero adnumeratum uel si instituerit 20 per pecunias œconomum uel defensorem uel custodem uel alterum canonis propter turpem proprium quæstum, qui hoc conatur, conuictus periclitabitur de suo gradu et qui ordinatur, nihil iuuetur de ordinationis institutione, quæ per quæstum facta est, sed sit alienus a dignitate uel cura quam per pecunias impetrauit. si uero et intercedens aliquis uisus est turpibus et infandis dationibus, si quidem clericus fuerit, 25 de suo excidat gradu, si uero laicus aut monachus, anathematizetur.
- III Venit ad sanctam synodum quia quidam de clericis propter turpe suum lucrum alienarum possessionum fiant conductores et negotia sæcularia suscipiant, ministeria quidem dei negligentes, ad sæcularium uero concurrentes domos et dispensationem substantiarum accipientes propter amorem avaritiæ. definiit igitur sancta et magna 30 synodus ullum de reliquo nec episcopum nec clericum neque monachum nec conducere possessionem neque causis se immittere sæcularibus, nisi forte ex legibus uocetur ad inpuerum inexcusabile tutoris officium uel si episcopus ciuitatis de ecclesiasticis ei præceperit curare causis (uel) de pupillis et uiduis destitutis et de personis quæ maxime ecclesiastico egent præsidio. si uero aliquis prætergredi definita de reliquo quonatus 35 fuerit, ecclesiasticis subiaceat pœnis.
- IIII Qui uere et sincere singularem eligunt uitam, condecenti digni sunt honore; quoniam uero quidam monachorum habitum utentes ecclesias et ciuiles causas pertur-

4 *Gesta Chalcedon.* 6, 23

1)

2 confusione θ mixtam *deleui* 3 indiscretam θ diuina θ 4 machina θ 5 præ-
dicatione θ 6 precedentem θ 8 constantinopolitanæ *deleui* 16 teneri θ 18 ordinationem
fecerit *scripsi* ordinatus fuerit θ 19 inemptam *scripsi* inoptam θ 33 inexcusabilem θ 34 curari θ
uel *addidi* 37 condemnenti θ

bant circumeuntes in ciuitatibus nec non et monasteria sibi constituentes, placuit neminem ullo modo ædificare neque instituere monasterium uel oratoriam ædem sine uoluntate ciuitatis episcopi, monachos uero qui sunt per singulas ciuitates et prouincias, subiectos esse episcopo et quietem diligere et operam dare ieiunio et orationi, in quibus locis abnuntiauerunt, obseruantes, neque uero ecclesiasticis neque sæcularibus causis frequentare nec communionem habere relinquentes sua monasteria, nisi forte præceptum eis fuerit propter necessariam utilitatem ab episcopo ciuitatis. nemo uero suscipiat in monasteriis seruum ut monachus fiat, sine uoluntate sui domini. prætergredientem uero hanc nostram definitionem definiimus excommunicatum eum esse, ut nomen dei non blasphemetur, episcopum uero ciuitatis oportere congruam prouidentiam facere monasterii.

- v De transferentibus se a ciuitate in ciuitatem episcopis uel clericis placuit ut positi de eis canones a sanctis patribus habeant suam uim.
- vi Nullum absolute ordinare nec diaconum nec presbyterum neque omnino aliquem eorum qui sunt in ecclesiastica ordinatione, nisi specialiter in ecclesia ciuitatis uel in possessione uel in martyrio uel monasterio ordinandus prædicetur. et eos uero qui absolute ordinantur, definiit sancta synodus irritam habere huiusmodi ordinationem et in actu inuolidam ad iniuriam ordinantis.
- vii Eos qui semel in clero ordinati sunt, uel monachos definimus neque ad militiam neque ad sæcularem dignitatem uenire; quodsi hoc ausi fuerint nec ad pænitentiam uenerint ut conuertantur ad hoc quod propter deum elegerunt, anathematizentur.
- viii Clericis qui ptochiis uel monasteriis uel oratoriis præpositi sunt, in unaquaque ciuitate sub episcopo secundum sanctorum patrum traditionem perseuerent et ne per audaciam contemnant suum episcopum. qui uero audent contradicere huic dispositioni quolibet modo et non se subiciunt proprio episcopo, si quidem clerici sunt, canonicis subiaceant pœnis; si uero laici uel monachi, sint excommunicati.
- ix Siquis clericus cum clerico causam habet, non relinquat suum episcopum et ad sæcularia iudicia currat, sed prius negotium exercent apud suum episcopum uel etiam cum uoluntate eiusdem episcopi apud quos utræque partes uoluerint, negotium peragatur. si uero quis præter hæc fecerit, canonicis pœnis subiaceat. si uero clericus habet causam cum suo uel cum altero episcopo, apud synodum prouinciæ causam dicat. si uero cum eiusdem prouinciæ metropolitano episcopo (episcopus) uel clericus ambigit, perueniat ad principem dioceseos uel ad regiæ Constantinopoleos sedem et apud ipsum causam dicat.
- x Ne liceat clericum in duarum ciuitatum simul ecclesiis militare, in qua prius ordinatus est et in qua confugit ut ad maiorem uidelicet propter cenodoxiæ desiderium; hoc uero facientes restitui ecclesiæ in qua ab initio ordinati sunt, et ibi solum ministrare. si uero quis se transtulerit ex alia ad aliam ecclesiam, nihil de priore ecclesia uel de oratoriis quæ sub ea sunt, uel ptochiis uel xenodochiis rerum communicet. audentes uero post definitionem magnæ et uniuersalis huius synodi agere aliquid de nuper interdictis definiit sancta synodus excidere eos de suo gradu.
- xi Omnes pauperes et egentes præsidio cum probatione (cum) epistulis uel pacificis ecclesiasticis solis iter agere definimus et non cum commendaticiiis eo quod epistolæ commendaticiæ honestis præstari soleant personis.

θ
 3 uero *scripsi* nel θ 8 monasterii θ 23 sub] ab θ 32 episcopus *addidi* 33 abicit θ
 perueniant θ 37 restituissē θ 38 qui θ 39 qui θ communicant θ 42 predio θ
 cum *addidi* 43 epistolæ *scripsi* episcopale θ

- xii Venit ad nos quod quidam contra ecclesiasticas leges concurrentes ad potestates per pragmaticas unam prouinciam in duas diuiserunt, ut ex hoc duo metropolitæ essent in una prouincia. definiit igitur sancta synodus de reliquo quidem nihil tale huiusmodi temptari ab episcopo; qui uero temptauerit, excidat de suo gradu. quæcumque uero iam ciuitates per litteras imperiales metropolitano honorificatæ sunt 5 nomine, sole fruuntur honore et episcopus qui eandem ecclesiam gubernat, uidelicet seruato secundum ueritatem metropolitanis suo iure.
- xiii Peregrinos clericos uel lectores in altera ciuitate sine commendaticijs litteris sui episcopi nullo modo alicubi ministrare.
- xiiii Quoniam in quibusdam prouincijs concessum est lectoribus (et) psaltis uxorem 10 ducere, definiit sancta synodus non licere aliquem eorum alterius sectæ uxorem accipere. eos uero qui de talibus nuptiis filios procreauerint, si quidem occurrerunt baptizari ex eis procreati apud hæreticos, offerre eos communioni catholicæ ecclesiæ; non baptizatos uero non posse eos apud hæreticos baptizari neque quidem copulari eos nuptiis hæretici uel Iudæi uel pagani, nisi forte promiserit se conuerti in orthodoxam 15 fidem quæ coniungitur persona orthodoxo. si uero aliquis hanc definitionem transgressus fuerit sanctæ synodi, canonicæ subiaceat pœnæ.²
- xv Diaconissam non ordinari mulierem ante quadraginta annos, et hanc cum diligenti probatione. et si suscipiens ordinationem et tempus aliquod perseuerans ministerio semet ipsam tradiderit nuptiis contemnens dei gratiam, huiusmodi ana- 20 thematizetur cum illo qui cum ea copulatus est.
- xvi Virginem quæ semet deuouit domino deo, similiter et monachum non licere ad nuptias uenire; si uero reperti fuerint hoc facientes, sint excommunicati. definimus uero habere auctoritatem in eis misericordiæ localem episcopum.
- xvii Rurales parœcias (uel) in possessionibus manere inconcussas apud episcopos 25 qui tenent eas, et præcipue si tricennali anno inuiolabiliter retinentes ædificauerunt. si uero intra xxx annos facta est aliqua de eis uel fit ambiguitas, licere eis qui se dicent esse læsos, de his mouere apud synodum prouinciæ. si uero alicui nocetur a suo metropolitano, apud principem dioceseos uel apud Constantinopolitanam sedem causam dicere, sicut prædictum est. si uero et aliqua ex imperiali potestate noua facta est 30 ciuitas uel renouata, ciuiles et publicas formulas et ecclesiasticarum parœciarum ordines sequantur.
- xviii Coniurationis et factionis crimen et apud sæculares leges prohibitum est; multo magis in deo ecclesia interdici oportet. quicumque igitur clerici uel monachi inuenti fuerint coniurantes uel factiosi uel insidias machinantes episcopis uel conclericis, exci- 35 dant omni modo de suo gradu.
- xviiii Venit ad nostras aures quod in prouincijs canonicæ synodi non fiant ab episcopis (et) ex hoc multa negleguntur quæ egent emendatione, ecclesiasticarum rerum. definiit igitur sancta synodus secundum patrum canones per singulos annos secundo concurrere per singulas prouincias episcopos ubi metropolitanus episcopus constituerit, 40 et emendare singula quæ emergunt. non conuenientes uero episcopos, sed residentes in suis ciuitatibus et hoc in sanitate degentes et ab omni inexcusabili et necessaria occupatione existentes liberos fraterne argui.

θ

4 tali θ 10 et *addidi* 12 filias θ 15 orthodoxa θ 17 subiaceant θ 25 paro-
chias θ parœchias θ^{corr} uel *addidi* 26 trecennali θ 27 ΩΙΚΟΔΟΜΗCΑΝ *pro* ΩΙΚΟΝΟΜΗCΑΝ
28 a] ad θ 32 ordinem θ 37 in prouincijs quod θ canonici θ 38 et *addidi* et
ecclesiasticarum θ 43 arguit θ

- xx Clericos in sua ecclesia existentes, sicut iam definimus, non licere in alterius ciuitatis ordinari ecclesia, sed contentos in illa esse in qua ministrare ab initio meruerunt, præter illos qui perdidierunt suas patrias et ex necessitate in alteram ecclesiam transierunt. si uero aliquis episcopus post hanc definitionem ad alterum episcopum pertinentem suscepit clericum, placuit excommunicari et susceptum et susipientem, 5 donec qui se transtulit clericus in suam reuersus fuerit ecclesiam.
- xxi Clerici et laici qui accusant episcopos uel clericos sine causa et improbabiler, non suscipi in accusationem, nisi prius discussa fuerit eorum opinio.
- xxii Non licere clericis post mortem sui episcopi rapere res ad eum pertinentes, sicut et pridem a canonibus interdictum est, et hoc facientes periclitari suo gradu. 10
- xxiii Venit ad aures sanctæ synodi quod clerici quidam et monachi nulla sibi causa iniuncta a suo episcopo, est etiam quando se excommunicantes ab eo, ueniunt ad hanc regiam Constantinopolim et diu in ea commorantes tumultus et perturbationes faciunt ecclesiastico statui et euertunt etiam quorundam domus. definiuit sancta synodus huiusmodi admoneri quidem prius per defensorem Constantinopolitanæ sanctæ ecclesiæ; 15 si uero in isdem causis perdurauerint inpudenter, et inuitos eos per eundem defensorem expelli et ad sua loca uenire.
- xxiiii Quæ semel consecrata sunt monasteria cum uoluntate episcopi, permanere in perpetuo monasteria et pertinentes ad ea res custodiri monasterio et non posse fieri ea sæcularia habitacula. concedentes uero hoc fieri subiacere canonum pœnis. 20
- xxv Quoniam quidam metropolitanorum, sicut repperimus, neglegunt commissos sibi greges et differunt ordinationes episcoporum, placuit sanctæ synodo intra iii menses fieri ordinationes episcoporum, si forte inexcusabilis necessitas non quoegerit extendi protelationis tempus. si uero hoc non fecerit, subiacere eum ecclesiasticæ pœnæ; redditus uero uiduatæ ecclesiæ saluos apud eiusdem œconomum ecclesiæ custodiri. 25
- xxvi Quoniam in quibusdam ecclesiis, sicut repperimus, sine œconomis (episcopi) res ecclesiasticas tractant, placuit omnem ecclesiam episcopum habentem œconomum habere de suo clero dispensantem ecclesiasticas res cum uoluntate sui episcopi, ut ne sine testimonio sit dispensatio ecclesiæ et ex hoc dispergantur eiusdem ecclesiæ res et detractio infligatur sacerdotio. si uero hoc non fecerit, subiacere eum sacris canonibus. 30
- xxvii Hi qui rapiunt mulieres sub nomine matrimonii, uel qui ad auxilium rapientium ueniunt, definiit sancta synodus, si quidem clerici fuerint, excidere eos a suo gradu; si uero laici, anathematizentur.

EXPLIĀ STATVTA CALCĒD

θ

2 ciuitatem θ	4 aliquis <i>scripsi</i> alius θ	12 etiam] et tam θ	14 statuit θ	uertunt θ
21 repperrimus θ	23 non <i>ex corr. add.</i> θ	24 ante pœnæ <i>superscripsit m. recentior</i> oportet θ		
25 redditus θ	26 episcopi <i>addidi</i>	27 tractatur θ	28 uolumptate θ	30 sacerdotium θ

INDICES

I

INSVNT

Marciani constitutio *Licet iam sacratissima*

— — *Tandem aliquando*

— — *Venerabilem catholicæ*

— sacra *Et quidem*

— — *Festinantes nos*

— — *Omnibus negotiis*

— adlocutio ad concilium Chalcedonense Latina

— eadem retro uersa de interpretatione Græca

Concilii Chalcedonensis definitio fidei

— — suscriptiones episcoporum secundum prouincias dispositæ

— — suscriptiones

— — gesta (6, 1, 2)

— — — 6, 4—7

— — — 6, 5—7

— — — 6, 9—14

— — — 6, 10—16

— — — 6, 21—23

— — — 6, 23

relatio de actione III [II]

— — — VI

— — — VII [VIII]

— — — de Domno

canones Chalcedonenses Constantinopolitani et decretum de sede

Constantinopolitana [= Gesta 17, 8]

canones Chalcedonenses secundum Dionysium

— — ex coll. Hispana 12, 13

— — ex cod. Meermano-Westreeniano

— — ex cod. Veron. LX [5]

canonum epitome Hispana

Coll. Vat. 15 p. 116—119

Coll. Vat. 8 p. 113, 114

Coll. Vat. 9 p. 115, 116

Coll. Vat. 3 p. 96, 97

Coll. Vat. 2 p. 96

Coll. Vat. 1 p. 95

Coll. Vat. 4, 2 p. 97, 98

Coll. Hisp. 3 p. 174

Coll. Vat. 4, 6—8 p. 99—101

Coll. Vat. 5 p. 103—106

Coll. Dionys. aucta p. 155—157

Coll. Hispana 8—11 p. 175—178

Coll. Veron. LX 1—3 p. 197, 198

Coll. Dionys. aucta p. 159—169

Coll. Prisca p. 132—137

Coll. Hisp. 14 p. 185

Coll. Hisp. 1, 2 p. 173, 174

Coll. Hisp. 4—7 p. 174, 175

Coll. Vat. 4, 3—5 p. 98

Coll. Hisp. 15—19 p. 185, 186

Coll. Vat. 4, 9—16 p. 101, 102

Coll. Vat. 4, 17—19 p. 102

Cod. Veron. LX 4 p. 198

Coll. Vat. 6, 1 p. 106, 107

Coll. Vat. 6, 2 p. 107—109

Coll. Vat. 6, 3, 5 p. 109—111.

112, 113

Coll. Vat. 6, 4 p. 111, 112

Coll. Prisca p. 122—139

p. 143—152

p. 178—184

p. 191—194

p. 198—201

p. 186, 187

II VOCABULA

- abdicari = ἀπαγορεύειν 183, 7
 absolute = ἀπολελυμένως 126, 24. 147, 25.
 180, 24. 192, 6. 199, 14. = ἀπολύτως 127, 2.
 147, 27. 199, 14. 17
 accelerate = σπουδάσατε 97, 7
 adquiescere = στέργειν 183, 22
 actionem = ὑπόθεσιν 192, 22. actiones = πράγμα-
 σιν 180, 14
 ad = ἐπί c. gen. 177, 4. = ἐπί c. dat. 147, 29
 adinuenire = ἐφευρίσκων 197, 10
 adiutorio = βοηθείας 147, 3. 191, 21
 adminiculo = βοηθείας 180, 1
 adnissus = ἐπιχειροῦντα
 alimoniis 112, 9
 altercari = φιλονεικεῖν 111, 11
 altercationem = φιλονεικίαν 110, 19. = ἀμ-
 φισβήτησις 150, 17
 amputatur = κεκώλυται 130, 7
 ante = ἄνωθεν 157, 17
 antehac = πρῶην 95, 11
 antiquitus = ἄνωθεν 90, 35. 106, 8
 arbitrio = γνώμην 184, 26. = βούλησιν 96, 22
 arguatur = ἐξετασθῇ 194, 6. = ἐπιπλήττεσθαι
 200, 43
 adsertione = συνηγορίας 115, 15
 adsignauerunt = ἐπισφραγισάμενοι 197, 49
 attitulant = ἐπιγραφάμενοι 103, 17
 auctore = αὐθέντου 115, 14. = ἡγουμένου
 115, 22. auctores = ἀρχηγούς 99, 12. 197, 12.
 = ἡγεμόνες 103, 20. 197, 21
 auctoritate = αὐθεντία 114, 25. 129, 18.
 130, 11. 193, 20. 200, 24. = ἐξουσίας 183, 1
 audaciam = αὐθάδειαν 199, 24
 audire = διαλαβεῖν 110, 12
 aut certe = ἢ γοῦν 127, 16. 192, 23
 basilica = μαρτυρίῳ 175, 16. 197, 4. basilicis
 martyrium = μαρτυρίων 148, 5
 calumniari = συκοφαντεῖν 115, 18
 catholicorum = ὀρθοδόξων 108, 35. 193, 13
 causa = ὑποθέσεως 111, 19. 127, 15. = πράγμα
 181, 10. 151, 1. 191, 18. 192, 25. 193, 35.
 194, 15. 198, 32. 34. 38. 199, 5. 27. 31. 201, 16
 cenacula = καταγώγια 131, 21
 certa = φανερά 110, 13
 certamine = φιλονεικίας 114, 16
 de cetero = τοῦ λοιποῦ 147, 4. 191, 22
 circa = κατὰ 175, 3
 coercebitur = σωφρονισθήσεται 114, 26
 coessentialem = δημοσίον 157, 9
 humanus cogitatus 112, 19
 militiam cohortalinam uel limitaneam 118, 17
 colis = σέβη 102, 21
 collegio = συλλόγω 100, 15
 commendantes (*falso*) = συνιστά 180, 9
 commendaticias = συστατικάς 149, 7. 19.
 181, 23. 182, 5. 192, 38. 193, 5. 199, 43. 44.
 200, 8
 commenticium = σεσοφισμένον 114, 7
 commodum = ὄφελος 96, 32
 conperimus = περιηγήθημεν 152, 9. *tumore c.*
 = περιηγήθημεν 152, 16
 conpesci = σωφρονισθῆναι 115, 27
 competentem = δέουσιν 126, 20. 147, 20.
 = προσηκούσης 126, 7
 conetur = τολμάτω 114, 10
 conceptioni = ἐννοιαν 105, 2
 concinnationes = κατασκευάς 193, 32
 concordiam = σύμβασιν 110, 19. 111, 11
 condemnationibus = ἐπιτιμίοις 181, 3.
 182, 16. 184, 14. 21
 condicionis = αἰρέσεως 114, 9
 conditorem = ποιητήν 176, 5
 conductores = μισθωταί 109, 17. 146, 22.
 191, 14. 198, 28
 congruum = αἰσίον 97, 10. = πρέπον 102, 17.
 congruas = ἀρμοδίας 105, 7
 coniucentes = συναινούντας 152, 23. 194, 31
 conscientia = γνώμη 180, 10. 16. 147, 12. 18.
 191, 28. 33
 conscribi = καταλέγεσθαι 148, 22
 consensu = γνώμην 132, 8. *consensum (falso)*
 = σύνθεμα
 consignauerunt = ἐπισφραγισάμενοι 175, 30
 consilio = γνώμη 148, 15. 152, 5. 192, 23.
 194, 17
 conspirantes = φρατριάζοντες 150, 25
 conspirationis = φρατρίας 130, 7. 150, 23.
conspirationis crimen quod apud Græcos dicitur
fratris 183, 5
 constitutos = τελούντας 183, 24
 constitutionibus = κανόνσιν 152, 21
 consultissimum = σοφόν 99, 24
 contendit = φιλονεικοῖ 114, 12. 115, 24. =
 ἐρίζουσιν 114, 21
 contentio = φιλονεικία 113, 32. 109, 3. = ἐρις
 114, 4
 contentum esse = στέργειν 130, 22. 151, 9.
 193, 42. 201, 2
 continere = κρατεῖν 191, 3
 contra ueniant = ἐναντίοι χωροῦσιν 114, 15
 controuersia = φιλονεικία 110, 35
 contumaciam = αὐθάδειαν 148, 7. 192, 17
 contumeliam faciens = ὑβρίζουσα 150, 6
 conuenienter = συμφώνως 105, 20
 conuentionis = φρατρίας 193, 30
 conuicium (*falso*) = σκυλμόν 185, 35
 conuolarunt = προσδραμόντες 149, 10
 correctio (*falso*) = κατόρθωμα 186, 2

correptioni = ἐπιτιμίῳ 150, 1. 152, 12. 148, 9.
 16. = ἐπιτιμίῳ 180, 2
 corripere (*falso*) = ἐπιστρέφειν 106, 12
 corroborat = κυροῖ 156, 17
 crimen = ἔγκλημα 150, 23. 114, 19. 193, 30.
 200, 33
 cuncto sæculo = ἅπαντα χρόνον 95, 12. cuncta
 pestilentia = πᾶσαν λύμην 99, 8. cuncta seueritas
 119, 6
 cura = φροντίσματος 191, 9. 198, 24. = ἐπιτρο-
 πήν 146, 27
 custodem = παραμονάριον 198, 21
 datis = λήμμασιν 191, 10
 dationibus = λήμμασιν 198, 23
 decreuimus = ἐθεσπίσαμεν 102, 28
 decreto = ψήφου 110, 16. 111, 13. 155, 17.
 175, 26. 197, 15. = θεσπίσματος 96, 22. 98, 24.
 175, 14
 defensorem = ἐκδικον 125, 9. 131, 16. 18.
 146, 13. 151, 28. 152, 1. 179, 19. 184, 8. 10.
 191, 7. 194, 13. 198, 21. 201, 15. 16
 definita = τυπωθέντα 114, 14
 degentes = διδόντας 193, 39. 200, 42
 degradetur 125, 14
 deinceps = τοῦ λοιποῦ 95, 13. 109, 3. 110, 4.
 125, 22. 126, 5. 128, 19. 146, 23. 179, 31.
 181, 34. 191, 17
 delirantes = παραπαίοντας 100, 18. = ληρω-
 δοῦντας 156, 22
 deproperet = σπουδασάτω 95, 17
 deputati = τεταγμένους 147, 31
 desiderium = ἐπιθυμίαν 128, 6. 199, 36
 destruere = ἀθετεῖν 104, 17. 177, 1
 determinauit = ὥρισεν 197, 5
 detractio = λειδορίαν 194, 29. 201, 30
 diligenti = ἀκριβοῦς 129, 13. 182, 10. 200, 18
 diligentia = ἐμμελείας 175, 5. 178, 8
 disciplinam = διδασκαλίαν 156, 17. = κατῳ-
 στασιν 131, 14
 discutit = διερευνώμενος 114, 8. discussa fuerit
 = ἐξετασθῇ 201, 8
 sub dispensatione rexerunt = ψικονόμησαν
 150, 16
 disponi = τυπωθῆναι 102, 18. 97, 7. 114, 12
 dispositiones = τύπους 150, 21. 197, 20. dispo-
 sitionem = διατύπωσιν 127, 10. 192, 18. 199, 24
 sancta diuina = θέσπισμα 110, 8
 diutius = ἐπὶ πολὺ 151, 26
 domesticus = οἰκίους 175, 28
 firmam et dominam = κυρίαν 138, 4
 sine dubio = δηλονότι 193, 4
 dudum = πάλαι 175, 32. ἤδη 115, 27. γενομένου
 197, 24
 edicto = διατάγματος 114, 23. 115, 19
 eleuasti = ὠρθώσας 102, 22. = κατώρθωσας
 102, 11
 emendare = διορθοῦν 200, 41
 emendatione = διορθώσεως 200, 38

erga = εἰς 194, 8. = περί 191, 8
 etiam et 197, 14. 20
 excesseritis = παραβαίνοντα 126, 18
 se excommunicantes = ἀκοινωνήτοι γενό-
 μένοι 201, 12
 existentiam = ὑπόστασιν 175, 15
 existentem = ὑπάρχουσαν 177, 23
 existimatio = ὑπόληψις 194, 6. existimationis
 opinio = ὑπόληψις 151, 16
 ab exordio = ἀνωθεν 178, 6
 expectate = ἀναμείνατε 102, 36. 109, 26
 expositio = κατάθεσις 111, 13
 extrinsecus = ἔξω 130, 7
 fabricare = οἰκοδομεῖν 109, 13
 facinorosi 118, 23. 31 facinorosissimam 117, 8
 factionis = φρατρίας 200, 33. fratris uel fac-
 tiones 183, 8
 factiosi = φρατριάζοντες 200, 35
 facultates = πράγματα 152, 17. 20. 194, 26. 29
 fatigationem = σκυλμόν 198, 9
 festinantes = σπεύδοντας 96, 3. 12
 firmitatem = δύναμιν 126, 23. = ισχύν 147, 23
 fomitem = ἐκκαύσεις 114, 20
 forma = τύπους 102, 38. 106, 29. 155, 21. = διατύ-
 πωσιν 148, 8
 formulas = τύπους 103, 19. 130, 5. 175, 31. 198,
 11. 200, 31
 forte = ἄρα 149, 27. 152, 11. 180, 14. 182, 14.
 191, 31. 194, 21. 199, 6. 200, 15. 201, 23. = που
 198, 32. = τυχόν 97, 2
 frequenter = συνήθως 155, 13
 non recte glorificant = κακοδοξούντων 177, 23
 gradu = τάγματι 192, 7
 gubernantia = οἰκονομία 184, 27
 gubernat = διοικῶν 149, 16. 193, 3. 200, 6. 138, 15.
 = οἰκονομεῖν 138, 9. 11. 17. 182, 29. 184, 26
 gubernationis = διοικήσεως 138, 10. 139, 7.
 gubernationibus = οἰκονομίαις 138, 13. = χειρι-
 μούς 179, 30
 habitacula = καταγώγια 152, 7. 184, 14. 194,
 19. 201, 20
 simul habitandi = συνοικεσίου 152, 23
 habitu = προσχήματι 147, 9
 honoratioribus = οὖσιν ἐν ὑπολήψει 149, 7
 honorificatae sunt = ἐτιμήθησαν 200, 5. 139, 4
 hospitalis solacii (*falso*) = συνοικεσίου 132, 11
 humanatione = ἀνθρωπότητι 100, 23
 humanitatem = φιланθρωπίως 182, 25. 193, 21.
 — humanitatis solacia 113, 17. humanitatem
 111, 38
 iactari = ἐκβάλλεσθαι 131, 18
 iam = τοῦ λοιποῦ 114, 4
 igitur nunc = τοίνυν 128, 18
 illicitis = ἀθεμίτοις 179, 23. 191, 10
 illustrantes = τρανῶσαντες 100, 3
 immobiles = ἀπαρασαλεύτους 182, 28
 imponentia 113, 5
 inpinguet = καταπαίνειν 107, 14

inprobabiliter = ἀδοκιμάστως 201, 7
 in = ἐπὶ *c. dat.* 114, 3. in *c. acc.* = ἐπὶ *c. gen.* 177, 27
 inadpretiabilem = ἀπρατον 179, 17
 incarnationem = ἀνθρωπότητα 100, 28
 incolumitate = ὑγείαι 151, 5
 inconuulsas = ἀσαλεύτους 129, 21
 increpationibus = ἐπιτιμίοις 147, 4. 191, 23. 192, 19. 193, 14. 194, 23
 inculpabilis = ἀμωμήτου 103, 22. 98, 27. 99, 19. 175, 34
 indagat = ἐφευρίσκων 103, 10
 indiscrete = ἀδιαφόρως 126, 9. = ἀνοήτως 198, 3
 indistractibilem = ἀπρατον 191, 5
 indulserat = συγχωροῦντας 194, 19
 inefficacem = ἀκυρον 127, 2
 infandis = ἀθεμίτοις 198, 25
 infirmata = ἀκυρωθέντων 138, 23
 infringere = ἀθετεῖν 197, 32
 infringibilis 110, 23
 inhumanationem = ἀνθρωπότητα 100, 25
 ab initio = ἀνωθεν 100, 31
 iniuriam = ὕβρει 114, 11. 127, 3. 147, 29. 192, 10. 199, 8. iniuriam faciens = ὕβριστα 182, 20
 insensate = ἀνοήτως 177, 5
 insidias = κατασκευάς 150, 25. 200, 35
 insinuauerunt = ἐγνώρισαν 177, 12
 institutionibus = τύποις 193, 28
 instruere = διδάξει 110, 16
 intellectum = γνῶσιν 103, 6. = ἐννοίαν 177, 13. 20.
 intercedens = μεσιτεύων 198, 25
 intercessor = μεσιτεύων 179, 23
 interdicti = ἀπαγορεύειν 200, 34
 interdictis = ἐπιτιμίοις 127, 17. 131, 22
 interim = τέως 96, 34
 interlocutione = διαλαλαῖα 110, 34. 111, 2. — 113, 18
 fraternitatis intuitu = ἀδελφικῶς 130, 18. miserationis intuitu 112, 8
 absit inuidia = ἀφθονα 98, 20
 id ipsum = τὸ αὐτό 193, 36
 irritum = ἀκυρον 147, 28
 inuiolabilem = ἀμωμήτου 175, 6. inuiolabiliter 200, 26
 iubeantur = ἐπιτραπέειν 180, 14
 iudiciario = τῇ τῶν δικαστηρίων κινήσει 116, 2. non ex decreto iudiciario, sed ex communi consensu 112, 39
 iudicio = γνώμην 184, 12
 iurgantur = ἀμφισβητούμενα 111, 10
 iure = δικαίων 128, 22. 182, 2. 193, 4. 200, 7. = εἰκότως 156, 28
 iustificamus = ἐδικαιώσαμεν 191, 3
 iustum duximus = ἐδικαιώσαμεν 198, 17
 laesos = ἡδικησθαι 150, 17. 18. 182, 30. 193, 25. 26. 200, 28

lassati estis = κεκμήκατε 198, 8
 libramine = δοκιμασίας 150, 5
 militiam cohortalinam uel limitaneam 118, 17
 localem = κατὰ τόπον 200, 24
 loliis = ζιζανίων 99, 4
 magnificam esse = μεγαλύνεσθαι 139, 6
 malignitatem = κακονοίας 105, 10. 177, 22
 malignus = ὁ πονηρός 175, 21
 mandauerit = ἐπιτρέψοι 191, 19
 manifestat = παρίστησιν 177, 1. manifestata = φανερωθείσης 109, 2. 185, 35
 manifesta = ἐναργεῖ 115, 23
 matrimonio = συνοικεσίου 201, 31
 mediastrium = περιχύτην 107, 18
 meliorandam = βελτιοῦσθαι 95, 7
 memorati = μνημονευθέντες 110, 13. = ἐκείνοι 99, 40
 mendicare = ἐραυρίζεσθαι 107, 14
 mercimonio = ἐμπορίαν 179, 21
 meruerunt = ἡξειώθησαν 130, 22. 151, 10. 191, 24. 193, 42. 198, 11. 201, 2. = τετυχήκασιν 96, 31
 meritum = κατόρθωμα 101, 29
 merito = εἰκότως 100, 13
 militare = καταλέγεσθαι 128, 4. = τάττεσθαι 130, 21. militantes = τελούντας 130, 20
 militarius 186, 8. 10
 minime = οὐ 150, 28. 183, 12. = μή 152, 12. 21
 minus ne 128, 19
 misericordiam = φιλανθρωπίαν 97, 5. 200, 24
 modo = νῦν 96, 20. 98, 31. 101, 4
 momento = ῥοπῇ 98, 22
 monachili = μοναχικῶι 191, 25. — 126, 8
 mundanam = κοσμικὴν 147, 32. = οἰκουμενική 106, 10
 totius mundi = οἰκουμενική 175, 4
 munitam = ὀχυρωθείσαν 98, 30
 nec non = οὐ μὴν ἀλλὰ 147, 10. 191, 26. 199, 1
 nefandis = ἀθεμίτοις 146, 17
 nefariis = ἀθεμίτοις 125, 13
 negotiationem = ἐμπορίαν 146, 16
 negotiis = ἀσχολίας 183, 17. = πράγμασιν 151, 29. negotium = ὑπόθεσιν 199, 28
 nequissimus = ὁ πονηρός 155, 12
 nimium = σφόδρα 96, 11. nimio = καλ. 15° 9
 nituntur = ἐπιχειροῦσι 105, 13. 156, 30. = πειρωμένων 105, 2. = τολμήσαντες 104, 18
 alicui nocetur = τις ἀδικοῖτο 200, 28
 normam = τύπους 99, 16
 notitiam = γνῶσιν 155, 9
 nouius = καινόν 197, 10
 noxam = λύμην 103, 13
 nullatenus = μηδ' ὅλως 193, 6
 nullus = μηδεὶς 109, 28. 197, 7. 199, 4
 nundinationem = πρᾶσιν 179, 16
 nuper = αὖθις 193, 28
 nutu = ῥοπῇ 175, 2
 oblationes = θυσίαν 107, 9

observare = προσκατεροῦντας 126, 13. 199, 5.
 observare (ieiunio) = προσέχειν 180, 12. observa-
 uerit ad ministerium = παραμείνασα τῇ λει-
 τουργίᾳ 182, 19. observans = παραμείνασα
 129, 14. non observat 106, 19
 obtentu = πρὸς χάματι 186, 8
 obtinere = κρατεῖν 103, 24. 156, 2
 occasionem = προφάσεις 114, 10. = ἀφορμὴν
 109, 3
 occupatione = ἀσχολίας 151, 5. 200, 43
 occurrerunt = ἐφθασαν 200, 12
 omni modo = πάντῃ 183, 9. 200, 36
 omnimodis = πάντῃ 193, 33
 omnino = πάντῃ 193, 30
 opinio = ὑπόληψις 125, 17. 183, 30. 201, 8.
 existimationis opinio = ὑπόληψις 151, 16. bonæ
 opinionis = ἐν ὑπολήψει 128, 14. opinione cla-
 tiore = ὑπολήψει 181, 29. opinioni = γνώμη
 114, 5
 oratoriis = μαρτυρίων 199, 22. 39
 orbem terrarum = οἰκουμένην 185, 30
 ordinari = τυπωθῆναι 109, 10. 115, 16. =
 διατυπωθέντων 100, 36. 178, 8. = τεταγμένους
 127, 4
 ordinationem = διατύπωσιν 181, 2. = τύποις
 183, 2. = τάξις 183, 3. = τάγματι 180, 25. 199,
 15. = ὅρον 181, 22. = γνώμην 194, 27. = θεσ-
 μός 181, 31. = διοικήσεις = 126, 1
 ordo = τάξις 130, 6. 103, 19. 175, 31. 150, 21,
 155, 21. 193, 29. 200, 32. = τάγματι 126, 25
 originarios = ἐναυτογράφους 109, 16
 ostendit = παρίστησιν 197, 31
 ostiarium (falso) = παραμονάριον 125, 9
 pacificet = εἰρηνεύσει 101, 20
 pacificis quæ dicunt εἰρηνικά ecclesiastica
 181, 27
 pœnitentes = μεταμελομένους 192, 13
 paginam (falso) = στήλην 105, 11. 177, 23
 pagano = Ἑλληνι 149, 27. 115, 25. 182, 14.
 193, 12. 200, 15
 paganitarum 106, 12
 patrocium = διοίκησιν 138, 13. 14. 139, 8
 parturiunt = ἀπέτεκον 177, 2. 197, 33
 passim = ἀπλῶς 151, 15. 194, 5. ἀδιαφόρως
 191, 20
 patrimoniorum = οὐσιῶν 125, 21. 146, 24
 patrociniis = προστασίας 98, 2
 penitus = ὁλῶς 126, 25. 129, 2. 149, 20. 182, 6.
 = πάντῃ 130, 7. 150, 26. 183, 6
 per = ἐπὶ c. dat. 146, 11. 13. 175, 7. 191, 4. 5.
 198, 18. 19, 21
 peremptionem = ἀναίρεσιν 176, 1
 perimendas = ἀνηρημένης 178, 3
 perpetuum = διηνεκές 131, 20. perpetuo =
 εἰς τὸ διηνεκές 152, 5. 194, 17. in perpetuum =
 εἰς τὸ διηνεκές 184, 13. in perpetuo = εἰς τὸ
 διηνεκές 201, 19
 pestilentiam = λύμην 175, 25. 99, 8

pestis = λύμην 155, 16. 197, 13
 plebeo 113, 2
 plenarium = ἐντελὴ 104, 14
 plurima = πολλὰ 151, 1. 193, 35
 portentuose dicentes = τερατευόμενοι 156, 11
 possessionis = κώμης 147, 26. 180, 25. 192, 7.
 199, 16. = χώραν 180, 11. in possessionibus =
 ἐγχωρίους 150, 14. 182, 27. 193, 22. 200, 25
 postea = τοῦ λοιποῦ 114, 22
 in posterum = τοῦ λοιποῦ 102, 4. 115, 18. =
 αὐθις 183, 2
 potentatum = κράτος 101, 19
 præcesserunt = ἐφθασαν 193, 10
 præcedenter = προηγουμένως 198, 6
 præcellere = προλάμπειν 103, 22
 præcipiat = ἐπιτρέψοι 147, 1. 16. præcipiantur
 = ἐπιτραπέειν 191, 32. 199, 7. præcepit (falso)
 = παρατάττεται 156, 30
 præcipue = προηγουμένως 104, 23. 177, 8
 præconium = κήρυγμα 103, 9. 104, 17. 23
 prædiorum = κτημάτων 191, 14
 præsidatus 99, 18
 præsidio = βοηθείας 198, 35. = ἐπικουρίας
 199, 42
 præsumptionem = αὐθάδειαν 181, 1
 præter = διὰ 152, 16. præter testimonium
 = ἀμάρτυρον 152, 19
 prætextu = προσχήματι 191, 25
 præuenerabile 104, 22
 præuenerunt = ἐφθασαν 182, 11. præuenti
 sunt = ἐφθασαν 149, 24
 primatem = ἑξαρχον 148, 19. 150, 18. 192, 27.
 193, 22
 primatus = πρεσβειῶν 138, 10. 18. 139, 1. 2.
 3. 5
 primitus = πρότερον 148, 1. = ἐξ ἀρχῆς
 148, 24
 primis = τοῖς πάλαι 194, 7
 principem = ἑξαρχον 190, 33. 182, 32. 200, 20.
 = ἀρχηγός 155, 15
 priuilegio = πρεσβεῖα 102, 28. = δικαίων
 149, 16
 prius = τὴν ἀρχὴν 128, 4
 pro = διὰ c. acc. 125, 9. = ἐπὶ c. dat. 125, 6. =
 κατὰ 102, 2. = περὶ 106, 8
 probauit = ἐδοκίμασεν 102, 3. 151, 3. 183, 14.
 186, 6. 193, 37
 probatione = δοκιμασίας 149, 5. 181, 26.
 182, 19. 192, 27. 193, 16. 199, 42. 200, 19. sine
 probatione = ἀδοκιμάστως 151, 15. 194, 5
 procuracionem = ἐπιτροπὴν 191, 19. = δι-
 οικήσεις 179, 34
 procuratores = ἐπιτροποι 109, 17
 prodigiose diuulgant = τερατευόμενοι 177, 6
 profanare = ἐκπομπεύειν 115, 26
 promerenda = ἀξιοθησόμενα 102, 37. promeri-
 tura = ἀξιοθησόμενα 109, 28. promeritis = πο-
 ρισθέντων 111, 18

promotione = προβολῆς 146, 15
 promouerit = προβάλοιτο 146, 12
 promulgatae = ἐκφωνηθέντες 146, 4
 propositionis = προθέσεως 111, 10
 propter = περί 180, 21. — ea propter 97, 3.
 99, 34
 protelationis = ἀναβολῆς 201, 24
 protinus = αὐθις 150, 20
 prouincias = χώραν 126, 12. 199, 3. in prouin-
 ciis = ἐγχωρίους 129, 20
 prouincialem episcopum = χωρεπίσκοπον
 125, 7
 pupillorum = ἀφηλίκων 146, 27
 prudens = σοφόν 156, 5. prudentissimum = σο-
 φόν 197, 29
 pura = εὐαγοῦς 109, 3. pure = εἰλικρινῶς 180, 6
 quaestio = ἀμφισβήτησις 130, 1
 quamuis (false) = ἅτε δὴ 105, 10
 quantocius = θάπτον 96, 12
 quatenus = ὥστε 99, 8. 197, 7. = ἐφ' ὧι τε
 95, 10
 quondam = γενομένου 177, 16
 regentiae 112, 35
 regiones = χώραν 191, 28
 regnatrice urbe = βασιλίδος πόλεως 109, 6
 religione = θρησκείας 109, 3. 114, 3. 17.
 115, 24. = εὐσεβεία 115, 4
 religioso = εὐσεβεῖ 177, 9. 116, 2. religiose =
 θρησκευτικῶς 115, 17
 de reliquo = τοῦ λοιποῦ 149, 3. 198, 31.
 200, 3
 repraesentat = παρίστησιν 156, 6
 rem = ὑπόθεσιν 111, 5
 residentes = ἐνδημοῦντας 193, 38. 200, 41
 reuerentia = σέβας 115, 28
 rei = ἔνοχοι 114, 19
 rusticanas = ἀγροικιάς 182, 27
 saecularia = κοσμικά 148, 14. 179, 28. 30.
 32 etc. = βιωτικοῖς 191, 31
 sanciri = θεσπισθῆναι 109, 10
 sanctionem = θέσπισμα 175, 3
 scilicet = δηλονότι 149, 16. 182, 2
 sectas = δόγματα 103, 15
 secretum = μυστήριον 105, 4. = σύμβολον
 104, 15
 secundo = δις 193, 36. 200, 39
 sententia = ἀποφάσεως 110, 16. 23. 27. 111, 13.
 114, 5. = γνώμη 101, 6. 108, 35. 152, 18. = διδ-
 νοια 114, 1. 175, 9
 simplicem = ἀπλανῆ 175, 8
 sincere = εἰλικρινῶς 147, 8. 175, 10. 191, 24.
 198, 37. = εὐαγοῦς 102, 4
 siquidem 112, 6
 solaciis = ἐπικουρίας 128, 12
 solite = συνήθως 99, 6. 175, 23
 sollicitudine = φροντισματος 146, 16. 179.
 22. = χειρισμούς 146, 24
 sole = μόνης 128, 21. 200, 6

soritis = ἀργούντων 111, 17
 sordiculas = ζιζανίων 103, 9
 specie = προσχήματι 102, 6
 splendidi nominis = μεγαλυνόμου 110, 5
 spontanea uoluntate 112, 12. 113, 17
 sponderint = ἐπαγγέλλοιτο 182, 14
 statuerunt = ἐτύπωσαν 110, 14. 15. statutos
 fieri = τάττεσθαι 151, 9. statuta = κεκα-
 νονισμένοι 150, 28. statuta = διδασκαλίας 114, 13.
 = τύποις 115, 9. = θεσμούς 149, 10
 statum = κατάστασιν 151, 27. = ὑπόστασιν
 178, 4
 studentes = ἐπιτηδεύοντες 126, 10
 studiis = σπουδῆς 113, 31. 95, 11. 97, 9. 98, 2
 stulte = ἀνοήτως 156, 10
 suauitate (false) = ἐμμελείας 100, 10
 subsannent = ἀφηνιάττωσαν 192, 17
 subsignauerunt = ἐπισφραγισάμενοι 155, 21
 substantiarum = οὐσιῶν 179, 30. 191, 10.
 198, 30
 subtilitate = ἀκριβείας 178, 7
 superadicientes = ἐπεισάγοντες 105, 1
 tam — quam = καὶ — καὶ 96, 4. = τέ — καὶ
 177, 17
 taxati = τεταγμένους 180, 31
 temperamentum = κρᾶσιν 177, 4. 27
 tenere = κραγεῖν 179, 13
 terminum = ὄρον 175, 8. 192, 31. 193, 14.
 138, 25
 totius = πάσης 193, 39
 tractare = φιλονεικεῖν 114, 17
 tractatu = διασκέψεως 115, 6
 traditionibus = ἔκθεσιν
 tranquillitatem = κατάστασιν 194, 12.
 184, 6
 triumphatricis = καλλινίκου 173, 17. 175, 16
 tutelam = ἐπιτροπὴν 126, 2. = ἀσφάλεια
 101, 23
 tutoris officium = ἐπιτροπὴν 198, 33
 uacatione = σχολῆς 175, 5
 uacuum = ἀκυρον 180, 27
 uel = καὶ 191, 25. 193, 7. 200, 8. — 113, 9.
 116, 22. uel — uel = τέ — καὶ 192, 29. uel certe
 = ἢ γοῦν 148, 15
 uenerabilem = εὐαγῇ 115, 2. uenerabiliter
 = προσκυνητῶς 115, 14. 17
 ueneranda = σεπτὰ 114, 16
 uentilet = γυμναζέτω 192, 22
 uexationem = σκυλμόν 109, 26. 101, 25
 uici = κώμης 127, 1
 uidelicet = δηθεν 199, 36. = δηλαδή
 102, 29. 115, 9. = δηλονότι 200, 6
 uiolare = παραφθεῖρειν 156, 21
 sine uiolentia = ἀβιάστως 182, 28
 uirtute = δυνάμει 175, 8
 sine ui = ἀβιάστως 193, 23
 ullum = μηδένα 198, 31
 ultionem = ἐκδικήσεως 96, 31

ultra = ἔτι 193, 11. 194, 18. nec — ultra =
μηκέτι 152, 6. ulterius = ἔτι 149, 26. = τοῦ
λοιποῦ 192, 41
voluntate = γνώμην 126, 11. 18. 127, 16.
199, 3. 8. 29. 201, 18. 28
utique = δηλονότι 128, 22

vocabula Græca rariora

cenodoxiæ = κενῆς δόξης 199, 36
εἰρηνικά cf. pacificis
epistolii = ἐπιστολίοις 149, 6
exomologesin facientes 193, 20
fratrias cf. conspirationis. factionis
martyrii 127, 1. 7. 128, 8. 147, 26. 148, 26.
180, 26. 37. 181, 21. 199, 16
paramonarium 179, 19
parasynaxis 118, 3. 10. 13
pragmaticas 200, 2. pragmaticum sacrum
181, 32. pragmaticum imperialem 182, 1. prag-
maticam formam 149, 11. prauematicis 111, 18.
prauematicum 128, 17
psalmistis 193, 7
psaltæ 129, 4. 149, 22. 182, 9. 200, 10
ptochiis 148, 5. 26. 180, 37. 181, 21. 199, 22. 39
synodochiis = Ξενοδοχείων 128, 8 cf. xeno-
dochiorum. synodochias litteras = συστατικές
ἐπιστολάς 128, 13. 129, 2
xenodochiorum 148, 27. 181, 21. 192, 15. 37.
199, 39

res grammaticæ quædam

uirgine theotocon 157, 12
alium symbolum 178, 10
intra xxx annis 129, 22
pro eo quod 139, 2. pro quod 138, 18
ordinandus = χειροτονούμενος 199, 16. partien-
dum uel diuidendum = μεριζόμενον ἢ διαι-
ρούμενον 178, 5
sumptus largiatur 112, 9
nubere permittuntur 129, 4. periclitabuntur esse
subdendas 109, 7
nom. abs. 193, 20
ac si — esse 110, 15. ut — habere 110, 19. quod
— dimisisse 192, 40. quod — degere 194, 9. 11

index translationum

ἀβιδάστως cf. inuiolabilem. ui. uiolentia
ἀγροικικός cf. rusticanas
ἀδελφικῶς cf. intuitu
ἀδιαφόρως indiscrete. passim
ἡδικῆσθαι cf. læsos. nocetur
ἀδοκιμάστως cf. inprobabiliter. probatione
ἀθεμίτοις cf. illicitis. infandis. nefandis. nefariis
ἀθετεῖν cf. destruere. infringere
αἰρέσεως cf. condicionis
αἰσιον cf. congruum
ἀκοινώνητοι cf. excommunicantes
ἀκριβείας cf. subtilitate

ἀκριβοῦς cf. diligenti
ἄκυρον cf. inefficacem. irritam. uacuum
ἀκυρωθέντων cf. infirmata
ἀμάρτυρον cf. præter
ἀμφισβητούμενα cf. iurgantur
ἀμφισβήτησις cf. altercatio. quæstio
ἀμωμήτου cf. inculpabilis. inuiolabilem
ἀναβολῆς cf. protelationis
ἀναίρεσιν cf. peremptionem
ἀνηριμμένης cf. perimendæ
ἀναμείνατε cf. expectate
ἀνθρωπότητα cf. humanatione. incarnationem. in-
humanationem
ἀνοήτως cf. indiscrete. insensate. stulte
ἄνωθεν cf. ante. antiquitus. exordio. initio
ἠξιώθησαν cf. meruerunt. promerenda
ἀπαγορεύειν cf. abdicari. interdicti
ἀπαρασαλεύτους cf. immobiles
ἅπαντα cf. cuncto
ἅπλανῆ cf. simplicem
ἅπλως cf. passim
ἀπολελυμένως cf. absolute
ἀπολύτως cf. absolute
ἀπέτεκον cf. parturiunt
ἀποφάσεως cf. sententia
ἄπρατον cf. inadpretiabilem. indistractibilem
ἄρα cf. forte
ἀργούντων cf. sopitis
ἀρmodίας cf. congruum
ἀρχὴν cf. prius. primitus
ἀρχηγούς cf. auctores. principes
ἀσαλεύτους cf. inconuulsas
ἀσφάλεια cf. tutelam
ἀσχολίας cf. negotiis. occupatione
ἄτε δὴ cf. quamuis
αὐθάδειαν cf. audaciam. contumaciam. præsump-
tionem
αὐθέντου cf. auctore
αὐθεντία cf. auctoritate
αὐθις cf. nuper. posterum. protinus
τό αὐτό cf. ipsum
ἀφηλίκων cf. pupillorum
ἀφηνιάτωσαν cf. subsannent
ἄφθονα cf. inuidia
ἀφορμὴν cf. occasionem
βασιλίδος cf. regnatrice
βελτιοῦσθαι cf. meliorandam
βιωτικοῖς cf. sæcularia
βοηθείας cf. adminiculo. adiutorio. præsidio
βούλησιν cf. arbitrio
γενομένου cf. dudum. quondam
γνώμην cf. arbitrio. conscientia. consensu. con-
silio. iudicio. opinio. ordinationem. sententia.
uoluntate
ἐγνώρισαν cf. insinauerunt
γνώσιν cf. intellectum. notitiam
γυμναζέτω cf. uentilet
δέουσιν cf. competentem

δῆθεν cf. uidelicet
 δηλαδὴ cf. uidelicet
 δηλονότι cf. dubio, scilicet, uidelicet, utique
 διὰ *c. acc.* cf. pro
 διάγοντας cf. degentes
 διαλαλιᾷ cf. interlocutione
 διαλαβεῖν cf. audire
 δῖα νοῖα cf. sententia
 διασκέψεως cf. tractatu
 διατάγματος cf. edicto
 διατυπωθέντων cf. ordinari
 διατύπωσιν cf. dispositiones, formam, ordinationem
 διδασκαλίαν cf. disciplinam, statuerunt
 διδάξει cf. instruere
 διερευνώμενος cf. discutit
 διηνεκές cf. perpetuum
 δικαίων cf. iure, privilegio
 ἐδικαιώσαμεν cf. iustificamus, iustum
 δικαστηρίων cf. iudiciario
 διοικῶν cf. gubernat
 διοίκησιν cf. gubernationis, ordinationem, provinciam, procuracionem
 διορθοῦν cf. emendare
 διορθώσεως cf. emendatione
 δὶς cf. secundo
 διχα cf. præter
 δόγματα cf. sectas
 ἐδοκίμασεν cf. probavit
 δοκιμασίας cf. libramine, probatione
 δύναμιν cf. firmitatem, uirtute
 ἐγκλημα cf. crimen
 ἐγχωρίους cf. possessionis, prouincias
 εἰκότως cf. iure, merito
 εἰλικρινῶς cf. pura, sincere
 εἰρηνεύσει cf. pacificet
 εἰρηνικά cf. pacificis
 εἰς cf. erga
 ἐκβάλλεσθαι cf. iactari
 ἐκδικήσεως cf. ultionem
 ἐκδικον cf. defensorem
 ἐκείνοι cf. memorati
 ἐκθεσιν cf. traditionibus
 ἐκκαύσεις cf. fomitem
 ἐκπομπεύειν cf. profanare
 ἐκφωνηθέντες cf. promulgatæ
 Ἑλληνι cf. pagano
 ἐμμελείας cf. diligentia, suauitate
 ἐμπορίαν cf. mercimonio, negotiationem
 ἐναντίοι cf. contra
 ἐναπογράφους cf. originarios
 ἐναργεῖ cf. manifesta
 ἐνδημοῦντας cf. residentes
 ἐννοίαν cf. conceptioni, intellectum
 ἐνοχοι cf. rei
 ἐντελή cf. plenariam
 ἑταρχον cf. primatem, principem
 ἑξετασθῇ cf. arguatur, discutit
 ἑξουσίας cf. auctoritatem

ἔξω cf. extrinsecus
 ἐπαγγέλλοιτο cf. spoponderint
 ἐπεισάγοντες cf. superadicientes
 ἐπὶ *c. gen.* cf. ad, ἐπὶ *c. dat.* cf. in, per, pro
 ἐπιγραφόμενοι cf. attitulant
 ἐπιθυμίαν cf. desiderium
 ἐπικουρίας cf. præsidio, solaciis
 ἐπιπλήττεσθαι cf. arguatur
 ἐπιστρέφειν cf. corrumpere
 ἐπισφραγισάμενοι cf. adsignauerunt, consignauerunt, subsignauerunt
 ἐπιτηδεύοντες cf. studentes
 ἐπιτιμίοις cf. condemnationibus, correptioni, increpationibus, interdictis
 ἐπιτρέψοι cf. mandauerit, præcipiat, iubeantur
 ἐπιτροπήν cf. curam, procuracionem, tutelam, tutoris
 ἐπίτροποι cf. procuratores
 ἐπιχειροῦσι cf. adnissus, nituntur
 ἐραυίζεσθαι cf. mendicare
 ἐρίζουσιν cf. contendunt
 ἐρις cf. contentio
 ἔτι cf. ultra
 εὐαγοὺς cf. pura, sincera, uenerabilem
 εὐσέβεια cf. religione
 εὐσεβεῖ cf. religioso
 ἐφευρίσκων cf. adinuenire, indagat
 ζιζανίων cf. lolis, sordiculas
 ἡγουμένου cf. auctore
 ἡγεμόνες cf. auctore
 ἢ γοῦν cf. aut, uel
 ἦδη cf. dudum
 θάπτον cf. quantocius
 θεσμούς cf. ordinationem, statuerunt
 θέσπισάμεν cf. decreuimus, sanciri
 θέσπισμα cf. diuina, sanctionem
 θρησκείας cf. religione
 θρησκευτικῶς cf. religioso
 θυσίαν cf. oblationes
 ἰσχύν cf. firmitatem
 καὶ cf. iam, uel
 καινόν cf. nouius
 κακοδοξούντων cf. glorificant
 κακονοίας cf. malignitatem
 καλλινίκου cf. triumphatricis
 καλῶι cf. nimium
 κεκμήκατε cf. lassati
 κεκανονισμένοι cf. statuerunt
 κανόσιν cf. constitutionibus
 κατὰ cf. circa, pro
 καταγῶγια cf. cenacula, habitacula
 κατάθεσις cf. expositio
 καταλέγεσθαι cf. conscribi, militare
 καταπαίνειν cf. inpinguet
 κατασκευῆς cf. concinnationem, insidias
 κατὰστασιν disciplinam, statum, tranquillitatem
 κατώρθωσας cf. eleuasti
 κατόρθωμα cf. correctio, meritum
 κήρυγμα cf. præconium

κοσμικά cf. *mundanam. saecularia*
 κρᾶσιν cf. *temperamentum*
 κρατεῖν cf. *continere. obtinere. tenere*
 κράτος cf. *potentatum*
 κτημάτων cf. *praediorum*
 κυρίαν cf. *dominam*
 κυροῖ cf. *conroborat*
 κεκώλυται cf. *amputatur*
 κώμης cf. *possessionis. uici*
 λήμμασιν cf. *dati. dationibus*
 ληρωιδούντας cf. *delirantes*
 λοιδορίαν cf. *detractio*
 τοῦ λοιποῦ cf. *cetero. deinceps. iam. postea.*
 posterum. reliquo. ultra
 λύμην cf. *noxam. pestilentiam. pestis*
 μαρτυρίῳ cf. *basilica. oratoriis*
 μεγαλύνεσθαι cf. *magnificari*
 μεγαλωνόμου cf. *splendidi*
 μεσιτεύων cf. *intercedens. intercessor*
 μεταμελομένους cf. *pœnitentes*
 μή cf. *minime*
 μηδεῖς cf. *nullus. ullum*
 μηδ' ὅλως cf. *nullatenus*
 μηκέτι cf. *ultra*
 μισθωταί cf. *conductores*
 μνημονευθέντες cf. *memorati*
 μοναχικῶι cf. *monachili*
 μόνης cf. *sole*
 μυστήριον cf. *secretum*
 νῦν cf. *modo*
 οἰκείους cf. *domesticos*
 οἰκοδομεῖν cf. *fabricare*
 οἰκονομεῖν cf. *dispensatione. gubernare*
 οἰκονομία cf. *gubernantia. gubernationi*
 οἰκουμένη cf. *mundanam. mundi. orbem*
 ὅλως cf. *penitus*
 ὁμοούσιον cf. *coessentialem*
 ὀρθοδόξων cf. *catholicorum*
 ὕψιστος cf. *elevasti*
 ὥρισεν cf. *determinavit*
 ὅρον cf. *ordinationem. terminum*
 ἐφ' ᾧ τε cf. *quatenus*
 οὐ cf. *minime. οὐ μὴν ἀλλὰ cf. nec*
 οὐσιῶν cf. *patrimoniorum. substantiarum*
 ὄφελος cf. *commodum*
 ὀχυρωθεῖσαν cf. *unitam*
 πάλαι cf. *dudum. primis*
 πάντῃ cf. *omni. omnimodis. omnino. penitus*
 παραβαίνοντα cf. *excesseritis*
 παραμείνασα cf. *observare*
 παραμονάριον cf. *custodem. ostiarium*
 παραπαίοντας cf. *delirantes*
 παρατάττεται cf. *praecipiat*
 παραφθείρειν cf. *violare*
 παρίστησιν cf. *manifestat. ostendit. representat*
 πάσης cf. *totius*
 πειρωμένων cf. *nituntur*
 περὶ cf. *erga. pro. propter*

περιηγήθημεν cf. *comperimus*
 περιχύτην cf. *mediastrium*
 ποιητήν cf. *conditorem*
 ἐπὶ πολὺ cf. *diutius. πολλά cf. plurima*
 ὁ πονηρός cf. *malignus. nequissimus*
 πορισθέντων cf. *promerenda*
 που cf. *forte*
 πράγματα cf. *actiones. causam. facultates. negotiis*
 πράσιν cf. *nundinationem*
 πρέπον cf. *congruum*
 πρεσβεία cf. *primatus. privilegio*
 προβάλοιτο cf. *promouerit*
 προβολῆς cf. *promotione*
 προηγουμένως cf. *praecedenter. praecipue*
 προθέσεως cf. *propositionis*
 προλάμπειν cf. *præcellere*
 προσέχειν cf. *observare*
 προσηκούσης cf. *competenti*
 προσκαρτεροῦντας cf. *observare*
 προσκυνητῶς cf. *venerabilem*
 προστασίας cf. *patrocinii*
 προσδραμόντας cf. *conuolarunt*
 προσχήματι cf. *habitu. obtentu. prætextu. specie*
 πρότερον cf. *primitus*
 προφάσεις cf. *occasionem*
 πρώην cf. *ante hac*
 ῥοπῇ cf. *momento. nutu*
 σέβας cf. *reuerentia*
 σέβῃ cf. *colis*
 σεπτά cf. *veneranda*
 σκυλιόν cf. *conuicium. fatigationem. vexationis*
 σεσοφισμένον cf. *commenticium*
 σοφόν cf. *consultissimum. prudens*
 σπεύδοντας cf. *festinantes*
 σπουδάσατε cf. *adcelerate. deproperet*
 σπουδῆς cf. *studiis*
 στέργειν cf. *adquiescere. contentum esse*
 στήλην cf. *paginam*
 συγχωροῦντας cf. *indulserint*
 συκοφαντεῖν cf. *calumniari*
 συλλόγου cf. *collegio*
 σύμβασιν cf. *concordiam*
 σύμβολον cf. *secretum*
 συμφώνως cf. *conuenienter*
 συναινοῦντας cf. *coniucentes*
 συνηγορίας cf. *adsertione*
 συνήθως cf. *frequenter. solito*
 σύνθεμα cf. *consensum*
 συνιστάν cf. *commendantes*
 συνοικεσίου cf. *habitandi. hospitalis. matrimonii*
 συστατικός cf. *commendaticias*
 σφόδρα cf. *nimis*
 σχολῆς cf. *uacatione*
 σωφρονισθῆναι cf. *coercebitur. conspesci*
 τάγματι cf. *gradu. ordinationem. ordo*
 τάξις cf. *ordo*
 τίττεσθαι cf. *deputati. militare. ordinari. statu-*
 erunt. taxati

τέ cf. tam. uel
 τελοῦντας cf. constitutos. militare
 τερατευόμενοι cf. portentuose. prodigiose
 τέως cf. interim
 ἐτιμήθησαν cf. honorificatæ
 τοίνυν cf. igitur
 τολμάτω cf. conetur. nituntur
 τόπον cf. localem
 τρανώσαντες cf. inlustrantes
 τετυχήκασιν cf. meruerint
 τύπους cf. dispositiones. forma. formulas. institutio-
 nibus. normam. ordinationem. statuerunt
 τυπωθῆναι cf. definita. disponi. ordinari. statuerunt
 τυχόν cf. forte
 ὑβρίσασα cf. contumeliam. iniuriam
 ὕβρει cf. iniuriam
 ὑγείαι cf. incolumitate
 ὑπάρχουσιν cf. existentem

ὑπόθεσιν cf. actionem. causa. negotiis. rem
 ὑπόληψις cf. existimatio. honorationibus. opinio
 ὑπόστασιν cf. existentiam. statum
 φανερά cf. certa
 φανερωθείσης cf. manifestat
 ἐφθασαν cf. occurrerunt. præcesserunt. præuenerunt
 φιланθρωπίαν cf. humanitatem. misericordiam
 φιλονεικεῖν cf. altercari. contendit. tractare
 φιλονεικία cf. altercationem. certamine. contentio.
 controuersia
 φρατρίας cf. conspiracy. conuentionis. factionis
 φρατριάζοντες cf. conspirantes. factiosi
 φροντισματος cf. sollicitudine
 χειρισμούς cf. gubernationis. sollicitudines
 χώραν cf. possessionis. prouincias. regiones
 χωρεπίσκοπον cf. prouincialem
 ψήφου cf. decreto
 ὥστε cf. quatenus

CORRIGENDA

p. 10, 3 *deleas* <nostra>

p. 87, 11 *legas* ORDINATAE
